Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Bréfabók bæjarfulltrúa 1862-1872

Aðfnr. 194

Tekið af vef Borgarskjalasafnsins

www.borgarskjalasafn.is

Heimilt er að vitna í skjölin og skal þá geta uppruna þeirra.

Ljósmyndun þessara skjala var styrkt af Þjóðskjalasafni Íslands.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

SKJALASAFN
REYKJAVÍKURBÆJAR

Bréfabók bæjarfulltrúa
1862
:
1872

.077.2 - .075.1

194

Bréfa
~~Gjörða~~bók
bæjarfulltrúanna
1862–1872

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

4.6.2-27

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Gjörðabók

bæjarfulltrúanna í Reykjavík 1862–1872.

SKJALASAFN
REYKJAVÍKURBÆJAR
194

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Nóvember 1862

Til stiptamtsins
7. nóvember

No 1

Eptir ósk og sanngjörnum kröfum margra innbúa þessa kaupstaðar höfum vér bæjarfulltrúarnir tekið til nákvæmrar yfirvegunar það sérstaklega fyrirkomulag, sem hefir haldizt uppi um nálægt 30 undanfarin ár á heimtingu og niðrjöfnun jafnaðarsjóðsgjaldsins af lögsagnarumdæmi Reykjavíkr kaupstaðar, er þetta fyrirkomulag, eins og allir þekkja, gagnstætt því, sem tíðkast hefir ekki einungis um hin sömu 30 ár, heldr síðan þar að lútandi grundvallarákvarðanir voru settar í kgsbréfi 25. júlí 1808, alstaðar annarstaðar á landi hér. Oss er þaraðauki ekki annað vitanlegt, en að sömu reglur hafi gilt fyrir jafnaðarsjóðsgjaldinu hér í Reykjavík eins og annarsstaðar á landinu fram til áranna 1831–32 og virðist líka mega ráða af Rentekammerbréfi til stiptamtmanns Kriegers 28. maí 1831, að svo hafi verið, því þar er það tekið fram sem nýmælis uppástunga, er téðr stiptamtmaðr hafi borið undir samþykki stjórnarráðsins í bréfi 9. nóv. árinu áðr, „að tiltölulegr „hluti (en forholdsmæssig Andeel) þeirrar upphæðar, sem (í hvert „skipti eðr hvert ár) eigi að jafna niðr á gjörvalt amtið, skuli „lagðr til greiðslu á Reykjavíkr bæ, og skuli þeim hluta (þar í bænum) niðrjafna á sama hátt sem bæargjöldum yfir höfuð að tala, nefnilega „eptir efnahag, atvinnu og nauðsynjagjöldum“ („Brug“ hvers einstaks manns).

Í hinu áminnsta Rentekammerbréfi 28. maí 1831 er nú að vísu lagt samþykki á þessa eins og aðrar uppástungur stiptamtsins í bréfinu 9. nóv. 1830, en það samþykki stjórnarráðsins er veitt með berum orðum að eins til bráðabyrgða eða fyrst um sinn

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Nóvem=

ikkun udsatte blive interimistiske Bestemmelser *). Alt um það hefir
þessari ákvörðun stöðugt verið fylgt hér í Reykjavík síðan 1832,
og hefir eigi verið til breytt að öðru, en því, að þar sem þeim
hluta jafnaðarsjóðrgjaldsins, sem amtið ákvað á þenna kaup-
stað, hvert árið fyrir sig var framan af jafnað niðr beint eptir
þeirri uppástungu stiptamtsins, er fyr var fráskýrt <u>sem</u>
<u>sérstaklegu</u> gjaldi, á gjaldþegna bæarins eptir efnahag og ástæð-
um hvers einstaks manns, þá hefir á seinni árum þessi af amt-
inu ákveðni hluti gjaldsins verið tekinn inn á hinar árlegu áætl-
anir yfir útgjöld bæarins og síðan jafnað niðr á bæarbúa
ásamt og í einu lagi með öðrum útgjöldum í bæar þarfir. Þessi
tilbreytingin getr, að oss virðist, engan veginn réttlætt hina öfugu grund-
vallarreglu fyrir þessu gjaldi einungis hér í Reykjavík, þarsem
hún er svo frábrugðin því, er gildir í öllum öðrum héruðum
landsins; því jafnaðarsjóðsgjaldinu er hvívetna annarsstaðar
jafnað niðr á framtalin lausafjárhundruð, svo að hið framtalda
lausafé er hinn lögákveðni og almenni gjaldstofn þeirra út-
gjalda, sem hvíla á jafnaðarsjóðunum eptir gildandi ákvörð-
unum. Þess vegna virðist það miðr rétt, að framtalið lausa-
fé einstöku Reykjavíkrbúa, sem þenna gjaldstofn eiga, skuli
hér, en hvergi annarsstaðar vera undan þegið jafnaðarsjóðs-
gjaldi, en það lagt hér á allan annan gjaldstofn nefnilega
efnahag eðr: jarðeign, húseign, embættistekjur, verzlun og
aðra atvinnu, þó að þess konar eignir og atvinna sé hvergi
annarsstaðar á landinu háð jafnaðarsjóðsgjaldi. Þetta hefir
líka þótt fráleitt að láta verða að lögum í öðrum kaupstöð-
um landsins, því sjá má af öðru Rentekammerbréfi (23. maí 1831),

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

ber 1862

til amtmannanna fyrir nordan og vestan, að eyjgi á því hefir verið álagið við þessi yfirvöld og borið undir álit þeirra, hvort ekki mundi tiltæki legt að haga þessu sérstaklega (og öðruvísi, en með niðurjöfnun á lausafé) í kaupstöðunum fyrir nordan og vestan: Grundarfirði og Ísafirði, Akreyri og Eskjufirði. En auðsætt er af því, að engi sérstakleg afbrigði voru síðar ákveðin með jafnaðarsjóðsgjaldið í þessum kaupstöðum, að hlutaðeigandi amtsyfirvöld hafa talið það ójöfnuð og óráð, og að stjórnarráðin hafa fallizt á þá skoðun. —

Af þessum ástæðum, sem nú eru til fordar leyfum vér oss að biðja stiptamtið að breyta til um þá sérstaklegu tilhögun, sem höfð hefir verið á jafnaðarsjóðsgjaldinu hér í Reykjavík, að gjald þetta fyrir tíð næst komandi ár 1863 og framvegis verði hér sem annarstaðar á landinu einungis lagt á framtalin lausafjárhundruð og lendi á þeim einum, sem lausafé framtelji. — — —

En þykist stiptamtið ekki bært um að kippa þessu í lag af eindæmi sjálfs sín, leyfum vér oss að biðja, að mál efni þetta verði borið undir úrlausn lögstjórnarráðherrans með stiptamtsins góðu áliti og kröptugu meðmælum

---

Nº 2

Til Bæarfógetans 7. nóvember

Yðr er það kunnug herra bæarfógeti, að á þessu ári hefir bæarstjórnin neydzt til með leyfi háyfirvaldanna að taka uppá bæinn eigi allítið fjárlán á leigubend sumpart til þess að endrbæta og auka slökkvitól bæarins, en þó einkanlega til þess

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

að endrbæta barnaskólahúsið, og stemdast þann kostnað, er það hlaut að hafa í för með sér að koma barnaskólanum á stofn á þessu hausti, eins og nú er líka búið að takast. Af því að af þessu lánsfé rísa nú allþungar vaxtalúkningar fyrir bæarsjóðinn um hin komandi ár og þó jafnframt 6% gjald af barnaskólaláninu til þess að afrema jafnframt smámsaman sjálfa skuldar umsæðuna, þá er auðreiðið, að þetta verðr næsta þungbært í sjálfu sér á bæarbúum einkanlega með fyrsta, og þangað til bæði þeir tekrumálefna kröfurnar geti orðið dálítið vægari og efnahagr bæarbúa hægðist nokkuð og jafnaðist á annan veg eptir þessi undangengnu erfiðu ár, sem líka er vonandi að verði.

Bæði með tilliti til þessa og með tilliti til þess, að áætlun bæargjaldanna fyrir hið næst komandi ár og framvegis mætti að öðru leiti verða sem vægust og óbrotnust að framast yrði kostr á, þá höfum vér smámsaman rætt þessi mál á fundum og hefir oss meðal annars fundizt nauðsyn á, að leitað væri æðra leyfis til þess að eptirstöðvar 400 rdl láns frá 1860 úr Thorkillii sjóðunum fengizt að mega standa í bæarsjóði þannig, að slept yrði hinum upprunalega ~~árlega~~ áskilda 40 rdl árlega afdrætti uppí sjálfa skuldina, að einungis sé greiddir árlegir vextir af eptirstöðvunum og væri svo að öðru leiti látið sér lynda með missiris fyrirvara á uppsögn skuldarinnar bæði af hálfu eiganda og skuldunautar.

Eptir samhuga ályktun með oss á fundi 2. þ. mán. viljum vér því mega fela herra bæarfógetanum

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Vor 1862

að fara þess á leit hjá stiptamtinu samræðis um reiðanda Thorkilliisjóðsins, að eptirstöðvar téðra vaxtaskulda, sem nú um næstu árslok verða 320 rd megi annaðhvort standa í bæarsjóði með þessari upphæð, sem nú er og gegn 4% vöxtum árlega og uppsagnarfresti með missiris fyrirvara, eða þá að minsta kosti þannig, að einungis þá 20 rd, sem eru eptir af skuldinni verði tekinn á næsta árs áætlun, en hinir 300 rd síðan látnir standa ~~vtaneta~~ til uppsagnar í einu lagi eðeins með 4% vaxta greiðslu þaraf árlega.

№ 3

Þér hafi herra bæarfógeti 28. f. m. sent fulltrúunum til álita eptirrit af beiðni lyfsala Randreys til byggingarnefndarinnar um að hann fengi á vísað rétt vestr af lóð sinni af hinum forna kirkjugarði 3-4 álna spildu, til þess að geta brækkað geymslu hús sitt, er þar liggr uppað að austanverðu, og ennfremur 3 álna viðbót við lóð sína þar fyrir vestan eðr, eptir því, sem oss skilst samtals 6-7 álna lóðarstrimil til stækkunar eðr viðbótar vestr eptir við þá lóð, sem hann nú hefir. Jafnframt hafið þér sent oss til frekari upplýsingar afskript af byggingarnefndargjörð 9. febr 1848, er lýtr að fastákveðnum vestr takmörkum húseignar lóðarinnar fyrir norðan Apothekið að takmörkum hinnar nýju götu er ákveðin ~~er~~ vestr með öllum þessum lóðum norðan frá sjó og uppað hinum forna kirkjugarði eða svæði hans honum o. sv. frv.

Vér höfum nú rætt þetta mál með oss á fundi l. f. mán

Til Bæarfógetans 7. nóvember

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Nóvem=

eptir að vér höfðum gengið á þau lóðar takmörk, er hér ræðir um og kynt oss þau og alla afstöðu, og varð það samhuga álit vort, að þar sem einmitt hér umbil 3 álna breiðr geiri liggr nú ónotaðr austr af gamla kirkjugarðinum með sömu lengd frá norðri til suðrs eins og geymsluhús Randrups, hvar í móti sá hluti apotheks lóðarinnar, sem þar er norðr af, nær sömu 3 álnum vestar eðr nær forna kirkjugarðinum, heldr en sjálft geymsluhúsið, þá virðist oss, að ekkert geti verið því til fyrirstöðu, að hann fái ávísaðan téðan 3 álna geira, er líka nægir til þess að húsið, eins og eiganda er hugarhaldið, geti orðið 3 álnum breiðara heldr en það er nú, án þess sú breidd gangi inn á lóð hans fyrir austan húsið, er þannig má halda sínum upprunalegu takmörkum, eptir sem áðr. Þar í móti álítum vér mjög ísjárvert og ógjörandi að leggja til, að beiðandinn fái hina umbeðnu lóðar viðbót fyrir vestan téðan geira eðr af hinu eiginlega kirkjugarðsstæði bæði með tilliti til hinna almennu ákvarðana í byggingarnefndar gjörðinni 9. febr 1848 og einkanlega fyrir þá sök, að alls ekki ætti að fara að ávísa né útbluta neina spildu af hinum forna garði, hvorki einum né neinum öðru vísi, en eptir fyrirfram niðrlögðum og ásráðnum ákvörðunum um það.

Til Bæarfógetans 7. nóvember

N° 4

Bréf frá K. Sveinbjörnsson 10. f. m. áhrærandi viðgjörð við þverrennuna út frá húsi hennar í Tjarnargötu hafið þér herra bæarfógeti sent til aðgjörða vor bæarfulltrúanna.

Málefni þetta kom til umræðu á fundi 1. þ. m. og var

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Ver 1862

afráðið að láta tafarlaust vinna þetta verk og er því nú lokið. Bréfið endursendist

№ 5

Til Bæarfógetans 7. nóvember

Með fylgjandi bréf vort til stiptamtmannsins áhrærandi jafnaðarsjóðsgjaldið af Reykjavíkur kaupstað í hverjum vér megum biðja yður herra bæarfógeti að koma á framfæri af hendi bæarstjórnarinnar með yðar góða áliti og meðmælum svo tímanlega, að það gæti orðið sent til stjórnarinnar með næstu gufuskipsferð, ef til þess þyrfti að koma.

№ 6

Til sama s. d.

Á fundi vor fulltrúanna 1. þ. mán. samdist svo, að snikkari Helgi Jónsson hefði á hendi umsjón bæarverkanna þenna yfirstandandi mánuð.

№ 7

Til sama 2. desember

Á fundum bæarfulltrúanna í október og nóvembermánuði þ. á. hafa hin nýju vegabótalög af 15. marts f. á., er hvað vera þinglesin hér í bænum í sumar, komið til yfirvegunar og nákvæmrar undirbúnings umræðu, því oss gat eigi dulizt, að hvenær sem yfirvaldið færi að fá lögum þessum framgang, þá hlyti þeim sjálfsagt að verða samfara eigi óverulegar breytingar fyrir þenna kaupstað bæði að því er áhrærir nýjar vegagjörðir og viðhald hinna eldri veganna, og þá einnig áhrærandi þau útgjöld, sem til þessara verka eru vanalega ætluð á ári hverju.

Nú af því hin nýju vegabótalög eru þinglesin og

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

og hafa þannig náð bindandi lagaafli hér í bænum þegar fyrir nál. 3 missirum liðnum, þá er auðsætt, að hágfirvaldið bæði getr fyrirskipað allt hið nauðsynlega til þess að fá þeim framgang, þegar menn varir minnst, enda virðist óhjákvæmilega skylt fyrir alla, að þessum þinglýstu lögum sé farið að veita fullnustu bæði eptir grundvallarreglu og stefnu sjálfra laganna, og hinum sérstaklegu ákvörðunum þeirra í 3. og 4. gr. og samkvæmt bréfi lögstjórnarinnar um þetta mál til amtmannsins í norðr og austramtinu 28. febr. þ. árs að № 2. Enda segja áreiðanlegar fregnir, að í báðum hinum ömtunum sé af hendi hágfirvaldsins þegar gjörðar almennar ráðstafanir til að fullnægja ákvörðunum í 3. gr. laganna. Og með því nú lýtr svo fast að lokum þ. árs, innan hvers tíma bæarstjórninni ber að lögum að hafa fullgjörða áætlun yfir tekjur og útgjöld Reykjavíkrkaupstaðar um hið næst komandi ár 1863, þá varð samhuga álit vort á fundi 11. f. mán., að óhultara væri, að bíða eigi lengr hreifingar þessa máls af hendi hágfirvaldsins, heldr ganga út frá því, sem einnig er talið sjálfsagt í téðu ráðherrabréfi, að lög þessi nái gildi og komi til fullrar framkvæmdar víðsvegar um landið árið 1863, heldr koma málinu í hreifingu nú þegar, svo það að lútandi úrskurðr hágfirvaldsins gæti náðzt, áðren áætlan kaupstaðarins fyrir 1863 yrði gjörð

Samkvæmt þessari skoðun afréðu nú bæarfulltrúarnir eptir fyrirmælum 3. gr. í tilsk. 15. marts 1861. að taka til nákvæmrar yfirvegunar, hvað af hinum ýmsu strætum og vegum, hvort heldr væri innan sjálfs kaupstaðarins eð innan lögsagnarumdæmisins skyldi framvegis álítast sem þjóð-

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

vegir og hvað auka vegir og aðgjörðir þeirra framvegis, hvort heldr væri meiri eðr minni, eða nýar vegagjörðir álitast upp ~~frá~~ þessu að hvíla á hinu almenna vegabótagjaldi, eðr á bæarsjóðnum sem gjald til auka veganna, og varð það samhuga álit vort um þessi efni, er nú skal greina:

1. Að þjóðvegir, er liggja að eðr frá kaupstaðnum og útúr lögsagnar umdæmi hans, verði ekki kallaðir aðrir, en þeir 2 aðalvegir:
   a. Frá Bakarabrúnni innað Fossvogslæk
   b. Vegrinn, sem liggr suðrúr bænum og Melkotshlíðinu vestr að Eyðsgranda og fram á Seltjarnarnes.
2. Að bæarsjóðrinn frá byrjun næsta árs eigi að verða laus við viðhald og viðgjörð á þessum tveimr aðalvegum, að því leiti þeir liggja fyrir utan hina eiginlegu kaupstaðar (húsa) lóð, sem afmörkuð var ár 1792, en þó með þessum nákvæmari takmörkunum og skilyrðum.

   A. Að bærinn haldi við á sinn kostnað og umbæti hinn síðarnefnda aðalveg suðrúr bænum og túnum bæarins alt suðrað Melkotshlíðinu, með því þessi kafli er bæði skemtigönguvegr bæarbúa og leiðir til kirkjugarðsins.

   B. Að vegabótasjóðrinn taki að sér framvegis, sérhverja aðalaðgjörð á Bakarabrúnni, hvenær sem að ber, og virðist þetta samkvæmt vegbótalaganna 13. gr. með því þaryfir er alfaravegr

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Desem=

allra ferdamanna til stadarins vidsvegar ad af landinu og brúin þarf einmitt þessvegna að vera bædi margfalt ummálsmeiri og traustari, heldren verea þyrfti, ef hún væri eingöngu handa bæarmönnum. Aptr virdist það sanngjarnt, að á bæarsjóðnum hvíli hiðvanalega árlega viðhald og smærri aðgjörðir.

Í þeirri von, að þér herra bæarfógeti fallizt á þessa skoðun vora, og greinarmun milli þjóðvega og aukavega í Reykjavíkr kaupstað, viljum vér mega fela yðr að bera málefnið undir suðramtið svo fljótt sem orðið getr til samþykkis eða úrskurðar samkv. laganna 3. gr., en að því búnu áskiljum vér oss samkvæmt 4. gr. að bera upp nákvæmari uppástungr um það, hvaða endrbætr og aðgjörðir, að þjóðvegir þessir þurfi að fá næsta ár og hve mikinn kostnað, að það muni hafa í för með sér.

Til Bæarfógetans 11. desember

№ 8

Samkvæmt fyrirmælum 9. gr. í bæarstjórnar reglugjörðinni var á fundi fulltrúanna 5. þ. mán. gengið til kosningar á einum úr þeirra flokki, til þess ásamt yðr herra bæarfógeti og undirskrifuðum núverandi formanni þeirra, að ganga í kjörstjórn þá, sem ber að undirbúa og gangast fyrir kosningu í bænum hins næsta árs á bæarfulltrúa í stað kaupmanns C. O. Robbs, sem eptir réttri röð og áraþjölda stjórnarinnar á að ganga úr fulltrúa tölunni um árslokin. Fyrir þessari kosningu varð nú herra Docent S. Melsted, hvað ed og hérmed tilkynni herra bæarfógetanum samkvæmt fundarbók vorri.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

No 9

Til Bæarfógetans 11. desember

Á fundi bæarfulltrúanna 5. þ. mán. samdist svo, að Guðmundr bóndi Þórðarson hefði á hendi umsjón bæarverkanna þenna mánuð, sem yfir stendr, hvað eg hérmeð tilkynni herra bæarfógetanum samkvæmt fundarbókinni

No 10

Til Bæarfógetans 13. desember

Með heiðruðu bréfi 5. þ. mán. hafið þér herra bæarfógeti birt oss bréf stiptamtsins daginn áðr, og segir það að vísu að „uppástunga" bæarstjórnarinnar um, að handa bæarsjóðnum fengist lán sakir þeirra ástæða og með þeim skilyrðum, eptir því sem þau voru tekin fram og útlistuð í bréfum bæarstjórnarinnar til stiptamtsins 17. marts og 23. apr. þ. á., til þess að standast óumflýanleg útgjöld sjóðsins fyrri helming hvers árs, — hefði verið send stjórninni „snemma í sumar" frá stiptamtinu, en yfirvaldinu hefði enn ekkert svar borizt frá stjórninni og eigi geti stiptamtið heldr neitt um það sagt, hverjar undirtektir málið mundi hjá henni fá.

Vér ræddum þetta mál með oss á fundi 5. þ. mán. og virtist oss þá auðsætt, að svar eðr undirtektir stjórnarinnar undir það geta nú eigi héðan af borizt hingað fyrri en í fyrsta lagi um miðjan martsmánuð 1863, hvernig sem þær verða; þar að auki geta þær aldrei skipt nema tvennu — afsvari eða samþykki. En þó að samþykkið fáist, þá verðr bæarsjóðrinn févana til allra óumflýanlegra útgjalda, <u>þangað til lánið væri fengið</u> og fyrir það útvegað fast ríkisskuldabréf

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

ætti það, eins og allir sjá, eigi verið komið alveg í kring, fyren í júnímánuði næsta ár í fyrsta lagi. Héraf er auðsætt, að þó að undirtektir stjórnarinnar yrði sem beztar, þá liggja þó fjárskortsvandræðin opin fyrir allan fyrri helming ársins 1863. Það er að vísu óþarft að fjölyrða hér, hvernig þessu sé varið eða í hverju að þessi vandræði sé einkanlega fólgin, þarsem þau beinlínis spretta af þessu lögákveðna fyrirkomulagi á stjórn bæarmálefnanna hér í Reykjavík: að reikningsárið er almanaksár, — að hinar árlegu áætlanir eru einskorðaðar niðr við bæarþarfirnar hið komandi árið, svo að aldrei, ~~svo að aldrei~~ geti verið um neinn verulegan afgang að ræða frá næstliðna árinu, — að gjalddaginn er ekki ákveðinn, fyren að fullu misseri frá byrjun eðr upphafi áætlunarinnar ársins, og að þó falla á bæarsjóðinn í hverjum mánuði ýmis útgjöld, sem eigi verðr undankomizt né frestað, eins og öllum má vera auðsætt.

Til þess að ráða úr samkynja vandræðum var líka tekið handa bænum 400 rd lánið úr Thorkillii sjóðnum 1859 að þartil fengnu samþykki stiptamts og ráðherra og hafa þessi háyfirvöld þannig viðrkent bæði rétt og nauðsyn þessarar grundvallarreglu. Héraf leiðir, að eptir því sem áætluð útgjöld bæarins vaxa ár frá ári framyfir það, sem var og gengið var útfrá, þegar þetta 400 rd lán var tekið, eptir því þarfnast bæarsjóðrinn viðauka við þetta fé til þess að standast hin auknu mánaða útgjöld sín frá 1. jan. til 13. júní ár hvert.

Útgjöld bæarins hafa nú á ýmsan veg aukizt talsvert um næstliðin 3 ár, eins og kunnugt er, en þó kveðr mest

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

ber 1862

að þessu árið, sem í hönd fer, þarsem áætlunin til hins nýstofnaða barnaskóla er nú 525 rdl. meiri en í fyrra og þaraðauki nál. 230 rdl. meira til þurfamanna heldren var 1862; yfir höfuð að tala hlýtr áætlun bæarins 1863 að verða nál. 13-1400 rdl. hærri, heldren hún var 1859, þegar Thorkillii lánið var tekið fyrir fullra nauðsynja sakir.

Þessvegna sjáum vér engan veg til þess, að stjórn bæarmálefnanna geti haft gang og haldizt í fullri festu og fullum skilum við alla, sem hér eiga hlutað, nema því að eins, að 7- 800 rdl. skyndilán yrði nú þegar útvegað til þess að standast með þeim lögákveðin nauðsynja útgjöld bæarsjóðsins hina fyrri 6 mánuði ársins 1863, er mætti endrborgast aptr af tekjum bæarins undireins og þær greiðist, en það yrði nú að vísu eigi til neinna riða fyren í ágúst- september næsta ár.

Vér viljum því mega fela tilhlutun yðar herra bæarfógeti, að úr þessum auðsénu vandræðum verði fullnæg bót ráðin hið allra bráðasta og að minsta kosti, áðren fulltrúakosningá að framfara í byrjun næsta árs, því vér sjáum eigi betr, en að undir því, hvort fé þetta verði útvegað eða ekki, hljóti það að vera komið, hvort bæarsjóðrinn og bæarstjórnin geti staðið í skilum við hina ýmsu menn, sem eiga að lögum laun sín að sjóðnum, og við þann fjölda þurfamanna, sem af honum eiga að hafa svo að segja daglegt framfæri, eða með öðrum orðum, hvort bæarstjórnin fái staðizt og haldið áfram lögákveðnum störfum sínum með byrjun hins næsta árs.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Álitsmál (á bréf Þorl. Péturssonar 10. Dec. 1862 um 5 rd. ept-irstöðvar ~~af~~ fyrir Vegargjörðina 1861) 13. Decb. 1862

No 11

Hið framan skrifaða skjal er sent oss til álita og úrgreiðslu og kom til umræðu á fundi í dag.

Málefnið er þegar útkljáð á fundi bæjar fulltrú-anna 19. Oct. f. á. með því að ávísa Þorl. Péturs-syni að eins 8 rd. af þeim 13 rd. sem reiknings hans uppá kljáðu, og var að vísu svo umtalað ~~að~~ frá upphafi að hann fengi þessa upphæð fyr-ir að lokræsja m. m. aðalveginn frá Vegamót-unum inní Fossvog, en þareð bæði fyrri nefndin-ni þótti miður vel af hendi leyst, en Þorlákur dró seinni nefndinni svo lengi, að hana varð aðra til þess, fyrir 5 rd., þá urðu honum eigi ávísaðir nema þeir 8 rd., og finnum vér enga ástæðu til að víkja frá þessu né bregða því.

J. Guðm. S. Melsteð. C. O. Robb. H. St. Johnsen. Gudm. Þórðars.

No 12

Álitsmál (á umkvört-un verslun-arstjóra Th. Stephensens 10/12 62 yfir vagnsleigu á grjótvagni bæjarins) 13. Dec. 62

Hins vegar viðvíkjandi umkvörtun kom til umræðu og úrgreiðslu á fundi bæjar fulltrúanna í dag, og verðum vér fyrst að athuga það og bera af oss að engi vor fulltrúanna, hefir synjað [illegible] um að hann gæti fengið grjótvagn bæjarins á leigu hvorki um lengri eða skemmri tíma af því hann nefndi það ekki við neinn okkar fyrri eptir það búið var að afráða á fundi 5. þ. mán. að ljá Sverri steinhöggv-ara, Runólfssyni, vagninn fyrir ákveðna leigu til Marz loka þ. á., samkvæmt þaraðlútandi skriflegri beiðni hans 4. þ. mán. gegn því að hann ábyrgðist vagninn að öllu, og skilaði honum jafngóðum og óskemmdum eins og þá er hann við honum tók. — Virtist oss auðsætt, að þegar með þessum skilyrðum byðist leiga svo mikil að eins um 4 vetrar-mánuðina, og þegar einmitt liggja engi bæjarverk fyrir, ~~einsog einatt hefir~~ hafst uppúr bótum vögnum bæjarins gjörvallt árið, og það með því að ófinlega hefir lent á bæjarsjóði að endrbæta bilun og skemmdir, þá væri það fráleitt ~~að~~ bæði að synja þeim um leiguna er

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

slíkt kjör bjóða, og að setja af bæjarsjóðnum vissa
leigu fyrir þessa daglaunamenn þeirra er ef til vill
kynni að gefa sig fram; og eins virðist þess að
bæjarfulltrúarnir hljóti að eiga fullan rétt á
því að afráða þess leiðis leigu samninga um
ekkert ~~ygum~~ bæjarins og önnur þess leiðis á-
-höld, við þann sem fyrstur falar og þegar það
kemur eigi í bága við þarfir bæjarins sjálfs og
þau verk er hann þarf að láta vinna.

Af þessum ástæðum verður oss að fram-
-anskrifaðri umkvörtun, [er ekki álítum] verði ekki tekin til
greina. J. G. S. Melst. C. O. Robb. M. Jónss. Guðm. Þórðarson

№ 13

Bæði eptir ~~skatan~~ eðli málefnisins, og
samkvæmt þar að lútandi bréfum fulltrúanna
til bæjarfógetans 7. Sept. 1861 og 29. Aug.
þ. árs verður umkvörtun þessari að vísa
~~frá~~ til frekari aðgjörða lögreglustjórnar-
-innar í Reykjavíkur kaupstað.

Á fundi bæjarfulltrúanna, Reykjavík d. [illegible]
Jón Pétursson. J. S. Melst. C. O. Robb. M. Jónsson. Guðm. Þórðarson

Uppsáleiðin um Cá[illegible] kvörtun Guð. br. Gunnarsson 5. Nov. 1862 yfir ásetu fyle eigu í Laxv. bæjarsemanni ~~5. Nov. 62~~ 13. Dec 62

№ 14

Útaf heiðruðum bréfum herra bæjarfógetans 10. þ. mán., öðru til Ólafs hreppstjóra Guð-
-mundssonar í Mýrarhúsum, en öðru til vor,
áhrærandi nýáppsett náttúrra selfarnar-
-herbúa á ~~[illegible]~~ næsta sumri í Kaplaskjóli
ríðið svo á fundi vorum í dag, að með
undirskrifuðum formanni ~~fulltrúanna~~ var
falið að mæta af vorri hendi á fundi þeim
sem er í ráði að kveðja til eða halda, til
þess að semja um þetta mál ef samkomu-
-lagi yrði þar um náð.

Til Bæjarfógetans 13 Dec 62

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Desem=

Til Bæarfógetans 16. desember

Nº 15

Með heiðruðu bréfi 2. þ. mán. hefir herra bæarfógetinn sent fulltrúum bæarins: „áætlun fátækranefndarinnar yfir þarfir fátækrasjóðsins í Reykjavík árið 1863 og er hún

að upphæð — — — — — — 1597rd 48ß

að frádregnum áætluðum tekjum t. a.

1. Vextir af fátækrafé — — — 16rd

2. Óvissar tekjur (t. gjafir, heyfirvalda) 35

3. Fátækratíund — — — — 100 — 151 — „ —

er fátækranefndin segir að verði = 1446rd 48ß

að leggjast til úr bæarsjóði með niðrjöfnun á bæarbúa.

Til frekari upplýsingar við þetta mál hefir herra bæarfógetinn góðfúslega léð oss handrit til fátækrasjóðsreikninganna fyrir þau 3 árin 1859 – 1861 einsog þau nú þjört undirbúin til prentunar og að hinu leitinu hefir bæargjaldkerinn meðundirskrifaðr C. O. Robb látið oss í té ýmsar skýrslur áhrærandi fjárhald fátækramálefnanna þetta ár, sem nú er aðliða.

Málefni þetta hefir því næst verið ýtarlega rætt og yfirvegað á 2 fundum vorum 5. og 13. þ. mán. og þó að vér getum eigi fundið ástæðu né tilefni til að vefengja nauðsyn aðalupphæðarinnar 1597rd, enda þótt hún sé nálægt 250rd meiri en f. á. og rúmum helmingi meiri, heldren hún var árið 1859, þá verðum vér samt, sakir þeirrar siðferðislegu og lagalegu ábyrgðar, er á bæarfulltrúunum hvílir í þeim efnum, sem hér ræðir um, af því þeir hafa fjárveitingarréttinn að lögum í þessu efni, og á þeim lendir einnig bæði skyldan að jafna fé þessu niðr á hina einstöku bæarbúa og ábyrgðin andspænis gjaldþegnunum, af því að óumflýjanleg nauðsyn sé til þess fyrst að áætla og síðan jafna niðr því fé, sem haldið er fram, að þarfir bæarins krefi það og það árið, að leyfa oss fáeinar athugasemdir bæði við þessa áætlun fátækranefndarinnar einkum að því er tekjukaflann snertir og svo við stjórn fátækra efnanna yfir

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

höfud eptir því sem reikningarnir undanfarin ár gefa tilefni til.

Af nærstundangengnum 5 ára reikningum bædi hinum aug-
lýstu 1859, 1860 og 1861, virdist audsætt, að „óvissar tekjur“ sé
heldr vantaldar eda upphæd þeirra ráðgjörð minni, en bædi verid hef-
ir og vart er ástæda til að ætla, að verdi minni, heldr en undanfarin
5 ár að medaltali. Óvissar tekjur“ fátækra hafa einkum saman stad-
id af þessum 3 atridum: 1º lögskipad fátækra tillag stiptamtmanns
og biskups; er þeir tiltaka sjálfir samkv. reglug. 17. júlí 1782 5. gr.
og reglug. 8. jan. 1834 10. gr., 2º Fjársektir gjörist lögákvednar eda
eptir sætt eda dómi, 3º uppbodsandvirdi fyrir seldar fátækra-
reitur. Þessar tekjur voru, 1857: 96 rd 2 ß, 1858: 83 rd 78 ß; 1859
(bætr og gjafir 19 rd –, altsvo að líkindum ekkert fátækra útsvar
frá ödruhvoru háyfirvaldinu, er virdist naudsyn að upplýsa hvemar,
fyrir seldar reitur sveitar ómaga 88 rd 84 ß) 107 rd 84 ß; 1860: (26 rd
+ 39 rd 16 ß) 65 rd 16 ß; 1861: bætr og gjafir (og þó ekkert fátækra-
tillag frá stiptamti, og engin tekjugrein útfærd fyrir seldar reitur)
52 rd 48 ß. Að slepptu öllu tilliti til, að gjöf annars háyfirvaldsins
virdist ótalin þau 2 árin 1859 og 1861 og sömuleidis ekkert reiknað
fyrir fátækra reitur í fyrra, þá verdr samt medaltals upphæd
óvissu tekjanna þessi 5 ár eins og þær eru tilfærdar í reikning-
unum – – – – – – – – – – – – – 81 rd
árlega og virdist sídr en ekki ástæda til að ráðgjöra það
minna næstkomandi ár. Nú hefir fátækranefndin ráð-
gjört þessar tekjur í áætlun sinni fyrir 1863 að eins – – 35

og virdast þær því vantaldar að minsta kosti um – – 46 rd

Þér hafið herra bæarfógeti sýnt medundir skrifudum
Jóni Gudmundssyni skuldbindingarskjal til fátækranefnd-
arinnar frá kaupmanni W. Fischer med hverju hann hefir
undirgengizt að láta af hendi allar naudsynjar til fátækra hér
í bænum gegn borgun í peningum í ákvedna gjalddaga og
skyldi hann þá slaka til um 5% afslátt af því, er hann léti
og skildist mér (Jóni Gudmundssyni) eigi betr á herra bæar-
fógetanum, en að nefndin væri búin að ganga að þessum bod-
um Fischers eins og líka virdist sjálfsagt. En hvorki af
áætluninni né þeim upplýsingum, er fátækragjaldker-
inn hefir med deilt oss verdr það séð, að nefndin hafi
tekið þenna afslátt til greina eda að í áætluninni hafi

ff 46

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

gengið út frá öðru, en vanalegum með lögum og styrk, er yrði greiddr á vanalegan hátt í matvælum og öðrum nauðsynjum, en þetta væri aptr keypt fyrir niðrjafnað fátækra fé með gangsölu verði án allr afsláttar. Nú virðist þó mega ráðgjöra, að öllum 3/4 hins áætlaða fjár eðr nál. 1200 rd verði varið til þess leiðis kaupa hjá kaupmanni Fischer, ár því samningr er þar um gjörðr, en þarmeð má ætla á, að fátækra sjóðnum græðist framyfir áætlun næsta árs að minsta kosti — — — — — 60

H 46 rd

Hvað sem nú því líðr, hvort nokkuð sveitarútsvar hefir greiðzt fátækrasjóðnum árið 1859 einsog næst er að ráða af þessa árs reikningum, að ekki hafi verið, þá er víst, að nefndin hefir ekkert fátækra tillag áætlað frá stiptamtsembættinu fyrir árin 1861, né 1862, og að það er hvorki tilfært í reikningunum 1861 né greitt gjaldkera fyrir þetta ár. Oss er það öllum kunnugt, að fátækranefndin hafi gjört ítrekaðar tilraunir til þess að ráða máli þessu til lykta, og þó að það hafi ekki tekizt til þessa dags, þá þarf varla að efa, að henni takist það fyrri hluta ársins, sem kemr, en þá eru það tekjur fyrir fátækrasjóðinn, sem hvorki eru ráðgjörðar í næstundangengnum áætlunum né í þessari, er fyrir liggr. — Hins vegar verðr að telja uppá, einsog fátækranefndin hefir sjálf gjört í þessari áætlun, þangað til eindreginn stjórnarúrskurðr losar stiptamtið við hið lögskipaða sveitar fátækra tillag 1861 og 1862, að það fáist handa sjóðnum, en verði svo, þá þarf vart að efa, að það eptir öllum atvikum og kringumstæðum verði haft minna en 15 rd hvort árið eðr fyrir bæði árin í minsta lagi — — — — — — — — — — 30

Þannig virðist áætlun fátækranefndarinnar árið 1863 mega lækka um samtals — — — — 136 rd

eðr með öðrum orðum, að eigi þurfi að taka meira uppí áætlun bæargjaldanna 1863 handa þurfamönnum bæarins og síðan að jafna niðr meira en 1310 rd 48 ß. Og að minsta kosti hljótum vér bæarfulltrúarnir eptir stöðu vorri og skyldu að halda þessu fram af fyrgreindum ástæðum, þangað til fátækranefndin hefir fært nægjanleg rök fyrir hinu gagnstæða

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

ver 1862

Vér álítum oss hér að fremsan að hreifa að öðru leiti fáeinum athugasemdum almennum við stjórn fátækra málefnanna og þaraðlútandi fjárgæzlu, eptir því sem reikningar fátækra sjóðsins 1859–61, er vér höfum eigi átt kost á að kynna oss fyrri en nú, virðast að gefa tilefni til og eru það einkanlega 2 atriði er oss virðist, að ekki megi láta alveg óhreift af vorri hálfu.

A. Um byrjun ársins 1859 átti fátækrasjóðurinn auk útistandandi skulda og bæar í Sandagerði samtals — — — 43 rd 71,

arðberandi innstæðu — — — — —	1000 – "
af lánsfé í bæarsjóði sem var endrborgað 1859 og 1860	100 – "
í sjóði hjá gjaldkera í ávísun og peningum — —	145 – 65
samtals	1245 – 65
Eptir reikningshandritinu 1861 er ekki aðeins af þessari innstæðu eptir einir — —	450 – "
og hafa þannig gengið til þurðar — —	795 – 65
af innstæðunni, sem sjóðurinn átti um árslok 1858, heldur segir hinn síðasti reikningur 1861 að sjóðurinn sé í skuld við gjaldkerann um	230 – 91
og á þannig að hafa eyðt árin 1859, 1860 og 1861 og þó að mest öllu leiti 2 síðustu árin — — — — — —	1026 – 60
að því frádregnu, sem útistandandi skuldir sjóðsins hafa aukizt þessi sömu 3 ár, en þær við árslok 1861 voru orðnar 847 rd – 25, auk útskrifaðra ófáanlegra skulda — — 62 – 6 = 909–31, en voru við ársbyrjun 1859 aðeins 392 – 7	517 – 24
Og er þá eigi annað að sjá, en að stjórn fátækra málefnanna hafi umfram farin ár og það að mestu leiti þau 2 ár 1860 og 1861 yfirstigið áætlanir sjálfra sín um nál.	509 – 36

og það þó eigi litlum mun meira en minna, af því bæði fátækra tíundin og óvissu tekjurnar eru í áætlunum beggja áranna ráðgjörðar talsvert <u>minni</u> heldur en þær koma fram í sjálfum reikningunum. Auðvitað er að vísu, að það verðr hverri nefnd óvinnanda að einskorða svo niðr áætlunina til fátækra þarfa hér í

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

hér í bænum, að eigi verði heldur van en of, þegar svona fjölga þurfamennirnir árlega og fiskileysi og aðrir erfiðleikar þrengja að, en það mun vera álitin ófrávíkjanleg grundvallarregla, hvar um lönd, sem er og í hverri stjórn æðri sem lægri, þar sem fjárútlátin eða útgjöldin öll eru á áætlunum byggð að lögum, að öll fjárgæzlan hljóti að vera við þá áætlun bundin yfir höfuð að tala og sjái þeir sú stjórn, sem á hlut að máli, fram á það, að sakir ófyrirsjáanlegra atvika, er að beri eptir ~~það~~ gjörða áætlun og samþykkta, að hún ætli ekki að hrökkva til útgjaldanna, þá fer hún á leit auka fjárveitingar, þegar fram á áætlunarárið kemur, og færir rök fyrir nauðsyn hennar, og mun þess þá aldrei synjað, þegar fullnauðsyn er fyrir. Það er auðsætt af fátækrareikningunum 1860 og 1861, að áætlanirnar eru mestmegnis yfirstignar í því atriði, er áhrærir styrk til óvissra þurfamanna, því í þeirri grein hefir verið yfir þær gengið meira en til helminga, hvort árið fyrir sig. En þegar þess er gætt, að þeim útgjöldum koma hér svo að segja eingöngu fyrir um vetrarmánuðina fram að vertíð eða fram á haust miðja, þá sýnist fátækranefndinni mega vera fært, að vera búinn að fá fast yfirlit yfir óumflýjanlegan útgjalda styrk til óvissra þurfamanna um febrúarlok eða öndverðan marts ár hvert, og sjái hún þá fram á, að talsvert ætli að bresta á hið áætlaða fé í þessari grein eða annari, þá er það sá eini og rétti vegur að leita ~~fjár~~ aukafjárveitingar, eptir því sem þarf í gegnum bæjarstjórnina og amtið, áður en niðrjöfnun bæjargjaldanna fer fram á vorin, eða og leita fyrirfram samþykkis beggja til þess að mega í þennan svipinn grípa til innstæðu sjóðsins í bráð eða lengd. En til hins, sem hér hefir orðið, virðist nefndin eigi að hafa næga lagaheimild og það ekki koma heim við almennt viðteknar og gildandi reglur í þeim efnum og vera næsta viðsjált að öllum afleiðingum til; og verðum vér að voru leyti eindregið að fela herra bæjarfógeta tilsjón með, að það eigi sér ekki stað framvegis.

B. Í bréfi bæjarfulltrúanna 3. des. f. á. eru teknar fram ýmsar athugasemdir áhrærandi lánsfé sjóðsins, er útistendur hjá öðrum hér og hvar. Um leið og vér vonum, að fátækranefndin og þér herra bæjarfógeti viljið góðfúslega taka þær til sem bezta greina, verðum vér að vekja athuga að því, eptir þar að lútandi upplýsingum, er fátækragjaldkerinn hefir látið oss í té, að af fyrnefndu lánsfé sjóðsins,

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

ber 1862

er stóð úti um árslok 1861 — — — — — — — — — — 847 rd 25,
eru greiddir þetta ár einir — — — — — — — — — — 127 – 80
= 719 – 31
en aptr lánað af nýju þetta ár nál. 406 rd að frádregn-
um aptr borguð 37 rd 16, — — — — — — — — — 368 – 78

Og á þá sjóðurinn nú að eiga útistandandi í lánsfé, sem engi leiga geldst af — — — — — 1088 – 13
sem eptir því hefir aukizt þetta yfirstandandi ár um nál. — — — — — — — — — — 241 – ,,

Það má þó vera í augum uppi, að ekki má vita hvar lendir, ef þessi grein útgjaldanna skal svona aukast og vaxa ár frá ári og ef ekki verðr komið svo ár sinni fyrir borð með eindregnari eptirgangsmunum, að ná svo inn hinum eldri skuldum, að einhver sanngjörnleg upphæð þarra, nægi eptir því sem og kringumstæðum vera í veltunni til að standast þess leiðis útlán, t. d., frá 400 – 600 rd., en eigi, að til þess þurfi að verja ár frá ári æ meiru og meiru af arðberandi innstæðu sjóðsins, sem nú er þaraðauki þrotin að mestu, eða yfirstiga að öðrum kosti áætlanirnar. Vér fulltreystum því, að bæði þér herra bæarfógeti og öll nefndin sjái glögglega þau vandræði; sem það getr haft í för með sér, ef hinu sama fer fram og lánin aukast svona ár frá ári án þess samsvarandi líkning eldri skuldanna sé samfara, og að eigi dugi annað, þegar hið gagnstæða nú má þykja að fullu fullreynt, en að leita úrskurðar og tilhlutunar sjálfrar lögstjórnarinnar um þær skuldir, er aðrar sveitir standa í við fátækrasjóðinn, og hafa staðið árum saman.

Finis 1862

Janúar 1863

Til Bæarfógetans 20. Jan.

Nr 16.

Á fundi vor bæarfulltrúanna í dag, sem að er fyrsti fundr vor á þessu ári, var með atkvæða fjölda kjörinn til formanns fulltrúanna 1863: Eg undirskrifaðr, og til vara formanns: Docent Sigurðr Melsteð, - hvað eg hér með tilkynni herra bæarfógetanum samkvæmt fundarbók ~~vorr~~ fulltrúanna

Til Sama s.D.

Nr 17

Á fundi vor bæarfulltrúanna í dag var nú þeirra atkv. með atkvæða fjölda kosinn í fátækranefnd-ina hér í Staðnum, í stað kaupmanns C. Robbs er lagði niðr fulltrúa störf sín með síðasta árs lokum, - herra yfirdómari Jón Pjetursson

Samkvæmt bréfi herra bæarfógetans 13. þ. mán. og þótt sam legri undanþágu dannebrogsmanns Skapta Skaptasonar undan því að halda lengr áfram störfum sínum sem meðlimr fátækranefndarinnar, hver störf hann ~~hefir~~ hafi hafa á hendi um samfleytt 11 ár næstliðin, kom bæarfulltrúunum ásamt, á þessum sama fundi, að kveðja í ~~to~~ nefnd-ina í hans stað, tómthúsmann Jón Arnason í Stöðlakoti, og hafa fulltrúarnir ritað hónum þar að lútandi köllunar bréf dags. í dag

Til Tómthúsmanns herra Jóns Arnasonar í Stöðlakoti s.D.

Nr 18

Samkvæmt ~~heimild þeirri~~ fyrir mælum 18. gr. í bæarstjórnar-reglugjörðinni 27. Nóvb. 1846, kveðjum vér undirskrifaðir nú verandi bæarfulltrúar Reykjavíkr kaupstaðar, hérmeð og til segjum yðr herra ~~tómthús~~ herra Jón Arnason tómthúsmaðr í Stöðlakoti, að þér gjörizt meðlimr fátækranefndarinnar hér í Staðnum (í stað dannebrogs manns Skapta Skaptasonar er nú hefir lagt niðr þann starfa sinn) og ber yðr því að sækja fundi nefndarinnar héðan í frá hvenær sem formaðr hennar [illegible] yðr til fundar, og takast á hendr þau nefndar störf sem [illegible]

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Februar 1863

nefndarinnar ~~menn yðar~~ felið yðr á hendr eptir nákvæm-
-ara samkomulagi við sjálfan yðr.

Til Bæjarfógetans 19. Febr.

No 19.

Með heiðruðu bréfi 4ða þ. mán. hafið þér herra bæjarfógeti, sent oss eptirrit af kafla úr eptirstöðvalista bæjargjaldkerans fyrir árið 1862, við bæjarsjóðs reikninginn, innihaldandi vanskil þær ~~til~~ nefndra manna til bæjarsjóðs á „umsömdum gjöldum", ~~sem partur eptir~~ þ. e. part á hvert árlegt eptir gjald, sumpart eptir fyrri lóðarviðauka við hina upprunalegu tomthúsalóð eða lóð býlis þess sem um er að ræða, sumpart eptir 2 kálgarða í Melshúsabrekkunni, upprunalega úthlutaða úr „túnum bæjarins, og sem þar tilkallaðs afgjald eptir túni. — Hefir herra bæjarfógetinn jafnframt skorað á oss að taka til yfirvegunar hvað í þessu efni skal fyrir taka.

Eptir það að vér höfðum ítarlega rætt þetta mál með oss á fundi í fyrradag, varð það sameiginlegt álit vort, að fela yðr, herra bæjarfóg. og biðja yðr, ~~að~~ afráða sem fyrst eindregnar ráðstafanir og gjöra allt sem gjört gæti til þess að ná inn í bæjarsjóð hinum umsömdu ~~gjöl~~ skuldum frá hlutaðeigendum í tæka tíð eða áðr en fjárnáms fyrning er á þær fallin að lögum. Og ef það skyldi hepnast, að heimfæra þessi „umsömdu" gjöld undir hina almennu grundvallarreglu í opb. br. 2. apr 1841, 1. gr. þá virðist oss samt, að nákvæmlega ~~verði~~ beri að yfirvega, hvort þau megi ekki heimfæra undir opb. br. 21. Mai 1829 og taka svo fjárnámi, sjálfkrafa innan þess ~~frá-vanna~~ frests sem þetta lagaboð ákveðr og ~~að sjálfkrafa~~ að viðhöfðum öllum þeim reglum sem þar eru ~~þetta lagaboð~~ fyrir skrifaðar. Vér verðum að minnsta kosti að telja víst, að svo framt Stiptamtið finnr ekki yfirgnæfandi ástæður til að ~~fyrirvarð undan að~~ afsegja bæjarstjórn-

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Februar 1863

að rita fjárnáms skipan sína fyrir þessari grein bæargjaldanna, á skuldalista hann þar-yfir, ~~með~~ heimt skýrskotun til op. br. 21. Mai 1829, ~~og~~ þá snegi einnig þessi gjöld á hekkað taka fjárnámi, og að greið-endr munder sett ~~gjöra~~ vissu taka sjálfum sér þann óleik og kostnaðarauka að höfða mál á sinn kostnað útaf því fjárnámi, samboðið 2. gr. lagaboðsins, ~~þegar~~ af þeim ef þeir ~~hefir engum~~ geti ekki ~~hafst neinn~~ að öðru leyti beitt neinum forréttindum lagaren gjungum ~~út beita~~.

Að því er sérstaklega áhrærir ólokið eptirgjald Einars ~~smiðara~~ Einarssonar smiðara eptir túnvelli það sem hann hefir fengið til eignar gegn fast á kveðnu gjaldi í bæarsjóð, þá ~~er~~ virðist að virtu, [illegible] hæfast að láta þessa 17 rdl. 21 sk. skuld standa ólegi lengr án frekari fullnaðar hjá svo bláfátækum manni, er sjálfr hefir ekkert að láta þótt fjárnáms aðför sé við hann beitt, en vitanlegt, að húsmóðir hans nýtr og hefir notið alls afraksturs af þeim túninu sem hann varð hvort-bjóðandi að. Oss virðist því tvíkanda til yfirvegunar ~~við~~ þessa skuld, og þess viljum vér mega biðja yðr, herra bæarfógeti, hvort eigi mundi nauðsynlegt ~~að~~ annaðhvort að leggja sem fyrst lögtald á þaðan tugfórda ~~af~~ téðum túnvöllum sem enn er óeyddr í vörzlum þessa leiguliðans og húsmóður hans, eða að vinna hann til, til bókar fyrir þóli bæjarrétti, að veðsetja bænum næsta árs afrakstr af túninu bæði fyrir áföllnum afgjaldaskuldum og þeim sem á falla hið ~~næsta~~ þetta ár, sem yfir stendr, ef hann eigi hefir greitt hvorttveggja fyrir næstu vetrnætr ~~þ. ár~~.

Að endingu skal þess getið, að vér vitum eigi betr en að Justizráð Dr Hjaltalín sé nú búinn að greiða sína skuld fyrir 1862, 6 rd 87 sk í bæarsjóð.

№ 20

Til Bæarfóget. um 19. Febr

Eptir því sem upp lýstist á áætlunar fundum bæar-stjórnarinnar um árslokin, er leigutími ekkju söðlasmiðs Torfa sál. Steinssonar á hinum gamla kirkjugarði hér í bænum ~~út~~ á enda í næstu vor-dögum, og hefir þarað leitt að vér höfum fund-ið oss skylt að taka til yfirvegunar og umræðu

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

hverja ákvörðun skyldi gjöra um þetta lóðarstykki
bæarins framvegis, hvort heldr selja það fram nú
þegar til húsabygginga handa þeim sem óska
kynni, eptir því sem ráð gjört er að verða muni
á sínum tíma má gjört byggingarnefndarinnar
eptir undangengnu fyrirlagi Amtsins, 9. Febr 1848,
eðr fresta um þessari fyrirætlan um nokkurn
tíma og selja ~~hann~~ kyrkjugarðinn þenna heldr á leigu gegn árlegu
eptirgjaldi, í sama ástandi sem hann er nú
og til sömu afnota eins og hæft hafa verið af
honum næstliðin 12 ár. ~~nefnilega til ræktunar og slægna~~

Þegar þetta málefni var rætt á fundi vorum í
fyrradag, urðum vér að vera einhuga á því máli,
að ekki væri gjörandi, en sem komið væri að
selja þenna eldri – ~~og fyrr legstað~~ grafstað dómkirkjusafn-
-aðarins, ~~þar~~ nú þegar fram til byggingar og
húsastæðis, þar sem ~~hann~~ ekki eru nema ein
23 ár síðan hann var lagðr niðr, og því fjöldi
nú lifandi manna á bezta aldri einmitt sökum
er eiga þar grafna foreldra sína og aðra vanda-
-menn, og mundu þeir finna það of særandi fyrir
sig og of nærgaungult minningu hinna fram-
-liðnu, ef farið væri að umróta legstöðum
þeirra nú þegar, einkum að nauðsynjalausu.
Byggingarnefndar gjörðin 1848, ákveðr heldr
ekki neitt um það að hér skuli hefja húsa-
-byggingar að svo komnu.

Oss virðist því tiltækilegast í öllu tilliti
að selja lóð þessa á leigu til sömu afnota
nefnilega sem slægnaland, um næstkomandi
10 ár fyrst um sinn, frá þ. árs vordögum,
og að það verði gjört á uppboðsþingi.

En áðr en þaraðlútandi uppboðsskilmálar
verði samdir ~~settir~~ ákveðnir einkanlega áhrærandi
girðingar lóðarinnar, virðist nauðsynlegt að
það komist í kring, ~~að hve~~ hvort eða að hve miklu
leyti hinn nú frá þavarandi leigutaki etatsráð
M. Stephensen álítr sig skuldbundinn til eða
~~hin~~ hinni verði að öðru leyti álitið skylt að skila

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Februarius 1863

~~gir~~ kirkjugardinum med girdíngunum, umhverf-
-is hann allan, „i forsvaranlegu standi," eins
og ~~segir í~~ manni hennar virdist hafa verid gjört
ad skyldu med uppbodsskilmálum þeim eptir hver
jum hann tók gardinn á leigu vorid 1850, eda
þad verdi álitid, ad þetta geti ad eins nád til gird
-ínganna ad vestan og sunnan verdu, en aptur
ad nálægt lódar eigandi ad nordan verdu, sem er
lands prentsmidjan, og bóndi ad því leyti á hverr
kálgard þann sem er eign hans austraf prentsmid
-jugardinum, - og ~~sömuleidis~~ ad austan verdu,
sem er Apotheki, annadhvort vinnist til þess
góðmótlega, eda verdi sjálfskyldadir til þess
ad vidhalda og endrbæta girdíngar þær sem
greina lódir þeirra eigna frá gamla-kirkju
-gardinum, - ef Madme Steinsen, einsog ~~ef til~~ adlíð
indum má rádgjöra, finnur sér eigi skylt eda
álítist ekki ad verda skyldud til þess ad skila
af sér þeirrum hluta girdínganna „i forsvaran-
-legu standi." - Ad því er á hvorir ⁿgirdíngar ⁱ ᵐⁱˡˡⁱ hins
umimsta kálgards bóndans ~~milli hans~~ og kirkju
gardsins þá viljum vér ad voru leyti ekki halda
því til streitu ad þeim sé ekki vidhaldid á kostn-
-ad bóndasjóds, ef frá farandi leiguliði vill ekki
fúslega undirgángast ad skila þeim nú í full-
-gildu lagi.

Þetta veldum vér mega fela herra bæjarfóg
etanum ad koma skýr fyrst í kríng med því ad
skrifast á um þad vid bæ. um frá farandi leigu og hlutadeigandi lódar
eigendr svo ad, utfrá leis hverja vissu og fast
-ákvedin megi ganga í uppbodsskilmálunum um skyldu hins nýja
leiguliða á vidhaldi þeirra, og hve lángt ad
sú skylda hans verdi látin ná. -

Ad ödru leyti virdist oss, ad einsog Madme
M. Steinsen, er hún nú skelar, aptur gardinum
~~gar~~ etti eptir afgengnu úttektar gjörd þartil
kvaddra manna ad afhenda girdíngarnar ad því
henni getr gjörzt ad á kyrgast eptir ad sign

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Februar 1863.

annaðhvort í því ásigkomulagi er nú gjörð álíti „forsvaranlegt“ eða með því ofanálagi sem þá yrði gjört á það, eins ætti og með þessum uppboðs skilmálum að skylda hinn nýja leigulið til hins sama, nefnilega að halda bæði við girðingunum og svara þeim að endaðum leigutíma í fullgildu ástandi og forsvaranlega eða með ofanálagi og sömuleiðis halda gras-blettinum við í góðri rækt og með nógum áburði og skila hvorutveggju af sér eptir reglulegri úttektargjörð. Enn fremur, að hina árlegu leigu skuli greiða í bæjarsjóð fyrir lok hvers árs, og að hætta það sé komið undir samþykki bæjarstjórnarinnar.

No 21

Til Óðalsbónda Magnúsar Jónssonar í Bráðræði. 19. Febr

Frá því er útgreiðsla alþingistollsins var lögleidd hér á landi af afgjöldum fasteignanna, hefir það verið siður hér í Reykjavík, að formaður bæjarfull-trúanna hefir samið skýrslu til æðri yfirvalda um afgjöld þeirra fasteigna innan umdæmis kaup-staðarins, sem eru háðar alþingistolls greiðslu að lögum.

Af því þér urðuð frá næstl. fardögum eigandi allrar Selseignar-innar, sem áður var kirkjueign og undan þegin greiðslu á alþingistolli áður en svo stóð, sé eg eigi betur en að eign þessi hljóti nú að bera þetta gjald frá þeim tíma hún varð eign einstaks manns og framvegis, og að eg verði því að tala eign þessa inn á skrá mína yfir árið 1862 meðal þeirra annara fasteigna innan Reykjavíkur umdæmis sem ~~eigna~~ alþingistollinum bera; þó mun eg geta þess að af því þér áttuð ekki jörðina nema síðara misserið hins liðna árs, þá getið þér eigi gjört að greiða alþingistoll nema af helmingi alls árs afgjalds eða afraksturs þessarar eignar fyrir ~~hið~~ ~~liðna~~ árið sem næstleið.

En af því mér er næsta óljóst og ókunnugt um þann leigumála sem nú er á grasbýlunum á Seli: Stóra Seli eða gamla Seli Litla Seli og Bráð-ræði, og eins um það, hve margir nú eru tómthús-[illegible] og með hverri upphæð þeirra sé árgjöld

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

árlega, ~~þa~~ og í hverjum skilegri, hver þeirra á að gjalda fyrir sig, þá vil eg mega biðja yður gjöra svo vel að gefa mér sem fyrst skýrslu um allt þetta, svo að eg geti komist hjá að fá óviðkomandi menn kvadda af yfirvaldi til að meta það, og sömuleiðis að þér vilduð láta uppi við mig skýrskotun yðar um sanngjarnlegt afgjald af þeim hluta eignarinnar þ.e. af hjáleigunni Bræðraborg er þér hafið sjálfir til ábúðar, sem eigandi; eða ef þér kysi heldur að semja við mig sérstaklega um þetta atriði þá er mér það líka kærkomið að svo sé gjört.

No 22

Til Bæarfógetans 19 Febr.

Það hefir farist fyrir þar til nú, að tjá yður herra bæarfógeti að ~~bæarf~~ Guðm. Þórðarson á Hólunum hefir tekið að sér umsjón bæarvarðanna þenna mánuð sem yfir stendr.

No 23

Til Bæarfógetans 5. Marz.

Hérmeð fylgjandi bréf 14. f. mán. hefir dómkirkjuprestrinn herra prófastr Ó. Pálsson beinlínis sent oss fulltrúunum til álita, og ~~fer~~ hann sér þar til efni af hinni gjörða og staðfesta áætluninni yfir útgjöld Reykjavíkur kaupstaðar árið 1863, þar sem að eins sé áætlað til útgjalda tíund til dómkirkjuprestsins af útsvörum kaupstaðarins 23.74 al: 1 rd 68 β, til þess að fara því fram og mælast til, ~~að bæarstjórnin gjöri ráðstöfun fyrir~~, að bæarstjórnin, ~~bæði fyrir yfirstandandi ár og framvegis~~, gjöri ráðstöfun fyrir, að dómkirkjuprestrinn, bæði fyrir yfirstandandi ár og framvegis fái borgaða úr bæarsjóði á réttum gjalddaga tíund af samtals 141.05 al. úr jörðinni Reykjavík, eptir því sem hún er metin í jarðabókinni 1861. Byggir herra dómkirkjuprestrinn þessa kröfu sína á Rentekammer bréfi 4. Mai 1833.

Vér höfum tekið mál þetta til nákvæmrar yfirvegunar og rætt það rækilega á 2 fundum vorum 17. f. mán. og í gær, og varð sameiginlegt álit vort

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Marts 1863

á þá leið sem nú skal greina.

Vér neitum því ekki, að dómkirkjuprestinum ~~og~~ eins og öðrum prestum í fjölbygðum sjóplázum veiti miklu erfiðar að heimta inn og fá greiðlega greidd lögákveðin gjöld sín, yfir höfuð að tala, heldur en upp til sveitanna, en eptir því ~~lögákvörðuna~~ fyrirkomulagi samkvæmt lögum og margra alda venju, sem ~~nú er og~~ hefir verið á þessu og helzt enn óbreytt eins hér sem annarstaðar á landinu, virðist ekki nægar ástæður fyrir bæjarstjórnina að undirgangast neinar hér að lútandi skuldbindingar, um að taka að sér ~~og~~ hvorki eina grein né aðra af þessleiðis gjaldheimtu hvorki fyrir dómkirkjuprestinn né aðra, ~~þá~~ og ~~bein~~ a yfir bæjarsjóðinn ábyrgð á ~~þeim~~ þeim gjöldum sem annaðhvort ~~hann~~ ~~hvorki~~ hann eða ~~né~~ sveitin (Communen) hvorki á ~~enga~~ neina lögheimtu og, ~~né heldur~~ ~~ber~~ hjá gjaldendum né heldur getur borið ~~hann~~ skyldu til að greiða heimtuféð eða ábyrgjast að verði greidd ef rétt gjaldþegn færðist undan eða yrði gjaldþrota það er, eins og herra dómkirkjuprestinn játar sjálfr í bréfinu, bæði lögum samkvæmt og venju yfir allt land, að tíundar takendr af fasteignum, eiga aðgönguna um tíundina að handhafa eða leiguliða eignarinnar en ekki að eigandanum. Er því í hvorutveggja þeim sjálfum fyrir beztu sem tíundina eiga taka, því þeim mundi seint greiðast hún ef þeir ~~skyldi~~ ætti að krefja eigendr ~~sína~~ slíkra, þá þeir einatt eru í fjarlægum héruðum eða öðrum löndum.

Rentekammerbréfið 4. Mai 1833, sem herra dómkirkjupresturinn skýrskotar til, gjörir hvorki né gat gjört neina breytingu á héraðlútandi laga ákvörðunum almennri og landsvenju, því ~~fyrst er það~~ ~~að~~ þetta stjórnarráð hafði ekkert löggjafarvald. Sjálft bréfið segir líka ~~eins~~ ein og ~~sinnar~~ bindr hina fyrir bornu heimild ~~ein úngir eit þessi orð~~ með þessum orðum: „fra Kammerets Side vides en „Det imod at ovenmeldte Tiende-~~Sag~~ gjörelse „afholdes af Byens Commune Cassé". — — og „formener det, at saavel Domkirkepræsten

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

„tilkommer den (ɔ: Godtgjørelsen for Tienden) ude-
„talt efter samme Forhold som den hidtil er
„beregnet, i Overeensstemmelse med foranførte
„allerhøieste Resolutioner". þ. e. tilsk. 22. Mar
1784 og 13. júní 1787. Auk þess sem Rentekammerið
í bréfi þessu ~~þetta~~ þannig kveðst, ekki „vera því mótfallið
að þeim legði" að dómkirkjuprestinum verði greidd árlega
úr bæjarsjóði þóknun fyrir tíund eða í notum tíundar af jörðinni
Reykjavík, — ~~en alls ekki hitt að bæjarsjóð~~ þá einbindr
Stjórnarráðsbréfið þessa þóknun, ~~við~~ að upp-
hæðinni til, við ákvörðunina í hinum áminnsta
konungs úrskurðum, ~~og~~ þar sem „þóknunin eða „Godt-
gjørelsen" fyrir tíundina er ákveðin fyrir sig alls og fimmfalt, minni
heldren sjálf tíundin ~~er~~ gjörð hvort heldur ~~nú svo~~ í skilegri
eða í peningum síðan verðlagsskráa lögskipun frá
1817 varð hér gildandi. Vér ætlum að af þessu
~~megi ljós~~ sé auðsætt að Rentekammerið hefir aldrei
ímyndað sem vitið að því, auk heldr ætlazt til
eða lagt ~~lagt~~ fyrir, að bæjarstjórnin ~~[illegible]~~ skyldi inn kalla
prests tíundina fyrir dómkirkjuprestinn eða á
byrgjast honum hana úr bæjarsjóði ~~[illegible]~~ með
heilu og höldnu.

En þarað auki er ~~nú~~ ~~allt öðru vísi komið~~
jörðinni Reykjavík allt öðru vísi komið nú, ~~[illegible]~~
með tilliti til tíundar skyldu og sem gjaldstofn
heldren var ~~fyrir~~ 1833 og fyrir þann tíma. Þá
var jörðin ~~[illegible]~~ öll talin 50 að fornum dýrleika
með öllum heimatúnum sínum, og hjá leigum
en þá ~~[illegible]~~ og heima túnin var ~~[illegible]~~ aftr ein, aðgreind eignar heild, hvort
heldr lítið var til afnota og afrakstrs, eðr til
dýrleikans; engi þeim hluti, af því er kaupstaðinn ~~[illegible]~~ útdrætti var þá byggðr eða leigðr
einstökum mönnum með vanalegum leiguliða-
og byggingar skilmálum, heldr voru sumir hlut
arnir í leigulausu afnota haldi einstakra manna
fram yfir 1823. t. d. Melshúsa túnin, og Hólavöllr, er bæjarsjóðr
hafði þá til afnota leigulaust, og Ullar stofu partr
inn er lítið sem ekkert var goldið eptir í þess manns
leiguliða tíð, er þá hafði þann völl eptir gömlum samningi; sum túnin
voru aptr seld á leigu við uppboð um 3–5 ára
tíma í senn. án frekari vanalegra leiguliða skil

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Marts 1863

mála, ~~sem~~ aptr ~~hefðu~~ voru sem túnin ~~voru~~ X t. d. ekki að eins Landakots og Götuhúsa túnin jafnan talin eign einstakra ~~manna~~ einsog enn er, og aldrei neitt goldið eptir þau í bæjarsjóð fyr eða síðar,‡ en jafnframt var engi sérskilinn dýrleiki á hverju á neina þessa túnbletti útaf fyrir sig, og var því tíundarþiggendum afskorinn vegr til að eiga aðgáng að hinum einstöku eignarhaldendum túnanna, á meðan svo stóð, og þess vegna útilegt að þeir ættu að gánginum að bæjarsjóði og bæjarstjórn á meðan hún gjörði ekki tíundarþiggendum greiðari og löglegri aðgang að hinum einstöku afnotendum túnanna.

Nú er hér á orðin veruleg breytíng, einsog kunnugt er, ekki að eins fyrir það að flest allir túnhlutar Reykjavíkr jarðar eru nú afhentir til bændanna eignar einstökum mönnum gegn parti í hverju eptirgjaldi árlega eða leigulaust til bæjarins sem stendr um á hverju ára bil, og þessum eigendum sömum eða leigu liðum beinlínis gjört það að skyldu í leigusamningnum að greiða tíund auk hins umsamda gjalds í bæjarsjóð, einsog líka menn mega álíta sjálfsagt eptir nú gildandi lögum og landsvenju, þar sem það gagns [leigulidarnir] eða undan þágu fra að greiða tíundina er ekki tekin tekið fram í leigu samningnum, en það á sér hvergi stað um neinn túnblettinn bæjarins, — heldr er nú einníg hver túnblettr eða túnhluti bæði sem bænum á sjálfr og aðrir eiga ummanum umdæmis kaupstaðarins, metinn til sérstaks dýrleika í hinni konúnglegu jarðabók 1861, og virðist auðsætt að löggjafinn hafi einmitt með þessari breytíngu viljað gjöra hlutaðeigandi tíundartakendum hægra fyrir og mögulegt að fylgja hér sem annarstaðar hinni almennu landsvenju, nefnilega að heimta tíundina af handhafa eða afnotanda eignarinnar sem hefir nú hlotið sérstakt hundraðatal eða ~~at~~ jarðardýrleika, og þarmeð í annan stað vegið verndast þann rétt tíundargreiðandans, að hann þurfi ~~ekki~~ hvorki að greiða þeirri né minni tíund heldrenn hinn fasta hverju dýrleiki jarðarþurkans

‡ hlutdeiling [illegible] árið [illegible] túnbletta einn [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Reykjavíkr [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] (Fyrra hlutann)

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

leiðir með sér, og ekki heldr neinum öðrum en einmitt þeim sem á rétta heimtu á hönd að lögum. Bæarstjórnin eða bæarsjóðrinn á ekki heimtu á neinni fasteignartíund af neinum, nema á til þeirra umræddir þeir er farið fram á, fyrir aðra; og fyrir hann að krefjast hennar, hvort heldr undir sínu nafni eðr annars tíundar takara, þá mætti bæarstjórnin hvarvetna við afsvari og mótþróa gjaldenda gegn þeirri gjaldheimtu; gjöri hún og naumast tekin lögtaki eptir kröfu bæarstjórnarinnar því hér væri ekki um skatt gjald til bæarsjóðsins að ræða sem ætti að skylt fast við þeim laga ákvörðun (Op. br. 2. Apr 1841 §1)

Af þeim rökum sem nú voru talin verðum vér að vera legti að forast undan því, að bæarstjórnin taki að sér að inn kalla prests-tíundina af hinum ymsu túnblettum hér í bænum eða ~~ábyrgjast~~ taka ~~uf~~ ábyrgð þeirra uppá bæarsjóðinn, til handa dómkirkjuprestinum. Og að því er áhrærir það álitsemd herra dómkirkjuprestsins, að ~~að~~ sumir túnblettirnir sé optsinnis útklutaðir milli fleiri manna án þess tiltekinn sé dýrleiki á þeim, þá vitum vér ekki til að þetta eigi sér stað nema um hin svonefndu Skálholtskots- og Stöðlakotstún, sem eru nú eptir jarðabókinni 1863. samtals 24.25 ch; en það sem hið fasta kveðna árs gjald af öllum þessum túnum er 249 áln. og hver hinna 5 eiganda þeirra fyrir sig hefir sinn túnblett með ~~útkveðnum~~ fast á kveðnum hluta af þessu ~~sameigin~~ lega eptirgjaldi þannig:

~~þar~~ Einar snikkari Jónsson fyrir Norðrvöllum	– 51 áln
Einar múrari Einarsson, miðvöllum og landsuðrvöllum, 33 áln. og 41 áln. =	74 –
Einar prentari Þórðarson, Utnorðrvöllum	– 74 –
og málaflutningsmaðr Jón Guðmundsson Utsuðrvöllum	50 –

þá er auðgjört að meta nú dýrleika hvers vallarins fyrir sig eptir því ~~af~~ fasta kveðna afgjaldi af hverjum þeirra, eptir hlutfallinu 249 : 24.25.

Ef herra bæarfógetinn ~~fe~~ verðið ekki mótfallinn þessu áliti voru biðjum vér yðr gefa herra prófasti O. Pálssyni það til vitundar í nafni bæarstjórnarinnar, en ef þér eruð á gagnstaða máli viljum vér mega áskilja oss að bera oss það þá í tíma, og á hverjum rökum það byggi, á reglu-fundi eðr á annan hátt, áðr málið gengr lengra

undirskr. [illegible]

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Marts 1863

No 24.

Til framhalds ~~bréfi voru~~ málefninu um þjóðvegina, ~~samkvæmt~~ innan lögsagnarumdæmis Reykjavíkur kaupstaðar, samkvæmt tilsk. 15 Marts f. árs, hvarum vér gjörðum uppástungur til Amtsins í bréfi voru 2 Desbr f. ár, en þær uppástungur vorar verðum vér að telja víst að amtið hafi fallist á og samþykkt, fyrst að engi úrskurður ~~h~~ né mótmæli hafa verið birt oss í gagnstæða átt, – og þareð ennnett af þessari ástæðu ekkert fé ætlað til aðgjörðar þessum þjóðvegum fyrir utan Kaupstaðarlóðina, í áætluninni yfir útgjöld Bæarins 1863, ennog yðr herra bæarfógeti er kunnugt, – þá hikum vér leyfa oss hérmeð, samkvæmt tilsk. 4. gr. að taka fram þær aðgjörðir er téðir þjóðvegir ómissanlega við þurfa á næstkomanda sumri, og hvað sú aðgjörð mundi hafa mikinn kostnað í för með sér, svo að yðr herra bæarfógeti megi verða fært að bera þessar uppástungur undir Amtmann vorn til samþykkis og frekari ráðstöfunar samkvæmt 4 og 5 gr. laganna, innan ákveðins tíma.

A. Við aðal þjóðveginn uppúr ~~bænum~~ og innað Forsvogslæk teljum vér ómissanlega nauðsynlega þá aðgjörð á sumri komanda sem nú skal greina

1. að hlaða upp báða barma Forsvogsbrúarinnar, grafa fram, dýpka og breikka ræsin beggja megin vegarins, og bera ofaní hann allan góðan ofaníburð og hækka upp í miðju
2. Að ryðja vandlega gjörvallan aðalveginn innfyrir ~~Ósb~~ að Forsvogsbrúnni, einsog vanalegt er, og stækka og dýpka ræsin, þau er veita skulu vatninu af veginum
3. Að lagfæra klifið norðan í Öskjuhlíð og bera ofaní hina nýju brú í slakkanum hérnamegin hlíðarinnar
4. Aðgjörð á Bakarastígnum fyrir ofan kaupstaðarlóðina og ...

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Til Bæarfógeta
ans.
5. Marts.

bdinn Vegamál. ~~þess~~ Aðgjörðin á þessum
kafla vegarins verði einkum að vera fólgin
í því, að bera vel ofaní veginn svo að
vatn ~~ste~~ nái hvergi að standa í honum
og að lagfæra vegar brúnina ~~og með~~
steinlögðu ræsi framm með honum öllum
að sunnan verðu frá Skólavörðu stígn-
-um og ofanað Kaupstaðar lóðinni, og
mun bæarstjórnin hlutast um að þaðan
verði aðgjörðinni haldið áfram á þessum
kafla vegarins og á sama hátt, á kostnað
bæarsjóðsins, allt ofanað Lækmum.
Allar þær aðgjörðir, er vér nú höfum
talið á þessum vegi fyrir ofan kaupstaðarlóðina ~~ætlum vér á að~~ muni kosta ná-
-lægt 160 rdl.
13. Við hann ~~það~~ veginn frá Melsota hliðinu
framm að Lóðs granda álítum vér þá einu
aðgjörð á hann ómissanlega nauðsynlega að eins
séu í bráð, að bera ofaní samt fylla upp
görvalla Bráttnadi brúna, og hinn nýja
veg þarvertaf er bæarstjórnin gekst
fyrir að byrja og leggja norstl. sumar. Þessi
ofaní ~~burðar~~ ætlum vér eigi þurfi að kosta
meir en 15–20 rd.
Vér skulum að lyktum leyfa oss að athuga,
gilda fram að þau vegabóta verk sem hér eru talin eru
~~að~~ einkanlega nauðsynleg og þeim ófrestanda
drýgri lengur fyrir þá sök, að væri svo gjört yrði
mundi hið sama aðgjört á hverjum kaflanum fyrir
sig verða talsvert kostnaðar meira á öðru ári
hér frá auk þess sem leðir vegir heita ekki
~~vel~~ færir né skaðlegir, einsog þeir nú eru
Vér hyggjum ~~að~~ það mani verða affara
bezt í öllu tilliti að byrja þessar vega að-
gjörðir ~~og~~ á undir báð þing sinu eptirgjöld er, vegab. lag 5 gr. hverja grein
að gjörðarinnar fyrir sig, einsog ~~vér~~ þörf eru
hér af oss sundurliðaðar

№ 25

Til Bæarfógetans 5 Marz

Útaf ógreiddu lóðargjaldi fyrir 1861 og 62 er áskilið var af Petri
Skúlasyni af lóðar spildu er hann þess áviðs að

og útmoldu í stetted fyrra, (en hann aldrei hafa fært sér hana til nota á neinn veg) hafið þér herra bæarfógeti sent oss til álits bænar bréf hans 1. þ. mán. um uppgjöf á þeim samtals 1rd 49ß sem hann (þannig talinn) í skuld um við bæarsjóð – þar sem það er nú (má álíta) upplýst, að Petr Skúlason hefir aldrei slegið eign sinni á þenna ávöxt (né umgert hann) né notað það neinn, svo að hinn þannig er komnu kaupstaða eptir forgjöfinni á þretaru afrals af Petrs hendi en hann vitanlega að öðru leyti öregi, þá virtist oss á fundi í gjör að téðaskuld L. grd. Petri að upp-gefa og láta boði hana niður falla, og sleppa framvegis í bæarreikningunum að telja lodar gjald þetta meðal skyldna; og viljum vér mega fela yður herra bæarfógeti að gefa bæði bæargjaldkeranum og P. Skúlasyni nauðsynlega ávísun um þetta.

№ 26

Á fundi vorum í gjör samdist svo að bæarfulltrúi Gudm. Þórðarson héldi áfram að hafa á hendi umsjón bæarbersanna fram-yfir þennan mánuði sem yfir stendr. hvað oss hérmeð gefst herra bæarfógetanum til vit-undar. Til Bæarfógetans 5. Marz

№ 27

Þér hafið, herra bæarfógeti, sent oss hérmeð-fylgjandi reikning Jóns snikkara Jónssonar að upphæð 28rd 4ß 8 staðfestan af yfirmanni slökkitólanna herra factor Wulff yfir smíðalaun á 2 eldvoðastigum, og aðrar efni í þá og nokkru leiti. Til Bæarfógetans 5. marts

En áðr en oss finnst nægástæða til að ávísa þessum reikningi af því láns fé, sem er ætlað til aðgjörðar slökkvitólunum, – en þeir 300rd sem til þess voru teknir f. á. munu þegar þrotnir, – þá virðist oss nauðsyn tilbera, að útvegaðar yrði nákvæmari upplýsingar hjá þeim factor Wulff og Jóni snikkara Jónssyni áhrærandi þenna reikning.

1° Af því borgun fyrir þá 4 kjálka í stigunum er þegar ávísuð í reikning herra Wulffs í des. f. á. þá virðist eigi liggja opið fyrir til hvers

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Marts 1863

að það 16 álna tré á 4rd., sem í þessum reikningi er fært til útgjalda, hafi gengið í stigann sjálfan, þykir, að það hafi allt gengið í 16 álna „brandhakann" til þess verðist það heldr afvíða. Ennfremr þykir það vel í lagt, að 4 st. bátsaborð hafi gengið í rimarnar í stiganum.

2. Um það leyti herra Wulff fékk ávísaðan hinn áminnsta reikning yfir aðgjörðir slökkvitólanna í des. lét hann munnlega í ljósi við með undirskrifaðan formann fulltrúanna, og að hann ætlar, einnig við ydr, herra bæarfógeti, á þá leið, að bæði væri það, að slökkvitólin kæmist af í bráð með einn stiga, enda hefði yfirstjórn hins lærða skóla látið í ljósi, að annar þessara stiga yrði keyptr handa skólanum og virtist það mega ráða af umtali hra Wulffs hérum, að þetta væri hérumbil staðráðið, enda sýnir það líka allskostar sanngjarnt að önnur eins opinber bygging, er fremr öllum þyrfti á slökkvistiga að halda, ef illa vildi til, ætti að minnsta kosti annan þeirra, sem nú er búið að smíða.

Um þetta vildum vér mega fela herra bæarfógetanum að ná fullri vissu af eðr á, áðren þessum reikningi yrði ávísað úr bæarsjóði. Og er hérvið ennfremr athugandi, að vili skólastjórnin inn leysa annan þessara stiga eptir því sem nú hefir verið til þeirra kostað, þá er þarvið aðgætandi, að allt járnsmíði við báða stigana er þegar ávísað Jónasi járnsmið Helgasyni, hvaraf leiðir, ef lærði skólinn kaupir annan stigann, verðr járnsmíði þetta þar að takast til greina, og herra Wulff eptir að ávísast þeim mun minna úr bæarsjóði af eptirstöðvunum fyrir þann stigann, sem bærinn hlýtr

Nr 28

Til Bæarfógetans 25 Marz

Með skeytum þeim sem hér eru þegar komin frá Klöfn í þessum mán. má álíta sannfrétt, að bæarfulltrúans, konsul M. Smiths sé ogi hingað von fyren með annari gufuskips ferðinni, og af því hin fyrsta ferð þess í ár hefir tafizt svo lengi, þá þykir mega gánga að því vísu, að hann verði ekki hingað kominn fyrir miðjan

næi mánud næstkomanda. –

Nú er niðurjöfnun bæjargjaldanna 1863 fyrir hendi og liggr fyrir, og má að vísu engan veginn fresta henni lengur fram yfir ~~[illegible]~~ 20 í næsta mán. allra sízt svo, að henni sé ekki alveg lokið um lok Aprílmánaðar eðr hina fyrstu daga af Mai, og leiðir þaraf, að þetta ~~[illegible]~~ vandasama og umfangsmikla verk, er ~~að vísu~~ krefst ~~allra þeirra~~ hluttekningar allra bæjarfulltrúanna í sjálfu sér, eigi sízt nú í ár, þar sem útgjöldin hefir orðið að ætla svo miklu hærri en að undanförnu, verðr að vera leitt til lykta áðr en bæjarfulltrúi Smith er aptr kominn og án hans hluttekningar ~~eðr~~ aðstoðar. –

Þetta málefni kom til yfirvegunar og umræðu með oss á fundi í dag, og með því konsul Smith er ~~nú~~ sá eini kaupmaðr sem er nú í fjölda ~~tölu~~ bæjarfulltrúanna, en kaupmanna stéttinni hér í bænum hefir jafnan borið og verðr að bera, eptir efnahag sínum og gjaldstofni, hinar ~~þyngstu byrðar~~ mestu útgjöld sveitarinnar í samanburði við hinar aðrar stéttirnar embættismannanna og tómthúsmannanna, og á því fylsta rétt á því, að opinberlega sé einhver einn, eðr fleiri af hennar hendi er hafi stutt og eigi sjálfr atkvæði að niðrjöfnun bæjargjaldanna, þá virðist oss bæði skylt og fullar ástæður og engu síður nauðsyn til að hreifa þessu máli og vekja athygli hlutaðeigandi yfirvalda að þessari fjarvist Smiths frá niðrjöfnunarfundunum að þessu sinni, því einsog kaupmanna stéttin á bæði sérstaklegan og á lögunum bygðan rétt á því að réttindum hennar og hagsmuna bæði yfirhöfuð að gæta og hvers einstaks gjaldþegns í þeirri stétt verði jafnan gætt í stjórn bæjarmálefnanna, og sú stéttin, heldren aðrir bæjarbúar, megi ekki missa neins í af þeim rétti sínum sakir hlutdrægni til vilja ...

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

úr forfalla, enn og hèr ræðum að ræða, eins er það á hinn bóginn bæði óskiljegt og næsta dgnlegt, að full- ~~tala hinn~~ og lögskipuð ~~tala bæjarfulltrúanna~~ aldrei fari fram nema miðjöfnun bæjargjaldanna, og sízt þegar hún er eins umfangsmikil og vanda- söm eins og ~~hún~~ sú sem nú liggr fyrir, án þess að hin fulla lögskipaða tala bæjarfulltrúanna verði þar að, ef að það er ekki afskorið ~~fyrir~~ sakir forfalla sem ekki verðr úr ráðið.

Þessvegna varð það nú samhuga álit vort að fela yðr, herra bæjarfógeti, að bera mál efni þetta sem fyrst undir álit amts- ins, og það með, hvort eigi virtist astæða til að gjöra öllum kaupmönnum hèr í staðn- um kost á því að kjósa, með atkvæðafjölda einn mann eða af sínum hendi } í stað kaupmanns Smiths ~~úr sínum flokki~~, til þess að taka þátt í nið- jöfnun bæjargjaldanna (1863) ásamt hinum 5 bæjar- fulltrúunum ~~…~~ og gjaldkeranum, undir lok nærkomandi Aprilmánaðar. Þóað þessi úrræði kunni ekki að álítast beinlínis lögheimiluð, eða nákvæmlega gjört, virðist oss að það megi fyllilega réttlæta eptir grund- vallarreglunni í bæjarst. reglug. 14. gr. 2. atr. og einkum af því hvernig nú stendr á í þessu efni og vèr höfum þer útlistað.

Jón Guðm. · H. Sch. Thomsen · S. Melst. · H. St. Johnsen · Guðm. Þórð.

Nr 29

Til herra Skólakennara Jónasar Guð- mundssonar. 25 Marz

Samkvæmt fyrirmælum reglugjörðar fyrir barnaskólanum í Reykjavík 27. Oct. 1862, 2. gr. og bæjarstjórnar reglug. 27. Nov 1846, 18. gr. kjósum vèr undirskrifaðir ~~vèr~~ núverandi bæjarfulltrúar Reykja- víkr kaupstaðar, hèr með og tilnefnum yðr, herra ~~skóla~~ Jónas Guðmundsson, adjunkt við lærða skólann í Reykjavík, að þèr gjörizt 4. meðlimur barnaskólanefndarinnar hèr í staðnum

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

(í stað dósent S. Melsteðs, er hefir nú lagt niður þann starfa sinn). Ber yður því að sækja fundi nefndarinnar, hvenær sem formaður hennar herra dómkirkjupresturinn kveður yður til fundar, og takast á hendr þau nefndarstörf sem hún, eptir nákvæmara samkomulagi við sjálfan yður, felr yður á hendr.

№ 30. (Sönn 4)

Til Formannsins í barnaskólanefndinni 25. Marz

Útaf heiðruðu bréfi barnaskólanefndarinnar dags. í dag, áhrærandi undanfærslu bæarfulltrúa dósent S. Melsteds undan því að vera lengr með í nefndar, þá kvöddu bæarfulltrúarnir á fundi í dag adjunkt Jónas Guðmundsson hér í staðnum til þess að gánga inní nefndina, í stað Melsteðs, sem 4. nefndarmaðr, og hafa fulltrúarnir nú ritað honum þarumlútandi hjálagt bréf.

Þetta gefst yðr, háæruverðugi herra hér með til vitundar, samkvæmt gjörðabók bæarfulltrúanna

Jón Guðm.
form. bfltr.

№ 31.

Til Bæarfógetans s. d.

Á fundi bæarfulltrúanna í dag samdist svo, að Helgi snikkari Jónsson tæki að sér umsjón bæarverkanna fyrir næstkomandi April-mánuð, hvað ið hér með gefst herra bæarfógetanum til vitundar

№ 32

Uppá beiðnum í undanfærslu adjunkt Jónasar Guðmundssonar 29. Marz – sem er send af form. skólanefndar) undan því að vera skólanefndarmaðr 31. Marz

Að því leyti herra skólakennari Jónas Guðmundsson hyggr að hann hafi lögyildar ástæður til þess að færast undan hverri nefningu bæjarfulltrúanna 25. þ. mán., sem hér ræðir um, verðr hann, samkv. fyrir mælum 12. gr. í bæjarst. reglug. 27. Mar 1846 sbr. við 18. gr., að leita um það úrskurðar hins yfirvalds hvort þær ástæður sé svo gildar að hann geti losazt fengið (amtsins) En á meðan amtið er ekki búið að gefa honum lausn frá þeim starfa, stendr skipsun bæarfulltrúanna 25. þ. m. óhögguð samkvæmt beinum lagagreinum

Marz 1863

№ 33

Skrá

um þær jarðeignir innan Reykjavíkur Kaupstaðar, með ákveðnu eptirgjaldi af þeim eptir því ~~sem~~ það hefir verið metið, ~~eða~~ þarf að eða umsamið, árið 1862 sem ber að greiða alþingistolla

I Eignir Kaupstaðarins að öllu, eða með afgjalds skyldu til bæjarsjóðsins

A. hvar af alþingis kostnaðinn ber að greiða úr bæjarsjóði

1 Óaðskildar eignir ~~Kla~~

a Hólakots - eða Biskupsstofu túnið	15 2	
b Melshúsatún	15 2	
c Ullarstofuparts	17 2	
d Tefið í Tjarnarendanum	6	
e Stekkjarkots tún	4	
f Grænuborgarblettr	1	

2 Eignir einstakra manna, með fastákveðnu gjaldi til bæjarsjóðs (bundin sjálfs eign)

a Skálholtskots og Stafla kots tún in, árl afgjald 249 áln, eptir verðlagsrár meðalverði 18 62/63, 22⅓ hver al	57 5 9	
b Mels-tún blettr	5	62 5 9

B. Bundnir jarðeignir, hvaraf eigandi á sjálfr að greiða alþingistoll, af hinn þarfi kvedna árl. afgjaldi til bæjarsjóðsins: 110 al árlega ~~eptir~~ ~~sama~~ á 22⅓ / al — 25 3 9 | ~~135~~ 147 3 2

II Óbundnar eignir einstakra manna

1 Sels-eignin, — ~~var til einstaks m~~ gekk úr eign bæjarins til einstaks manns í fardög um 1862; eptir hér fylgjandi bréfi eigandans er hún 1862 ekki um annað gjald að ræða að hann leyti en eign eptir 1 árgjaldi 2 frdsm. — 4 5 6

2 Landakots tún	80	
3 Nýja tún	32 2	
4 Grímsbæjar blettr	5	
5 Hlíðhús blettr	5	
6 Grímsstaða blettr	5	133 1 6

III Opinberar eignir

1 Arnarhóls túns jörð	80	
2 Rauðará	16	
3 Örfiris ey (vulg. Effersey)	20	116

Samtals = 396 2 4

Reykjavík, 31 Marz 1863

Jón Guðmundsson
formaður

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

No 34

Til Adjunkt Jónasar Guðmundss. 11. Apr.

Til svars uppá samtalandi meðtekið bréf yðar dagsett í dag, — er bæjarfulltrúunum ~~ber~~ getur að öðru leyti ~~alls engin~~ verið borið skylda til að leggja úr né bæta til greina, það úr, ~~hvorsemd~~ ~~þar~~ sem þá yfirvaldið hefir ~~nú~~ samþykkt þá gjörð þeirra ~~full trúanna~~ að kjósa docent S. Melsteð úr barnaskólanefndinni, einnig með því ~~sem~~ að samþykkja það að þér séuð af oss réttilega í nefnd þessa kvaddir, — sendi eg yður hérmeð staðfesta afskript af bréfi skólanefndarinnar áhrærandi þetta málefni frá 25 f. mán, samt útdrátt af gjörðabók bæjarfulltrúanna s. d., sem snertir ~~hvorsu~~ ~~að~~ ~~þérfrumgr~~ þess að þér voruð af oss kvaddir ~~yður~~ í skólanefndina ~~er bygð~~.

Eins og eg ~~er~~ sannfærður um, að hver fulltrúanna fyrir sig og allir yfir höfuð ~~álíta~~ hljóta að álíta sér óskylt að veita yður frekari útskýringar eða upplýsingar um þær gjörðir sínar, eptir því sem ~~þessu~~ málinu er nú komið, eins verð eg að geta þess, að ~~[illegible]~~ ~~voru~~ ýmsar stöður leggja oss ekki að halda fundi um ~~þetta mál~~, — er heldr ekki meinandi til neins frekara leita fyrir yður, — ~~útrar þjónusta~~ ~~þar heiðan~~ um þetta mál né önnur, útan þjónustu hér héðan úr þessu sinni.

No 35

Til bæjarfógetans 20. Maí 1863

Hér með sendi eg herra bæjarfógetanum til frekari löggildingar niðurstöðunar niðurjöfnunarfulltrúanna á bæjargjöldunum 1863.

Eg hef séð að herra bæjarfógetinn sé mér samdóma um, að ekki áætlunarinnar yfir útgjöld bæjarins ~~frá síðar~~ þ. á., sé ekki ofaukið, heldr jafnvel nauðsynlegt að framleggja með niðurjöfnunar þessari, allar mælingargjörðirnar yfir byggðar og óbyggðar lóðir frá 1861. —

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Mai og Juni ~~Marz~~ 1863

No 36

Til Stiptamtsins 20. Mai

Framvarp það til reglugjörðar handa slökkviliðinu í Reykjavíkur kaupstað er stiptamtið sendi bæjarfulltrúunum til álita með heiðruðu bréfi 1. þ. mán., hefir nú borizt milli ~~fulltrúanna~~ vor til yfirlesturs og yfirvegunar og síðan tekið til umræðu á fundum og varð það álit vort, að þar sem reglugjörð þessi á að verða lagaregla fyrir íslenzka menn, ef hún nær gildi, og þaraðauki ritað sem vor fulltrúanna er hvorki álítur sér fullfært né heldur skylt að ~~segja~~ bera upp álit sitt og tillögur um ~~danskar~~ bréf og framvörp á danskri túngu, þá virðist oss eigi neitt gjörandi við reglugjörðar framvarp ~~þetta~~ af vorri hálfu, fyr en það ~~verður~~ gjörði lagt fyrir oss ~~framsett~~ sem framvörp á íslenzku máli. Og endrsendum vér því hérmeð framvarp þetta. J. Guðm. S. Melst. H. Kr. Friðriksson Guðm. Þórðarson

---

Til Bæjarfógetans

Yfirdómari Jón Pjetursson hefir boðist að sér umsjón bæjarreikninganna fyrir ~~Juni~~ Mai mánuð, hvað ed oflengi hefir frestast fyrir mér að gefa yður til vitundar. –

J.

No 38

Til bæjarfógetans 13. Júni

Hérmeð leyfi eg mér, að senda herra bæjarfógetanum til lögskipaðrar ráðstöfunar og frekari auglýsingar: Viðauka niðurjöfnun bæjargjaldanna fyrir 1863. eptir því sem ~~sú~~ niðurjöfnun gjörðist á fundi vor fulltrúanna í gær, að því er snertir ~~þá~~ ýmsa bæjarbúa, og einkum þá er annaðhvort hafa tekið sér hér bráðabyrgðar nýtt aðsetur ~~sem leið~~, flutzt híngað búferlum á þessu vori, eða gjörzt einhleypir eða sjálfráðir síns síns í vor m. fl.

Guðm.

4 er eigi komust að við aðalniðurjöfnunina,

No 3G

Til Bæjarfógetans 13. Júní

Á fundi vorum í gær ~~sem~~ afhenti herra bæjarfógetinn oss til álita bréf [Lögr. J. Þ. nr. ... frá eiganda húseignarinnar No 3 í Hafnarstræti] hr. H. Thordersen, 2. þ. mán., hvari hann ~~ítrek~~ ber sig upp undan vatnsfyllingu þeirri er safni að húsi hans, ~~og inn~~ í lóðina þar umhverfis, kennir þetta að minni eða öllu ~~leiti~~ því, að það safni fyrir sunnan hans lóð fram með lóðinni, sem enn þá er óáviss að, sé svo mikla lægra, svo að þar safnist fyrir og standi vatn á vetrum, er berist þaðan inná lóð hans; fer því téðr lóðar eigandi fram á, að bæjarstjórnin annaðhvort eptirláti sér þetta lóðar stykki allt, ~~til afgjal~~ til umgirðingar og uppfyllingar bæjargjaldslaust áðr enn á uppfyllingunni stendr, ellegar að bæjarstjórnin láti uppfylla ~~þetta lóðar~~ það nú þegar í sumar, svo að vatn geti ekki á ~~honum~~ staðið þará.

Vér ræddum nú þetta mál með oss á fundinum og gátu ~~vér~~ oss eigi fundizt ~~að þykja~~ aðgangandi að hvorugri kröfunni eptir því sem þær liggja fyrir; ~~þá~~ Með þeim síváxandi skorti sem hér er orðinn á húsalóðum niðri í sjálfum kaupstaðnum, verðist ekki gjöranda ~~hafandi í mál~~ að leggja þetta ~~af~~ lóðarstykki, er liggr svo vel og fallega til byggingar, undir húseignarlóð, sem þegar hefir fyrir einhverja hina ~~en allra~~ -mestu lóð að víðáttu sem nokkru af hinum nýrri íbúðarhúsum fylgir; og hvað því viðvíkr, að bæjarstjórnin láti þegar í sumar uppfylla ~~þetta~~ það svo að þar geti ekki -ert vatn staðið, þá verðum vér að álíta að ~~hér~~ sú krafa eigi ~~hvorki~~ ekki að styðjast við nokkra rök ástæður eða sanngirni ~~og því rétt að rök eða rétt~~, og skal í því tilliti að eins bent til, að hinir ýmsu húseigendr á ~~Aus~~ Austurvelli hafa engum manni í bæjarstjórn til að krefjast hins sama, en hefir þó ekki komið það til hugar hvorki fyrr né síðar; því það væri að krefjast þess sem

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Júní 1863

(verði með sanngirni ~~heimtað~~ ætlast til og ekki af heldr ekki ~~er~~ mögulegt að leggja af hendi útrunni (þó það ~~smámsaman~~ en) smámsaman í betra horf eptir því sem byggingar ~~og ex~~ á hinum lægri lóðar stykkjum koma upp) og lagfæring ~~gatna~~, vega og uppihaldi gatna og hraða ~~[illegible]~~ stiga ~~smámsaman lagt~~ þokar áfram. Eigi að síðr ~~vil~~ urðum vér allir á því, að ~~fr~~ láta fylla upp, eptir því sem þaung gæti orðið á, þegar í sumar það af hinum uppveddu lóðarstykki sem liggr næst húseign~~inni~~ og lóð beiðandans.

Bréfið endrsendist hérmeð

40

Til Bæarfógetans 13. Júni

Þér senduð oss, herra bæarfógeti, til álita á fund vorn ígær, bréf dags. 2. þ. mán. frá eiganda að hinni nyrðri húseign No 2 í Aðalstræti, gestgjafa N. Jörgensen þar sem hann sumpart ber af, sér að hann hafi tvisvar gengizt við herra bæarfógetanum í fyrra haust að færa um skíðagarð sinn að norðan verðu við eignina, sem liggr útað Austrstræti og húsarstig þeim, ~~eptir endilöngu strætinu sunnan~~ sem bréf bæarfulltrúanna 28. Júni f. á. fór framá að yrði lagðr eptir endilöngu strætinu sunnan verðu, en sumpart lýsir yfir að hann hafi hleypt eigninni með þeim ummerkjum sem skíðagarðrinn nú hafi og geti ekki fært hann inn nema til skaða og skemda fyrir lóð sína og aldintré þau er sé þar plöntuð rétt fyrir innan, og verði ~~þá~~ sú innfærsla, því að verða á kostnað bæarsjóðs og gegn fullu endrgjaldi ef bæarstjórnin haldi henni fram.

Vér ræddum nú mál þetta af nýju á fundi vorum ígær, og gátum eigi komizt til annarar niðrstöðu en þeirrar sem þegar er skýrt tekin fram í hinu annarsta bréfi voru til yðar herra bæarfógeti, 28. Júni f. á. nefnilega: að ef svo reyndist fyrir nákvæmlega skoðun og endrmælingu byggingarnefndarinnar á Austrvöllinni lóðar innar frá suðri til norðrs, að eignin hafi eigi útlagt sjálfsagðan rétt frá upphafi til þess að setja skíðagrindrnar niðr svona norðarlega, þá verði eigandinn skyldaðr til þess

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

með lagasókn og dómi, ef eigi gengist með góðu, að þora þér svo einn að hús Stigreim þengi[illegible] eigi, [illegible] manni breidd heldr enn einsog er fyrir gafli sjálfs hússins, og aptr fyrir norðan nefnda húsið í þessari röð: No 2 í Vallarstræti. En hafi eignin aptr frá upphafi [illegible] þannig fyrir lóðinni svo langt norðr eptir að austan verðu og miðja vega einsog stólparnir nú standa, þá verði ennþá lóðinni eptir áðr sagðri stefnu og eptir því sem byggingarnefndin nú á kveðr, látið verða framfengt sem fyrst á kostnað bæarsjóðsins, annaðhvort eptir samkomu-lagi við Bréf Jörgensens eðr samkvæmt dómi [illegible] endrsendist hér með.

No 41

Til Bæarfógetans 24. Júní

Í heiðruðu bréfi 15. þ. mán. hafið þér, herra bæjarfógeti kunngjört oss bréf Suðramtsins, 13. s. st. ~~[illegible]~~ Amtið skýrir í þessu bréfi frá, að spurningin um gjaldskyldu Reykjavíkr búa til nú 2 lagt undir úrskurð lögstjórnarinnar, en af því svo sé, og þar sem ~~eigna~~ vegabóta gjaldið í ár hafi verið safnað niðr á Amtið og greitt nú á manntalsþingunum að minsta kosti ekki í Gullbringu og Borgarfjarðar sýslu, þá verði vegabótunum nú í ár að haga einsog hingaðtil. Útaf þessu hafið þér herra bæarfógeti skorað því til á líta og atkvæði fulltrúanna, hvort ekki nú, eptir kringumstæðunum, muni vera hvað tilhlýðilegast að þjóðvegirnir hér í bænum, einkum Öskjuhlíðarvegirnir, verði endrbættir á kostnað bæarsjóðsins til bráðabyrgðar.

Vér sem hér ritum nöfn vor undir, ræddum ~~þessi~~ mál þetta með oss á fundi 17. þ.mán. og ~~varð~~ virtist oss ~~bráð~~ annað þetta hvert: að þóygir valdið ætlaði ekki, þrátt fyrir hin þinglýstu vegabótalög 15 Marz 1861, og þar ~~að lútandi~~ byggðar uppá hin gar og eptir lýsingar bæjarfulltrúanna í bréfunum 2. Dec. f. á. og 5. Marz þ. á., að eiga neinn hlutdeild með endrbótunum eða viðhaldi þjóðveganna

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

hér í bænum á þessu ári, – ~~og~~ en ~~að~~ alt um það megi þjóðvegir þessir, og allra sízt Útsy-
-hlíðar vegrinn, einsog herra bæjarfógetinn hefir undirgtið takir ófrekepta lausir og ólagfærð-
-ir sumarlángt, ~~einsr~~ ~~og~~ er það ennig rökrsam-
-lega bekið fram í bréfi voru 5. Marz þ. á. Hérað
lútir ~~En báði í þessu sama~~ þá bein línis ~~og ómo~~
~~tlýanlega~~ að bæjarstjórnin getr ekki komizt hjá að
hafa tilhaldun með hinum ~~nauðr~~ þeim laghæringum ~~aðgjörðum~~ þjóð
veganna hér í umdæminu sem óumflýanlega verðr að gjöra
á þessu sumri, ef þeir eiga ekki, að verða alveg
afdrir og öllum til minkunar sem eiga hlut að máli, og aptr í annan stað ~~og~~ skemmast svo að hin sama aðgjörð
yrði altað því helmíngi kostnaðarmeiri ef hún
væri dregin um eitt ár eðr lengr.

En ~~einsog~~ það var ~~vér~~ þegar ~~var~~ bekið fram með
berum orðum í hinum á neunsta bréfum vorum
um þetta mál, og áætlun bæjargjaldanna þ. á. ~~tyria~~
einsog hún er af amtinu ~~staðfest og~~ samþykt og
staðfest, sýnir hið sama, að alls ekkert fé er
áætlað né fyrir hendi til aðgjörðar þjóðveganna
þessa umdæmis nú í ár. Vér getum því ekki
með neinu móti látið gjöra þessar vegabætr á
kostnað bæjar sjóðsins aðra vísi, en að hann verði
sé greiddt þaðan rétt til bráðabyrgðar gegn endr-
-gjaldi af hinu almenna vegabóta gjaldi amtsins
svo fljótt sem verða má og sjálfsagt fyrir lok
þ. árs. Vér verðum að halda þessari kröfu því
fastar fram, og treystum því að þér herra bæjar
-fogeti styðið hana ~~af~~ epter mætti, þareum
málefnið um það, hvort Reykjavíkr bæjar verði
eða ekki verði undanþeginn vega bóta gjald-
-inu kemr þessu máli ekki við að því leyti
er óumflýanlega ~~endrbót~~ aðgjörð
þjóðveganna í ár, því það er þó ekki meining
laganna, að hvert lögraguarum [illegible] kosti
sjálf ~~sínar~~ ~~ve~~ allar umbætr á sínum þjóð-
-vegum, og þeir fái svo hvorgi meiri aðgjörð
en vega bóta gjaldið hrækkr fyrir, í hví og því héraðinu eða að
ekkert hérað skuli þurfa að greiða meira
vega bóta gjald heldren þjóðvegir þess út-
heimti til aðgjörðar, þó að þeim sé svo varið,
einsog sumstaðar er, að þeir þurfi árlega

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

engar aðgjörð né umbót; verði Reykjavíkur búar ekki undanþegnir vegabótagjaldinu, þá greiði þeir það á sínum tíma með ~~þeirri~~ lögákvarðaðri upphæð, án alls tillits til þess, hvort gefur miklu, eða meira eða minna hefir ~~verið~~ varið að kostað til stræt[is]veganna hér í umdæminu; því það er þó verði ~~þeir~~ Reykvíkingar ~~ekki~~ undanþegnir gjaldinu, þá verður þó hér eins og annarstaðar um landið, strætvegir, er verður að viðhalda og umbæta og kostnað þeirra almenna vegabóta ~~skattur~~ sjóðs eða vegabótagjalds til strætveganna, beint eptir lögunum, en ekki á kostnað bæjarsjóðs; hann ber eptir sem áður kostnaðinn við aðgjörð á strætunum sjálfs bæjarins, og á aukavegunum, sem liggja frá kaupstaðnum og að honum. Í annan stað getur það naumast verið rétt, sem Amtið segir í bréfinu, — því það væri þó alveg gagnstætt sjálfum lögunum, og þeim 2 bréfum lögstjórnarinnar 28. Febr. og 10 Mai f. á., — „að ekki hafi vegabótagjaldið verið safnað víðs á amtinu eða greitt nú á manntalsþingunum,“ ~~enn~~ að minsta kosti ekki í Gullbringu- og Borgarfjarðar sýslu; — hvert í móti hefa landsins sýslumennirnir hér í amti, ~~að þeir~~ að því er undirskrifaður formaður hefir fengið áreiðanlega vissu um, — uppálagt hreppstjórum sínum þegar í fyrra haust, að vera viðbúnir að greiða vegabótagjaldið, úr sveitar ~~sjóði~~, nú á manntalsþingunum ~~[illegible]~~ vor, og það ekki hefir sýslumaðurinn í Gullbringu sýslu uppálagt hreppstjórunum ~~[illegible]~~ þar í sýslu, með umburðarbréfum í þessum mán., að greiða vegabótagjaldið nú á manntalsþingunum ~~í þeirrum~~ í sama mán. En þó að þessu væri ~~nú~~ ekki svona ~~ein og~~ annfarið ~~[illegible]~~ varið, og ekkert gjald væri ~~[illegible]~~ í ár ~~getur~~ þá fáum vér ekki skilið að bæjarsjóðurinn eigi ~~að~~ né megi gjalda þess, eða að þess verði krafizt, að hann beri nokkurn ~~[illegible]~~ kostnað, sem ekki eiga neina heimild eða stoð í ~~[illegible]~~ áætluninni, sem Amtið sjálft hefir samþykkt.

Vér látum því um sinn gjöra hinar allra nauðsynlegustu umbætur á strætvegum bæjarins en með því beina skyldu, og á kostnað verði endurgjaldið ~~[illegible]~~ bæjarsjóðnum sem...

gjaldi til þess og samning í [illegible]

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

November 1863

Til stiptamtsins 14. nóv.

No 42

Á fundi bæarfulltrúanna 14. sept. þ. á. bar meðundirskrifaðr konsul M. Smith upp þá uppástúngu, hvort eigi virtist tilefni til að bæarstjórnin hreifði og beri fram fyrir hlutaðeigandi ráðherrastjórn röksamlegum mótbárum móti bænarskrá hins síðasta alþingis til konungs um það, að löggiltr verði nýr kaupstaður við Lambhússund á Skipaskaga (á Akranesi) innan Borgarfjarðarsýslu. Á fundinum var gjör góðr rómr að þessari uppástúngu, var hún því tekin til nákvæmlegrar umræðu og meðferðar, og leyfum vér oss nú í undirgefni, að framflytja um málefni þetta svo lagað álit vort.

Hin þegnlega bænarskrá alþingis um þetta mál, liggr nú fyrir almenningsaugum, þarsem hún er prentuð í þ. árs alþingistíðindum bls. 299-308. Niðrlagsatriði bænarskrárinnar, en þannig hljóðar: að hans hátign (konungrinn) allramildilegast „vildi löggilda kauptún við Lambhússund á „Skipaskaga í Borgarfjarðarsýslu," virðist einkanlega að vera byggt á 2 aðalástæðum, 1° að þessi kauptúns löggilding leiði beint af þeim hinum settu grundvallarreglum, sem stjórn konungsins hafi fylgt á hinum seinni árum í verzlunarmálefnum Íslands; þarsem svo margir nýir verzlunarstaðir hafi verið löggiltir. 2° að bæði sé það Borgfirðingum og hinum austari hreppum Mýrasýslu brýn nauðsyn og svo sé þar (við Lambhússund) haganlegr staðr fyrir kauptún með ágætri höfn fyrir kaupför, enda sé fleiri sérstaklegar kríngumstæður, er mæli með því, að þarna verði kauptún löggilt, að ekki megi það með neinu móti koma til álita, þóað þetta nýja kauptún yrði til þess að draga verzlun frá Reykjavíkur kaupstað, og verða svo því til fyrirstöðu, að þessi kaupstaðr vor taki eðlilegum viðgangi smámsaman,

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

eda enda þótt þaraf leiddi, ad Reykjavík færi smám-
saman hnignandi.

Þá er nú fyrst ad virda fyrir sér þær grund-
vallarreglur, er stjórn konúngs vors hefir framfylgt
í verzlunarmálefnum Íslands um hin sídustu 20-30
ár, þarsem bænarskráin segir, ad þær reglur mæli
svo eindregid fyrir því, ad þetta nýja kauptún verdi
löggilt á Akranesi. Því er ad vísu svo varid, eins
og í bænarskránni segir, ad á þessu sídast lidna 20-
30 ára tímabili hafa verid löggiltir samtals 8 nýir
verzlunarstadir vídsvegar hér á landi, og eru þeir
allir nafngreindir í bænarskránni; en eigi má missa
sjónar á, ad ekki hafa kaupmenn tekid sér fast
adsetr eda reist verzlunarbúdir nema á 3 af þessum
8 kauptúnaefnum, og er þó fyrsta tilkomid eda tel-
jandi um Bordeyri, en á sama tímabilinu hafa
2 af hinum eldri kaupstödum, nefnilega Grundar-
fjördr og Flateyri vid Önundarfjörd alveg lagzt nidr
og 2 adrir verzlunarstadir: Flatey og Patreksfjördr
hafa nú um nokkur ár verid kaupmannalausir og
verzlunarvörubyrgdarlausir á vetrum, og eigi heldr
í von sem stendr, ad neinir kaupmenn ætli ad set-
jast þarad. Þegar rétt er álitid, þá hefir því lög-
gilding þessara nýju verzlunarstada fremr haft í
för med sér fækkun en fjölgun kaupstadanna á
Íslandi, og þarf alls eigi ad telja þad til skada, hvorki
Íslendingum sjálfum né verzluninni, og því sídr
hefir þaraf leitt framför eda blómgun hinna eldri
kaupstada landsins; heldr ad eins þetta, ad lausa-
kaupmannaverzlunin á sumrin hefir bædi auk-
izt og ordid vídsvegar á þessum nýlöggiltu höfn-
um ad frá tekinni vid Dyrhóla (Portland) í Vestr-
Skaptafellssýslu, því þar hefir ekkert kaup-
far lagt ad um næstlidin 20 ár. Ad vísu fylgir
nú sumarlausakaupa verzlun þessari talsverdr

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

aðflutningaléttir fyrir þær sveitirnar sem næstar liggja hinum löggiltu verzlunarstöðum, og þá einnig bæði meiri keppni og meira líf í verzluninni, og hinir svonefndu föstu kaupmenn bæði geta það og gjöra líka, að eiga svo verulegan þátt í þessari verzlun, að þeir muni ná til sín öllum bróðurhluta hennar sumpart með því að gjöra út skip til lausakaupanna og sumpart á annan veg. En þegar allt þetta er rétt skoðað og í krók og kring, þá verðr bæði léttirinn að vöruflutningunum og annar hagr af þessari verzlun fyrir landsmenn lítið annað eðr meira, heldren má vera að vöruflutningum þeim, sem op. br. 19. Maí 1854 gjörir kost á, því lagaboð þetta heimilar einmitt flutninga á þungavöru og verzlunargózi inn á hvern fjörð eðr vík sem vera skal umhverfis gjörvallar strendur landsins. Því er það einkanlega þessi vöruflutningr, er virðist að hafa eflzt og lifnað fyrir löggildingu hinna nýju kauptúna, en hvorki hefir fyrir það fjölgað verzlunarstöðunum sjálfum með föstum verzlunarbúðum og vetrarbyrgðum af vöru. Þessvegna eru það ekki aðeins hinar nýlöggiltu hafnir, sem nokkrir af fastakaupmönnunum sigla upp til lausakaupa á sumrin, heldr eru þeir miklu fleiri, sem sigla upp ýmsa aðra firði og víkr til vöruflutninga, þarsem byggðir skiptavina þeirra eru umhverfis og þess leiðis vöruflutningum sem leyfðir eru með op. br. 19 Maí 1854, orðið komið við, þarsem þeim einmitt með því móti helzt því betr á hinum fornu skiptavinum sínum, því þegar bændur geta komizt að, að fá þunga vöruna flutta til sín og frá sér sem næst heimilum þeirra, þá vilja þeir

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

November 1863

yfir höfuð að tala ekki vinna til þess að fara lengri og erfiðari landleið til hins nýja löggilta kaupstaðar til hins nýja löggilta kaupstaðar til þess að freista óreyndrar og óvissrar lausakaupaverzlunar.

En þegar að öðru leyti er að ræða um grundvallarreglur þær, er stjórn konungs vors hefir fylgt um hin síðustu 30 ár í verzlunarmálefnum Íslands og um hina mörgu nýju verzlunarstaði, sem verið hafa löggiltir á því tímabili hér og hvar um landið, þá mun af hvorugu þessu verða sú ályktun leidd eða niðurstaða, sem komizt er að í bónarskránni frá alþingi: „að reglan (stjórnarinnar) sé orðin sú að löggilda kauptún, þar sem nauðsynlegt er, hvort sem fastir kaupstaðir komist þar þegar á fót eður eigi." (– þ. e. með öðrum orðum, þó að ekkert ávinnist með því annað heldren löggilt höfn fyrir lausakaupaverzlun), „og hvort sem hinir föstu kaupstaðir bíða þar af nokkurt tjón eður eigi." (Alþtíð 1863 bls 308). Því þó að því t. d. brygði fyrir hjá einstaka þingmanni, þegar verið var að ræða á alþingi málið um löggildingu Sauðárkróks og Skeljavíkr, að ef verzlunarbúðir yrði þar reistar, þá mundi það verða til að draga úr hinum næstu verzlunarstöðunum Hofsós og Reykjarfirði eða Kúvíkum þegar fram liðu stundir, eða jafnvel ríða þeim alveg á slig, — og þó að stjórnin allt um það löggilti þessa 2 hina nýju staði, þá má eigi missa sjónar á því tvennu [illegible] fyrst að Sauð-

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

árkrókr og Skeljavík liggja svo margfalt betr við verzlun, heldren hinir tveir staðirnir Hofsós og Húsavíkur, og í annan stað, þá hafa aldrei verið nema einar verzlunarbúðir á hverjum þessara staða fyrir sig, og þarmeð mjög lítil verzlun að tiltölu og överulegtveimrárum eptir það Grafarós var reistr skamt frá Hofsós, en nýar verzlunarbúðir reistar skamt frá hinum eldri að Hólanesi á Skagaströnd rétt gagnvart, Reykjarfirði hinumegin við Húnaflóa.

Útaf þessu og þá því síðr útaf löggildingu hinna 6 verzlunarstaðanna, er því hverjum manni ástæðulaust að leiða þá ályktun, sem alþíngi hefir gjört í bænarskránni, að með þeim reglum, sem stjórnin hafi aðhyllzt um verzlunar málefni Íslands fái ekki annað staðizt, heldren að löggilda hvern þann stað, sem yrði, á litinn, „nauðsynlegr" verzlunarstaðr, þóað þessi „nauðsyn" væri aðeins byggð á áliti fáeinna búenda í fámennu byggðarlagi, og þóað það kynni að leiða með sér meira eða minna tjón fyrir hina eldri og meiri kaupstaði landsins.

Það hefir verið, er og verðr sjálfsögð afleiðing af hinni miklu flatarmálsstærð og víðáttu Íslands og öðru ásigkomulagi þess, að æfinlega hljóta að verða hér og hvar í landinu þau byggðarlög, er öðrum fremr, sem aptr liggja miklu betr við, verða að sæta ólíku meiri erfiðleikum til þess að ná til næsta verzlunarmarkaðar og flytja vörur þangað og þaðan. En úr þessum vankvæðum og erfiðleikum hefir einmitt stjórn konúngsins verið að leitast við að ráða á hinum næstliðnu 20-30 árum eptir því sem unt væri, með löggildingu þessara mörgu nýu verzlunarstaða, enda verðr því ekki neitað, að þar eru allir, ýmist með miklu ~~hagan legri~~ staðari afstöðu til verzlunar, heldren hin eldri kaupstúnin, sem þeim liggja næst, eins og t. d. um Borðeyri, Sauðárkrók og Skeljavík og Seyðisfjörð, en ýmist

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

November 1863

hefir jafnframt verið brýn nauðsyn á kaupstað þar innan héraðs sem hann er löggiltr, sakir fjarska fjarlægðar frá næsta kaupstað og erfiðleikanna og kostnaðarins fyrir fjölbygð og víðlend héruð að sækja þangað, eins og er um Dyrhóla (Portland), Papafjarðarós, Raufarhöfn og Straumfjörð og einnig Borðeyri að nokkru leyti. En þarsem það virðist staðfest, útaf þessu, í bænarskránni frá alþingi, að í hverju því bygðarlagi með fáeinum búendum, eða fátækri og fámennri veiðistöðu, þarsem það mætti verða til hægðarauka í verzlun og aðdráttum, ef kaupstaðrinn væri nær, þar sé bæði knýjandi nauðsyn, til að löggilda og reisa kauptún, og einnig sjálfsagt eptir þeim viðteknum reglum stjórnarinnar í verzlunarmálum vorum, þá eru þessar aðgjörðir stjórnarinnar og hinn auðljóslega rétti og góði tilgangr hennar, sem þar kemr fram að vísu mjög svo misskilinn og afvegafærðr; og ef sú ætti að verða niðrstaðan, sem alþing fer framá, að löggilda kauptún, hvarsem nauðsynlegt þækti, og þó að það yrði hinum eldri kaupstöðum að tjóni, þá væri þarmeð umhverft allri réttri og vanalegri hugmynd um verzlun og kaupstaði og loku skotið fyrir, að hér komist upp á landinu eða geti þrifizt neitt það kauptún, sem kaupstaðr yrði nefndr í almennum og vanalegum skilningi. Það er að vísu nægt ógæfuefni fyrir hið fátæka land vort, að víðátta þess og önnur afstaða, virðist að hafa réttlætt eða gjört nauðsyn legan þenna mikla kaupstaðafjölda, því þeir mega kallast óheilla fjöldi í sambandi við mannfjölda, vöruafla og aðalupphæð þess, sem að kaupum og sölum gengr í verzlun vorri. Kauptúnanefnur þessar eru nú orðnar 33 talsins alls og alls, eða með

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

öðrum orðum eitt kauptún, sem kallað er, fyrir
hverjar 2000 sálna í landinu. En á 5 af stöðum
þessum (þ. e. við Dyrhóla, Papafjarðarós, á Sauðár-
krók, Skeljavík og Straumfirði) hefir aldrei orðið úr
því að byggja neina sölubúð; á öðrum 5 kauptún-
unum (Flatey, Flateyri við Önundarfjörð, Grund-
arfjörðr, Patreksfjörðr og Reykjarfjörðr) hefir nú
um nokkur ár engin búðar- eðr landverzlun
verið hvorki vetr né sumar, en af hinum 23
kauptúnunum, eru ekki nema <u>einar</u> verzlunar-
búðir eða ein kauphöndlun á 13 – 2 – 3 kaup-
mannabúðir kaupmanna búðir á 7 stöðunum,
en ekki nema í einum 3 kaupstöðum fleiri verzl-
anir fastra kaupmanna en 3.

Þetta yfirlit mun færa sönnur á, að þó
að stjórn konúngsins mannúðlega hafi látið
það að óskum ýmsra héraða og uppástúngum
alþingis að löggilda ný kauptún hér og hvar, til
þess að reyna að bæta úr þeim erfiðleikum, sem
á því eru, fyrir sumum innbúunum, að gjöra
sér kaupstaðarverzlunina svo hæga og ábata-
sama, sem framast mætti verða, þá hafa að vísu
bæði landsmenn vorir fremr stigið feti lengra
en skemr í þeim kvörtunum sínum og kröf-
um um fjölgun kauptúnanna, og eins stjórnin
í því að gefa svo góða áheyrn öllum þarað lútandi
bænarskrám alþingis. Því hið sanna ásigkomu-
lag verzlunarstaðanna hér á landi, eins og því
nú var lýst satt og rétt, mun þó nægja til að
færa sönnur á, að kauptún þau, sem nú er bú-
ið að löggilda eru meir en nógu mörg að tölunni
og getr vart orðið umtalsmál að geta vísað á
aðra nýja staði, er í einu né neinu tilliti mundu
vera með haganlegri afstöðu og þó jafnframt
brúkanlegri höfn, heldren þau kauptúnin,
sem þegar er búið að löggilda, svo að þess-

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

leiðs nýir staðir yrði takandi framyfir hina eldri. En ef því skyldi haldið áfram að löggilda takmarkalaust og stefnulaust sem flest ný kauptún, einsog virðist vera haldið fram í bænarskrá alþingis, þá gæti það eigi til annars leitt eptir áðr sögðu, heldren til eptirlitslausrar og reglulausrar lausakaupmanna verzlunar á sumrin, svoað segja inn á hverri vík og hverjum firði, en það mundi þó reynast fráleitara, en svo, að þarum þurfi orðum að eyða; því ef vel og rétt er aðgáð, mundi svo almenn lausakaupaverzlun í hverri krá hafa í för með sér ýmsar verulega ískyggilegar afleiðingar, en þó engan annan né meiri léttir eða viðskipta-hagnað fyrir hlutaðeigandi héraðsbúa, heldr en þann hagnað, sem heimilaðr er, og gjörðr kostr á með opn. br. 19. Maí 1854.

En nú er þarnæst að snúa máli ínu að Lambhússunds kauptúns efninu, sem beðið er um við Lambhússund, og er því í raun réttri svo varið, að Skipaskaga, sem er utasti oddi Akranessins, má að vísu telja 3ja eðr 4ða helzta veiðistöðuna hér innan Faxaflóa að austanverðu, bæði að skipa og bátatölu, er þar er haldið úti og að fiskiafla, eptir því sem hann er hér svona uppogofan; það má jafna Skipaskaga við Álptanes en telja hann jafnvel betri veiðistöðu, en Seltjarnarnes, en á engu af þessum 3 nesjum er vetrarvertíðaraflinn eðr þorskaflinn til jafns við það, sem er á Vatnsleysuströnd, í Vogum, Njarðvíkum og jafnvel Keflavík; svo er og unn lengst verða, að til þessara syðri veiðistaðanna leiti um vetrarvertíðina (þ. e. frá miðjum Febrúar til 12. Maí) eigi aðeins langflestir af hinum einstöku útróðrarmönnum ofanúr sveitunum, heldr einnig sumir sveitabændrnir, er eiga sjálfir

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

báta sína og halda þeim út um Vatnsleysuströnd,
í Vogum og Njarðvíkum, en sneyða framhjá
bæði Akranesi og hinum 2 nesjunum þar fyrir
sunnan og er það ekki tiltökumál, þar sem sjávar-
bændurnir á Seltjarnarnesi, og Álptanesi og jafn-
vel einnig af Akranesi einstakir halda sjálfir
úti bátum sínum þar um syðri veiðistöðurn-
ar sjálfa vetrarvertíðina. Allur þorri þorsk-
aflans í austanverðum Faxaflóa hlýtr því
jafnan að berast á land umhverfis og fyrir
sunnan Hafnarfjörð, Keflavík og Reykja-
vík og verðr vart meira, en 16.–20. hlutinn af
þeirri (vetrarvertíðar) afla í Faxaflóa talinn á Akra-
nesi. Í þessu tilliti getr því eigi verið nein sérstakleg
nauðsyn, eðr tilefni til kauptúnsstofnunar á Akranesi
Skipaskaga, því um saltflutning og annan vöruflutn-
ing þaðan og þangað er það að segja, að Akrnesingar
eigafengum verulegum mun lengri sjóleið til Reykja-
víkr, heldren til Vatnsleysustrandar og Vaga nema
eiga hvort heldr til Hafnarfjarðar eða Keflavíkr,
enda eru þess bæði eldri og yngri dæmi, að bátar
hafa farizt og allir mennirnir týnzt á þeirri leið,
eigi síðr en á leiðinni milli Akraness og Reykjavíkr.
Á hinn bóginn verðr það ekki varið, að þar sem þeir
í syðri veiðistöðunum hafa haft salthús hér og hvar
með saltbyrgðum til vetrarvertíðar, um mörg undan-
farin, fyrir tilstuðlun kaupmanna í Hafnarfirði
og Reykjavík, þá hafa Akrnesingar ekkert þess-
leiðis salthús haft fram á þenna dag, og er það
og hefir verið opt bundið tilfinnanlegum kostnaði
og tímaspilli, er Akrnesingar hafa einatt orðið að
brúka arðsama og góða sjósóknardaga í fiski-
gengd, til þess að sækja salt frá Reykjavík; en
úr þessum vankvæðum eiga þeir kost á að bæta,
hvenær sem vera skal, ef þeir sameinaði sig og
gengi í félag, til þess að koma upp einu salt-
húsi eða fleirum, annaðhvort á kostnað
sjálfra sín eingöngu eða með aðstoð Reykja-

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Nóvember 1863

víkrkaupmanna eins eða fleiri og mundi það auðsókt við þá; en flutníngrinn á saltinu sjálfu og annari þúngavöru upp á Lambhússund, og aptr á fiskinum þaðan stendr Akrnesíngum opins eptir op. br. 19. Maí 1854.

En eins og af þessu er auðsætt, að ekki verðr löggilding kaupstaðar á Akranesi byggð á verulegri eða sérstaklegri ~~þörf~~ nauðsyn Akrnesínga sakir fiskiafla þeirra, eins mun þó sú nauðsyn reynast enn minni og óverulegri fyrir sveitabændr í Borgarfirði og í hinum austari hreppum Mýrasýslu, því sú nauðsyn er alls eigi teljandi í réttri raun. Auk þess að bændrnir í uppsveitunum Borgarfjarðarsýslu eiga engu lengri né erfiðari kaupstaðarleið til Reykjavíkr, heldren t. d. Árnesíngar eiga þangað eða Rangæíngar til Eyrarbakka, og auk þess, að Borgfirðíngar eiga svo hægt með að stytta sér leiðina, með því að fara út á Akranes og þaðan sjóleiðis til Reykjavíkr og svo uppyfir aptr, þá hefir þeim núorðin mörg ár orðið flutníngrinn á allri þúngavöru fram og aptr svo einkar léttbær fyrir vöruflutnínga Reykjavíkrkaupmanna á þilja skipunum, ekki aðeins uppí Akranes, heldr upp á Brákarpoll innst í Borgarfjarðar botni, svo að sveitabændr í norðrhluta Borgarfjarðar og Mýrasýslu hafa ekki þurft að flytja þúnga vöru sína á landi, nema frá 1/4 – 1/2 dagleiðar; en ef kaupstefnuna yrði að sækja út að Lambhússundi, þá yrði allr þorri sveitabændanna þ. e. þeir sem eru fyrir ofan Skarðsheiði að verja 2–4 dagleiðum fram og aptr til vöruflutnínga þangað og þaðan og annara ferða, en aptr þeir fyrir sunnan Skarðsheiði 1–2 dagleiðum og sumir meira. —

Af því sem nú var sagt, mun verða ljóst, að hér er engi sú knýjandi nauðsyn fyrir höndum

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

er á nokkurn hátt mundi geta helgað eða réttlætt
löggildingu verzlunarstaðar á Akranesi. En þaraðauki
er þarvið vel athugavert, að þóað höfninni þarna
við Lambhússund sé svo lýst í bónarskránni
frá alþingi, að hún sé einkar góð og óhult, þá
má víst draga mikinn efa á, að svo sé, því lýsíngin
á hvorki að styðjast við reynslu né við skoðunargjörð eða mælingargjörð þeirra manna, sem á það
bera gott skyn, yfir þessa nýju og óþektu, svonefndu
höfn. Hin fagra lýsing bónarskrárinnar er einúngis byggð á sögusögnum beiðendanna og á því, sem
þingmaðr þeirra hefir um það staðhæft. Og víst
er hvergi nærri ástæðulaust að vefengja öggjandi
áreiðanlegleik bónarskrárinnar um þetta atriði,
því ekki verðr það hrakið, að þegar Borgfirðíngar,
er þeir höfðu hinn ágæta þingmann sinn Hannes
prófast Stephensen fyrir forvígismann, — en hann
var sjálfr búsettr prestr þar á Akranesi — leituðu
á að fá þar kaupstað eða uppsiglíngar leyfi þangað á árunum 1847—1855 og rituðu um það
bónarskrár aptr og aptr að nokkru leyti alþingisveginn, en á þeim árum mælti margfalt meira
og fleira með kauptúnsstofnun á Akranesi, af
því verzlunin var þá ekki orðin frjáls og hið almenna flutníngaleyfi óveitt eins uppá Brákarpoll
eins og inná aðra víkr og firði —, þá var aldrei
um það leyti nefnd á nafn þessi ágæta(!) höfn við
Lambhússund, heldr eingöngu haldið fram Krossvík, sem þó er ekki nema opin og lítilfjörleg skipalega, til þess að liggja þar fyrir akkerum í viðlögum sbr. op. br. 11 Mai 1847, 17. Mai 1854 og 4. Marts 1853.
Og virðist þarhjá mega vekja athygli að því, að bónarskráin, sem kom til þingsins úr Mýrasýslu
með ~~at~~ 59 nöfnum og þar á meðal sýslumanns og prófasts
og 2 presta og (2?) hreppstjóra biðja um kauptún að <u>Krossvík</u> en ekki við Lambhússund, „<u>af því þeim hafi verið
það nafn kunnugra</u>", það liggr því næst að álíta, að þeir hafi
ekki þekkt eða vitað neitt um það, sem þeir voru að
biðja um.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

November 1863

Nú ef leiða skyldi ályktun frá því, hvernig hinum öðrum kauptúnum, sem löggilt hafa verið á seinni árum hefir reitt af, þá liggr að vísu næst að ætla á, að engi kaupmaðr muni flana að því, að reisa verzlunarbúðir við Lambhússund, þó að aldrei nema hefðist fram kauptúns löggilding, því þarsem staðir er hafa hina ágætustu afstöðu til verzlunar, einsog er um Borðeyri, ekki hefir getað laðað neinn kaupmann til þess að taka sér þar fast aðsetr, og má að miklu leyti hið sama segja um Sauðárkrók, þá eru reyndar mjög lítil líkindi til þess að nokkur af hinum staðbetri kaupmönnum vili tefla á tvær hættur með að reisa sölubúðir við Lambhússund, því sá kaupmaðr mætti þó renna grun í það, að nágranninn Reykjavík, þarsem nú eru 13 verzlanir, mundi hafa tök á að viðhalda hinum vanalegu verzlunarviðskiptum við Borgfirðinga beggjamegin Hvítár, er einkanlega mundi eiga að sjá sér meiri hag af því að verzla á Akranesi, og mundi Reykvíkingum mega takast það, bæði með því að viðhalda stöðugum og fjörugum flutningum á þungavörunni uppá Brákarpoll og Straumfjörð, og svo á annan hátt, er mætti verða þeim sveitarbúum til meira en helmings hagðarauka með landflutningana á þeim vörum, hjá því, ef þeir ætti að sækja þær til Lambhússunds eða flytja þaðan. — Ef að nú þetta yrði því til fyrirstöðu, einsog að líkindum ræðr, þó að þar yrði löggilt kauptún, eða á meðan engi kaupmaðr tæki þar bólfestu, þá gæti að vísu blá og ber löggilding þessa kauptúns ekki orðið Reykjavík til meins eða eðlilegum framförum hennar til fyrirstöðu. En yrði hið gagnstæða uppá, svoað t. d. einn eða 2 útlendir auðmenn, því vart mundi neinn sá danskr eða íslenzkr kaupmaðr, sem þekkir, hvernig á stendr, gefa sig við því, færi og reisti þar verzlunar-

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

búðir við Lambhússund, þá mundi það geta vald-
ið allmiklum hnekki Reykjavíkrverzluninni
og eðlilegum viðgangi hennar, en Lambhússund
þó aldrei komast lengra á leiðis, enda þótt allt
gengi sem bezt, en að þar komist upp einar eða
tvennar sölubúðir í mesta lagi, eins og algengust
er um kauptúnvor hér á landi, en yrði aftlaust
að verzlunar magni og optar skortr bæði á að-
flutningum og vörubyrgðum á vetrum. Hins
mundi þar á móti skamt að bíða, sem reynslan
síðustu alda hefir fært sönnur á um allar þess-
ar verzlu ~~kauptúna~~ holur hjá oss með 1-2 sölubúðum,
að undir eins og einhver sölubúð væri reist við
Lambhússund, þá ykist þar og margfaldaðist
þessi drykkfeldi atvinnuhja og tómthúsmanna
skríll, sem er sorglegr ávöxtr allra smá kaup-
staða hér, en þó er nógr fyrir á Skipaskaga

Nú er því að vísu fært fram í bænar-
skrá alþingis, að eptir grundvallar reglum
stjórnarinnar eigi ekki að taka til greina, þó að
eldri kaupstaðirnir bíði hnignun eða tjón
af því, að nýtt kauptún verði löggilt, ef sú
löggilding verði að eins álitin nauðsynleg, þá
megi ekki tjón hinna eldri kaupstaða verða
henni til fyrirstöðu. En bæði er nú það, að þessi
ályktun bænarskrárinnar hlýtr að vera
sprottin af ófugum eðr aflagan skilningi á
grundvallarreglum þeim, sem hin konunglega
stjórn hefir fylgt og ráðstöfunum hennar
til eflingar hinni íslenzku verzlun, og svo
getr það allrasízt verið tilætlun hins ís-
lenzka alþingis, hvorki að vilja draga að
stjórninni, að hún haldi fram svo frálestri
skoðun né að það vili í fullri alvöru styðja
að neinu því, hvort heldr með bænar-
skrám eðr á annan hátt, er mætti hafa

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

í för með sér, tjón eða verulegan hnekkir fyrir Reykjavík þenna einn höfuðstað landsins eða það er mætti hnekkja eðlilegum viðgangi hennar og framförum.

Vér leyfum oss þannig að lýsa yfir skoðun vorri á þessu málefni, er að voru áliti varðar svo afarmiklu bæði Reykjavíkr-kaupstað og verzlunarmálefni þessa lands yfir höfuð að tala, og að óska þess og vona, að álitsskjal þetta verði sent stjórninni ásamt góðum meðmælum stiptamtsins.

№ 43

Þann 13. þ. m. hafið þér herra bæarfógeti sent bæarfulltrúunum útskript af byggingarnefndargjörð, er fyrirtekin var s. s. dag samkvæmt beiðni Factors J. Jonassens í því skyni að útvísa byggingarstæði og afferminyar pláss handlunarhúsi Hendersons hér í bænum og hafið þér jafnframt lagt svo fyrir, að bæarfulltrúarnir gefi um þetta mál álit sitt og atkvæði.

Þetta málefni var tekið til umræðu og atkvæða á fundi bæarfulltrúanna 23. þ. m., og varð það sameiginlegt álit þeirra að samþykkja að sínu leyti á minnsta útvísun-argjörð byggingarnefndarinnar með eptirfylgjandi skilmálum

1º að Lækningata haldist óskert að öllu og byggingarnefndinni sé jafnan heimilt að breyta stefnu hennar og breidd hennar, ef þörf þykir, svo að þaraf leiði, að ganga verði nokkuð norðar á uppvísignarstæðið.

2º að verzlunareigandinn semji við eiganda sjóbúðar

1863 December

áhrærandi þá lóð hans að norðanverðu, við Lækjargötu, sem kynni að liggja austr í eða austr yfir vestrlínu á uppskipunar staði því, sem hér ræðir um.

3° að þetta útmælda svæði verði hát lögákveðnu lóðartollsgjaldi af óbyggðri lóð, að 15 árum hér frá, en verði þar byggt hús, verðr af því tekinn húsaskattr undireins og það er reist.

No 44

Til Bæarfógetans 12. des

Á fundi vor bæarfulltrúanna ígær, var eptir lögskipuðum vanda gengið til kosningar á einum úr þeirra flokki, til þess að vera 3. maðr í kjörstjórn bæarins, til þess að meðan bú- in verði kosning í byrjun næsta árs á nýjum bæarfulltrúa, úr flokki borgara og húseigenda í stað snikkara Helga Jónssonar, og var nú kos- inn til þess starfa herra Docent J. Melsteð.

Þetta leyfi eg mér hérmeð að gefa herra bæar- fógetanum til vitundar.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Nr. 45

Á fundi vor bæarfulltrúanna í gær, (hinum 1. á þessu ári) var eg kosinn, (með atkvæðafjölda) til formanns fyrir þetta ár: og undirskrifaður, og til varaformanns herra Docent S. Melsteð, — og undirskrifaður þetta og ekki, að til kynna yður herra bæarfógeti, báðar þessar kosningar J. G. — Til bæarfógeta 22. Jan

Nr. 46.

Einnig eg undirskrifaður hefi svona þegjandi haft eptirlit með þeim fáu bæarverkum sem um hefir verið að ræða þenna mánuð, allt frá byrjun hans, einsdæmlega, svo á fundi vor fulltrúanna í gær, að eg hið sama skyldi standa þenna mánuð út, hvað eg hérmeð gef til herra bæarfógetanum til vitundar. J. G. — Til sama s. d.

Nr. 47

Með heiðruðu bréfi 20. þ. mán., hafið þér, herra bæarfógeti, sent oss til álita gjörð byggingarnefndarinnar s. d., áhrærandi beiðni Chr. Zimsen, verzlunarstjóra kaupmanns Clausens, um að fá afgreitt (norðurum 150 □ álnir.) byggingarstæði, (undir pakkhús) þar á norðverðu stakkstæðis verzlunarhúsanna Nr. 11 í Hafnarstræti, og hefir byggingarnefndin lagt það til að þetta byggingarstæði yrði látið af hendi með áskildri tiltekinni stefnu á húsinu, og svo því, að það hvíli af þessari lóð, sem af gengi fyrir vestan hið nýja hús er hér ræðir um að byggja, gengi úr eign eigandans, (án endurgjalds og tygjaðs) að fullu og öllu ~~og tegjaðs~~ undir bæinn, svo að Aðalstræti fengi þarmeð jafna breidd þar að neðan verðu einsog ~~fyrir~~ er allstaðar þar fyrir ofan — Til bæarfógetans 30. Jan

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Vèr rœddum þetta mál með oss á fundi 21. f. mán. og varð ~~at~~ það samhuga álit vort, að fallast á þessa gjörð byggingarnefndar-innar, og ~~þau~~ skilyrði þau er hún ~~vill~~ hefir fram sett og vill láta ~~þessi~~ húsbygging ... þessa vera bundna, og virðist oss sjálfsagt, að áskilja ~~to~~ til handa bœnum stakkstœðishornið sem skerst þarna vestri í Aðalstrœti; og það því fremur, sem ~~það er~~ ~~bæði~~ annars vegar bæði ~~til~~ þörf og prýði bœarins útheimtir að Aðalstræti ~~to~~ hafi jafna breidd niðrúr gegn en hins vegar eignarrèttar verzlunar þessarar til alls stakkstœðs síns, bundinn því skilyrði (að [að fornu og nýju] það væri brúkað til ~~sameig~~ almennra nauðsynja-þarfa t. d. til [skipa] uppsáturs á vetrum), [etc.] það er annað mál hvort ekki væri máske nokkur sanngirnisástœða fyrir því, að gjöra eigandanum hœgt á að halda þessari stakkstœðis lóð með sömu kjörum og nú, um hæfilegt tiltekið ára bil, t. d. ~~5-10 ár~~ 3-5 ár, frá því hið nýja hús er reist þar á lóðinni, því sú litla sloka má vera bœnum meinfangalaus en gæti þó máske komið eiganda betr heldr en að missa af lóðinni nú þegar.

En oss virðist enn fremur, að ~~at~~ samhuga skilyrði þurfi einnig að taka fram um þann hluta stakkstœðisins sem verðr fyrir sunnan gafl hins nýja húss og liggr að Hafnarstrœti [norðanverðu] nefnilega: að lóðar eigandi skuli skyldr til að láta þenna strimil af hendi til breikkunar Hafnarstrœti þegar þurfa þykir, eptir áliti byggingarnefndarinnar, og einkanlega (ánefir eins ~~þegar~~) sölubúð verzlunar þessarar eða „Fálk“ alhúsið, [sem fyr var kallað] yrði rifið niðr eða algjörlega endrbygt og flutt norðar, eptir þeirri línu ~~sem~~ og stefnu sem bendir til ...

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Febrúar 1864

gjörð ~~byggingar~~ nefndarinnar, er hér með endrsendist

№ 48

Á fundi vor bæarfulltrúanna ígjær, voruð þér herra ~~óðal~~ Magnús Jónsson óðalsbóndi á Bráð-ræði, samkv. reglugjörð fyrir stjórn bæarmálefna í Reykjavík 27. Nobr. 1846 kjörinn til þess að vera meðlimur fátækranefndarinnar, (hér í staðinn) í stað Jóns Þórðarsonar í Hákoti, sem nú, að liðnum hinum lögákveðna tíma, er genginn úr nefndinni.

Erað þér því hér með í fátækranefndina kvaddir og treystum vér því að þér skorizt eigi undan, og biðjum yðr því ~~því~~ að sækja fundi nefndarinnar hvenær sem formaðr hennar, herra dóm-kirkjuprestrinn, kveðr yðr til fundar.

Til Óðalsbónda Magnúsar Jónssonar í Bráðræði 5.(5) Febr.

49

Eptir ákvörðun hinnar heiðrvörðu fátækra-nefndar í heiðruðu bréfi 29. f. mán. og samkv. bæarst. reglug. 27. Nbr 1846, 18. gr. var á fundi bæarfulltrúanna ígjær gengið til kosn-ingar á nýjum nefndarmanni í stað Jóns Þórð-arsonar í Hákoti; ~~og~~ varð nú fyrir þeirri kosningu Magnús Jónsson Óðalsbóndi í Bráðræði, og hafa fulltrúarnir tilkynnt honum þetta og kvatt hann að ganga í nefndina með bréfi dagsettu í dag; hvað eg hér með gef hinni heiðruðu fátækra-nefnd til vitundar

Til Fátækra-nefndarinnar s. D.

50

Á fundi bæarfulltrúanna ígjær samdist svo að Guðmundr Þórðarson á Hólnum hefði á hendi umsjón bæar verkanna þenna yfirstandandi mánuð, - hvað eg hér með gef [illegible] anum til vitundar.

Til Bæarfógetans s. D.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Til Bæarfógetans 5. Febr.

No 51

Um þessa dagana hafa nokkrir af fulltrúunum veitt því eptirtekt, að grindurnar eða brjóstvarnirnar á Bakarabrúnni hafa verið brotnar niðr og hafa ekki þótt neinn tvímæli á, að að það hljóti að hafa orðið að þeirra völdum einhverra, sem hafa þessa dagana hafa verið að aka grjóti niðr yfir brúna ofaní kaupstaðinn. Þess vegna kom málefni þetta til umræðu á fundi vorum í gær, og urðum vér allir á því, að engan veginn mætti líða það óátalið eða bótalaust, að þessi eða önnur mannvirki kaupstaðarins, ~~verði~~ sé svona ~~sundr~~ skemd eða niðr brotin fyrir [illegible] og illa meðferð þeirra sem nota þau eða fara þar um, og viljum vér því mega fela yðr, herra bæarfógeti, að hlutast til um að mál þetta verði nákvæmar rannsakað, og þeir sem valdið hafa, látnir sæta fullum skaðabótum

Til bæarfógetans 29 Febr.

No 52

Á fundum þeim, sem vér höfum átt með oss undanfarna daga, til þess að safna niðr bæarútgjöldunum 1864, hlutum vér, þegar kom að óbyggðri lóð Hendersons verzlunarinnar, að komast að raun um, að varla yrði nú bygt óyggjandi á mælingu þeirri, er gjördist öndverðlega ársins 1861 á lóðareignunum No 2 og 10 í Lækjargötu, hverjar eignir Henderson kaupmaður nú hefir keypt og lagt undir verzlun sína, og bygt þar upp hin nýju verzlunarhús sín á sameinaðri

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

lóð. —

En til þess að fyllilega áreiðanleg undirstaða fáist fyrir þeim skatte af óbygðri lóð, sem þessi sameinaða lóðareign á framvegis að bera til bæarsjóðs, verðum vèr að álíta nauðsynlegt, að hun verði nú, eptir að hinar nýju byggingar eru þar algjörlega reistar, reglulega og áreiðanlega uppmæld og nákvæmar ákveðin, ekki einungis eptir því sem Henderson hefir í raun og veru orðið eigandi að í téðu kaupi sínu, heldur líka með tilliti til þess, að hvorki sè fært sig uppá eða of nærri lóð næstu nágranna, nè heldur þrængvað að þeim götum og rèsum — t. d. hinni svo nefndu Borgarabæarrennu — sem bænum þarf að halda opnum og í upprunalegu lagi og stefnu, og sem Henderson hefir einnig skuldbundið sig til að láta vera óraskað, og láta viðreisa og endurbæta að því leyti t. d. téð Borgarabæarrenna hefir raskast fyrir umbreyting hans á lóðinni næstl. sumar.

Til nokkurrar leiðbeiningar í þessu efni og upplýsingar því, hvað mikla lóð Henderson hafi í raun og veru eignast í fyr nefndu kaupi sínu, þykir ekki of aukið að tilgreina að í hinni almennu mælingargjörð 1861 reyndist

Lóðin í Lækjargötu No 3 að meðtöldum þeim 2 timburhúsum, er þá stóðu þar, en nú eru niðurrifin . . . . . . 2177 □ al 19 □ f.

No 10 . . . . . . 2029 — 19

Samtals . . . 4207 □ al 14 □ f.

Þegar frá þessu er dregið flatarmálið undir hinum nýju húsum Hendersons 803 al 8 f. + 221 al 18 f. = 1025 — 2

þá ætti hin óbygða lóð Hendersons, sú er hann hefir fengið keypta að vera 3,182 □ al 12 □ f.

Og þar að auki 24½ □ al sem p. t. er kladdur hjallpartur þar á lóðinni. —

Að svo fyrirmæltu leyfum vèr oss að fela yðr herra bæarfógeti að gjöra þær ráðstafanir í þessu máli, sem nauðsynlegar eru á þann veg sem yðr þykir bezt henta, einungis ríðum á, að uppmæling þessi gæti komist í kring sem fyrst, svo að þessa árs niðurjöfnun, sem nú er að öðru leyti búin, verði sem fyrst fullgjörð. —

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Til Bæarfógetans 14. Marz

No 53

Með heiðruðu bréfi 25. Júlí f. á. hafið þér herra bæarfógetinn oss bréf stiftamtsins til norðuramtsins og sendt oss þarmeð íslenzka þýðingu frumvarps þess til reglugjörðar fyrir slökkviliðið í Reykjavík, er þér herra bæarfógeti (~~sameiginlega~~) ásamt fyrirliða slökkviliðsins þeim er þá var, verzlunarstjóra A. P. Wulff, höfðuð búið til og stiptamtið sent oss til álita á dönsku með bréfi 1. April f. á.

Vér höfum nú síðan nákvæmlega yfirfarið og yfirvegað málefni þetta, og rætt það ítarlega með oss á fundum og höfum vér allir orðið að komast að þeirri niðurstöðu, að ~~þa~~ ~~það sé ísjárvert og varla gjörandi~~ eptir hinum ymsu kringumstæðum er liggja að málefni þessu og eru tengdar því að meira eða minna, þá sé næsta ísjárvert og enda varla gjörandi að ráða því til lykta að svo komnu máli, og skulum vér leyfa oss að leiða að taka fram 2 þau atriði er vér byggjum á þessa stöðu.

Hið fyrra er sú, sem líka er tekið fram í amtsbréfinu 21. Júlí, — þó að þar sé gengið út frá, að ~~hin ætti~~ þessi á stöðu ætti að ~~h~~ vera hvöt að meiri til þess að ráða málinu sem fyrst til lykta, — að eptir stjórnarfrumvarpi því sem lagt var fyrir alþingi í sumar, og ~~hinum~~ studningi þeim úr öllum áttum, er ~~þingið~~ það fékk á þingi, þá ~~og~~ þykir mega treysta því, að Reykjavík komist inní brunabótafélag kaupstaðanna í Danmörku nú þegar á yfirstandandi ári, eða þá sjálfsagt næstkomandi ár. En öllum er enn, einnaggef að svo, ókunnugt um það, með hvaða kjörum og skilyrðum það verði, að öðru leiti en sjálfri upphæð brunabótanna, og um það, hverju skuldaga að téð brunabótafélaginu slökkvi

kaupstaða setti húseigendunum í Reykjavík og kaupstaðnum yfir höfuð með tilliti til hinna ýmsu atriða er að slökkvitólunum lúta við húsbruna, slökkvitólum, slökkviliði o. fl. þá eins og það mun sjálfsagt, að bær vor regni ~~að gánga~~ eptir því sem framast ~~væri~~ verða kann á, að gánga að þessleiðis skilyrðum er sjálft brunabótafélagið ~~húseigenda kaupstaðarins~~ setti á, lögstjórnarveginum, eins er það á hinn leytinn eðlilegt og sjálfsagt að bæjarstjórnin bindi ekki húseigendunum og öðrum bæjarbúum neinum slíkum ánauðabagga, og hann gefa þeim kost að útlátunum til, einsog t. d. 2 málsgr. í 12 gr. frumvarpsins ráðgjörir, svo framt að undan því gæti komist með nokkru móti, eða þeir gæti átt kost á að ganga í þetta félag án slíkra auka útláta af húseigendum. Þaraðauki mundi nú 1 máls gr. hinnar sömu 12. greinar í frumvarpinu koma í bága við stjórnarfrumvarpið sem lagt var fyrir þingið, þarsem ráðgjört var sérstakleg skoðunar og virðingar gjörð allra húseigna í bænum til brunabóta, að tilhlutun Brunabótafélagsins sjálfs eða svo, að þar væri umboðsmaður við staddur af þess hendi.

Hin önnur ástæða var fyrir frestun þessa máls er sú, að ~~þar sem~~ æ meiri og brýnni nauðsyn virðist verða til þess, eptir því sem ~~kaupstaða~~ Reykjavíkur kaupstaðs stækkar æ meir og meir og aðsókn útlendra manna og innlendra eykst hingað ár frá ári, að ~~sem~~ nú verði farið að vinda bug að því að fá einhverja framgöngu uppástungu ~~lögstjórnarinnar~~ ráðherrastjórnarinnar í bréfi til stiptamtsins 8. Júní 1855, að koma hér upp bæjarliði nokkru samkv. reglug. 4. Júní 1802 eða í hina sömu stefnu, með þeim tilbreytingum og takmörkunum sem hér þætti best við eiga. Bæjarfulltrúarnir hafa þegar í bréfi til bæjarfógetans 4. Febr ~~[illegible]~~ 1856 viðurkennt nauðsyn þessarar stofnunar og að farið væri að hugsa fyrir þaraðlútandi reglugjörð, en síðan hefir ekkert tilspurst um hvað þarvið hafi verið gjört af þeim yfirvöldum sem hlutteiga í hlut. ~~Ött~~ En það mundi

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

andsætt, að yrði hér komið á ~~borga~~ bæjar (eða borgarafélag (: Borgerrepræsentation)), þótt eigi væri nema að einu litlu leiti með þvi[a] að þá ætti stjórnin eða bæjarins að standa undir yfirstjórn bæjarbúanna að nokkru, eða vera að minnsta kosti í meira eða minna sambandi með því, og má því ~~þess~~ í sér hverju tilliti verða að sér vert að ~~fara~~ ~~að~~ fast á kveða fyrirkomulag stjórnarinnar ~~i sér hverju tilliti~~ á meðan ekkert er farið að hugsa fyrir bæjarbúunum
Af framansögðu leiðir ... á stöðum ... við því í framansögðum ...

Nr 54

Til Bæjarfógetans 14. Mai

Eins og yður herra bæjarfógeti er kunnugt varð Sverrir steinhöggvari Runólfsson, samarið 1862, lægstbjóðandi að aðgjörð þeirri er þá var ákveðin á Grjótagötu; En eptir það hann seint og síðarmeir, og mikli seinna en ákveðið var í undirboðs skilmálunum, ~~hafði~~ þóttist hafa lokið aðgjörð þessari, var öllum fulltrúunum ljóst, að hún væri ekki álitin nálægt eptir því sem á skilið hafði verið, og var því Sverri synjað um að fá ávísaða úr bæjarsjóði þá 12 rd er eptir stóðu af kaupi um sömu aðgjörð arkaupi; til þess að hann hefði bætt úr brestum þeim á ~~aðgjörðum~~ vegargjörðinni er ónýtir þótti. Stóð nú svona þangað til í sumar er leið, er Sverrir ítrekaði við oss kröfu sína um þessa eptirstandandi 12 rd með bréfi 29. Apr. f. á. Var hann þá kvaddur til fundar með fulltrúunum á sjálfan veginn 16. Mai næst á eptir, og samdist þá svo, að hann skyldi innan Júní loka næst eptir, gjöra þær endurbætur ~~er~~ á veginum er einkum þótti vera ábótavant, eptir því sem þá var nú tekið ar á kveðið og bætt við í fundinum, og skyldi honum, að þeim loknum innan ákveðins tíma, standa opin ávísun uppá fyrnnefnda 12 rd.

Sverrir Runólfsson tók samt ekkert til þessara verka allan Júní mánuð og eigi fyr, að vér öllum, heldur seint í Júli

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Marz 1854

eðr í Ágúst, því eigi kvaddi hann neinn fulltrúanna til viðtals er hann byrjaði þau eðr fyr en hann var búinn að ljúka þeim að nafninu eðr eptir sem hann kallaði; Og þó aðvaraði hann oss ekki skriflega um þetta ~~aðalatriðum~~ er hann var kosinn við, heldr sagði ~~lagði~~ hann það munnlega svona einstaka okkar sér í lagi, að nú aðri ~~þau séu~~ þeim verk-um lokið er áskilið hefði verið.— Síðan höfum ýmsir af oss, bæði einn sér og 2 og fleir saman skoðað þessa nýju aðgjörð og gjörðum það þegar í fyrra haust, en vér höfum eigi getað betr séð en að vegrinn hafi alls engum umbótum tekið að kalla móti eptir þeirra fyrirboðnu lagfæringu eða endrbætr næstl. haust.

Þar sem nú S. Runólfsson hefir í hér með fylgjandi bréfi 22. f. mán. ítrekað kröfu sína um að fá 12rd. eptirstöðvarnar áðrnefndar úr bæarsjóði, þá ráðum vér, af þeim ástæðum er nú var frá skýrt, að komast til þeirrar niðrstöðu á fundi 12. þ. mán. er vér héldum, benda þessa til umræðu, að honum beri enn að synja um þessa í vetur. Þetta leyfum vér oss hér með að leggja undir samþykki yðvars herra bæarfógeti og tilkynna það beiðandanum. S. R.

Nº 56

Til húseiganda Geirs Jóhannessonar Zöega. f. D.

Á fundi var bæarfulltrúanna 14. þ. mán. voruð þér herra húseigandi Geir Jóhannesson Zöega, samkvæmt reglugjörð fyrir ~~H~~ stjórn bæarmálefnanna í Reykjavík 27. Novbr 1846, 18. gr., kjörnir til þess að vera meðlimur fátækranefndarinnar hér í staðnum, í stað Jóns Þórðarsonar í Hákoti, sem nú, að liðnum hinum lögákveðna tíma, er genginn úr nefndinni.

Eruð þér því hér með í fátækranefndina kvaddir og treystum vér því, að þér skorizt eigi undan, og berið yðr að sækja fundi nefndarinnar hvenær sem formaðr hennar, herra dómkirkjuprestrinn kveðr yðr til funda.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Til Fátækranefndarinnar 14. Marz	**No 56** Eptir það að sudranefnd með urs(kurði) sínum 5. þ. m. hafði undan þegið Magnús óðalsbónda Jónsson í Bráðræði frá því kjöri vor fulltruanna, ~~að~~ að ganga í fátækranefndina, ennog nefndinni var tilkynnt með bréfi mínu 5. þ. mán., var á fundi fulltruanna 12. þ. mán. gengið til kosningar á nýjum manni í nefndina í hans stað og varð nú fyrir þeirri kosningu húseigandi Geir Johannesson Zoëga hér í staðnum. Hafa nú fulltruarnir tilkynnt honum þetta og skorað hann til að gánga í nefndina, með bréfi dags. ídag. Þetta undanfelli eg ekki að gefa hinni háttvirtu fátækranefnd til vitundar Jón Guðm.
Til Bæarfógetans s. d.	**No 57** Þegar um byrjun þ. mán bað Helgi snikkari að sér unnist bæarvertanna í Marz mánuði, og var var það staðfest á næsta fundi á eptir, — hvað að eg hérmeð gef yður herra bæarfógeti til vitundar.
Til sama 17. Marz	**No 58** Hérmeð sendi eg yður herra bæarfógeti, til frekari lögskipaðrar ráðstöfunar: Niðurjöfnun fulltruanna á bæargjöldunum 1864, og svo að hún framlögð verði þegar yður þykir það gjaldþegnunum bezt henta, ásamt útundlingar gjörðinum frá 1861, einnog að undanförnu
31 Marz (cf. No 62 post) og No 63	
Til sama 8. April	**No 59** Með heiðruðu bréfi frá í fyrradag hafið þér herra bæarfógeti tilkynnt oss, að Niðurjöfnunar skrá bæargjaldanna 1864, sú er yður var send með bréfi vora 17. f. mán., hafi horfið úr bæarþingsstofunni, eptir það hún var þar framlögð á lögskipaðan og vanalegan hátt, og hafi ekki síðan

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

getið upp spurzt, ~~og~~ skorið þér því á
oss um að útgefa nýja niðurjöfnun aðra af-
-skrift af hinni fyrri og beðist jafnframt
álits vors um það hvernig gengið verði
svo frá, að ekki fari aptr á sömu leið, þegar
skráin verði framlögð af nýju.

Vér sem hér ritum nöfn vor ræddum
þetta mál [illegible] samdægrs á fundi og
virtist oss að vísu, að ekki mundi geta verið
þessu máli að hvort heldr væri ~~[illegible]~~ niðrað-
-um ~~[illegible]~~ niðurjöfnunarskrá eða hvað annað
opið bréf skjal sem væri, er eptir hinum gild-
-andi ~~t~~ reglum bæri að framleggja almenn-
-ingi til sýnis og athuga eða eptir breytni
þá ~~[illegible]~~ hlyti slíkt skjal jafnan að vera að
öllu leyti úr ábyrgð útgefanda skjals-
-ins frá þeirri stundu að það væri komið
í hendr þess yfirvalds (lögreglustjórans) er
átti að annast um framlagningu þess
og þaraðlútandi auglýsingu fyrir al-
-menningi.

Nú þó að vér getum alls í þessari
skoðun, virtist oss ekki gjörandi tal úr því
í þetta sinn, að koma ~~til vegar~~ úr bögu gjört hreinskript-
-ar á niðurjöfnunarskrá ~~orrinar~~ af nýju, eptir
~~oss~~ hinu [illegible] frumrits uppkasti hennar
er vér í höndum höfum, — og virtist oss í alla
staði bæði æskilegra og réttara að útgefa
hana þannig sem -duplicat-, en ekki
í afskriptar formi; þannig útbúinni fylgir
einnig hin nýja niðurjöfnunarskrá hér með
aptr sendum vér, samkvæmt hinni á-
-minstu skoðun, að vera [illegible] á því
að vér getum eigi að vonarleyti veitt

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

þá á bæarsjóð, til þess að kosta til
gæzlu með höfninni skráar þessarar
á meðan hún liggr frammi hinn lögákveðna
3ja vikna tíma, því að vjer á hinn leytinn
virðist það miklu óhultara að lögreglu
þjónarnir á mis- og til skiptu gætti hennar
og hefði til þess vörð á bæarþingstof-
-unni þær 3-4 stundir dags er hún
skyldi eptir standa almenningi til þess
að ~~ég~~ eiga kost á að rannsaka með höfnun-
-ina, ~~því~~ og getum vjer hvorki álitið þetta
óskylt þjónunum og þeirri gæzlu laga
og reglu í bænum er þeim liggr á herðum
yfir höfuð að tala, og eigi heldr ofætlun
fyrir þá 3 að ~~hafa þennan starf~~ skiptast
á um þenna starfa sízt um þenna tíma
árs þegar sízt þarf eptirlits þeirra á læra
á strætunum úti: [Oss uggir, hvað er það,] ~~Vér álítum nefnilega~~
að sú aðferðin, er herra bæarfógetinn stingr
uppá sub. No 1, um að hver sá, er vill
kynna sér skrána, skuli skyldr til að
leita til þess leyfilsins að bæarþingstofunni
annaðhvort ~~þá á sjer~~ á skrifstofu yðar
eða annarstaðar, þyki bæði með ut-
-gengi ~~leg~~ [bæði heldr ó] og vinsl til gjaldþegnunum, og
þar til er auðsætt, að væri ~~þeir~~ samtaka
-brögðum að skipta með 2 eða fleiri gjald
þegnum, - sem sízt er fyrir að synja - til
þess að fyrirkoma skránni af nýju, þá
~~er~~ [væri] hægt að koma því við, þó að hver-
-sem einum [sem vildi sjá skrána] væri gjört að skyldu að
sækja leyfilinn í annað hús og skila
honum aptr.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

April 1864.

No 60

Sjóðsskýrsla bæargjaldkerans fyrir hálfmisserið 1. Jan. – 31. Marz þ. á. s ber með sér það fjárhagsástand á bæarsjóðnum nú sem stendur, sem bæði er næsta ískyggilegt í sjálfu sér og ~~getur~~ hlýtur að leiða til nokkurra vandræða, og sem vér fulltrúarnir megum eigi leiða hjá oss, ~~að eptir~~ fyrir mælum 22 gr. í bæarstjórnarreglugjörðinni, að vér eigi leyfum oss að vekja út því máli alvarlegt athygli yðar herra bæarfógeti, eptir því sem vér urðum ásáttir um á síðasta fundi vorum.

Eptir hinu reiknings ágripi ~~bæar~~gjaldkerans átti bæarsjóðurinn aðeins í peningum 69-5-9

Þarámóti átti hann þó enn í ólokum

Skuldum:

í bæargjöldum 334-1-5

í lóðarhollum og túnleigu . . . 27-1-8

Samtals 361-2-13

og er auðsætt, að þar sem ekki var ~~nú~~ meiri peninga upphæð í sjóði, um byrjun þ. mán., heldur en nú var sagt, þá hrekkur það hvergi nærri fyrir þörfum útgjöldum um yfirstandandi hálfmisseri auk heldur að nokkuð sé fyrir hendi til þess að á vinna ~~í vinnulaun til~~ fyrir verk þau í þarfir bæarins er liggja fyrir og ekki verða frestað.

Vér megum heldur ekki [illegible], að hin ólokuu bæargjöld, svona hálfu misseri eptir reikningsárslokin, þá hafi átti að vera greidd í allra seinasta lagi, eða lögtaki tekin að öðrum kosti, en fullum 9 mánuðum eptir lögákveðinn gjalddaga þeirra (Júnílok 1863), sé furðu mikil að upphæð, að vér ekki nefnum að lóðarhollar og túnleigur frá f. á. skuli enn vera látnar standa ógreiddar.+ ~~og~~ Þér, herra bæarfógeti, hljótið að vera oss samdóma um, að sé þess-

Til Bæarfógetans

20. April

1864 April

-leiðis ólag látið haldast uppi, að gjaldþegnum, sem lízt svo, sé liðið að ~~láta~~ [illegible] bæjargjöldum ~~standa dómum eptir &~~ draga greiðslu bæjargjalda sinna, ~~og~~ lóðargjalds að 6 eptir geðþekni sjálfráð langt þeirra, og það langt fram á hið ýtrasta gjalddag, þá sé ~~þarmeð~~ bæjarsjóðnum sjálfum þarmeð búin gjaldþrot, ~~og~~ öll sveitarstjórnar regla niðurbrotin og bæjarstjórnin ~~ott~~ gjörð aflvana og þýðingarlaus í einni grein sem annari. Vér ~~viljum~~ verðum því að leyfa oss, herra bæjarfógeti, ~~að~~ samkvæmt fyrirnefndri lögagrein, að leggja yður á hjarta þetta velferðarmál kaupstaðarins og bæjarstjórnarinnar, og fela það eindregnum ~~til hlutunar~~ forsjá yðar um ~~og~~ kröptugri tilhlutan og aðréttingu sem fyrst að yður er framast auðið. Vonum vér einnig að þér herra bæjarfógeti, gjörið svo vel einsog formenn yðar í embættinu hafa áður gjört, að tjá oss af því sem í þessu tilliti gjörist og verður ágengt.

№ 61.

Til Dannebrogs-manns Skapta Skapta-sonar 20. Apr.

Heiðrað bréf yðar ~~til~~ 19. f. mán., sem einkanlega var stílað til mín undirskrifaðs, áhrærandi bæjargjald yðar hið yfirstandandi ár, framkom of seint til þess að það yrði tekið til greina við sjálfa niðurjöfnun bæjargjaldanna þetta ár, því henni var nú þegar lokið af vorri hendi fulltrúanna 29. febr. og síðan send bæjarfógeta til framleggingar hreinskrifuð 17. dag f. mán. Eigi að síður framlögðu og bréf yðar á fulltrúafundi 6. þ. mán. og var þá þetta málefni yðar til yfirvegunar og umræðu tekið á fundi. Gátum vér að vísu ekki tekið ástæður yðar beinlínis til greina, eða svo að ~~eða~~ þær yrði niður útsvar það er ~~yður~~ búið var ~~þegar~~ að gjöra yður, ~~gjört~~ og ákveðið í niðurjöfnuninni, er þannig var albúin og framlögð, en öllum fulltrúunum kom ásamt, að ~~taka~~ héðan af, og er því svona væri komið, yrði ~~að~~ þetta skal yður að koma til álita eptirá, einnig ~~annað~~ [illegible]

(margin: nú þegar)

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

~~önnur umbot~~ vöktunley umbvörtun yfir bæargjaldi því er gjört hefði, nú verið gjört, og ~~gjöra þana síðan~~ ~~ölúum~~ og ~~tala~~ leggja hana síðan undir úrskurð bæarstjórnarinnar ásamt með öðrum þesskonar umbvörtunum; og skal eg annast um, að svo verði gjört, ~~og~~ mun ýtt ~~frá~~ að því búnu verða kvatt sá úrskurður bæarstjórnarinnar

No 62

Skrá

31. Marz.

um jarðeignir þær innan umdæmis Reykjavíkur kaupstaðar, með ákveðnu eptirgjaldi þeirra, eptir því sem það hefir metið verið, þarlrett eða um samið, sem ber að greiða af alþingistolli fyrir árið 1863.

I Eignir kaupstaðarins að öllu, eða með afgjalds-skyldu til bæarsjóðsins.

A Þær eignir fyrir hverra hönd að alþingistolls ~~skyldan~~ greiðsla kemur á bæarsjóðnum.

1. Óafhentar eignir
   - a. Hóla kots – eða bestkapsstofu túnið · 15.2.
   - b. Melshúsatúnið · 15.2.
   - c. Ullarstofu þartrinn · 17.2.
   - d. Sölut í Tjarnarenda · 6.
   - e. Skekkjar kots tún · 4.
   - f. Grænaborgar blettr · 1. · 59.
2. Eignir einstakra manna eða bundnir sjálfseign með fastákveðnu gjaldi til bæarsjóðs,
   - a. Skálholtskots- og Stöðlakots túnin árl. afgjald samtals 249 álna, eptir verðlagskrár meðal verði 18 63/64, 22/ ak · 56.5.14
   - b. Mels- tún blettr · 5. · 61.5.14 · 120.5.14

B Bundnir jarðeignir, með alþingistolls skyldu á eiganda

Melkotstúnið, árlegt afgjald 110 álna eptir verðlagskrár meðal verði 18 63/64 – 22/ ak · ~~25.1.8~~ · 25.1.4

II Óbundnar eignir einstakra manna

1. Sels- eignin, samkvæmt hér með fylgjandi skýrslu eigandans, með stærsta · 50.1.11
2. Landakots eignin – samtals 33 ct – afg. alls 80
   - a Götuhúsavöllinn, metinn 9½ ct = 23.2.3
   - b hin önnur Landakotseign 23½ · 56.5.13 · 80.

Flyttr · 196 1. 115 16 1.21

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

(Marz) 1864

	Flutt	130-1,11	146-1-2
3 Nýjabær		33-2.	
4 Grímsbæarblettr		5-..	
5 Hlatsblettr		5-..	
6 Grímstaða blettr		5-..	178-3,11
III. Opinberar eignir:			
1 Arnarhóls lénsjörð		80-	
2 Raudará		16	
3 Örfirisey (edr Effersey)		20	116-..
Samtals		=	440-4,13

Reykjavík, 31. Marz 1864

Jónsson
form. bæarfulltr.

№ 63

Útteiknun á landsskuldar og leigumálsgjalds-skrá Selstorfs eigandans M. Jónssonar á Bráð ræði 11 apr. 1864 dat. 31. marz

Samkvæmt framanskrifaðri skýrslu frá eiganda Selstorfunnar hér í umdæminu, er eg finn enga ástæðu til að vefengja, að því er snertir sjálft jarðarafgjöldin, þá verða landsdrottins tekjurnar af eigninni fyrir árið 1863, þar er alþingistollur hvílir á að lögum þessar

4/4 vætt Saltfisks, eptir verðlagsskrá 1863/64 5 r 53 β vættin	23 r 3-9
20 ℔ smjörs kúgildaleigur eptir sömu verðlagsskrá á 22½ β	4-4-2

En hér við ætla eg eigi einnig að bæta: tollum af þeim 11 tómthúsum, er á Selslóð standa, því að víst eru þeir tollar umsamdar og ákveðnar árlegar tekjur lánardrottins af jarðeign hans, og skal þess getið, að þegar ástæða var 80 rd afgjalds af Landakotseigninni hér í umdæminu, þá var þar að hafa tillit til hinna árlegu tómthústolla er eigandanum guldust af 6 tómthúsum þar á lóðinni, sem og einnig, þegar sú eign var metin til hundraðatals eður dýrleika í hinu nýja jarðamati. Eg hygg því eptir grundvallarreglum þeirra laga, er hér um gilda, ekki mega láta undanfalla að tilgreina hér tekjur um samdar lánardrottins tekjur, er honum greiðast árlega af hinum 11 tómthúsum, sem á Selslóð eru, 2 rd eptir hvert þeirra. — 22 - -

50 r. 4. 14

Jón Guðmundsson
formaður bæarfulltrúanna

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Mai 1864

№ 64	Til Bæarfógetans 17. Mai

Eptir það að þrír ~~af~~ oss bæarfulltrúunum, sem
hér ritum undir nöfn vor, höfðum riðið inn í
Fossvog til þess að kynna oss ~~veg þ~~ sem bezt ástand veg-
-ar þess er þaraðlútandi er, og liggr þar suður
á land bæarins ofanvið Fossvogslæk, og hve
~~mikl~~ breiðr og ~~mikilla~~ umfangsmikilla aðgerða hann þyrfti, og
hvernig honum mundi bezt fyrir komið og
hverum skilmálum hún ætti að vera bundin,
Ræddum vér síðan allir þetta mál með oss
á fundi 10. þ. mán., og varð um það samhugs-
álit vort ~~ett~~ eins og nú skal greina.

Þótt það sé fyrir sjáanlegt, að aðgjörð þessa
vegar verði nokkuð kostnaðarsöm og vandgjörð ef
hún á að ~~vera~~ getaorðið til þeirrar frambúðar sem nauð-
synlegt er, en hinsvegar ~~um fel~~ ekki ~~vera~~ að búast
við að oss margir duganda menn og sem ~~full-~~
~~færir vera~~ séu færir um ~~að~~ ~~það að~~ þrengdu til að leggja verkið ~~hyggilega~~ vel
af hendi eptir því sem þörf er á, verði til að
keppa um það, sízt um þenna tíma árs, þá
er vegr þessi áríðast orðinn svo aflagaður og spilltr
og liggr undir svo verulegum skemdum um þetta
tímann sem í hönd fer, einkanlega ef sakir upp-rign-
-ingaranna, að oss virðist hin brýnasta nauð-
-syn til bera að vinda að aðgerð hans, þarsem
frestun á því mundi gjöra hana ~~meira~~ ~~[illegible]~~ eptir því
margfalt kostnaðarmeiri sem vegrinn fyrir það
hlyti ~~fremur~~ að aflagast og spillast enn frekar.
Vér viljum því mega fela góðs herra bæarfógeti
að ákveða, dagsetja og auglýsa sem fyrst und-
irboðsþing til þess að bjóða upp vegargjörð
þessa, ~~og~~ og leyfum vér oss að stinga uppá
þessum, undirstöðu atriðum til skilmálanna:

1 Að vegrinn sé fyrst hlaðinn upp í tvennu
lagi, þannig: ~~hér um bil~~ 225 faðmar ofan
-eptir honum frá aðalvegi, og þá kemur
kafli vegarins sem þar er fyrir neðan er
gjöra [illegible] nál. 125 faðmar, - en síðan að-
gjörð gjörvalls vegarins í einu lagi

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

1864 í Maí

2 Að aðgjörðin, hvar sem er á veginum, sé áskilin þannig:
a. að steinleggja eða ~~snidda~~ hlaða upp með görð sniddu brúnir vegarins, hvar sem þær eru geggjaðar eða ~~af sér~~ ~~uplagi~~ gengnar.
b. Að moka upp og breikka rörin beggja megin vegarins, einkum að vestanverðu, hvar sem þess við þarf ~~og þera þau,~~ ~~þar sem vatnið kemst ekki fram~~ hæfilega fjær vegar brúninni, ~~hvar~~ ~~lá þar sem að vegurinn~~ ~~svo að hvergi~~; þarsem vatnsrásin er farin að eta sig inn að vegar ~~brúninni~~ inum eða innundir hann, svoað hvergi sé rörin nær ~~brúnar~~ vegarbrún en 3 fet.
c. Að nóg og góð uppfylling, af því besta efni sem til þess ~~er, að fá~~ ~~annarsstaðar~~ ýmist frá við vegarbyrjun ~~efst~~ norðanvið aðal veginn, en ýmist í miðhamrinum við veginn þarsem vegrein endar; verði borin ofaní veginn, og um hann gjörvallan hátt og lágt, þannig, að hann verði alstaðar hæfilega kúptr um miðju en ávalr frá miðbrygg jafnt á báða vegu útá brúnir.
3 Verkinu skal að öllu lokið 3. Júlí þ. árs og skal bæar stjórninni ~~þá~~ áskilinn rétter til að láta ~~taka~~ þá byggja út veginn úr höndum verkamanna af þeim kvöddum mönnum, er meti hvort verkin eru lagt viðunanlega af hendi samkvæmt þessum skilmálum og ef þará þrimest brestir, þá hve mikil sem þeir meni og hvað mikið skuli, fyrir þá draga af undir boða kaupinu.
4 Þegar ~~verkinu~~ að gjörð á helmingi vegarins er lokið, geta verkamenn eðr lægstbjóðendur fengið ávís að án þrekjung hins lægsta boðs. ~~sem þaun~~ þ sem nær samþykki
5 Bæar stjórninni er áskilinn rétter til að velja milli þeirra sem lægst bjóða hvort heldr þeirra sjálfra inn byrðis er lægstu boð ~~gjöra~~ bjóða í kaflana, eðr og ~~taka~~ að gjagnga að ~~framyfir hvort þær~~

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Maí 1864.

því báðum fremur, sem gjört verði í allan veginn, þó að það yrði nokkru dýrra en hér samanlagt sem í skaplega verða mundi báðir

№ 65

Til Bæarfógetans 17. Maí

Eigandinn að húseigninni № 3 í Lækjargötu herra biskup H. G. Thordersen hefir í með fylgjandi bréfi 30. f. mán. farið þess á leit, að bæarstjórnin léti leggja rennu steinlagða fram með ~~þessu~~ þvert yfir verði lóð hans, og yfir þvert strætið sjálft (Lækjargötu) fram í ~~sjó~~ í lækinn og að aðra leyti með þeim skilyrðum sem tekin eru fram í bréfinu, — til þess að veita yfirvatnsaga þeim frá ~~lóð~~ er sölin þar inn á lóð hans ~~saman~~ frá hinni á ávís niður lóð bæarins þar fyrir sunnan m. m.

Vér ræddum þetta mál með oss á fundi 10. þ. mán., og gengum þaðan ~~frá~~ á lóðarhalanum til þess að ganga úr skugga um, hvort væri það sem um ~~er~~ beðið sé gjörandi svo, að það geti með nokkru móti orðið að tilætluðu liði; en vér sáum fordæmigt brátt um, að það mundi ekki verða, þareð ~~svona~~ lóð sjálf lóð húseignarinnar væri víðast og einkum landsuður plati hennar svo lágt, að hún væri þar lítið eður ekki hærra, heldur en vatnsborð Lækjarins í leysingum eptir stórstraums flóði. Með ~~þessu~~ þessu nú verandi ásigkomulagi lóðar innar sjáum vér því eigi, að það sé til neins að kosta til veitu þessa að svo komnu máli. En aptur urðum vér allir á því, að kosta skyldi enn kapp um í sumar, að ~~fyrir~~ hæfa að ofan í burt fram ~~með~~ hinu lóð þessari saman verði, ekki og þegar það verkefni á fyrst fram fundi 12. ~~sept.~~ apríl vor 13. opinni mál, skyrir frá þessu þ. á. ~~til~~ til þess að ~~herra~~ varna því að leysingar og regnis gar vatn það er safnast á vetrum þar fyrir sunnan leiti ~~ekki~~ inn á biskupslóðina

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Til Bæjarfógetans 17. Maí

No 66

Í meðfylgjandi bréfi frá Rektor hins lærða skóla herra Bjarna Jónssyni, 11. f. mán. fer hann þess á leit að bæjarstjórnin láti framhalda og lengja ~~til~~ suðreptir, allt að hinu syðra hliði á skíðagarði skólans að austanverðu, almennings götu þá sem liggr suðr frá bakarastígnum milli hinnar vestari (Bakarahúsanna) og eystri húsaraðar í Ingólfsbrekku; því einsog nú standi, þá sé nærri ófærvegr frá skólanum austanverðum, hvað sem þurfi að bregða sér þaðan, og einkum með alla aðflutninga ~~þangað, o. s. frv.~~ heim megin að skólanum, o. s. frv.

Vér ræddum þetta mál með oss á fundi 10. f. mán., og ~~urðum vér~~ varð sú sameiginleg niðrstaða hjá oss, að eigi ~~væri~~ mæti gjöranda að ganga undir þessa vegargjörð á kostnað bæjarsjóðs eptir því sem hennar er farið á leit í bréfinu, og skulum vér leyfa oss að færa nokkur ítarlegri rök fyrir þessari niðrstöðu.

Einsog ~~öllum~~ kunnugt er, þá er ekki svo vel, að austrhlið skólalóðarinnar sé á allt í beinni sömu og ~~beinni~~ línu ~~við húsaröð~~ frá norðri til suðrs við austrbrún hinna tveggja húsraðanna þar fyrir norðan, því að skólabyggingin sjálf sé í réttri línu með þeim húsum, heldr tekr skólalóðin á sig nokkurn olnboga á landsuðr eptir því sem sunnar dregr, og það svo mjög að væri hin nýja gata í Ingólfsbrekku lengd í beinni línu eptir því sem hún stefnir nú, ~~beint~~ og ætti sem almenn gata aldrei öðruvísi að stefna, og hlyti hún að lenda það alt suðr á skólakokkhús, ~~þá lenti hún~~ suðr við skíðagarð skólans miðjum, mitt ímilli skólahússins og geymsluhússins ~~og~~ og það beint á gafl þinnleigja hússins; en með þeirri stefnu gæti gatan að eins heitið og orðið almenn gata eptir því sem suðreptir væri lengd

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

og almenníngi ~~að liði~~ til gagns einsog hún er nú
að norðanverðu að því leiti hún er þar fullgjörð.
~~En~~ Vildi nú beiðandi og aðrir hlutaðeigendr hins
lærða skóla vinna það til að láta af hendi
þetta svæði innangarðs milli skólahússins
og gömlu hússins, til þess að gatan yrði
lengd einslögð suður einsog farið er framá,
því ~~fæ~~ með svo felldu móti yrði það í beina og haganlega
stefnu fyrir almenning og gæti orðið ~~til~~ bæði
til prýðis og gagns, — þá mundum vér full-
trúarnir leggja til, að það yrði gjört á kostn-
að bæjarsjóðs. En að lengja hana einslögð
suður eptir einsog um er beðið ~~fram~~ suður með
skíðagarði skólans að austanverðu ~~utan~~ ~~ut~~-
~~angarðs~~, og með þeim þarflausa múla og
ólaglega bug er þannig hlyti að myndast
á hana, þá gæti það ~~gæti~~ hvorki orðið prýði og framt engan
veginn að liði nema til innflutnings handa
skólanum að austan verðu, en til þess að
gjöra ~~þeim~~, né þeim ~~hús eigendum~~ einum sér hægra fyrir með að
flutnínga að bakhúsum þeirra, þá sjáum
vér enga skyldu ~~hvorki~~ né ástæðu fyrir oss að baka bæjarsjóðnum óþarfan
kostnað með ~~aukavegi~~ því að leggja til þess
aukavegi hér og hvar; þvarað auki yrði veg-
inn með þeirri stefnu til meyra lýta og þó
engum öðrum til gagns aðrir vér; en nú var sagt,
að síðustu verði að hafa fram, að eigandi túnsins
þar sem veginn yrði að leggja fram með grind-
unum eptir því sem hér er farið framá gæti
naumast orðið skildaður til að afstanda lóð
af því túni sínu undir veginn og þola það
jarðrask og afrotnun, er sú vegargjörð hlyti
að ~~le~~ hafa í för með sér, nema því að eins
að honum yrði ekt til þess með góðu eða
fyrir samning, en vér sjáum eigi að það
sé skylda bæjarstjórnarinnar að fara
þess á leit við hann, eða lofa endurgjaldi
fyrir þann halla, úr bæjarsjóði

~~Af framan!~~

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

1864 Maí

Til Bæarfogetans 17. mai

No 67

Með heiðruðu bréfi 2. f. m. senduð þér, herra bæarfogeti, fulltrúunum til álita og úrgreiðslu beiðni Ingimundar prentara Ingimundssonar í Skálholtskoti 15. marz þar á undan, um, að hann fengi Kálgarðsviðbót, þar af túninu, og fylgdi þar með leyfi til þess frá eiganda þess hluta túnsins, að hans leyti, ásamt með þar að lútandi gjörð byggingarnefndarinnar 1. f. m.; og telr nefndin þar ekkert til fyrirstöðu þér að sínu leyti, að þetta verði veitt sem um er beðið. En aptur á móti lýsið þér herra bæarfogeti því yfir í téðu bréfi yðru, að þér sem bæarstjórnarmaður getið eigi að yðar leyti fallizt á, að þetta verði veitt.–

Mál þetta kom til umræðu þegar á fundi fulltrúanna 6. f. m., en af því að ekki sóktu fund þann nema þrír okkar, þókti málinu tæplega ráðandi til lykta með svo fáum atkvæðum, og var því frestað fyrir þær sakir til fundarins 10. þ. m., er það var tekið til ítarlegrar umræðu af nýju. Virtist oss þá, að téð álit yðar sjálfs og tillaga ætti við yfirgnæfandi rök að styðjast, bæði yfirhöfuð að tala, og fyrir afleiðingarnar sakir, ef fleiri tómthúsmenn færi svona saman hins sama á leit, og svo sérstaklega með tilliti til hins einskorðna söluskilmálaatriðis, sem viðhaft hefir verið, er þessi og önnur tún kaupstaðarins hafa seld verið á seinni tímum "að eigandi skuli skyldur til, að láta af hendi lóðarbletti úr túnunum gegn endurgjaldi til húsabygginga, þegar bæarstjórnin og byggingarnefndin finni nauðsyn til að krefjast þess", en hér af virðist leiða, að túnin eða lóðarstykki af þeim alls ekki megi afhenda eða skerða til annars en einmitt til timbrs- eða múrhúsa bygginga, ef nauðsyn krefr.

Beiðanda verðr því að synja um Kálgarðsviðbót þá, er hann hefir farið á leit.

Öll 3 fylgiskjöl málsins endursendast.

//.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

No 68

Til bæarfogetans 17 maí

1.

Eigandi húseignarinnar No 5 á Austurvelli, er liggur að þeim hluta prentsmiðjugarðsins, sem er eign bæarins, herra conferenzráð Thorsteinson, hefir í meðfylgjandi bréfi, 8. þ. m., farið þess á leit við bæarstjórnina, að hún léti nú þegar styrkja með styttum báðumegin skíðagrindr þær eða stakkit, sem aðskilur lóð hans frá téðum kálgarðsbletti bæarins, þar eð þessar skíðagrindur „sé orðnar nokkuð hrörlegar og farnar að fyrnast, en mundu með þessari aðgerð geta haldizt nokkuð við; telr velnefndr eigandi bæði rétt og sanngjarnt, að lóðareigendr beggja megin slíkra gerðinga haldi þeim við, og kveðst hann fús á að greiða af hendi helming aðgjörðar kostnaðarins o. s. frv". —

Vèr ræddum mál þetta með oss á fundi 10. þ. m., og urðum vèr að vísu allir á einu máli um það, að þessi lóðareigandi gæti naumast átt ríkari lagaheimtu á því fremr en aðrir eigendr, er eiga lóðir út að götum bæarins eða óafhentum lóðarstykkjum, að þeim gerðingum hans, er þar liggja í milli, verði viðhaldið með fram eðr til helminga á kostnað bæarsjóðs, með því líka að mælingar- og afhendingargjörð byggingarnefndarinnar á lóðinni No 5 á Austurvelli, 9 febr. 1848, áskildi hvorki lóðareigandanum neinn slíkan sèrstaklegan rètt, nè heldr skyldaði bæarsjóðinn til að bera meira eðr minna af gerðingarkostnaði lóðarinnar eðr til þess að viðhalda þeim framvegis, þótt eigandi reisti þær á sinn kostnað, eins og hann líka gjörði frá uppi hafi, hvorki að einu nè neinu. Þar í móti þóttu tveimr vr af oss (Helga Jónssyni og S. Melsted) sanngirni tala fyrir því, að lóðareigandanum væri nú í þetta sinn veittr úr bæarsjóði 3 rd, til þess að standast té

1864 Maí

nokkru leyti kostnað þann, er leiddi af að styrkja svo og lagfæra þessar sléttagirðingar hans, að þær gæti verið í gildi nú fyrst um sinn um nokkur ár, og virtist okkur tveimur því meiri sanngirnis krafa ástæða til að veita þetta, svona í eitt skipti, og án þess það leiddi með sér neina skuldbindingu framvegis fyrir bæjarsjóð, til þess að kosta til frekara viðhalds girðingum þessum, sem nágranna Kálgarðsstykkisins bæjarins væri enn í dag ræktuð lóð, er gæfi bæjarsjóðs árlegt afgjald, þótt lítið væri, en ógjört enn þá, og mundi líka frestast fyrst um sinn, að gjöra lóðarblett þenna að almennri götu eður stræti, eins og uppslagið var frá upphafi eptir byggingarnefndargjörðinni 9. febr. 1848.
En við hinir tveir, Guðm. Þórðarson og Jón Guðmundsson álítum, að svo sem engi lagaleg heimild skuldbinding gæti álitizt að hvíla á bæjarsjóði til þess að halda við eða halda uppi girðingunum í milli lóðanna, hvorki þarna né heldur á hinar 3 hliðar þessa Kálgarðsbletts bæjarins, er þeir aðrir eigendur eiga umgirtar lóðir og gæti því alls að einu farið hinn sömu kröfu fram að sínu leyti, og mundu heldur ekki undanfella það, ef hér væri dæmi gefið með tilslökun nokkurri frá því sem krafizt verður með fullum rétti af bæjarsjóði, eins væri það ógjörandi, einkanlega fyrir eptirdæmisins og afleiðinganna sakir, að veita nokkurt fé, og þótt ekki væri nema fáir dalir, til þeirra verka, er bæjarsjóðnum, eins og hinir tveir viðurkenndu, væri óskylt að leggja af hendi eða að kosta fé til.
En jafnvel þó að mál þetta megi þannig álíta útkljáð með atkvæðum samkv. 15. gr. í bæjarstjórnar lögunum, þá viljum við tveir, sem

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Júní — Júlí 1864

í móti erum, eckki vera svo harðir á því, að bíðandi standi eigi opinn vegr eptir sem áðr, hvort heldur að beiðast nýrrar fyrirlestar á málinu og álita og atkvæðagreiðslu allra fulltrúanna, eðr að leggja málið svona lagað undir úrlausn amtmanns. —

№ 69

Á fundi vor fulltrúanna í dag samdist svo, að yfirdómari Jón Pjetursson hefði á hendi umsjón bæarverkanna ~~fyrir~~ um þenna yfirstandandi Júní mánuð.

Til bæarfógetans 11. Júní

№ 70

Bréf þetta er herra bæarfógetanum afhent samdægrs til álita, var tekið af oss til umræðu á fundi í dag, og virtist oss, að málefnið væri að vísu ekki fulltrúunum viðkomandi, einsog það liggr hér fyrir, en vér megum fela yðr það, herra bæarfógeti, til frekari ransóknar og aðgjörða, og treystum því, að spornað verði við, að handhafi Móhúsanna yfirstígi ekki með nýjum girðingum eða óheimilu landnámi frá bænum, þau landamerki, sem Móhúsablettrinn hefir, eptir hinum eldri útmælingum.

Álitsmun á bréfi Bernhöftsbakara til bæarfógeta (dags. 26 Maí) í D. (11 Júní)

№ 71

Þér hafið, herra bæarfógeti, sent bæarfulltrúunum til umræðu og álita 3 útmælingargjörðir byggingarnefndarinnar, nl:

1. dags. 13. Maí, hvarmeð Þorláki Pétrssyni er ávísað til túnsthússtæðis og útgræðslu tunga sú í Skálholtskotsholtinu, sem milli Móhúsablettsins og Thomsenstúns.
2. dags. 11. f. m., sem ávísar Jóni Þórðarsyni í Steinsholti bæarstæði fyrir suðaustan Félagsgarðinn með 1750 □álna lóðarbletti.
3. dags. 17. f. m., sem ávísar Ingimundi Sigurðssyni lóð nálægt Arnarnaustum á Hlíðarhúsalóð 60 áln. frá austri til vestrs og 40 áln. frá suðri til norðrs og þará hússtæði 6 áln. breidd og 9 áln. á lengd.

Til bæarfógetans 20. Júlí

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Þessar útmælingargjörðir voru teknar til umræðu á fundi bæarfulltrúanna 30. f. m. og varð það sameiginlegt álit þeirra:

Um No 1, eða þá útmælingu, sem Þorláki Péturssyni hefir verið ávísuð, að honum verði veittr hinn umbeðni lóðarblettr til ræktunar leigu og afgjaldslaust, í 16 ár frá þessa árs fardögum eðr til fardaga árið 1880. Þó sé þessi veiting því skilyrði bundin, að ræktun útgræðsu og girðingu blettarins sé árlega haldið svo áfram, að þess sjáist ljós merki ár hvert til bóta; en beri út af því, skal bletturinn aptr réttlækr undir bæinn.

Jannan stað verðr bæarstjórnin að telja það sjálfsagt, að verði tómthús byggt á lóðinni, þá verði þá þegar að greiða eptir það hinn lögákveðna lægsta tómthústoll, 6 álnir árlega.

Hvað útmælinguna No 2 handa Jóni Þórðarsyni snertir, þá voru fulltrúarnir samdóma í því, að eptirláta honum hinn umbeðna blett, eptirgjaldslaust um 10 ár, þó sjálfsagt með því skilyrði, að hann greiði hið lægsta lögákveðna tómthúsgjald árlega, eða 6 álnir, sem bæarstjórnin ekki álítr sig bera um að láta niðr falla.

Um útmælinguna á Hlíðarhúsa lóð nálægt Ánanaustum handa Ingimundi Sigurðssyni, var það sameiginlegt álit bæarfulltrúanna, að eptirláta honum hinn útmælda lóðarblett með þeim skilyrðum, er byggingarnefndin hefir gjört. Eins er það sjálfsagt, að bæarstjórnin áskilr bæarsjóði lóðartoll samkvæmt lögum af bletti þessum, þegar þrotinn er ábúðarréttr sá, sem jörðin Hlíðarhús með hjáleigunni Ánanaustum nú er bundinn.

No 72

Til bæarfógetans 20. Júlí

Frá kaupmanni G. Lambertsen hefir bæarstjórnin meðtekið meðfylgjandi bréf frá 20. f. m., hvarí hann biðr um samþykki bæarstjórnarinnar til:

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

1. að fái lengdan leigutímann á Tjarnarsefinu til allt að 50 ára með sama leigumála, sem nú sé, 6 rd árlega.
2. að hann fái jafnframt útvísað mýrarstykkið milli sefsins og Móhúsablettsins leigulaust um 10 ára tíma að minsta kosti, svo að það með svofeldu móti gæti svarað kostnaði að afgirða hvorttveggja.

Þegar þetta bréf var tekið til umræðu á fundi bæjarfulltrúanna 30. f. m. var það álit þeirra um hið fyrnefnda atriði í bónarbréfi beiðandans, að eins og bæjarstjórnin ekki væri bær um uppá sitt eigið eindæmi að leyfa lengingu leigutímans á sefinu fremr en á öðrum slægjulöndum bæjarins, eins þætti fulltrúunum ekki ómaksins vert að leita um þetta mál útaf fyrir sig sem þykkis æðri yfirvalda. – En hvað hið síðara atriði bónarbréfsins snertir, þá virtist fulltrúunum ekki að svo komnu ástæða til að eptirláta hið umbeðna stykki af mýrinni milli Móhúsabletts- ins og sefsins, á meðan sefið sjálft yrði ekki selt til eignar gegn fastákveðnu árlegu eptirgjaldi. –

N° 73

Til Bæjarfógetans 10. Novbr.

Meðal bæjarverka þeirra, er nauðsyn virðist að vinna að ~~á~~ nú í vetr, ~~eptir því sem kom til umræðu~~ (á fundi vorum 5. þ. mán.) er það, yfir því sem oss kemr ásamt, að taka upp hinn svo nefnda Suðrbæjarhaug ~~undir eins og því~~ eða meginhluta hans, undir eins og tjörnina leggr svo að akfæri verði, og færa hann austr fyrir Kálgarð H. Kr. Friðrikssonar skólakennara, til þess að fylla upp smáundanum við það sem Tjörnin myndar þar. ~~uppi og~~ norðrí völlinn suðraf kirkjunni. – ~~eptir. En þessu verðr ekki~~. En þessu verðr ekki við komið fyrr en ísinn kemr á Tjörnina, en eptir er hin bráðasta nauðsyn til þess að gjöra við því nú þegar, með því ~~að~~ [illegible] áskan

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

hefir enn í sumar verið borin þangað, svo sjeirt tilnærlegra úr sumum
húsum, sem er sagt liggja í Aðalstræti, Tjarn-
-argötu, Túngötu og Kirkjugarðsstræti, að enn er
hin svonefnda Suðrbæjarrenna sverhept af ösku
þessari og öðrum bæjarorpi er ~~þang~~ hefir verið
þangað dengt, eins á ~~þessu~~ sumari, sem og 2 hin
næst undanförnu. ~~En~~ Að því er viðkemur
til að ryðja fram renna þessa, verðum vér enn
sem fyrri að vera ~~sundurgjört~~ fastir á því, að
til þess eigi ekki að kosta úr bæjarsjóði, ~~heldr~~
hvorki meira né minna, heldr einungis
af þeim húsfeðrum, er fyrir óskennarlegri
vinnufólks síns eða þeirra er ösku að bera, hafa nú vald-
-ið þessu, og ~~vér drum~~ það því fremur, ef herra
bæjarfógetinn hefir þegar í fyrra eða hitt eð
fyrra lagt fyrir flesta þá húsfeðr með lög-
reglu skipan að ~~bera~~ láta ekki bera öskuna
svo, að rennan þannig teppist.

Með skýrskotun til bréfa vorra um
þetta mál frá 7. sept. 1861 og 29. Ágúst 1862
er þér, herra bæjarfógeti hafið aldrei orðið ~~við~~
öðrum þykkr, ~~til vor~~, verðum vér því að leyfa
oss að skora á yðr, að hlutast til um að Suðr-
-bæjarrennan verði hið allra bráðasta rudd
fram á kostnað þeirra húsfeðra er hafa látið
bera þangað ösku og ósóma, og þar með tept
hana ~~fyr~~ á þenna hátt þvert fyrir bann lögreglu-
-stjórnarinnar hér í bænum.

Nr 74.

Til Bæjarfógetans 10. Novbr.

Þér hafið, herra bæjarfógeti borið undir álit og
atkvæði fulltrúanna gjörð byggingarnefndar-
innar 20. f. mán. um ~~kálga~~ útvísun kálgarð-
-stæðis handa Þuríði Jónsdóttur í Stöðla-
koti austan fram með ~~garð~~ girðingunni
fyrir austan Thomsens túnið, og norðr af

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

gardi Torfa prentara; og er flatarmál gardr þess ákvedinn af nefndinni 21 × 24 áln = 504 □ álna

Málefni þetta kom til umrædu medal
á fundi 5 þ. mán. og virtist oss ~~sýslu~~ ~~sveita~~ ~~umboðsmanninum~~ at þuríði Jóns dóttur ~~bæri~~ ~~at~~ yrdi eigi synjad um þetta litla kálgard-stædi úr því byggingarnefndin hefir þar við ekkert at athuga ad sínu leyti, og ~~bædi~~ med tilliti til hins talverda kostnadar er girdingar gardsins útheimt. þegar med fyrsta eru landingagardsteddarinn sjálfs afaní bardar og á bardar m. fl., ~~er útheimtir af~~ ef hann skal notkunar ad gefa, þá virtist oss hæfilegt at hann fengi spildu þessa leigulaust um 12 ára tíma eda til fardaga 1875, en upp frá því skyldi greida í bæarsjód árlegt eptirgjald eptir ná[kvæmri] samningi vid bæarstjórn-ina.

N 75

Á fundi vor fulltrúanna ~~4~~ 5. þ. mán kom til umrædu snjómokstrinn á Kirkjubrú med austari gangstegnum á Austurvelli, og á Austurvelli um þenna yfirstandandi vetr 18⁶⁴/65. Og ~~med því sameiginlegt álit vort,~~ vid því sömu mennirnir er hafa haft snjó-mokstrinn á hendi á stödum þessum um ~~x~~ vort nú dan þarna 4 vetr fyrir hit sama leigja bod er nádist á undir bodsþingi 1860, hafa nú af nýu bodit sig fram til ad hafa verk þetti á hendi enn í vetr fyrir sömu borgun ugfyrri þá virtist oss eigi nauðsyn á ad leida til ad hafna því, og láta það ganga til und-irbods af nýu, heldur virtist réttast at láta þá Kr. Maagensen og Lúdv. Alexíusson hafa þau á hendi enn í vetr fyrir 4 r. 10 sk. hinn fyrra og 9 r. 3 sk. hinn síðarnefnda eins og verið hefir

N 76

Til Sama s.d.

Á fulltrúafundi 5. þ. mán samdist svo, at docent S. Melsted hefdi á hendi umsjón bæarvert annar þessa manna, sem eptir stendur

Til sama s.d.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Til Bæarfógeta
ans. 3. Dcbr.

No 77

Á fundi bæarfulltrúanna ídag var gengið til kosningar á hinum 3. manns í kjörstjórn kaupstað-arins, sam[k]væmt 9. gr. í bæarstjórnar reglug. til þess að undirbúa og ganga[st] fyrir kosningu á nýjum bæarfulltrúa, í stað kaupmanns W. Smiths, sem byrjun næsta árs, og var til þess kjörinn dócent Sigurður Melsteð; Viljum vér eigi fresta að gefa yður herra bæarfógeti þetta til vitundar.

No 78

Sami
s. d.

Með heiðruðu bréfi 25. f. mán. hafið þér, herra bæarfógeti birt oss Stiptamtsbréf 4. s. mán. er færir ágrip af einu í hálfu lögstjórn-arbréfs 21. Júlí þ. árs áhrærandi safnaðargjalds-gjaldið af Reykjavíkur kaupstað, en bæarstjórnin fór því fram um sakirnar sem sedastur úrs lög, einsog þannig var áskilið og ráðgjört í áætlun kaupstaðarins fyrir þ. ár, að gjald þetta væri tekið hér og goldið eptir sömu reglum og af sama gjaldstofni, einsog hvívetna annarstaðar á landinu. Eptir þessu ágripi, er stiptamtsbréfið færir af bréfi lögstjórnarinnar hefir hún að vísu skorið úr, á þá leið að við sama skuli standa fyrst um sinn, einsog verið hefir, en áður þetta verði afráðið um þetta mál, virðist oss nauðsyn á að geta fengið afskript af lögstjórnar-bréfi þessu in extenso, eða orðréttu, einsog vér líka öllum uldeila sé með þessleiðis úrskurð hágfirvaldanna, og viljum vér því vega fela yður til hlutun yðar, herra bæarfógeti, að út vega afskript þessa hjá amtinu svo fljótt sem verða á.

No 79

Sami
s. d.

Með heiðruðu bréfi 22. f. mán. senduð þér, herra bæarfógeti, fulltrúunum til athuga og álita afskript af fjármáns heimild þeirri er amtmaðurinn á

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Suðuramtinu ritaði 16. s. mán. á skuldalista bæjargjaldkerans yfir þá gjaldþegna í bænum sem áttu þá ógoldin bæjargjöld sín þetta ár sem yfir stendur. Hefir amtmaðurinn þarmeð undan þegið Landsyfirréttarhúsið, latínuskólann og landsprentsmiðjuna (undan) því að vera haldið fjárnámi í þetta sinn á aukaútsvari, því er skuldalistinn til greinir, en aukaútsvör þau, er hér ræðir um, voru nú, einsog mörg undanfarin ár, álögð með lögformlegri niðurjöfnun bæjargjaldanna fyrir árið 1864, og byggir amtmaður undanþágu þessa á bréfi lögstjórnarinnar 8. Marz þ. árs.

Þetta lögstjórnar bréf var oss birt með bréfi herra bæjarfógetans 7. Mai þ. árs, og ræðir þar að eins um aukaútsvar latínuskólans og yfirréttarhússins fyrir árið 1863, en landsprentsmiðjunnar og aukaútsvar hennar er þar ekki nefnt, hvorki sérstaklega fyrir hið næstliðna ár, né aukaútsvars skyldu hennar yfir höfuð að tala; þessi gjaldskylda prentsmiðjunnar hefir og aldrei verið vefengd fyrir sitt af hlutaðeigandi stjórnendum hennar fyrir ráðinu um, heldur hefir aukaútsvar það sem henni var gjört bæði 1863 og undanfarin ár, verið látið óátalið og óáfrýjað að öllu og goldið hefir það verið í bæjarsjóð mótmælalaust til þessa.

Það skiptir því að vorn áliti, öllu öðru máli um aukaútsvar landsprentsmiðjunnar heldren latínuskólans og yfirréttarhússins, og það eigi síður að sjálfri gjaldskyldunni til þegar hún er skoðuð og metin eptir almenn

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

reglum, heldur, frá ~~fornu~~ formleit, ~~þeirri~~ inni sem ~~vid-~~
~~haft~~ hefir verið fylgt frá fyrstu × kreifingu þessa
máls. Um auka útsvar latínu skólans og
yfir réttar hússins, — sem ~~ónúit~~ ómótmælanlega
eru „opinberar byggingar" í eiginlegum og réttum
skilningi, þarsem öll ábyrgð þeirra og í öllu tilliti,
viðhald þeirra og endrbygging m. m., hvílir
eingaungu á almennum ríkissjóðnum, hefir útfengunum
og mótmælum um verið hreift af stjórnarinnar þegar fyrir mörgum
árum að latínu skólans legti, og aptr í lög stjórnar bréf
28 febr. f. á. að því er á hvorri báðar þessar
opin beru byggingar, þarað auki barst mið
bréf lögstjórnarinnar, 8 Marz f. á., bæarstjórn
inni, öndverdlega í Mai næst á eptir, ~~áminnt~~
um það legti sem nýtt söfnum bæar gjaldanna
lá til sýnis og útfengingar, ofan í gjaldþegnunum hinn lögskipaða
3 vikna tíma, svo að þarmeð komu fram
formleg mótmæli gegn auka útsvari því er á báðar ~~beggja~~
byggingarnar var jafnað fyrir þ. ár 1864, ~~Bæði~~
~~af þessum rökum og öðrum ástæðum~~.

Bæði af þessum rökum og öðrum
ástæðum sem fram eru komnar í máli inu ~~þessu~~
finnst oss, eptir nákvæma yfir vegun og um-
ræðu á fundi ídag, að réttast sonni að
~~láta~~ krafa bæarsjóðsins til auka útsvars af lands
yfir réttar hússins 4rd og af latínu skólans um 12rd, hvort
tveggja fyrir árið 1864, verði látin niðr
falla. En ~~þetta~~ ~~af þeim rökum~~ þessarar sömu í vilnanar
~~finnum vér eigi neina ástæðu tregstanest~~
~~vér með engu móti til að veita landsprent~~
~~smiðjunni að voru legti~~, virðist oss að lands
prentsmiðjan hvorki geti né megi verða að-
njótandi, og að minsta kosti sjáum vér
eigi betr, af þeim rökum sem vér tgr tókum
fram, ~~hér að ofan~~ en að vér ~~getum~~ megum eigi láta ~~það~~
kröfu og af oss virðist vafalausan rétt bæarsjóðsins til þessa auka útsvars
niðr falla, hvorki fyrir hið yfirstandandi ár

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

1864, sem aldrei hefir verið borið á lögskipaðan hátt, né heldur ~~um~~ framvegis, ~~þar sem~~ ~~þessi~~ þar eð sem gjald skylda prentsmiðjunnar, og þessi byggð réttr bæjarsjóðsins hefir aldrei verið vefengdr né honum mótmælt til þessa. Nú þóað amtið hafi alt um það undanþegið prentsmiðjuna undan fjárnámi á auka útsvari hennar ~~um~~ 1864, og þó að oss virðist þessi undanþága næsta óskiljanleg ~~sýnist~~ ~~sýnt~~ bæði af því að ~~það~~ útsvarið hefir ekki verið borið hvorki að upphæð né undirstaðu, og af því undanþágan er að eins byggð á lögstjórnar úrskurði sem ekki ~~á neitt sk~~ nefnir ~~gjald~~ á nafn gjaldskyldu prentsmiðjunnar til bæjarþarfa og ~~er~~ ~~að~~ líka öllu innihaldi á þar ekkert skylt við, þá liggr samt ekki fyrir í málinu beinlínis undanfærsla eð ~~afsögn~~ á mótmæli frá ~~h~~ yfirstjórnendum stiptam-tinnar um það, að ~~greiða~~ ~~þeir~~ hún ekki skuli greiða bæjarsjóðnum það 15rd aukaútsvar sem hér ræðir um.

~~Oss~~ Þess vegna, ~~að~~ virðist nauð-synlegt, áðr lengra sé farið í þessu máli, og viljum vér mega fela ~~það~~ yðr það herra bæjarfógeti, að skora á yfirstjórnendr prentsmiðjunnar, hvort þeir ætli sér ~~h~~ að þverast undan þessu gjaldi hennar vegna, og gefa þeim þá frest til vit-undar, ~~að~~ bæjarstjórnin sjái sér eigi annað fært en að leggja málið undir úrskurð dómstólanna ~~lög og dóm, ef~~ vegna bæjarsjóðsins, ef ~~undan~~ gjaldið þetta ~~fæst~~ fengist eigi á annan veg.

Jón Guðm. [illegible] H. St. Johnsen E. Ó. Jón Pétursson [illegible]

Á fundi bæjarfulltrúanna í dag, samdist svo, að þeir yfirdómari Pétursson hefði á hendi umsjón með bæjarverkum þenna yfirstandandi mánuð. | Til Bæjarfógetans 3. Desbr.

[illegible]

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Janúar 1865

No 81

Til bæjarfógeta 18. Janr.

Á fundi bæjarfulltrúanna í dag, hinum 1. á þessu ári, ~~var e~~ voru endrkosnir með 5 atkvæðum hver: ~~[illegible]~~ til formanns fulltrúanna þetta ár, eg undir skrifaður, og til varaformanns herra Docent Sigurður Melsteð, hvað ~~eg hermeð~~ ~~gefst yðr~~ samkvæmt gjörðabók fulltrúanna, gefst yðr herra bæjarfógeti hérmeð til vitundar.

Guðm.

No 82

Til Sama s. d.

Á fundi bæjarfulltrúanna í dag ~~[illegible]~~ þar var ~~hinum~~ 1. á þessu ári og síðan fulltrúa kosningin ~~[illegible]~~ gjörðist á bæjarþingstofunni, var kosinn úr flokki fulltrúanna ~~[illegible]~~ til þess að ganga í fátækranefndina, í stað Jóns Péturssonar yfirdómara, herra Factor Óli P. Finsen, hvað ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ ~~yðr herra bæjarfógeti, samkvæmt gjörða bók bæjar~~.

Sömuleiðis var og kosinn til að ganga í hafnarnefndina, í stað konsuls el. Smiths, herra factor Th. Stephensen ~~samt~~.

Þetta undanfelli eg ekki að gefa yðr, herra bæjarfógeti, til vitundar, samkvæmt gjörðabók bæjarfulltrúanna.

Guðm.

No 83

Til Sama s. d.

Af því ~~at~~ ekki hefir getað orðið fundr með bæjarfulltrúunum framanaf þ. mán. fyrri en komið var í kring um kosningu 2 hinna nýju fulltrúa 11. þ. m., er eigi kom til bæjarfulltrúanna fyrri, með heiðruðu bréfi yðar herra bæjarfógeti, 14 s. m. á eptir, hefi eg haft umsjón með bæjarverk um framanaf mánuðinum. Nú samþykkt svo ~~í dag~~ á fundi fulltrúanna í dag að eg ~~[illegible]~~ skyldi halda áfram umsjón þessari mánuðinn út.

Guðm.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Marts
~~Februar~~ 1865

No 83

Til Bæarfógetans 21. febr

Hinn framlagða reikning bæargjaldkerans yfir tekjur og útgjöld Reykjavíkrkaupstaðar næstl. ár, höfum vér fulltrúarnir nú yfirfarið og höfum hlotið að venda sérstaklega athygli voru að niðrstöðu hans, eðr peningaeptirstöðvum þeim, sem eptir honum voru í bæarsjóði að árslokum, nefnilega aðeins — — — — 271rd 49ß

í stað þess að þær hefði átt að vera að minsta kosti þannig:

1. Lánið frá Thorkilliisjóðnum, er aldrei má verða eyðslueyrir eptir upprunalegri ákvörðun þess — 400rd
2. réttgjörðar eptirstöðvar framyfir gjöld frá f. á. við tilbúning áætlunarinnar fyrir yfirstandanda ár 100 — 500 – „

Mismunr sem vanar í réttar peningaeptirstöðvar 228rd 47ß

Mismunr þessi er nú augsýnilega þar í fólginn, að hinar útistandandi skuldir, sumpart ólokin bæargjöld samtals 474rd 14ß, sumpart einnig lóðartollar og leigugjöld eptir eignir bæarins samtals 70rd 90ß eru nú eptir þessum reikningi vaxnar til þeirrar feykiupphæðar tilsamans 545rd 8ß. En samkynja skuldaeptirstöðvar voru að árslokum 1862, eptir hinum prentaða bæarsjóðsreikningi það ár aðeins 290rd 25ß. Aptr næsta ár eptir 1863 höfðu skuldaeptirstöðvarnar vaxið til 367rd 90ß. Gángrinn í vexti þessara skuldaeptirstöðva er því sá: að árið 1863 hafa þær aukizt framyfir það, sem þær voru í byrjun ársins um 77rd 65ß og aptr árið 1864, framyfir það sem skuldirnar voru um byrjun sama árs, um — — — — 177 – 14

skuldakröfur bæarsjóðsins, sem fólgnar eru einungis í vanskilum gjaldenda hafa þannig aukizt aðeins tvö hin síðustu ár um samtals — 254 – 79

eðr vaxið sem næst um 90–100 p.c. framyfir skuldaupphæð þá, er bæarsjóðr átti útistandandi við byrjun ársins 1863.

En til þess að færa sönnur á, að fulltrúarnir og bæarstjórnin hafi ekki farið offrekt í áætlun peningaeptirstöðvanna hvorki um árslokin 1863 né síðustu árslok verðum vér hér ennfremur að taka fram eptir hinum framlagða bæarsjóðs reikningi 1864 hlutfallið milli skuldaeptirstöðvanna, er þá áttu að vera í sjóði eptir áætlun bæarstjórnarinnar

Eptir téðum reikningi voru eptirstöðvarnar 31. Des 1864

Í peningum — — — — 271r 47

Í ólokum skuldum — — 474r 14ß + 70 – 90 545 – 8 816 – 55ß

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Aptr voru áætladar eptirstödvar í peningum
Thorkilliisjódslánid – – 400rd
umfram útgjöld til næstu árs 100 — 500rd

Mismunr er bæarsjódrinn ætti ad eiga umfram áætlun — 346rd 55ß

Nú rædr ad líkindum, ad nokkud og máske talsvert af skulda eptirstödvum þessum sé ordid ófáanlegt einkum meiri eda mestr hluti ~~skulda-eptirstödvanna~~ eldri skuldanna til árs loka 1862, sem eru eptir reikningnum 144rd 88ß, af því þar er fjárfirning á komin og sumir gjaldendrnir máske í fjárska svo ad ekki mundi þykja tilvinnandi ad lögsækja þá. En ad sleptum lódartollum þeim, er í upphæd þessari kunna ad vera ógoldnir af tómhúsum þeirra, er þyggja af sveit fyrir 2 árin 1861 og 1862, en þeir geta naumast numid talsverdri upphæd, þá er ad vísu mikid mein, ad fjárnámsfyrning skuli komin á svo talsverdar kröfur bæarsjódsins, og þad svona þegjandi, sem kallad er; þar sem hvorki hefir verid leitad álits og samþykkis fulltrúanna í tíma um ad þau gjöldin, sem ófáanleg væri eda mætti til ad eptirgefa af ödrum ástædum, væri látin nidrfalla og útganga úr bæarreikningum, né heldr ad fullgangskör hafi verid gjörd til þess í tíma ad ná inn gjöldum þessum eptir hinum árlegu fjárnámsskipunum háyfirvaldsins, og ádren þau fyrntist undan fjárnámi. Oss uggir því midr, ad tedar eldri skuldir standi svona, af því þad hafi áskiljanlega farizt fyrir ad taka þær fjárnámi, en ekki af hinu, – þó þad sé reyndar í ordi um einstöku skuldir þessar, – ad skuldunautarnir hafi aldrei verid sviptir eignarhaldinu (depossideradir) fjármunum þeim, er þó voru lögteknir uppí skuldina né heldr afhentar fjárnámskrefjanda af fógetanum og hafi svo fjárnámid ordid einsog ógjört.

Yfir höfud ad tala verdum vér ad leyfa oss ad vekja athygli ydar herra bæarfógeti, ad máli þessu, því ydr hlytr ad vísu ad vera ~~þad~~ eigi sídr um hugad um þad heldren oss fulltrúunum, og aud sætt, ad færi hinar áætludu og lögákvednu tekjur bæarins svona á reik ár frá ári og verdi ad sívaxandi skuldaeptirstödvum, er þad nú þarfrframt er látin komast á þær fyrning, þá er fjárstjórn og fjárhag bæarins þarmed búinn sá hvikulleiki og óvissa, sem eigi er hægt ad sjá, hvar stadar muni nema og getr ordid því ómögulegra úr ad ráda sem þad dregst lengr og eptir því sem skuldaeptirstödvarnar vaxa á sagdan hátt ár frá ári, en hinar áætludu og réttu peningaeptirstödvar hverfa fyrir þessari skulda-benchu, sem verda ekki annad en þýdingarlausar tölustærdir. Med svofeldu hljóta líka öll hin lögákvednu afskipti bæarfulltrúanna af fjárstjórn kaupstadarins og þarad lútandi umsjón þeirra, bædi áætlun þeirra og nidrjöfnun, ad verda þýdingarlaus (illusorisk) og óvinsæl og skorta fulla tiltrú gjaldendanna

Vér finnum oss því óumflýanlega skylt, ad skora á ydr, herra bæarfógeti, ad gjöra allt sem gjört verdr og gjöra ber, til þess ad koma þessari grein fjárhags kaupstadarins, samkvæmt bæarstjórnarlögunum, og þarf eigi ad taka fram, ad vér bæarfulltrúarnir

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

finnum oss skylt að styðja að því á allan veg eptir því sem verkahringr vor getur náð til, hvort heldr með því að bera undir oss á sameiginlegum fundi skuldir þær sem virðast ófáanlegar, svo að þær megi ganga algjörlega út úr reikningunum, eða á hvern þann veg annan ~~veg~~ sem yðr gæti þókt tiltækilegt að neyta aðstoðar bæarfulltrúanna.

No 84

Til Herra Yfirdómara Jóns Péturssonar 15. April

Heiðrað bréf yðar, herra Yfirdómari, 7. þ. mán. með tilmælum um, að þér gætuð fengið afskript af Niðrjöfnunarskrá bæargjaldanna m. m. í Reykjavík 1864, handa bæarfulltrúunum á Akreyri, kom til umræðu með oss bæarfulltrúunum á fundi í dag, og urðum vér allir sammála um það, að sem sjá má, óþarft væri að láta orðrétta afskript, er sýnir einnig innihaldi hin niðrjöfnuðu aukaútsvör, gjörðar þarlög hvað einsog bæarfulltrúunum á Akreyri væri niðrjöfnunin sjálf óviðkomandi og gagnslaus með öllu, þareð aukaútsvar hvers einstaks gjaldanda verði hér miðað við það hvað aðalupphæð útgjalda kaupstaðarins eptir áætlun og við það við innbyrðis hlutfall efnahags og afkomu gjaldþegnanna sjálfra m. fl. Þarámóti virðist fulltrúunum ekkert því til fyrirstöðu að veita þeim bæarstjórnunum á Akreyri sem fullkomnast sýnishorn (schema) af Niðrjöfnun Reykjavíkur kaupstaðar og þar með nafngreinda gjaldendr úr hinum ýmsu stéttum, þó án þess að sjálft aukaútsvarið sé tilfært við hvern þeirra fyrir sig.

Ef það þér nú, herra yfirdómari, viljið láta yðr lynda þesskonar sýnishorn, er eg skal annast um að verði sem að fráganginum og að hugsanlegu, að það geti fullnægt sem gjörst til aðlíunar bæarstjórnarinnar á Akreyri, bið eg yðr láta mig vita það svo fljótt sem orðið getr.

No 85

Til bæarfógetans 31. Mai

Með heiðruðu bréfi 25. Febr. þ. á. hafið þér herra bæarfógeti sent oss til álita 3 skoðunar- og útmælingargjörðir byggingarnefndarinnar: eina frá 21. Janr. þ. árs en tvær frá 24. Febr. næst

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

á eptir.

Sakir misgáningr nokkurs af hendi undirskrif- aðs formanns fulltrúanna, komu málefni þessi segi til umræðu á fundi fyrir 20. þ. mán. og varð um þau álit bert og álýkt eptir því sem nú skal greina, og vér leyfum oss að biðja yðr, herra bæarfógeti að gefa hlutaðeigendum til vit- undar.

1. Með byggíngarnefndargjörðinni 21. Jan. þ. á er Einari tómthúsmanni Einarssyni ávís að lóðarbletti, við býli hans að Nýjabæ í hinu svo nefnda Skugga hverfi, með því ummáli 35 áln. frá norðri til suðrs og 51 áln. frá austri til vestrs, þ. e. að flatarmáli 1785 □ áln. Með tilliti til örðutar grjót bletti þess, sem hér er um að ræða og til kostnaðarins (er það ályktaði tómthúsm. að hafa í för með sér að ryðja það svo og yrkja, að það geti nokkurn veginn gefið samsvarandi arð, - virtist réttast að beiðanda eðr Nýjabæar býlinu sé veittr lóðar auki þessi alveg eptirgjaldslaust um hin næstu 10 ár eðr til ársloka 1874, en að upp frá þeim tíma sé goldnar eptir hann 4 f. fjórar / áln. á lands vísu árlega, auk þeirra 6 álna af tómthúsgjalds sem nú er á Nýjabæ svo að af því tómthúsi verði 10 álna gjald frá 1. Jan. 1875. En fyrir 10 ára gjaldfrelsinu virðist sjálfsagt að hafa í skilyrði, að beiðandi taki nú þegar til starfa í fyrirsjáanlegri með að yrkja lóðarauka, og haldi því stöðugt og árlega áfram eptir því sem hann framast hefir föng á.

2. Þar sem Byggíngarnefndin hefir 24. Febr. þ. árs, lengt um 1 ár eðr til 18 Febr 1866, gildi byggíngarnefndargjörðarinnar 18 Febr 1863, hvar með Sverri Steinhöggvara Runólfssyni var ávís að og útmælt hússtæði fyrir sunnan kirkjuna þá verðum vér að samþykkja það að vera legt, og sömuleiðis að þeirri endrnýjun þessi skuli vera þeim skilyrðum bundin á sem byggíngarnefndin hefir á kveðið.

3. Með annari byggíngarnefndargjörð s. d., er eptir beiðni eigandans að N1 í Túngötu, Ákvin frá Var

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

J. Melsted, húseign þessari ásamt túnbletti til geymslu hússtæðis m. m. þar vestr af eigninni, eða á part við upprunalóð hennar að vestanverðu af ~~hinum svo nefnda~~ Ullarstofu-parts-túninu sem kallað er, ~~og er~~ lóðar auki þessi er 432 □ álna að flatarmáli.

Þarsem nú þér, herra bæarfógeti, hafið í fyrnefndu brefi yðar 25. Febr þ. á. ~~hafið~~ bent til þess, að núverandi leiguliði Ullarstofupartstúnsins sé í uppboðsskilmálum þeim, með hverjum hann fékk túnblett þenna á leigu um 5 ár, árstíma liðnum, í umsömdum leigumála fyrir þann hluta túnsins sem tekinn gæti til kaupstaðar afnota á ~~um~~ því tímabili sem leigumáli hans nær yfir, þá lítr svo út í fyrsta áliti sem leiguliðinn, Egill bókbindari Jónsson, — er að sögn gekk inní kvöðtu borgara kaupmanns Bjarnasonar, — hafi eigi verið viðstaddr nefndar gjörð þessa né heldr ~~veitt~~ samþykki sitt til að téð spilda ~~væri tekin~~ fyrnefndu ~~lóð~~ lagi af túni hans. ~~Þó~~ og væri svo ~~þurn að skipta~~ þá mundi hann að vísu geta veitt uppboðsskilmálunum móti Bæarstjórninni. En vér verðum heldr að ætla á, að eptir frá J. Melsted hafi leitað samþykkis leiguliðans til að fá þessa spildu af leigumála hans til byggingarstæðis, því þetta er bæði algengast, þegar svona stendr á, og réttast í sjálfu sér, leiðir þá þaraf hitt sem einnig er algengast, og vér verðum að álíta rétt, að eptir frá Melsted komi sér saman við leiguliða túnsins um þá þóknun ~~fyrir~~ er honum gæti borið fyrir í missir ~~sp~~ téðrar spildu þessarar fyrir þau 2 (eða má ske 3) ár sem eptir eru af leigutíma hans, en aptr gjöri ~~borinn ekker~~ bæarsjóðrinn ekki neitt tilkall til gjalds af þeim bletta ~~ha~~ spildu~~tiomar~~ sem verðr „óbyggð lóð" ~~um~~ fyrri leigutími E. Jónssonar er á enda, ~~um~~ heldr aðeins til flatarmáls skatts af þeim hr. geymsluhúsinu sem þar á að byggja ~~reisa~~, undireins og það er komið upp. Með svofeldum athugasemdum og skilyrðum samþykkjum vér byggingu gjörð þessa að voru leyti. —

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Til bæarfógetans 31.

No 86

Í brjefi því, sem hér fylgir, dags. 9 Febr. þ. á, fer* Kristján Gíslason tómhúsmaðr í Görðum þess á leit við bæarstjórnina, að fá, til eignar og umráða fyrir sig og sína,* viðbót nokkra við uppruna lóð þá, er téðu býli hans er útmæld og ávísuð, sem svari „80–90 föðmum í ferhyrning,“ – að hann fái lóðarauka þenna um 12 ára tíma, eptirgjaldsfrítt, en að þeim tíma liðnum með 10 álna gjaldauka, þannig, að uppfrá því verði 16 álna gjald af býli hans.

Þegar málefni þetta kom til umræðu á fundi fulltrúanna 13. Febr. þ. á, virtist oss nauðsynlegt að skoða svæði það, sem hér er umbeðið, afstöðu þess og allt ásigkomulag, áðren nokkuð yrði afráðið um að veita lóðaraukann eða með hvaða kjörum það skyldi vera. Nokkru eptir fóru 3 af fulltrúunum þangað suðr eptir og skoðuðu og kynntu sér lóðina, sem hér er beðizt, og er það fúamýrarspilda norðr og vestr af bænum í Görðum. Með því nú fulltrúar þessir urðu að álíta, að hún væri arðlaus kaupstaðnum og honum bagalaust að sjá af henni, en aptr til hagsmuna, ef hún yrði smámsaman yrkt og ræktuð, þá kom oss öllum ásamt á fundi 20. þ. mán., er mál þetta var rætt í annað sinn að veita Kristjáni Gíslasyni lóðarviðbót þessa með þeim sömu kjörum, sem hann stingr uppá í brjefinu þannig, að hann njóti hennar afgjaldslaust um hin næstu 12 ár eðr til fardaga 1877, en uppfrá því verði tómhúsgjaldið af Görðunum fært upp um 10 álnir eðr að þeir verði með samtals 16 álna tómhúsgjaldi uppfrá þeim tíma.

Þetta leyfum vér oss að biðja yðr, herra bæarfógeti, að gefa beiðandanum til vitundar og bygginganefndinni, er sjálfsagt verðr að tiltaka nákvæmar stefnu ummál og flatarmál lóðarviðbótar þessarar.

Til Bæarfógetans 12. Oktob.

No 87

(5 ára tímabil það er nú á enda um næstliðnar vetrnætr
Með því) ~~að Marfi sá~~ (er Guðbrandr Guðnason tókst á hendr á undirboðsþingi 23 Okt. 1860 að hafa á hendi klakhögg í lækinum og við vatnsbólin sömul. í rennunni ~~um~~ lóðarinnar, ~~…~~ á vetrum og hreinsan þeirra ~~rennunnar~~ haust og vor, þá ~~vert~~ kom ásamt vér full-

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

-trúarnir, er hér vitum undir nöfn vor, til
þeirrar niðurstöðu á fundi 3. þ. mán. til þeirr
-ar niðurstöðu, að verða þessi mundi ~~að vera~~
verða affara betst að bjóða upp á undirboðs
þingi enn og safnaðar hefir verið að undan
förnu; en eigi að síður komumst vér að til
þess samkynja álits, ~~nú~~ ~~þeirrar umkaga niðurstöðu~~ - með tilliti til
að verk þessi ~~verða~~ hafa á hinum síðari
árum, orðið æ umfángsmeiri og erfiðari
til afkasta fyrir einn og sama mann, eptir
því sem fólkinu hefir fjölgað, - að affara
betra mundi verða að skipta starfa
þessum í tvent ~~til~~ er nú komið til undir-
-boðs, þannig að klakhöggið í lóninu og
svarlegt og reglulegt viðhald á óhindraðri
framrás ~~hans~~ ~~ofa eptir~~ ofan frá útrás hans
úr tjörninni og niðr í flóðarmál, yrði boðið
upp sér í lagi; og aptr klakhöggið við vatns
bólin ~~öll~~ 3 þ. e. ~~alla~~ 3 vatnsþrórnar, og
í þessum stöðvunum ~~yrði~~ samt hreinsun
þeirra hvert og vor, verði aptr boðin upp
sér eða útaf fyrir sig. - Það dylzt að
væri eigi fyrir oss, að ~~fyr af~~ til breytinga
þessari kynni að líkindum ~~að~~ hafa í
för með sér nokkurn kostnaðarauka
fyrir bæjarsjóð, en oss virðist eigi síðr
að ~~þessa~~ vel sé gjörandi tilraun, að minsta
kosti, til breytingar þessarar; ~~þa~~ yrði sú
niðrstaðan ~~að kostnaðinn~~ undirboð
-anna að ekki þokti með neinu móti
að þeim gángandi sakir ókjara, þá ~~er~~ verit
bæjarstjórnin eigi bundin við að sam-
þykkja þau, en yrði hina gagnstæða
að skiptar þá þykir ~~liggja~~ mega eiga ~~at~~

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

nokkurnveginn verk, at bædi verdi ant
fengnari menn er sè vel trúandi fyrir at
tegja [utanaukis] af hendi svona hvern starfann [útheimtir], er fyrir
sig, heldrenn ef hvoru tveggja er ætlaî ein-
um og sama manni, einsog verid hefir, og
at þá geti einnig ordit fremur keppni um
verk þessi med svo feldu móti. Vèr vonum
því, at þèr, herra bæarfógeti, verdit [ad gjöra] [lagt til] eigi
mótfallinn tilraun[inni] til breytingar þeirrar
sem hèr ræder um, og í því trausti legg-
um vèr oss at fela ydr at ákveda og
dagsetja undirbods þing sem fyrst í þess-
segni og eigi seinna en 21-23. þ. mán
og skulum vèr hèr taka fram þau adal-
atridi undirbods skilmálanna er
vèr á sama fundi álitum sjálfsagt at-
yrdi at gjöra gildandi.

A. Viðvíkjandi lækunum

1. At farvegur hans allan vetrar tímann
sè haldid jafnan opinni og ~~úr~~ öllum
snjóskafla- og klaka stíflum er í hann
safnast sè jafnódum og tafar laust burt-
rutt ofanfrá Tjörninni og nidr [gegn] flodar-
-mál, - bodi yfir höfud at tala og einkan-
lega hvenær sem þoli kirkjörnin eda bæar
-fulltrúarnir skora um þat á þann
sem starfa þenna hefir á hendi, og
skal hann þá tafarlaust taka til verka
og legja af hendi eptir fyrirlagi [valdsstjórnarinnar] ~~þeirra~~
[sem] [á þann] [þetta] [á at selja]
2. ~~Ad ödru leyti öskum vèr at~~ ~~þ~~ ~~samn~~
~~-stad sè~~ ~~[illegible]~~~~eening~~.

B. ~~Klak~~ Vidvíkjandi klakhöggi og hreins-
un rennunnar og klakhöggi vid vatns-
bólin

1. [ad] Allt klakhögg hvort heldr er vid vatns-
bólin eda í rennum bæarins sè gjört

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

October 1865

~~yfir þau~~ svo vel sem við þarf og hvenar og
svo opt sem við þarf eptir fyrirlagi lög-
-reglustjórnarinnar og bæarfulltrúanna
Klakanum frá vatnsbólunum skal mok-
-að burtu í hæfilega fjarlægð, - frá vatns-
-póstunum í Aðalstræti skal fleygja klak-
anum á fjöru í sjó eða ~~út~~ suður í Tjörn.

2. Klakhögg ^og hreinsun ~~skal~~ þarf að gjöra ^og viðhalda í öllum renn-
-um bæarins, ~~og ....~~ bæði aðalrennunum
og þverrennum í hverju stræti sem er, að
því leyti þær eru utan girðinga eða húsa
garða. Þar með ~~eru~~ og taldar þessar
rennur: † sú ~~frá~~ er liggr austr ~~frá~~ í Aðal-
-stræti með sunnanverðri Kirkjubrúnni; renn-
-an er liggr að vestanverðu með Kirkju-
garðs stígnum, frá Tjarnargötu og svo
lángt suðr sem húsaröðin nær að austan,
rennan meðfram Tjarnargötu sunnan-
verði, Suðrbæarrennan frá Kirkjugarðs-
stræti suðr í Tjörn, ~~og hin sega rennan~~
~~fyrir sunnan og austan ....~~
~~vestanverða suðr í Stöðvarmál~~

3 Auk klakhöggs á vetrum í öllum þess-
-um rennum, eptir því sem við þarf eink-
-anlega til þess að halda opnum óhindr-
-aðri vatns framrás eptir þeim hvar sem
er, skal þær hreinsa vandlega og moka
uppúr þeim öllum á ^til þverra, ~~og~~ lausu mol
og grjóti * tvisvar á ári, á vorin eigi
seinna ^fyrir ~~en~~ 12 Mai og á haustin eigi
seinna en 1-3 October. Öllu því er
uppúr rennunum hreinsast skal ~~ekið~~
tafarlaust aka burtu, suðr í Tjörn eða
á fjöru í sjó eða á hvern annan stað er
lögreglustjórnin tiltekr í það eða það
skiptið, en það sem uppúr Suðrbæarren-
† nunni kemur skal aka eða ....
kar fyrir sunnan.

† rennan er liggr ~~vestr~~ frá Hákonarbæ vestr með hinni nýju götu (Vest-
-götu) norðr til ensku verzlunarinnar,

* 4. Bæarstjórninni verðr að áskilja
rétt til að velja á milli hinna tveggja
kosta, sem þiggja þau eða hafna þeim

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

October 1865

Til Herra Konsul Kaupmanns E. Siemsen — 12. Octbr

No 88

Eptir tilmælum yðar herra konsúl, bar eg upp á og
undir álit bæarfulltrúanna á fundi ~~[illegible]~~ [illegible]
23. þ. mán., hvort bæarstjórnin mundi nú þeg-
-ar vilja leggja það til að sínu leyti við ~~[illegible]~~
hægstivöldin bæði hér á landi og í Danmörku
~~hvort~~ að nú þegar yrði til ~~erfðafestu~~ eignar ~~afhentr~~ ~~til eignar~~ í hendr
og gegn ~~fast~~ ákveðnu árgjaldi
einstaks manns, yðar eða annara, um ~~til eignar~~ lóðargjald, hinn
svonefndi Nyðra ~~Efra~~ Holts túnblettr, sá sem Petr heitinn
skálaron fyrrir hefr ávísaðan til ~~upp~~ uppgræðslu
og útgræðslu, ~~og þarnæst~~ t. og þarnæst, ef
bæarstjórnin gengist til slíkrar afhendingar á
á þessum túnbletti, ~~þá~~ með hverjum kjör
um ~~og kostum~~ ~~að þar~~ og skilyrðum að þetta
~~yrði~~ mundi verða.

Eptir að bæarfulltrúarnir höfðu
rætt mál þetta með sér á téðum fundi
komust þeir til þeirrar niðrstöðu, að
þeir mundu vilja styðja það við stjórn-
ina að túnblettr þessi fengist afhentr
nú þegar til eignar, ~~ef~~ gegn samtals 27
álna gjaldi árlega ~~[illegible]~~ í bæarsjóð, eptir
verðlagsskrár meðalverði í peningum, samkvæmt opn. br. 26. Sept. 1860
þ. e. 6 álnir í lóðargjald, fyrir túnkas-
stæðið er þar hefir verið og goldið hefir
verið ~~[illegible]~~ eptirl. og gjalda verðr framvegis, enda
þótt þér hafið nú fyrir bæinn án leyfis eða
samþykkis bæarstjórnarinnar, og 21 al. í stöð-
ugt árlegt afgjald eptir túnblettinn sjálfan.
Eptir því sem mér var falið af bæarfull-
trúunum ~~til kynningar~~ gefst yðr herra
konsúl, þetta hérmeð til vitundar, og
skal eg leyfa mér að bæta því hér við,
að ef yðr þækti þessir skilmálar svo að-
gengilegir að þér, vilduð fara eignar-
réttarins á leit nú þegar með næstu
póstskipsferð, þá yrði ~~[illegible]~~ nákvæmleg
beiðni yðar þarað lútandi að berast
til bæarstjórnarinnar hið allra fyrsta.

J. Guðm. D. Melst. Halldr. Friðriksson, Ole Jonsen. O. Finsen

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

October 1865

No 89

Met bréfi Stiptsyfirvaldanna 18 Mai þ. á. er birt bréf Kirkju- og kennslustjórnarinnar 31. Jan. mót ómælum, ~~sem~~ þeirra bæarfulltrúarnir, ~~[illegible]~~ frá skólanefndinni, til yfirvegunar og álita frumvarp til reglna fyrir barnaskólann í Reykjavík, er skólanefndin hafði samið f. á. ~~og~~ sent stjórninni, Stiptsyfirvalda veginn, til staðfestingar, en hún sent aptr með tjeðu bréfi til þess að bætt yrði aptan við reglurnar almennri undirstöðu á áætlun yfir tekjur og útgjöld barnaskólans, og í annan stað til þess að bæarstjórnin ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ segði upp álit sitt um frumvarpið áðr en það næði fullnaðar staðfestingu sem skólareglur.

Skólanefndin hefir nú bætt við frumvarpið þeirri undirstöðu á áætlun um tekjur og útgjöld skólans, ~~sem~~ er stjórninni þótti vanta, áðr hún sendi bæarstjórninni málið í hendr sinni til álita; ~~[illegible]~~ hefir það síðan ~~hér~~ verið látið gánga milli ~~vor~~ fulltrúanna til yfirlesturs og yfirvegunar, og verið þar eptir rætt á 2 fundum vorum, en niðurstaðan varð sú, að ekkert væri legt né sér staklegt vert ~~[illegible]~~ athuga vert eða þyrfti leiðréttingar við eða viðauka frá bæarstjórnarinnar hálfu, hvorki við ~~undir~~ ~~stöðu á áætlu~~ skólareglurnar sjálfar né við undirstöðu á áætluninni sem, síðan hefir verið tengd þar aptanvið.

Jón Guðm. S. Melsteð. Guðm. Þórðarson Ól. Jónsson Th. Stephensen
O. Finsen

Til Bæarfógetans 20. Oct.

No 90

Útaf bréfi gjörðu til bæarfulltrúans Agents O. Finsens dags. 2. f. mán. kom það mál til umræðu á fundi fulltrúanna daginn eptir, hvort afráða skyldi að leggja múraðan steinboga yfir lækinn á alfaravegunum uppá bakarastíginn í stað trébrúarinnar, sem nú er, og þarfnast að vísu aðalaðgjörð-

Til Sverris steinhöggvara Runólfssonar 13. Nov 1865

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

ar, og í annan stad, hvert gangverdi mundi vera fyrir bæarstjórnina ad kostum þeim og skilyrdum, er þér setid í bréfinu: fyrir múradan steinboga 7álna breidan med steinveggjum á bádum köntum í stad gitterverks alls 260–300 rd.

Á fundinum 3. f. mán. var mér ad vísu afrádid ad hafna ekki ad öllu hugsuninni um múrada steinbogabrú í stad trébrúar, sem verid hefir; en fulltrúunum fanst skilyrdi þau, er þér takid fram í bréfinu, svo óákvedin, ad med engu móti yrdi byggd á þeim fastr samningr eins og þau liggja hér fyrir og var því afrádid á fundinum ad fela mér undirskrifudum ad semja nákvæmar vid ydr, fyrst munnlega og sídan skriflega, ef saman gengi med okkur, um þau ýmsu skilyrdi, er bæarstjórninni þætti naudsynlegt ad setja ad sínu leyti.

Eptir ad eg sídan var nokkrum sinnum búinn ad ræda vid ydr um skilyrdi þessi bædi af hendi bæarstjórnarinnar, og þau er þér vildid nákvæmar framtaka ad ydar leyti fanst mér réttast og óhultast fyrir mig ad bera málefnid upp fyrir bæarstjórninni í heild sinni á fundi enn af nýju. Eptir ad málid var þannig ýtarlega rætt á sameiginlegum fundi í fyrradag og hin ýmsu skilyrdi, er þarfid þykir ad komi til greina í fullgjördum samningi um verkid, var mér enn falid ad leida til lykta slíkan samning vid ydr afkedráoog verda skilyrdin af hendi bæarstjórnarinnar þessi:

I Med tilliti til verksins sjálfs, umfangs þess og frágangs.

a. Steinbogabrúin á ad vera 7 álna breid med forsvaranlegri og traustri og múradri undirstödu og boginn svo hæfilega upphafinn og hvelfdur, ad hvirfill hans ad nedanverdu taki ad minnsta kosti 6 þuml. hærra í beinni línu frá botni lækjsins, heldr en brúarbitarnir eru nú.

b. Frágangrinn á steinboganum og undirstödu hans áskilr bæarstjórnin ad verdi allr hinn sami med reglulega

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

November 1865

höggnum steinum og að annari vöndun verksins og traustleika, einsog steinboganum undir skólabrúnni
c. Til múrverksins skal brúka vandað cement og ekki kalk.
d. Ístað steinveggjanna á báðum köntum ásskilr bæarstjórnin, að sé reistir 4 stólpar úr höggnum steini með hæfilegri hæð sinn á hvorn brúarhorni og með þeim frágangi, að járnteinn verði þar í festr sinn hvorumegin, en holur sé aptr höggnar í steinbogakantinn 2 hvorumegin milli stólpanna, þarsem járnstólpar verði festir í með renndu blýi um kring.
e. Í hinni umsömdu borgun, sem verður framtekin í IV. tölul. hér á eptir, er fólgið: allt efni, er verk þetta útkrefr, að því er ábrærir grjót og cement og vandaða uppfyllingu ofaná steinbogann sjálfan, sömuleiðis öll verk, er að þessu lúta, hverju nafni sem nefnast og sömuleiðis öll tól og áhöld, er þartil útheimtast, þarámeðal allt tréverk (Stillads) bæði að efni og smíði, til þess að mynda steinbogann og halda honum uppi, unz hann er fullgjörðr. Þér múrmeistarinn getið því ekki átt heimtingu að bæarstjórninni um neina sérstaka borgun eða aukaborgun fyrir neitt þessleiðis.

II. Verkinu skal vera lokið að fullu og hin nýja steinbogabrú alfær yfirferðar fyrir 20. dag Maímánaðar 1866, ef þér erum liðnir 10 dagar frá komu póstskipsins hingað í annað sinn 1866, en ella á 10. degi frá þeirri komu þess

III. Bæarstjórnin er skyldug til að vera búin að láta nema burtu trébrúna, sem nú er og slá upp varabrú eða lausabrú ferðamönnum til yfirferðar allt á kostnað bæarsjóðsins á 10. degi frá þeim, er múr-

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

meistarinn gjöri kröfu um þetta til bæarfógetans
IV a. Fyrir verkin og steinbogagjördina að öllu og
a. alltannað, sem er áskilið í tölul. I. a–e greið-
ir bæarsjóðrinn 300– segi þrjúhundruð
ríkismyntardali samtals
b. Ef múrmeistarinn setr bæarsjóði viðundir-
skript þessa samnings áreiðanlegt 300 rd. veð
(sjálfskyldnar ábyrgð fullveðja manns) fyrir því
að verkið skuli verða að öllu af hendi leyst
eptir því sem áskilið er er í I a–e hér að
framan og innan þess tíma, sem til er tekinn
í II. tölul. — En hvort þetta fyrir sig skal.
bæarstjórninni áskilinn réttr að meta, hvort
fulltrygt sé, þá getr hann fengið útborguð téð
300 rd. verkalaun þannig: fyrstu 100 rd. fyrir nýár,
ef þá er grjótaðdrætti öllum lokið tilstaðarins
að mestu eðr öllu; aðra 100 rd. 2 dögum eptir
fyrstu komu póstskipsins 1866, ef þá er lokið að
mestu að höggva og kantha grjótið eptir því
sem við þarf, og hina þriðja 100 rd., þegar verk-
ið er fullgjört og múrarinn hefir með afhend-
ingar gjörð tilkvöddra útilsmanna sannað,
að það sé af hendi leyst, eptir því sem áskilið
er í tölul. I a–e.
V. Þaraðauki áskilr bæarstjórnin, að steinbogin
verði allr steinsettr eða brúlagðr að ofan verða, samt
1½ – 3 aln. vestraf og austraf brúarsporðinum,
eptir því sem bæarstjórnin ákveðr nákvæmar.
Það sem af steinsetning þessari tekr vestraf og
austraf brúarboganum sjálfum er áskilið að
verði umgirt höggnum hellu flisum á alla 3 vegu,
hver kaflinn fyrir sig. Fyrir steinsetningu þessa,
ef hún er með eins traustum, vönduðum og
reglulegum frágangi, einsog vönduð stræta-

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

brúbyggingar í Kaupmannahöfn og ef henni er lokið innan 8. dags frá því að sjálfri steinbygg-gjörðinni er lokið eptir II tölul. hér að framan og verkið reynist við afhendingargjörð forsvar-anlega af hendi leyst fær múrmeistarinn úr bæjarsjóði fjögr mörk fyrir hverja kvadrat-alin, sem þessi steinbygging tekur yfir.

Jón Guðmundsson

№ 91

Til Bæjarfóget- ans 27. Desbr.

Ekkjan frú Elín Thorstensen, sem hefir, að afi þessu byggingu ~~fyrir~~ og til allra leigulíðanota og um-ráða jarðirnar Melhúsakot og Ánanaust, hefir sent bæjarstjórninni og afhent mér með fylgjandi bréf með fylgiskjali dags. 11. þ. mán., hvarmeð hún tekr fram kosti þá ~~og skilgrið~~ er hún vill gjöra á því að gefa upp, nú þegar í (undir fardögum) leigutíð og umráða-rétt sinn yfir téðum jörðum á hendr bæjarstjórninni og Reykjavíkr kaupstaðar.

Eptir að skjöl þessi hafðu verið látin ~~borizt~~ umbring milli bæjarfulltrúanna til yfirveganar, var málefnið rætt á fundi vorum 23. þ. mán., og varð þar niðrstaðan, sú að ráða ekki málinu til alsgjörlegra til lykta, af þeim að ~~fyrri~~ á hinum sameigin-legu áætlanarfundum ~~er~~ bæjarstjórnarinnar er fara í hönd þessa síðustu árslokadaga. — Þess vegna leyfi eg mér hérmeð ~~að~~ að senda yðr herra bæjarfógeti skjöl þessi til þóknanlegrar yfir-veganar, ~~undir~~ og álita sjálfs yðar áðren þér leggið málið fyrir bæjarstjórnina til síðustu athugunar.

№ 92

Til Bæjar-fógetans 1. D.

Einsog yðr, herra bæjarfógeti er kunnugt, ~~gaf~~ af umboði skjölunum ~~sitt~~ ~~tók~~ tók bæjarsjóðurinn, með leyfi stjórnarinnar, 400rd lán úr Thorkillii sjóðnum 3. Maí 1859, til þess að eiga þá hlutta í [illegible]

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

lokum hvers árs, og framyfir áætlun, til þess
að ~~stöðugt mætti~~ geta staðist að nokkru
leyti ~~hin~~ þau útgjöld sem á bæjarsjóðnum
hvíla eins fyrri helming sem síðari helming
ársins, en ~~ekki~~ ~~verða~~ ~~(með~~ ~~tekjum~~ ~~móti~~ ~~ekkert~~ ~~fé~~ ~~fyrir~~ ~~í~~ ~~sjóði~~ ~~)~~ lagt af hendi með
árstekjunum, fyrri ~~eptir~~ gjalddaga þeirra
að lögum þ. e. 30. Júní ár hvert. ‡ Vaxtalán
þetta var veitt bæjarsjóði með þeim kjörum, að það skyldi greiðast ‡
Þegar ~~x bær~~ ~~varð~~ stofnaður var barnaskóli
hér í bænum 1860–61, og afráðið var allkostn-
aðar söm endurbót á slökkvitólum bæj-
arins 1861–62, útheimti þetta hvorttveggja
svo mikið fé að eigi var hugsandi ~~til~~ að
hafa það inn með auknum niðurjöfnun á bæjar-
búa á 2–3 árum, og voru því til þessa
~~ein~~ tekin lán uppá bæjarsjóðinn, samtals
að upphæð 2,000 rdl. Útaf ~~þess~~ þessum skuld-
um ~~bæjarsjóðsins~~, ~~og~~ ~~beði~~ árlegum vöxtum af
þeim og afgreiðslum uppí einn stofnana, ~~er~~ ~~lán~~ ~~þessi~~
~~höfðu í för~~ ~~voru~~ ~~bundin~~ ~~með sér~~, ~~og~~ er hluti að þyngja ~~hin~~
~~árlega~~ útgjöld bæjarins um 170–180 rdl. ár-
lega núna fyrst um sinn um allmörg kom-
andi ár, auk þess sem þáldara útsvarið
hækkaði svo þeyktilega og ~~yf~~ ~~um~~ nál. 600 rd til-
lag til barnaskólans bættist þá fyrst á
árlega áætlun kaupstaðarins ~~til niðurjöfn-~~
~~unar~~ til útgjalda aukafyrir bæjarbúa,
~~enn~~ eins fyrir það þó að mestu hluti
þess sjá Mottiert með lóðartollunum ~~er~~
eptir Opbr. 26. Sept. 1860, — þá þóru bæjar-
fulltrúarnir þess á leit, með bréfi 7. Mars
1862, ~~bæjarfógeta vegna~~, ~~við~~ að Stiptamtið
sem æðsti umráðandi ~~creditors~~ „Thorkillii-
sjóðsins" (Creditors) vildi veita þá tilslökun í
ásköldu endurgjaldi lánsins frá 1859, að eptirstöðvarn-
ar, sem þá (um árslok 1862) voru 320 rd móti

‡ – að 4½% árlega í rentur, en endurgjaldast á nokkrum 10 árum með 40 rd árlega

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

standa í bæarsjóði fyrir henni sem ~~óafgreiddur~~ ~~einn~~ og annað alment lánsfje og án 40rd afgreiðslulaunar árlega, aðeins með 4% vaxtaluknin. gu árlega og ~~svo~~ vanalegri uppsögn skuldarinnar ~~að eins af hendi~~ með misseris fyrirvara, einn af hendi Creditors einnar Debetors.

Þessum til ináðum bæarfulltrúanna 7. Nov. 1862 svaraði stiptamtið í brjefi ~~7. Decbr.~~ 28. s. mán. ~~hvort á uppleir~~, ekki sem umráðandi Thorkellii sjóðsins eður af hendi Creditors, heldur sem stiptamt eður amt, sjett eins og bæarstjórnin hefði farið framá að fá ~~nytt~~ leyfi til að taka nýtt lán ~~úr~~ uppá bæarsjóðinn, hvartil samþykki ~~stiptamtsins til~~ stjórnarinnar út heimtist; en að þetta var ekki, sýnir bezt ~~hið~~ upprunalega brjef bæarfulltrúanna 7. Nov. 1862, einsog vjer verðum að telja víst, að brjef herra bæarfógetans 12 s. Nov., hvarmeð hitt brjefið var sent Amtinu, hafi ekki gefið háyfirvaldinu tilefni til neins slíks misskilnings, eins og þess er kemur fram í svar brjefi þess 28. s. mán.

Einsog ~~þjer~~ yðr, herra bæarfógeti, er kunnugt, hefir nú verið afráðið í bæarstjórninni, að leggja í vetr múraðan steinboga yfir lækinn ~~ístað~~ niðr af Bakara stígnum ~~til~~ yfrá Lækjartorg, ~~til~~ í stað af fara vegs-brúarinnar sem þar hefir verið til þessa en nú er orðin svo forn og fúin að hana þyrfti að umbyggja frá stofni ~~og~~ breikka hana jafnframt um 2-3 álnir frá því sem hún nú er; Eptir samningi sem þarum er gjörðr af hendi bæarstjórnarinnar við Sverri steinhöggvara Runólfsson, mun steinbogaverk þetta, þegar það er fullgjört að öllu kosta allt að 400rd eðr ~~[illegible]~~ taka

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Desember 1865

um nál. 4/5 af því fé sem eptir árlegu meðal
tali hefir verið ætlað og ákveðið til
~~við~~ viðhalds og aðgjörðar á vegum og stræt-
-um bæjarins, minni hin seinni árin, og þóað þetta
ár, 1865, sparist ~~af þessu~~ eða verði til góða
af þeirri grein á ætluninni nú í ár, 220–230 rdl.
af því að þorri var ætlað til aðal umbygginga-
á þessari sömu alfara vegi brú nál. safn-
mikið fé þessu, er þannig getr gengið til
steinbagagjörðarinnar, ~~og~~ að þannig þarfi
ekki beinlínis að ætlar til ~~sama~~ þess verks
~~er fallið~~ nema 170–180rd er komi til útgjald-
og niðr jöfnunar 1866, þá verðr samt ein-
mitt þessi ~~upphæð~~ síðast nefnda útgjalda
-upphæð ~~fyrir~~ einskonar sérstaklegt eðr
extraordinair útgjöld fyrir árið 1866, er
leiða af því að verk þetta, fyrir það hvað
það verðr vandaðra og varanlegra út-
-heimtir dýrari kostnað, er meir og
betr kemr hinni komandi kynslóð gjald-
þegnanna í bænum til góða, og er þessvegna
nóg sanngjarnt að skoða fyrir að þeir taki
þátt í að bera ~~að~~ nokkru leyti.

Eptir þessari skoðun vor fulltrúanna
á ~~þ~~ málinu er vér hlutum að aðhyllast á
fundi vorum 2. þ. mán. hefði að vera
legið næst að leggja til, að bæjarstjórnin
hefði farið þess á leit við háyfirvöldin
~~að fara þess~~ að mega taka nýtt vaxtalán
uppá bæjarsjóð til að standast að minsta
kosti ~~hel~~ sem svaraði helmingi þess
kostnaðar er steinbagagjörð þessi hefir
í för með sér, eðr 200rd. En með því þó
~~einmitt~~ hin ~~er~~ áminnsta vaxtaskuld á
bæjarins til Thorkillii sjóðsins, er fyrir
hinar áskildu 400rd afgreiddur undan far-

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Desember 1865

innra ára, fallin niður ein mett til 200 rd
um þessi árslok, þótti í alla staði réttara
og miklu umvörfa minna, að fara þess
á leit við yfirstjórnendr Thorkillii sjóðs-
-ins, að upphæð skuldar þessarar mætti standa
sú fyrst um sinn (sem hver önnur einföld
vaxta skuld (í bæjarsjóð) gjörning, að 40 rd
árs afgreiðslan eyrir ein skuldana mætti
burt falla, (aðeins) en 4% rentur gjaldist árlega
til Creditors, og að ~~öðru leyti~~ Creditor
láti sér að öðru leyti lynda misseris
uppsagnar fyrirvarann beggja megin
~~Til~~ Þetta vildum vér mega fela yður herra
bæjarfógeti og biðja, að þér útvegið ~~[illegible]~~ þess
samþykki hlutaðeigandi hár yfir valda
áður á ðklamn yfir næsta árs bæjar
gjöld verði fullgjörð

№ 93

Með heiðruðu bréfi 11. f. mán. hafið þér, herra
bæjarfógeti tilkynnt oss bréf Stiftsyfirvald-
-anna frá 8. s. mán. ~~hvar~~ áhrærandi það mál, hvort
Prentsmiðja Íslands ~~Landsins~~ eða Stifts-prentsmiðjan
~~er sumir nefna~~ hér í Reykjavík skuli nú héðan
eftir, samkvæmt lagastjórnarbréfunum 28 Febr
1863 og 8 Marz 1864, ~~[illegible]~~ beinlínis vera ~~[illegible] þegin~~ ~~[illegible]~~
~~[illegible] gjaldskyldu~~ að greiða aukaútsvar ~~[illegible]~~
til bæjar sjóðs, ~~sem~~ einsog hefir verið gjört og álitið sjálfsagt
til þessa eður ~~fram eftir árið 1863, segir sá~~
~~af yfirstjórnendum [illegible]~~ og umráðamanna
prentsmiðjunnar, er árlega hafa goldið auka-
-útsvarið til ~~þessa~~ sagðs tíma, heldren
af bæjarstjórn Kaupstaðarins er hefir árlega
~~[illegible]~~ að undanförnu jafnað aukaútsvar
á þessa stiftan sem juridiska persónu er
~~hefir~~ með umfangs mikilli og arðsamri
drift sinni. ~~Fyrir eigin [illegible] [illegible] og að~~
þangaðtil ~~[illegible] frá [illegible]~~ í [illegible]

Til Bæjarfógeta ans. 29. Decbr.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Desember 1865

í bæjarstjórninni þráða ~~prentsmiðjuna~~ undan að verða fyrir þyrnaími á hinn-
legti ó það öllum eða „selortbændi" hefir
aðsetr í kaupstaðnum sjálfrar sem hér í miðjum
kaupstaðnum, ~~greiddi~~ aukaútsvari til bæjarsjóðs fyrir árið 1864.

Hinir hávelbornu yfirstjórnendur prentsmið-
-junnar lýsir því nú yfir í téðu bréfi sínu,
að þeir vili ekki láta mál efni þetta vera
lengr óútkljáð milli sín og bæjarstjórnarinnar
og hafi þeir því ásett sér að skjóta því ~~málefni~~
~~þessu~~ til ~~æðri~~ landsstjórnarinnar („dóms mála-
-stjórnarinnar") og æskja úrskurðar hennar í málinu
~~því; og~~ velja þeir því ~~yfirstjórnin~~, að bæjarstjórn-
-inni sé gefinn kostr á að framfæra frekari
ástæður ef hún skyldi æskja þess, heldrenn
hvað gjört ~~var~~ hafi verið í bréfi voru 3. decbr. f. á.

Vér höfum nú yfirvegað ~~þetta~~ mál þetta
sem ~~gaumgæfi~~ vandlegast og rétt það síðan ítar-
legu með oss á fundi 23. þ. mán., og sendum téðu
yfir samhuga álits vors ~~gefa oss~~ leyfa oss að svara
bréfi stiptsyfirvaldanna þannig:

~~Bréf bæjarfulltrúanna 3. decbr. f. á. ber það~~
~~með sér, að þeir þá þegar voru ~~búnir~~ eptir ná-~~
~~kvæma yfirvegun búnir að fastráða að~~
~~leita sjálft úrgreiningar efni þessa máls: ~~sjálft~~~~
~~skyldu landsprentsmiðjunnar, ~~á þar~~ að greiða~~
~~framvegis aukaútsvar árlega, til bæjarsjóðs~~
~~einsog ~~því~~ henni hefir verið lagt og ~~hún~~~~
~~hefir greitt verið af hennar hendi mótmæla~~
~~laust ár hvert um undan farin 16–20 ár.~~

Einsog þegar var sagt hér að framan ofan, er
hér í máli þessu aðalágreiníngs efnið þetta:
hvort ~~ætt~~ lands-prentsmiðjan skuli héreptir
og æfinlega upp frá þessu, ~~skuli~~ verða undan-
þegin þeirri aukaútsvars gjalds skyldu
til bæjarsjóðsins sem á henni hefir hvílt árlega
um undanfarin 15–20 ár, ~~7 sem~~ bótalaust hver bæjarstjórnin á fætur
annari eptir aðra, og yfirstjórnendr prentsmið-
-junnar hverir eptir aðra hafa viðrkent að

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

hún væri hát, -bæarstjórnin, með því að
gefna árlega á prentsmiðjuna slíka gjaldi-
yfirstjórnendr ~~prentsmiðjunnar~~ heimtað á dér og lögr.
~~[illegible]~~ (sem og tíunig reikninga-rannsóknar skrifstof-
-an þessum reikningar stofnunar þessarar eru
árlega endr skoðaðir, með því aldrei at vefengja
gjaldskyldu þessa með einu orði, heldr hafa
þeir, hvert sinn mót, látið greiða hið niðrsetnada aukaút-
-svars gjald árlega og viðstöðulaust af
stofnunarinnar af hendi. ~~Einmitt af þessum rökum~~
~~afréði einmitt~~ bæarstjórnin f. á. ~~en~~ þegar
yfirstjórnendr ~~stofnunarinnar~~ prentsmiðjunnar fóru fyrst að
~~krefja vefengingum á móti~~ þverast undan að greiða auka-
útsvarið fyrir 1864 ~~gjaldskyldu þess~~
~~ar~~ (og byggðu það á bréfum ~~beiðni~~ stjórnarvaldanna) yfirstjórnar
-innar, að leita úrslita málsins dómsta-
-~~veginn en ekki yfirvalds stjórnar~~ eðr úrskurðar ~~veginum~~. ~~Og~~
~~þegar amtmaðrinn hér í amti þá fór alt um~~
~~þetta undan. Og~~ þegar nú amtmaðrinn í Suðramt-
-inu sem er jafnframt annar yfirstjórn-
-ari prentsmiðjunnar, undan skildi
hana frá því að verða fyrir tjórnaini hins
niðrsetnada aukaútsvars 1864, afréði bæ-
-arstjórnin, einmitt af þeim rökum sem nú
voru tekin fram, að leita úrslita þessa máls
dómstólaveginn en ekki valdstjórnar- eðr úr-
-skurðarveginn, einsog líka er ~~berlega~~ skýrt
yfir í bréfi bæarfulltrúanna 3. decbr f. á.
En á hinn bóginn hefir því verið frestað til
þessa af hendi bæarstjórnarinnar að hefja
sakarhöfðun útaf þessari gjaldsskyldu
prentsmiðjunnar, af því það varð eigi
álitið, alveg, tækt fyrir skotið að hinn nýi
stiftamtmaðr er tók við embættinu
í sumar kynni máske að verða á
nokkuð annari skoðun ~~en~~ í þessu efni
og að minsta kosti ekki neita ~~um~~ heimild til
þess að taka nýja ákvörðun um þá
nams á aukaútsvarinu ~~[illegible]~~

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Desember 1865

smiðjunnar 1865, en þó með svo feldu skilyrði um-
-sýslu minni og réttarins, að hefðu réttaraðgjörðir þessar
fyrir fógetaréttinum, hefði þá um verið þokað(?)
undan að láta auka útsvarið mín; en af þess-
-ari fyrirætlun gat ekki um orðið að sinni,
af því svo óhappalega hafði til tekist að
bæjargjaldkerinn hafði af gáleysi slept, að gefa prent-
-smiðjunni ár á skránni, yfir þá sem áttu álögð bæjargjald-
-ið 1865 yfir gjaldþegna er þurfti að leita fjárnáms
heimildar um hjá amtinu.

Nú er við [illegible] málið með orð af
sögn eptir því sem stiptsyfirvalda bréf 8. þ.m.
gefur til efni til, urðum vér, að halda því að
á standa þrátt fyrir það álit
er þar verðist að koma fram um, að hin æðsta
úrslit málsins skuli leggja undir úrskurð
lögstjórnarinnar, að halda þessu við þá, sem
miðstæðu er bæjarstjórnin komst
til í fyrra: að leggja málið sjálft undir
úrslit dómstólanna, ef hlutaðeigandi stjórn
-arvöld reyndist óvinnandi til að inn kenna gjald
-skyldu prentsmiðjunnar. En um hitt þótti oss vel
mega slaka til, ef yfirstjórnendum
prentsmiðjunnar væri það fremur hugarhaldið, að
bæjarstjórnin fresti inn að leggja það til dóms-
laga, höfðun máls, þangað til
búið væri að bera málið undir lögstjórnina
í þá stefnu, hvort ekki sé miklu fremur
ástæða til að á vorn kunni(?) að
þessi um svo mörg ár viðurkenda
og ómótmælta gjaldskylda prentsmið-
-junnar skuli viðhaldast, heldur en með
undanfærslu á gjaldinu að gefa tilefni til
kostnaðarsamt málarekstur, ef til vill, fyrir öllum

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Desember 1865

3 dómstólunum.

Með því afdráttarlausa skilyrði, að málið verði borið undir lögstjórnina einungis í þessu formi og með þessari stefnu, viljum vér þessa því að leggja það til landslaga og réttar, er vér álítum að bæjarstjórninni verði aldrei meinað, því hér er eigi að ræða um það, hvort aukaútsvars gjaldið sem ágreiningurinn er risinn af, sé of hátt niðurjafnað í samanburði við aðra gjaldþegna, — væri svo, þá mundi málið (vafalaust) að vera lagt undir úrskurð valdstjórnarinnar. En hér er þessu ekki svo að gefa heldur er spursmálið einungis um gjaldskyldu prentsmiðjunnar, þ. e. hvort hún eigi að greiða eða ekki að greiða nokkurt aukaútsvar til bæjarsjóðs eða til sveitar þurfa bæjarins, og einmitt þetta virðist að gjöra ágreining þenna að sjálfsögðu dómsmáli, einkanlega þar sem annar málsparturinn (þ. e. bæjarstjórnin) vill ekki þegar falla frá rétti sínum, þessi skoðun verði að vera byggt á [illegible] eðli, og einnig eigi nokkra stoð bæði í úrskurði lögstjórnarinnar áhrærandi skyldu [illegible] leiguliða á Mensal-jörðum og Skálholtsjörðum í Borgarfirði, til að greiða hér eptir kongstíund af býlum þeirra, sem aldrei áður hafi verið krafin að undanförnu fyrir 2 hin síðustu liðnu ár, og enn fremur í dómi Landsyfirréttarins 14. Ágúst þ. á., áhrærandi skyldu þeirra er eiga timbur- og múrhús hvar sem væri innan lögsagnarumdæmis Reykjavíkur, þó að ekki standandi þau á sjálfri útvísuðu kaupstaðarlóð eða hinni upphaflegu kaupstaðarlóð heldur á lóð einstakra manna, — að greiða árlega flatarmálsskatt af slíkum húsum til bæjarsjóðs, einsog af öðrum kaupstaðarbyggingum. Í fyrra málinu hefir lögstjórnin

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Desember 1865

sjálfr vísað hlutaðeigandi gjaldþegnum til dómstólanna; og
í þeim málinu, þar sem gjaldþegnarnir leitaði
ekki úrskurðar valdstjórnarinnar heldr gengu
fram hjá henni, og heldr málinu beinlínis
línis frá fógetaréttinum til yfirréttarins,
hefir yfirdómurinn þarri álitið að málspartrinn
partrinn þegar svona stóð á, (þ. e. þegar
ét að ræða um þesskonar gjaldskyldu gjaldlögum)
lögum) eigi ett rétt á að skjóta þessu máli
sínu frá dómstólunum
af voru þegn, sem nú voru tekin fram verðum vér leinlega að beiðast undan
-an því, að málið eðr ágreiningr efnið sjálft
þ. e. þess „realitet" verði lagt undir fullnaðar
úrskurð lögstjórnarinnar og síðan látið lenda
við þann úrslit," en þvínæst lataum vér
oss lynda að yfirstjórnendrnir, svo þrá
þeir treysta sér til þess að velja, leiða
-stjórnarinnar um það hvort prentsmiðja
landsins sem sérstök stofnun og þarfindis
persóna er hefir aðsetr og aðal sín
í bænum og mikla og arðsama atvinnu
(„Drift"), skyldi eigi að álítast skattskyld
til bæjarsjóðsins rétt eins og hver önnur
persóna eðr gjaldþegn sem hefir að-
setr og atvinnu hér í kaupstaðnum, eða á hér atvinnu
-stofnun er gefr honum árlegan arð þótt
hann ekki sé hér sjálfr búsettr.
Og svo að ekki sé alveg gengið fram hjá
málsvirtri áskorun stiptsyfirvaldanna um að taka
fram nokkrar fleiri og ríkari ástæður
fyrir þeirri gjaldskyldu prentsmiðjunnar
sem hér er um að ræða, heldren gjörð þykir
vera í bréfinu 3. desbr. f. á., þá verð-
-ist einkanlega að vera ástæða til, er vér nú
til færðum, í sam

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Desember 1865

(innanum grundvallarreglum fyrir skattskyldu gjaldstofnsins, sam-
-bandi með) eldri stjórnarráðsbréfum og
alltað 40–50 ára áhaldinni gjaldvenju hér
í kaupstaðnum. Hér hefir nefnilega jafnan
og það um langan aldur verið jafnað aukaútsvari
á verzlanir (etablissement) kaupmanna þó
að þeir hafi sjálfir, eigendurnir, ekki "búið ~~búið hér~~
í bænum" heldur verið ~~sjálfir~~ búsettir í Khöfn
eða annarstaðar erlendis með allt sitt en
~~haft~~ sett verzlun sinni ~~hér~~ fyrir forstöðumann
verzlunarstjóra er hér hefir búið í bæn-
-um og hefir þá einnig verið jafnað á hann auka
útsvari persónulega án tillits til auka
-útsvars þess sem verzluninni hefir verið
gjört. ~~Að þessi regla~~ Bæjunin hefir aldrei verið
fylgt bókstaflega lagastaðnum sem lög-
-stjórnin skýrskotar til í bréfinu 8. Marz
þ. á. (tilsk. 27. Mai 1846, 19. gr.): að þeim
tveim þriðjungum bæjargjaldanna o. s. frv.
skuli skipt niður, eptir efnum og ástandi
"allra er búa í landeign kaupstaðarins"
og það ~~er~~ væri víst eins fjarri rétta og sanni
að fylgja ~~þessu~~ (~~á~~ ~~þessi~~) ~~bókstaflega svo~~
~~beint eptir orðanna hljóðan, eins og hinum~~
~~fyrra hluta hennar~~ þessum ~~fyrra~~ seinna kafla téðrar
laga greinar beint eptir orðunum, einsog hin-
-um fyrra kafla hennar: "að þriðjungur þess
fjár sem þarf til útgjalda bæjarstjórnarinnar
verði jafnað niður á byggingar bæarmanna";
því væri farið bókstaflega eptir þessum orðum
þá yrði, ótt ekki ~~engi~~ að venda lóðarmálsskatt að greiða ~~tagir~~ af öðr-
-um húsum hér en þeim sem eru eign einstakra manna
sem ~~eru~~ þeirra sem eru "bæarmenn" eða búsettir í
kaupstaðnum; en þetta væri þó eins á móti
allri réttarvenju einsog það væri móthvert
því er stjórnarráðið sjálft hefir aðhyllzt í
þessu bréfi sínu. Og þó að allir kynni að
viðurkenna að það sé rétt sem segir í stjórnarráðsins

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Desember 1865

bréfi þerra, „að engu öðru tillagi til bæjargjalda
verði jafnað á hús — — — en því sem fellr á
hvert hús af þeim fridjöngi sem þér er um
rætt af því, sem ætlast er til að ~~fari~~ fari til hinna
eiginlegu bæjarþarfa"; — þá er aðgætandi, að
auka útsvari því sem hér er ágreiningrinn
um, hefir aldrei verið jafnað á hús prent-
smiðjunnar, heldr — einsog á hvert annað
verzlunar „etablissement" í bænum, — á stofn-
-unina sjálfa, sem juridiska persónu, er
heldr hér uppi umfangs mikilli atvinnu eð stofn
~~og hefir þann~~ í eigin húsum og fyrir eigin
reikning, hefir því ýmis réttindi ampson-
-ens bænum og kaupstaðar sveitinni ~~sett~~
eigi síðr en hver búrettr ~~borgari~~ bæjarins
og hlýtr því einnig að ~~hafa~~ vera háð sömu kyrja
skyldum og sömu gjaldskyldu í öllu
tilliti ~~að te~~ við kaupstaðarsveitina, eins
og þessir.

Að lyktum skulum vér leyfa oss að taka
fram að vér sjáum kannig eigi betr en ~~þat hlýði að~~
~~leita ber~~ að réttar- og skyldu undirstaða ~~verzl-~~
~~lands~~ prentsmiðjunnar anspænis kaupstaðar sveitinni hljóti
að ~~vera~~ ~~þeim~~ altaren hin sama í öllu tilliti einsog
þeirra verzlana (etablissementer) í kaupstaðn-
-um sem ~~forstöðumaður~~ umboðsmaður (Factor) ~~veitir forstöðu~~ ~~stýrir fyrir~~
~~hönd~~ sá sem ~~hér~~ er þar ~~eftir~~ ~~veitir forstöðu~~ fyrir hins fjærverandi eiganda, einsog ~~um~~
hverrar annarar sjálfstæðrar stofnunar, sem væri,
er t.d. ~~væri reistar~~ komist hér á fót fyrir
hluttöku félagsskapar fleiri eðr færri manna (actieselskab) o.s.
frv. Þó að slík stofnun, einsog nú er um
prentsmiðjuna, sé undir verndun (protektorati)
eða yfirumsjón hins opinbera, getr naumast
breytt að neinu réttar og skyldu-bandi stofn

-unarinnar ~~við~~ að utfylldri kaupstaðarsveitinni
þar sem stofnunin hefir aðsetr sitt og alla
afvinnu. — Það mundi því, — ef ~~prentsmiðjan~~
~~gæti~~ yfirstjórn prentsmiðjunnar skyldi með
einföldum valdstjórnar úrskurði geta leyst
þessa stofnun sína undan þeirri aukaút-
-svarsskyldu sem á henni hefir hvílt til
þessa, — verða nokkuð uggvænt að allar þær
verzlunar- og aðrar stofnanir sem hér eru
nú ~~í bænum~~ eða hér eptir komist ~~einmitt~~ á fót, en eigendr þeirra útlendir eða
ekki búsettir hér í bænum, og sem nú bera
~~frá 1/7~~ og hafa borið um hin seinustu tíðum ár
frá 1/5 – 1/6 allra aukaútsvars gjalda kaup-
-staðarins, — mundu smámsaman vilja skjóta
sér einhvern slíkan stjórnarráðs úrskurð
og ~~þ~~ hafa sig svo undan að greiða ~~þar~~ ~~um~~ nokk-
-urt aukaútsvar til kaupstaðar-sveitarinnar.

Og eigi þetta álit vort við ~~sennileg~~ rök
að styðjast, og það mun hver maðr verða
að játa, þá er einnig annað ótt, að ver vonum,
að ~~bæjarst~~ ~~me~~ helzt til of mikið og tilfinnan-
legan hlut mun geta af því leitt fyrir sveit-
ina ef landsprentsmiðjan gjörði á liðin, löglega neyð-
-an þegin ~~undir lögum~~. ~~frá því~~ ~~at gera~~ undan auka-
útsvarsskyldunni, og vér vildum því að álita ~~bæjarstjórn~~ ~~er~~ það
~~er þessvegna~~ afimissitti, á byggðar kleti fyrir
núverandi bæjarstjórn, að halda ekki sem
fastast fram þeim rétti sínum, er vafla verðr
vefengdr hennar megin, að halda úrslitum
málsins einungis dómstóla vegum ef eigi
~~eranuarr~~ verðr komið á henni þeirri niðleiðu
eðr tilslökun af hendi yfirstjórnenda
prentsmiðjunnar, að ágreiningr þessi
geti jafnazt og öll málsókn burt fallið.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

December 1865

Til Bæarfógetans 29. Dec.

No 94

Þér hafið, herra bæarfógeti, sent oss til álita gjörð byggingarnefndarinnar 2. þ. mán., hvarmeð Hannesi Hanssyni nætrverði, eiganda~~ns~~ bæarins á Grund tómthúslóð No 28 er ávísuð og útmæld óbygð og óávísuð lóðarspilda þar norðr af Grundar bæarlóðinni og áfast við hana að sunnan. Eptir téðri gjörð nefndarinnar er lóðarauki þessi nál. 2072 □ áln. og hafið þér skorað á fulltrúana um að ákveða, með hvaða kjörum, að Hannesi Hanssyni eða býli hans Grund skuli eptirláta spilduna.

Vér ræddum málið með oss á fundi 23. þ. mán., og komumst samdóma að þeirri niðrstöðu, að með því hér væri aðeins að ræða um þá einu spildu, er væri lítil ummáls og, að því er vér tveir, sem erum í byggingarnefndinni álítum, einsog nefndin öll, að eigi sé tiltök að reisa þar sérstakt tómthús, en spildan þaraðauki eigi annað en óræktar melr, er mikinn kostnað útheimti, ef arðsöm skuli verða eiganda; þá væri hæfilegt að leggja 4 álna gjald árlega á lóðarviðauka þenna til bæarsjóðs auk þeirra 10 álna, sem ákveðnir voru á tómthúsið Grund 1861. Vili Hannes nætrvörðr ganga að þessum kjörum virðist nauðsynlegt, samkvæmt niðrlagi lögstjórnarbréfsins 7. Marz þ. árs, að hann útgefi þarum skriflega skuldbindingu eða undirskrifi fyrir bæarfógeti reversal þess heimildarskjals, er hann fær fyrir lóðarviðaukanum með sögðum kjörum, fyrir hönd þess tómthúss síns Grundar, sem lóðaraukinn á að fylgja um aldr og æfi og viljum vér mega fela herra bæarfógetanum að gæta þessa í hvert skipti sem eitthvert tómthús fær slíkan lóðarauka ávísaðan og samþyktan af bæarstjórninni.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

December 1865

Til Bæargjaldkerans 29. Dec.

№ 95

Útaf þarað lútandi tilmælum Sverris steinhöggvara Runólfssonar í bréfi til bæarfulltrúanna 25. f. mán., um að hann fengi beiða bæarvagnana á leigu vetrarlangt, var afráðið á fundi vorum 2. þ. mán. að gjöra Sverrir steinhöggvara kost á að fá stærri vagninn eða grjótvagninn til leigu viku og viku vetrarlangt, þegar bæarstjórnin þyrfti ekki að brúka hann í sínar þarfir eðr bæarins, fyrir 1 (einn) rd. í leigu fyrir hverja viku, og þó með því sjálfsagða skilyrði að borga alla laman og löskun á vagninum kynni að verða fyrir brúkun hans. Yðr herra bæarkjaldkeri mætti því þóknast að taka þetta til greina, og láta óviðriðna menn skoða vagninn í hvert skipti, er Sverrir skilar honum úr brúkun eptir þá og þá vikuna, og meta það, ef vagninn finnst þá laskaðr eða bilaðr framyfir það, sem Sverrir hefir sjálfr sýnt eða tekið fram í hvert skipti, og þá þegar er hann við vagninum tók. Sömuleiðis er yðr á hendr falið að ganga eptir hinni áskildu leigu og skaðabótum fyrir spjöllum, ef þeim er að skipta.

№ 96

Í bréfi 25. f. mán., er þér herra bæarfógeti hafið sent bæarfulltrúunum til álita, fara þeir Ásmundr Guðmundsson og Sigurðr Þórðarson báðir á Hlíðarhúsalóð fara þess á leit, að þeim verði útmælt þarfyrir neðan bústaði þeirra lóðarstykki niðr við sjóinn í hinum svokallaða Svartaskóla, af því þeir hafi í hyggju að búa þar til vör og vergögn, ef þeir gæti fengið til þess hæfilegt svæði; og geta þeir þess jafnframt, að núverandi leiguliði og umráðandi Hlíðarhúsa frú E. Thorsteinsen hafi gefið leyfi til þess að sínu leyti.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

December 1865

Vér ræddum mál þetta með oss á fundi 2. þ. mán., og virtist oss ísjárvert, að beiðni þessari yrði látið framgengt verða að sinni; ber til þess einkanlega, að mörg fleiri býli, heldren þessara 2 liggja vel við afnotum Svartaskóla og strandarinnar þar niðrúr, bæði til lendingar og vergagna, og nauðsynjar þau býlin eigi síðr að eiga þar athvarf til hvorstveggja, heldren beiðendrna, — mætti því svo fara, að ef þeim væri nú þegar ávísað og útmælt jafnstórt svæði og þeir þæktist viðþurfa, þá yrði víst nokkrum nágrönnum þeirra fyrirmunað þau vergögn, er þeir hafa þar nú að óskiptu svæði, því einsog lendr er Svartaskólasvæðið, að því leyti það er enn óbygt, og ströndin þar fyrir neðan eins konar almenningr fyrir þá, er búa þar næstir, líkt og er t. d. með Gróflina. Einnig virðist þar nú liggja fyrir, þegar kaupstaðrinn fær nú bráðum fullan umráðarétt og afnotarétt Hlíðarhúsalandsins, að þá verði lagt niðr og gjörð áætlun um, hvernig bezt verði og öllum haganlegast varið gjörvallri Hlíðarhúsaströndinni að meðtöldum Svartaskóla, hvaða mannvirki þar þurfi að vinna til þess að fá þessu framgengt, og að hve miklu leyti henni skuli niðrskipta og afhenda til afnota hinum einstöku býlum, en við þetta mundi það koma í mesta-bága, ef nú væri þegar farið að úthluta beiðendunum og öðrum svona spildu og spildu af svæði þessu.

№ 97

Til
Bæarfógetans
12. Jan. 1866

Þér hafið, herra bæarfógeti, vísað til aðgjörða bæarfulltrúanna bréfi frá kaupmanni R. P. Tærgesen dags. 30. f. mán., en þarmeð fer hann þess á leit að fá ávísað og útmælt hússtæði í kálgarðsspildu þeirri austraf prentsmiðjulóðinni, sem lögð var til bæarins frá prentsmiðjunni 1847–48. Skilst oss helzt, að fyrirætlun Tærg-

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Janúar 1866

esens sé, sú, að byggja það 14 álna hús, er hann hefir í hyggju í norðrenda kálgarðs þessa, þannig að það verði í sunnanverðu Vallarstræti, snúi frá austri til vestrs í línu með geymsluhúsi prentsmiðjunnar, og að hlið hins nýja húss mundi þá horfa við þeirri götunni, sem nú liggr suðr frá prentsmiðjulóðinni norðryfir þvert Vallarstræti og Austrstræti ofantil Hafnarstrætis og strandarinnar.

Vér ræddum mál þetta með oss á fundi í gær, og virtist oss trauðla takandi í mál að veita hið umbeðna. Fyrst og fremst sjáum vér ekki, að bæarstjórnin <u>geti</u> afhent þá lóðareign, sem hér ræðir umtil byggingarstæðis, þarsem hún er látin af hendi frá einstökum eiganda til bæarins með því beinlínis skilyrði þegar er afhendingargjörðin gjörðist, að henni yrði varið til strætis – þ. e. til lengingar suðr eptir á götu þeirri, sem fyr var nefnd, en alls ekki til húsastæðis eða húsabyggingar. Og at hinu leytinu verðr eigi neitað, að undir eins og farið yrði að byggja hús í gamla kirkjugarðinum, þá getr lenging götu þessarar suðrúr prentsmiðjugarðinum og gamla kirkjugarðinum suðrá Kirkjubrú bæði orðið til hagsmuna og prýðis fyrir kaupstað vorn.

En væri svo, að Tærgesen gæti t. d. fengið keypta naga lóð til hússtæðis öðru hvoru meginn garðsins, þannig að húsið gæti snúið á norðr og suðr og norðrgafl þess út til Vallarstrætis, þá virðist oss að frá hálfu bæarstjórnarinnar mun ekkert geta verið því til fyrirstöðu, að hann fengi prentsmiðjukálgarðinn gegn vægri leigu til allra afnota, hvort heldr til kál-

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Janúar 1866

yrkja eðr og meðfram til þess að gjöra sér og öðrum op-
inn aðgang að þessu fyrirhugaða húsi sínu, frá Vall-
arstræti allt þangað til bæarstjörninni virðist tími
tilkominn að leggja allan garðinn til götunnar, eins
og til var ætlazt með fyrsta.

Til Bæarfógeta 12. Jan.

№ 98

Á fundi vor bæarfulltrúanna ígær, – hinum
1. er vér höfum getað átt með oss á þessu ári, – var
endrkosinn með atkvæðafjölda til **formanns** undir-
skrifaðr og til **varaformanns** herra Docent S.
Melsted

Í stað Guðm. Þórðarsonar á Hól, sem
nú gekk úr fulltrúaflokknum um byrjun ársins, var
kosinn bæði í byggingarnefndina og í fiskimanna-
sjóðsnefndina hinn nýkosni fulltrúi tómhúsmann-
anna herra Jón Þórðarson í Hákoti. – Þetta
undanfelli eg eigi að tilkynna yðr, herra bæarfógeti, sam-
kvæmt gjörðabók bæarfulltrúanna

Jón Guðmundsson

Til bæarfógeta 17. mai

№ 99.

Meðal byggingarlóða og annara lóða
er Reykjavíkrbúar hafa fengið útmælt og
gjört umgirt að lagt undir sig með mann-
verkjum á annan hátt næstliðið ár, finst eigi
getið, hvorki í byggingarbókarútdrætti þeim
er vér fulltrúarnir fengum ígær frá embættis-
stofu yðar, herra bæarfógeti, né í uppmæl-

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

ingarskrá lögreglustjórnarinnar yfir
þessleiðis ávísaðar byggingalóðir,
Bolverksins, er eigandi húseignar-
innar No 1 í Hafnarstræti hefir nú slétt-
að og lagt og uppbyggt og unnið að
norð ~~[illegible]~~ auk þess verða við húsa
og skíðagarðs lóð þessa hina upprunalegu
legu og áður útmælda.

Það verður nú að álítast (óefað) að eig-
andi hafi ekki numið og lagt undir
sig þenna talsverðan lóðarauka við
óbyggðu lóðina, er téðri húseign fylgdi
öðruvísi en með vanalegri ávísunar og
útmælingargjörð byggingarnefndar-
innar, en það hafi hinsvegar farist fyrir
að leita þess samþykkis bæjarfulltrúanna
sem vanalegt er og að vísu ber að leita
um alla þá hluti af kaupstaðarlóð-
inni, sem útmældar eru og ávísaðar,
einkanlega ef þær eru ekki ætlaðar
til byggingarstæðis þegar í stað.

Bæjarfulltrúarnir verða því að
leyfa sjer að mælast til þess að þér
herra bæjarfógeti gjörið svo vel að láta
oss í té afskript eða ágrip af þe~~ssari~~ irri
byggingarnefndargjörð til þess að á
henni megi byggja þann skatt af
óbyggðri kaupstaðarlóð, sem eptir lög-
gjöfinni verður að heimta á Bolverki
þessu og ákveða við niðurjöfnun

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

bæargjöldunum 1866, sem nú stendur yfir.

En sé svo að ekki hafi móti von neinn byggingar nefndargjörð átt sér stað fyrir útvísun lóðarviðaukans sem hér ræðir um, verðum vér að mælast til við yðr herra bæarfógeti að samankalla byggingarnefndina sem fyrst til þess að ávísa og útmæla þenna lóðar auka, ef það er ekkert til fyrirstöðu að öðruleiti að hann geti fengið hana eða hafi máske fyrir gjört þeim rétt. Síðan, — og að vér fáum þarnæst tilkynningu um það sem fyrst sem hérum verðr gjört og afráðið.

No 100

Til bæarfógeta 28 maí

Hérmeð sendi eg yðr herra bæarfógeti til frekari lögskipaðrar ráðstöfunar Niðrjöfnun fulltrúanna á bæargjöldunum 1866, svo að hún verði framlögð sem fyrst ásamt áætluninni fyrir þ. á. og útmælingargjörðunum frá 1861 og hinni nýja gjörð bæar-stjórnarinnar yfir tómthúslóðir nær í Hlíðarhúsa og Ánanaustalandi er fullgjörð ist í þ. mán.

Júlí 1866

No 101.

Gjörð bygginganefndarinnar frá 22. maí þ. á., er þér herra bæarfógeti senduð fulltrúunum til álita áhrærandi útmælinguna og úrskurð á þar til tekinni lóðarbútsbót við Mó-húsakotinu, af vatnsmýrinni þar áfast við hina eldri Móhúsalóð að sunnan og vestan, — tókum vér til umræðu þegar á fundi 11. fyrri mánaðar og skal þess fyrirfram getið með tilliti til dráttar þess, sem hefir orðið á, að skýra yður herra bæarfógeti frá niðurstöðu þeirri, er vér komumst að í þessu máli, — að meðundirskrifaður formaður bæarfulltrúanna skýrði Lambertsen frá því munnlega hið sama kvöld að loknum fundi (11. f. mán.) með hverjum kjörum og kostum að fulltrúarnir gætu veitt jákvæði sitt til að hann fengi þenna nýja útmælda lóðarauka til afnota, en þeir voru þessir:

Til bæarfógeta 7 júlí

1. Ef Lambertsen umgirðir ekki þenna nýja lóðarauka, hvorki með skurðum ~~né skurðum~~ né girðingum og meinar þar framvegis ekki bæarmönnum hvorki þá

Júlí
~~Maí~~ 1866

hagbeit né mótak, sem öllum hefir staðið opið hingaðtil, þá virðist réttast að hann fái lóðaraukann til leigulausra afnota aðöðrulegti, um jafnlangan tíma eins og hann hefir Móhúsblettinn sjálfan leigulaust, eptir samningnum við bæarstjórn og fátækranefnd frá Maí 1862, nefnil. til fardaga 1873.

2. En ef Lambertsen þar ámóti afgirðir þenna lóðarauka allt um kring Vatnsmýrarmegin, og þannig útilokar alla aðra bæarmenn frá þeim afnotum, er hefir hingaðtil staðið þeim opin, þá þykir hæfilegt að áskilja 10 álna eptirgjald árlega eptir hverja dagsláttu hins nýja viðauka, eða eptir þeirri tiltölu er greiðist í bæarsjóð eptir verðlagsskrár meðalverði, fyrir hver árslok af þeim 7 er leigumáli þessi nær yfir, fyrsta sinn fyrir árslok 1866

3. Aptr þykir það rétt og sanngjarnt til uppörfunar til verulegra jarðabóta, að Lambertsen sé leitin tilslökun í þessu eptirgjaldi þannig: að fyrir hverja þá dagsláttu, er hann sýnir á verulegar jarðabætur í þessum lóðarauka t. d. með því að slétta, uppfylla gamlar mógrafir og grafa jafnframt vatns-

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Júli
~~Mai~~ 1866

veitingar- eðr uppþurkunarskurði, eðr önnur þessleiðis veruleg jarðrækta- og jarðabótaverk niðrfalli fyrnefnt 10 álna gjald fyrir hverja þá dagsláttu sem þannig er endrbætt. En slíkar jarðabætur verðr leigaliðinu að sýna og sanna fyrir bæarstjórninni með skoðun og áliti óvilhallra manna hvert ár ef hann vill verða þeirra tilslökunar aðnjótandi. -

Þetta skilmála viljum vér mega félagsr. herra bæarfógeti að tilkynna kaupmanni Lambertsen í byggingar eðr leigaskilmálaformi, taka skuldbindandi undirskript hans undir skilmála samhljóða og tilkynna þá síðan bæargjaldkeranum eptir að það er útreiknað, hve margar dagsláttur hin nýja útmæling frá 12. mai inniheldr, svo að hann geti þareptir innkallað eptirgjaldið árlega

Reykjavík 7 júli 1866
Jón Guðmundsson
S. Melsted.

№ 102

Til bæarfógeta 12. aug.

Bæarstjórnin hefir meðtekið bréf Consul M. Smith dags. 8. þ. m. hvori hann æskir leyfis hennar

til að mega láta taka hér í fjöru bæjarins þær nálega 100 tunnur af stórkornum sandi er hann segir að enn skorti til grunnmúrunnar bókhlöðu-byggingarinnar.

Þegar bæjarstjórnin tók til meðferðar beiðni þessa á fundi 10. þ.m. varð það álit hennar að hún yfir höfuð hlyti í alla staði að fallast á og vera samdóma því, að forboð væri lagt gegn öllu sjálfræðislegu og heimildarlausu sandnámi í fjöru bæjarins, með því slíkt takmarkalaust sandnám, einkanlega ef það færi fram mjög ofarlega t. d. um eða fyrir ofan stórstraums flóðfar, gæti orðið til skemmda sjálfum malarkambinum.

En hvað sérstaklega snertir þessa beiðni Consuls Smiths álitu bæjarfulltrúarnir að veita ætti honum hið umbeðna leyfi að taka 100 tunnur af sandi til áðurum getins augnamiðs, en þó með því skilyrði að sandurinn sé ekki tekinn á einum stað, heldur á við og dreif í fjörunni og ekki mjög ofarlega.

Um leið og bæjarstjórnin leyfir sér að skýra frá þessu áliti sínu biður hún Herra bæjarfógetann að gjöra þá ráðstöfun sem þörf er á Consul Smith til leiðbeiningar í þessu efni.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

November 1866.

Nr 103 | Til bæjarfógeta 17. nóv.

Á fundi vor bæjarfulltrúanna í dag er herra lector theol. Sigurður Melsted kjörinn með atkvæðafjölda 3. maðr í bæjarstjórnina til lögskipaðs undirbúnings kosningar á fulltrúa í stað hans með því 6 ára kjör hans er á enda með næstu árslokum, og hvað eg hér með leyfi mér að tilkynna Yðr herra bæjarfógeti samkvæmt fundarbók vorri.

No 104. | Til bæjarfógeta 17. nóv.

Einsog Yðr herra bæjarfógeti er kunnugt sagði Loðvík Alexíusson undir lok f. mán. af sér snjómokstrinum á Austurstræti, er hann hefir haft á hendi um næst undanfarna 6 vetr frá vetrnóttum 1860. Nú á fundi vor fulltrúanna ídag fullráðið að taka til starfa þessa vetrarlangt og til vetrnótta 1867 Bergsvein Þorkelsson verkslegan mann hér í bænum gegn sömu borgun úr bæjarsjóði einsog verið hefir, 9 rd 48 sk, hvað eg hér með leyfi mér að tilkynna Yðr herra bæjarfógeti samkvæmt fundabók vorri.

No 105. | Til bæjarfógeta 3. Des.

Hinar lögskipuðu áætlanir frá fátækranefnd bæjarins dags. 28. og

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

frá barnaskólanefndinni, 29. f. mán. er þér herra bæarfógeti senduð með bréf- inu 29. og 30. s. mán., komu til um- ræðu og álita vor bæarfulltrúanna á fundi í dag og varð þá sú niðrstaða að þér yrði hvorug nefnd að neina verulegu leiðir mundi verða að sam- þykkja þær einsog þær eru. Samt sýn- ist vera ástæða til að áskilja við með- undirskrifaðann féhirðir fátækra sjóðsins að hann á aðalárætlunarfundum bæar- stjórnarinnar undir árslokin verði út- búinn með svo glöggt yfirlit sem hann framast á kost á yfir hið rétta fjár- hagsástand sjóðs þessa at árslokunum einkum því til sönnunar, að engar gjöf- þar séu afleystar eð eptirstöðvar sem [illegible] fyrir- f. á. er mætti draga úr kind sem gætti lagt er bæarsjóði fyrir nú komandi ár sem hin heiðraða fátækra nefnd hefir ráðgjört og farið fram á í þessari áætlan- inni.

Til bæarfógetans. 3. Dec.

No 106.

Heiðrat bréf yðar herra bæarfógeti 26. f. m. hvar með fylgdi gjörð byggingarnefnd- arinnar 12. s. mán. um aukinn og hinn 3 nýrra tómhússtæða á Melshúsatúni, kom til umræðu og álita á fundi vor

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

bæarfulltrúanna í dag.

Um sjálfa ávísun tómthúslóðanna til þeirra 3 manna er í bréfinu eru nefndir fanst ekkert athugavert, og varð því hér með lagt samþykki á þá afhendingargjörð að vera leyfð, en á-vísun hinna 2 tómthúslóðanna sem nefndar eru í bréfinu til Björns Gutt-laugssonar og Þórðar Gíslasonar eptir endanlegri ávísunargjörð hinna nefndar frá 26. júni f. á. var þegar samþykkt á fundi vorum 14. júli næst á eptir, þó að láðst hafi eptir að tilkynna það til þessa. Um lóðargjald og lóðartollsupphæðina af hverri þeirra 5 nýju tómthúslóða er hafa þannig verið afhentar á yfirstandandi ári allar úr Hlíðarhúsalandi, varð samhuga álit vort, að með því þær hefði eigi verið afhentar fyr en að liðnum fyrra helmingi ársins, og gæti þannig eigi orðið viðtakendum til neins arðs eða verulegra afnota fyr en á nærkomanda ári, þá væri eigi næg ástæða til að krefjast af þeim lóðar-gjalds til bæarsjóðs fyren næsta ár 1867; en upphæð tollsins af hverju

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

því tómthúsi fyrir sig verðum vér að álíta réttast að verði ákveðin af **allri** bæarstjórninni sameginlega **með** herra bæarfógetanum, eptir fyrirmælum Op. br. 26. Sept. 1860, þar sem hér er að ræða um viðvarandi afgjald af ábúðarrétti og afhentri lóð til tómthúsa, sem reistir eru frá stofni

Að lokum skalum vér á loks niðurlagi hins sama heiðraða bréfs herra bæarfógetans geta þess, að vér fulltrúarnir höfum að vísu eigi tekið sérstaklega til álita aðalefnið í gjörð byggingarnefndarinnar frá 21. Júni þ. á. hvorki fyr í sumar né á fundinum ídag, nefnil. áætlun og uppástungur nefndarinnar áhrærandi bygginga og stefnu Ellíðarhúsavegarins hvertrepti til fyrirhögun og stefnu hinna tilvonandi bygginga beggja megin vegarins m. fl. og ber það til þess, að vér töldum réttast að taka það mál til nákvæmari yfirvegunar og úrgreiðslu á hinum sameginlega fundi þar á sjálfum staðnum, er þér herra bæarfógeti hafið afráðið að kveðja byggingarnefndina og bæarstjórnina til til þess að ákveða um skiptinga túnvallanna á Ellíðarhúsalóðinni og aðra tilhögun er þar á skilst við.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

1867 Janúar

No 107.

Til Bæarfógetans 18. Janr.

~~Með~~ Á fundi vor bæarfulltrúanna ídag hinnum fyrsta á þessu ári, var eg undirskrifaður endurkosinn til formanns þeirra þetta yfirstandandi ár, með 4 atkv. gegnt. En kosning á vara formanni varð eigi til lykta leidd, af því 2 af hinum fulltrúunum hlutu sín 2 atkvæði hver, en einn var fjærverandi á fundi, og var því afráðið að fresta því til næsta fundar og þangað til þar næst atkvæði hins eina er vantaði, að fyrirráða kosningu varaformannsins til fullnaðar-lykta.

Þetta leyfi eg mér hérmeð að tilkynna yður, herra bæarfógeti, samkvæmt gjörðabók bæarfulltrúanna.

Guðm.

No 108.

Til sama s.d.

Með heiðruðu bréfi 14. f. mán. hafið þér herra bæarfógeti birt fulltrúunum og óskað til vorra álita bréfi yfirstjórnenda landsprentsmiðjunnar (stiptsyfirvaldanna) frá 11. des. næsta á undan hvar með þau, útaf bréfi yðar herra, 27. s. mán. gjöra mér kost á að afhendi prentsmiðjunnar verði nú þegar greitt í bæarsjóð uppá útsvar það sem á hana hefir verið niðurjafnað fyrir þau 3 ár 1864, 1865 og 1866, svo framt þér herra bæarfógeti, vegna bæarstjórnarinnar, viljið „ganga að því berlega áskilda skilyrði, að upp-
„hæðin skuli verða endrborguð bæarsjóði móts-
„mælalaust, undireins og herra ~~bæar~~ bæarfógetinn
„fær vitneskju um að hlutaðeigandi stjórn
„annaðhvort með úrskurði sínum fríar stipts-
„yfirvaldanna prentsmiðjuna frá gjaldskyld-
„unni ellegar vísar spursmálinu til
„dómstólanna"

Eptir að bréf þetta hefir borizt um kring meðal vor til yfirvegunar og álits ræddum vér ~~það~~ málefnið með oss á fundi ídag, og varð það sam-

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

-huga áður verið, af bæjarstjórnin í slíkri skuld-
-bindingu, ef svo ræðzt, sem að áskilja úr bæjarsjóði ~~hér~~ auka útsvars
gjaldi því sem nú yrði goldið ~~frá~~ ~~fyrir~~ af hendi prent-
smiðjunnar, yrði engan veginn farið ~~gengið~~ ~~lengra~~ út-
fyrir þau skilyrði sem ~~til~~ eru nákvæmlega
fram tekin í bréfi bæjarfulltrúanna 29. Decbr
1865 Samkvæmt þessari niðurstöðu kom oss
ásamt að semja frumvarp það ~~til~~ ~~skuld~~ sem
hér fylgir með, til skuldbindingar þeirrar er
stiptsyfirvöldin gjöra að skilyrði fyrir því
að fyrnefndar aukaútsvars skuldir prent-
smiðjunnar fáist nú þegar greiddar í bæjar-
sjóð, er vér, ~~til~~ í von um að þér herra bæjarfógeti
fallizt á það að góðu lagi, viljum mega
fela yður að leggja fyrir háyfirvöldin til
þess að gánga að ~~því~~ eða frá.

Fari svo að yfirstjórnendr prentsmiðjunn-
ar ~~að~~ ~~geti~~ vili eigi taka svolagaða skuldbind-
ingu bæjarstjórnarinnar gilda og láti en þessvegna
en ógreitt það 3 ára útsvar er prentsmiðjan er í skuld-
um við bæjarsjóðinn, verðum vér samhuga að
~~biðja~~ fela yður herra bæjarfógeti, undir eins og
næsta póstskip er komið án þess að það
færi úrlausn lögstjórnarinnar uppá bréf
fulltrúanna 29. Decbr 1865, er þannig hefir
mátt bíða eðr úrslita á annað ár, — að
gangast fyrir því að spursmálið um
gjaldskyldu prentsmiðjunnar til bæjarsjóðsins bæði fyrir hin
áminnstu 3 ár og ~~svo~~ ~~sem~~ yfir höfuð að tala,
verði lagt sem fyrst til landsdóms og réttar

J. Guðm. Sweinsson. H. Jónsson O. Finsen Th. Stephensen, Jón Þórðarson

109

Framvarp til skuld-bindingar þeirrar af hendi bæjarstjórnarinnar sem um er getið í bréfinu № 108 hér næst á undan

Undir eins og borgað er í bæjarsjóðinn af hendi
prentsmiðjunnar í Reykjavík, — ens og gjört er
ráð fyrir í bréfi stiptsyfirvaldanna til bæjarfógetans
11. þ. mán., auka útsvar það sem prentsmiðjunni
hefir verið gjört með niðurjöfnun kaupstaðargjald

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

anna árin 1864, 1865 og 1866, skuldbindr bæarstjórnin sig hérmeð til tafarlaust og mótmælalaust að skila aptr upp hverjum þeim er [illegible] þannig greiðir af hendi, undireins og stofnun þessi verðr undan þegin skyldunni að greiða aukaútsvar til bæarsjóðsins, með þeim hætti sem gjört er að skilyrði í bréfi bæarfulltrúanna 29. Desbr 1865.

No 110.

Til Bæarfógetans 25. Jan.

Á fundi vor bæarfulltrúanna í gjær þá tilræddi kosning þarðformanns árið 1867, þannig að factor Th. Stephensen, er endaði á fund 18. þ. m. var nú á fundi, og greiddi atkvæði að kosið skriflega; fyrir það atkvæði hans varð hinn nýi hlutgi var herra klaus A. Siverteen varaformaðr með atkvæða fjölda, þetta leyfi eg hérmeð að tilkynna yðr herra bæarfógeti samkvæmt fundarbók vorri, og til framhalda bréfi mínu til yðar frá 18. f. m.

No 111

Sama s. d.

Til þess að koma á nokkurt hagkvæmara og þarfara fyrirkomulagi á umsjón þeirri með bæarverkunum sem bæarfulltrúarnir eptir lögunum eiga að hafa á hendi, [illegible], hefir það þótt vera rétt á fundum með oss að þeir 4 menn af bæarfulltrúunum í þessu sakir með því að leggi nú og komi sér saman um það við byrjun hvers árs hvernig þeir vildi skipta þeim verkum með sér árið út og um hverja mánuði ársins hver þeirra fyrir sig skyldi hafa umsjónina á hendi.

Það fullræddist þannig á fundi vorum í gjær að sama þessu skipun lagi á þetta yfirstandandi ár. Og með því svo lángt er komið fram á þennan mánuð sem yfir stendr, virðist réttast að umsjónin [illegible]

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

1867 Janúar

sameiginlegr
(á þá daga, hans sem eptir eru. En að áðru leyti
verð á kveðið eptir samkomulagi:
að í mánuðunum Febrúar og Júlí
hefði umsjónina á hendi Jón Þórðarson
Marz og September — — Th. Stephensen
— — April og Október — — M. A. Sievertsen
— — Maí og Ágúst — — Helgi Jónsson
— — Júní og November — — O. Jensen
— — Fyrir December mánuð þótti réttast að á kveða
ekki umsjónina á hendur neinum um sér,
stöku fulltrúa, fyren það að kæmi
- Forfallist einhver fulltrúanna frá um-
-sjon hans um þá mánuðina sem hér
eru ákveðnir hverjum fyrir sig, og fái því
annan til að hafa hana á hendi um skemmri
eða lengri tíma, ~~skal~~ er þeim hinum sama
skylt að gefa herra bæarfógetanum það
þá þegar til vitundar, einsog formanninum.
Þetta leyfi eg mér hérmeð að gefa yður
til vitundar herra bæarfógeti samkvæmt
fundarbók vorri.

Guðm

No 112

Til
Bæarfógetans
25. Janr.

Einsog þér herra bæarfógeti munuð ~~mun~~
ast, var á sameiginlegum bæarstjórnar-
-fundi, hjá yður, 10. þ. mán, rætt um skemdir
þær og spjöll er brúarklifarnar öðrumegin
hinn nýja steinhaga yfir lækinn, hefði beðið
þannum dögum fyrir; og ~~eptir það~~ með því þér
herra, höfðuð ~~þá~~ þér látið rannsaka hvort að því
mundi helst vera valdr, höfðuð þér kom-
-ist að raun um, að Hinrik Arnason
á Eystabæ, mundi eigi geta borið það af
sér og jafnvel vera ómögulegr að bæta
skemdir þessar að nokkru eða mestu án
frekari rannsóknar, eða til skyldunar, eptir
samkomulagi bæarstjórnina og þessvegna
var ~~sá~~ meðan olerk kosfurbeim Th. Stephen-
-sen falið þá á fundinum (10. þ. mán.) að

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

sunja útboduna við Klepprr, af hendi bæarfógetans, sem bóts á skemd umsetranum, eptir því sem honum kom saman á fundinum.—

Nú bjóðr Th. Stephensen frá því á fundi igær, at þar til væri sínar við Kleppsvík, hefði orðið árangrslausar, með því Kleppur hefði ~~þeim~~ eigi beinlínis viljað viðrkenna að hann eða hans grjotsleit hefði valdið skemdunum, því það gildi og væri at annara völdum; ~~og~~ hefði hann því alls eigi viljað undirgángast, at Stephensen at bæta svo fyrir einsog viðtekið var á fundinum 10. þ. mán at gjöra at skilgreini við hann, heldr að eins svo og svo litlu, ~~er~~ o. s. frv.

Eptir því sem oss kom ástúð þá er mál þetta var rætt á fundinum igær, verðum vér því hérmeð að leggja oss at fela yðr mál þetta herra bæarfógeti til kostnaðar rannsóknar og réttis til fullra skaða bóta af ~~hvor til~~ hendi Kleppsvíks ef það sannast að skemdernar sé at hans völdum orðnar eða fyrir hans vanhirslu,— vili hann ekki bæta úr þeim góðfúslega á þann hátt sem viðtekið var á fundinum 10. þ. mán,— en ef hann lögleiði vegnast ótekr at verkum, þá hver sá annar sem það verðr rétti lega kent.

N° 113

Einsog kunnugt er, og leigutaxi þessa árs útlum yfir tekjur og útgjald Reykjavíkur kaupstaðar gjör vottar, er sú Tóra leigutekir þeirra 3 túnvalla at vestanverðu við bæinn, ~~sem~~ er nefnast Ullarstofusvæðr, Melshúsatún, og Biskupsstofutún eða öðru nafni Hólavöllr, á enda ~~með~~ í þ. árs fardögum. — Til Bæarfógetans 25. Marz.

~~Eptir~~ Er vér nú ráðdum með oss á fundi ~~afráða~~ til hlítilegast ~~undir~~ vindi verða at afráða um leigu á tún um þessum. hér eptir og vér sýnist framt hlutum að láta ... til

til, að hin vellir þessir, sem vafalaust eru hinir
jarðvegsbeztu og ~~xxxxxxxx~~ ~~xxxxxx~~ til betri rækt-
-unar hinir arðmestu af túnum þeim
er hafa tilheyrt og enn tilheyra bænum, hafa
samt sem áðr alltaf verið að smá lækka í [dalatali] eptir gjaldi
á næstliðnum 15-20 árum, einsog bæarreikning-
arnir gjöra sýna, sem eptir kemur til af því að túnin hafa
sjálf gengið úr sér, [æ meir og meir] og rýrnað fyrir vanrækt, ~~x xxx~~
~~xx xxx~~ einsog hefir verið og hlýtr að verða hin
ofalmenna afleiðing af fyrirkomulagi, því
sem hingað til hefir verið fylgt á að selja þessi og
önnur tún bæarins á leigu, allt þangað til af-
-ráðið var að selja nokkra velli til erfðafestu eign-
-ar, með samþykki háyfirvaldanna, árið 1859 og
síðar; og má þetta þaðan vera því berara og frá-
-taladra gegn því að láta þetta sama fyrirkomu-
-lag á leigumálanum lengr haldast, þar sem allar
hinar eiginlegu nauðsynjar til afkomu manna
hafa svo feykilega hækkað í verði á ~~hinu~~ ~~síðasta~~
þessu sama 15–20 ára tímabili næst á undan,
sbr verðlagsskrárnar þá og nú; og ~~hlýtr~~
~~hin~~ að sama skapi hafa jarðar afgjöldin víðs-
-vegar um land einnig hækkað á ~~þessu~~ sama
tímabili að minnsta kosti í dalatali, og það
aðmun; og eptir sama hlutfalli [mundi] ~~átti~~ þá
einnig leigjan eptir túni bæarins [átt] að hækka
við hvert 5–10 ára tímabil, er þau hafa komið
til leigu uppboðs; en þessu hefir verið varið
alveg gagnstætt eins og fyr var sagt og full-
kunnugt er.

Vér urðum því allir einhuga í því ~~xx xxx~~
~~xx~~ að fela yðr, herra bæarfógeti að hlutast til
um það svo fljótt sem þér getið því fyrst að selja
~~vel~~ fyrnefnda túnvelli til opinbers uppboðs
principaliter til erfðafestu eignar gegn föstu ár-
legu afgjaldi til bæarsjóðs á landaurum eða
í alintali, og subsidiairt til leigu gjalds á
sama hátt í hin næstu 20 ár, en að öðru

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

að við höfðum öllum hinum sömu skilmálum sem ákveðnir voru fyrir uppboðinu á þeim 2 mýrablettunum á Hliðarhúsalóðinni 28. Decbr f.á. ~~þó~~ Að því er ~~snertir~~ og að síðan verði leitað samþykkis stjórnarinnar á þau boð er fást að því leyti þau gæti álitist aðgengileg og með þeim skilmála. — Að því er á hinn skiptunga á túnvöllunum viljum vér einnig mega fela yður herra bæjarfógeti, að íhuga það til um að sem fyrst verði að álitum gjört og fastráðið, hvort hagkvæmra virtist að ákveða ný og aðra vissari mörk milli Hóla-vallar og Melshúsa túnsins heldur en þau sem verið hafa, ellegar að láta hin gömlu takmörk haldast, hin sömu en verið hafa, og þarf eigi að taka fram að vér fulltrú-arnir eða svo margir af oss sem þér herra bæjarfógeti viljið kveðja til nákvæmara rannsóknar um þetta og álits á sjálfum staðnum, erum sjálfsagt fúsir til þessa undir eins og vér fáum vitneskju þar um. Þar í ~~Sefið i t~~ móti ætlum vér, að hin fornu takmörk milli Bergsstaðatúnsins ~~túnsins og~~ eða Hólavallar-túnsins og Ullarstofu þarlengs séu svo bein og eðlileg að naumast verði ástæða til að bregða þeim

Sefið í Tjarnarendanum, ~~[illegible]~~ verði laust úr 5 ára leigumálanum, í næstu fardögum, viljum vér leggja til að það verði nú [illegible] framt uppboðið til erfðafestu leigu eða leigu á sama hátt

Nr 114

Til Bæjarfógetans 6. April

Á fundi þeim er vér fulltrúarnir áttum nú oss í dag, hafið þér herra bæjarfógeti sent oss til álita og ítarlegri skýrslu [illegible]-skjal Halldórs gjörtlara Þórðarsonar [illegible] dags. 24 Jan. þ.árs með 2 fylgiskjölum, og þar yfirlýsingu bæjarstjórnarinnar [illegible]

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

5. s. mán. áhrærandi endrnýjaða kröfu hans (sú er fylgiskjölin er hér koma fram innkalla) ~~fyrir~~ um verkalaun fyrir að hafa sett saman úr lóðað og neglt saman lírhólk, er bæarstjórn-in lagði til efni í, innan í prentsmiðju portinu í Júlí mán. f. á. þegar aðal aðgjörð og endrbót átti sér stað á vatnsbóli þessu. Hefir stiptamtið ritað á kæruskjalið Halldórs gjörtlara, 25. s. mán. og óskað að fá álit og tillögu bæarstjórnarinnar um mál þetta og skjölin endrsend.

Útaf þessu skulum vér leyfa oss að skýra frá tildrögum og gangi máls þessa, einsog yðr herra bæarfógeti er sjálfum að nokkru leyti kunnugt, á þessa leið.

forgefins. Það er víst að kærandinn eptir það lét að hefði verið á 2–3 aðra smiði til þess að lóða og tengja saman þessa lírplötu, hérumbil að eins nál. 18–20 þuml. á breidd, er myndaði þannig lengd hólksins, og það segir var kær-andi fengi til þessa smíðis, og það meðfram fyrir tilmæli meðundirskrifaðs formanns fulltrúanna. Kæranda var einúngis falið verk-ið og gefin von um að yrði það leyst vel af hendi mundi bæarstjórnin borga það eptir reikningi svo að hann yrði í haldinu. Nokkrum dögum síðar eptir að verkið var búið færði Halldór formanninum reikn-ing eða þó fremur þóttu hann kröfu — allt ó-svífisverða fyrir verk þetta, að upphæð nám 7 (sjö) rd. Formaðrinn leit á reikninginn gjörði þá þegar þá athugasemd við að hann væri alveg ósvífisverður og sýndist oss [illegible] hár að upphæð fyrir eigi meira smíði heldur en hér gæti verið um að ræða en hvað um það, ef yfir aðstoðarmennina varð við þá aðalendrbót við prentsmiðju portinu sem þá var gjörð, þeir Guðmundr Jóhannesson

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

sundr og meðundeildskrafaðs þá þórðarson vildi og gæti staðfest það með uppáskript sinni á reikninginn eða kröfuna að hún samþykkist ~~og~~ eða gerði eigi álitin óréttmæta gjörð, þá mundi henni verða ávísað úr bæjarsjóði, en þar á móti gerði að álíta hvort eigi ætti að það þingast að falla og álla af hendi yfir umsjónarmanni þessarar vildi eigi staðfesta reikninginn eða kröfuna á lagalegan hátt.

Nú kom þá krafan til baka eptir nokkra daga með uppáskript Pjeturs Jóhannes sonar, og þarmeð var hún alls ekki staðfest eða það álit látið í ljósi að hún eigi gerði álitin óréttmæta gjörð, heldur var þar þvert á móti neitað eða borið til baka, sem eigi rétt, er krafan segir um eitt atriði. Þannig kom krafa þessi af nýju til bæjarstjórnarinnar og var tekin til umræðu á fundi; og var það byggt á þessum 2 atriðum, samkvæmt því sem almennt gildir um ávísanir ~~b~~ reikninga af hendi bæjarstjórnarinnar, — 1° að yfirumsjónarmaðr verksins, sem reikninginn uppá hljóðar, „staðfesti" („attesterar") ekki reikninginn og 2° að hann þaraðauki er alveg „óspecificeraður", — að bæjarstjórnin þóttist eigi mega né geta ávísað henni umræddu kröfu Halldórs svona lagaðri. Að svo komnu ~~og~~ var hún því afhent honum aptr á fundi, þafutkomit og honum var lítt fyrir sjónir, að hún mundi vera vel há, bæði í sjálfri sér eptir verki því og smíði sem hér væri unnið, ennog á hendur umsjónarmannsins verkið ábeinlínis að gefa í skyn, og að hann ^þyrfti og ætti^ gerði sjálfsagt að gefa nýjan specificeraðan reikning.

Nokkru seinna, þ.e. seint í Septbr eða byrjun Oct. mán. kom Halldór sjálfr með specificeraðan reikning og langt mál, eigi þenna sem nú fylgir kröfu hans fyrir atvinnu

undirskrifaðan af Teiti Finnbogasyni dags.
15 Júli f. á; eða hinn undir nafni Halldórs
frá 15. Novbr næst eptir. — er einnig fylgir nú
heldr annan hálfrar artar reikning, miklu
lengri en þessir, eru báðir til samans, undir-
skrifaðan af þeim báðum Halldóri og T. Finn-
bogasyni; en upphæð þess reiknings var hin sama
sem hún er í báðum þeim reikningum er hér
fylgja, 88rd 80ß, það e. nál. 1/3 hærri heldrenn
hin upprunalega krafa, er hvorki yfirumsjónar-
manns verkinu gat samþykt né bæarstjórn~~in~~
áleit.
Þess er hér getið að ofanskrifaðri bæjarstjórn-
arinnar var frá upphafi samið um Halldór einn um
að gjöra saman holræsin og hlaða þann, en
við Teit Finnbogason átti hún ekkert, og á ekki
enn í dag um smíð þessa, reikningr hans og krafa
er eru því bæarst. óviðkomandi; hafi hann
aðstoðað Halldór eða unnið fyrir hann, þá
er það sök og skipti milli þeirra Halldórs og Teits
sem eru bæarst. óviðkomandi.
Það er eitt er vér verðum að leiða sérstak-
legt athygli að um reikninga þessa og kröfur Hall-
dórs, og það er þetta: að lengdar holræsins, sem
var hlaðið og gjörað saman, er hvergi getið,
hann var að eins 18–20 faðmar; þar sem nú
er krafist 88rd 80ß fyrir verkið allt. Þá á þar-
með hver faðmlengd sem var hlaðið og gjörað sam-
an að kosta 42 skild. einungis að verkinu, til
og sloglóðinni. Hitt verðum vér og að fremst
eptir tekta — og athuga vert, að þegar verk
þetta var alveg nýlegt af hendi, þá á leit
smiðrinn og krafðist eigi meira fyrir það
en rúmra 7rd; en eptir það bæarstjórnin
~~gat nú~~ hafði beðið um specificeraðan reikn-
ing beint eptir settum reglum, þegar
attestation yfirumsjónarmanns fékk eigi,
og beint eptir framteknum athuga send-
ingu vandaðar manns bæar reikninganna
paraðhatunght og úrskurðum amtsins, — þá vendir þeirri
hans krafa, — 1½ mánuði seinna eða eptir að
verkið var unnið, rúmum 1½rd hærri; eigi
sent sjá þeim smiðnum er bæarstjórnin.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

átti við einan, um verkið, heldur hjá 3. manni sem hún á ekkert við enn þetta mál. Það lítur svo út að sem menn hafi hér ætlað að skáka í skjólsvaldi við bæjarstjórnina eða sýna henni fram á að eigi skyldi henni verða hættan úr því ef það ætti að beðja um „specificeraða reikninga" þá skyldi krefja manna verða enn hærri og óbilgjarnari fyrir hið sama.

Vér vonum því að ef háa stiptamt hafi tilgreinda alla tildraganda og gangferla máls, og þá aðferð sem hér er beitt og ~~vér~~ finni svo rétta ástæðu til að víta kæranda í burt með þetta málefni, létt, en uppáleggi honum sjálfkrafs að öðrum kosti að koma fram með hina tyrabera ástæðu til kröfu sína til bæjarstjórnarinnar með áætlun yfir umsjónarmannsins Guðm. Jóhannessonar til sannanda merkis um tvö það að hann hefir eigi ~~verið~~ samkvæmt eða borið saman við sjálfan sig í þessum kröfum sínum, og að bæjarstjórnin hefir ~~verið~~ verið í sínum fulla rétti og hafi ~~eigi~~ ~~ein mátt eigi~~ ein mátt eigi mátt annað enn að taka svona í málið eftir slíkri þessari aðferð sem kærandi hefir beitt

№ 115

Til Fátækranefndarinnar 6. April

Formaður stjórnar nefndar ~~þurfamanna hér í staðnum~~ herra bæjarfógeti A. Thorsteinson, sem hann nýlega stofnaði sjúkra, hefir ritað bæjarfulltrúunum ~~hér~~ með fylgjandi uppástungu 4. þ. mán. í hverri hið mál, hvort bæjarstjórnin finni eigi yfirgnæfandi tilefni og hvatir til, að ~~styrkja~~ veita nokkurn styrk nú þegar á ~~þessu~~ yfirstandandi ári, 50 rd og leitað árlegan styrk að leggja til ~~þess~~ hins ~~nýja~~ ~~stofnaða~~ sjúkrahússins, sérstaklega í þeim tilgangi, að hinir fátækari bæjarmenn ~~geti~~ er þurfi að leita inntöku á sjúkrahúsið fyrir sig og sína á uppáfallandi veikindum

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

1867 April

í nokkurn [þann] hátt [?] ... stýrast úr bæjarsjóði árlega, orðið aðnjótandi tímanna og þetta í því legu-gjaldi á sjúkrahúsinu, er hinn nýji og breytti sjúkra-húsi stofnunarinnar áskilur, þannig, að fátækari menn borgi ... sem verk[?] ... stadarlaug[?] ... fyrir hvern dag er þeir ... kerlingarlæknir heldur þeim á stofnuninni, ... með þeim er utanbæjarmenn sjálfir ber[?] ... með sér.

Vér fulltrúarnir höfum nú ... ... yfir vegað þetta mál og rætt það með oss á fundi í dag, og hlutum vér að kom-ast að þeirri samhuga niðurstöðu, að eftir því sem ... liggur fyrir og stefna hennar er í aðalatriðunum, ... nefnilega þeirri, að stjórnin, er þannig yrði veitt nú og framvegis árlega úr bæjar-sjóði til sjúkrahússins, eigi einkanlega eða jafnvel eingöngu ... hinir efnaminni og fátækari bæjarmenn að verða aðnjótandi, er vér ... að fallast á að vera legti; hinsvegar ... eigi ... á leit miklu fengari né öðru veri stýrast frá bænum til stofnunar-innar, heldur en hér er gjört, þá leggi málefni þetta nú undir hinn ... álit og tillögur hinnar ... fátækranefndar að nú sé ... til skoðunar þar að bæjarstjórnin gefi því jákvæði sitt og láti það framgengt verða, en það getur eigi orðið að þessu sinni, ... að það er á ... hinn ... -radda stýra ... ár, ... annan veg heldur ... ... álit ... að bæjarstjórnin ... nú þegar á leit, auka fjárveitingar hjá amtinu við þessa árs áætlun, því hún má eigi við nefnum þess ... ... útgjöldum framyfir það sem þar er ráðgjört til áður... og ... útgjalda.

Ef svo framt nú hin heiðraða fátækra-nefnd getur orðið samdóma oss bæjarfulltrú-unum ... ... samtaka í að ... ...

í April 1867

stunganna sakir þess að hún (fyrir styrk þann ~~er~~ sem bæjarsjóði veitir hér er farið fram á) eigi verði til
verulegra þægrinda og léttis fyrir hina
snauðari og fátækari bæjarbúa, þá er eigi
nema um tvennt að gjöra til þess að fá uppá-
stungunni framgang nú þegar, ~~og~~ áður fyrir
þetta yfirstandandi ár; annaðhvort að
nefndin sjái sér fært að ~~vísa~~ leggja fram
þann 50 rd. styrk, sem uppá er stungið, af
þessa árs áætlun nefndarinnar, eða nefni-
lega útgjöld nefndarinnar, einkum lega
hún á hverjum eð öðrum, hefði sýnt að
þeim mun varðar ~~hvtdran~~ þessa 3 mán-
aða framanaf árinu hefðu verið gjört ráð
og áætlað um ... þ. á., en ef svo
væri, þá virðist það rétt ætt og nauðsyn-
minst að ~~...~~ stjórnina
til sjúkrahússins verði látinn og útborgaður
af fátækrasjóðnum, í þetta sinn ennþá ætt virðist rétt
ætt að ~~hann~~ útgjöld þess, ef þau væri, að
hylt, yrði framvegis árlega telin og tilfært með
sérstakri útgjaldagrein á áætlun ~~fátækra~~
nefndarinnar árlega, — ellegar ~~að nefndin~~
ef nefndin sér eigi fært að þessa árs áætl-
un hennar geti borið ~~þessa~~ hérum 50 rd. útgjalda
auka í þetta sinn, ~~tel~~ teldi sér það skömmt
að senda bæjarstjórninni ~~meðmælandi~~
~~álit~~ álit sitt og ósk um, að vér ~~forma~~ leitum
aukaveitingar hjá amtinu í þetta sinn á
þeim 50 rd. til sjúkrahússins er hér ræðir
um. Og skulum vér í því tilliti leyfa
oss að athuga, að af því aukaveiting
þessi verður að vera komin í kring
áður þ. árs niðurjöfnun bæjargjaldanna
byrjar, en hún er nú sem snart einúng-
is til miðs þ. mán., þá verðum
vér að mælast til endilegs svars
ennar heiðruðu nefndar svo fljótt sem
framast er hægt

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

1867 April

Til Bæarfógetans 13. April

No 116

Einsog yðr, herra bæarfógeti, er nú sjálfum kunnugt orðið af hinum síðustu milliskript-um um það mál, milli bæarfulltrúanna og fátækranefndarinnar, hefir hér með fylgjandi uppástúnga yðar, herra, sem for-manns forstöðu- eðr stjórnarnefndarinnar fyrir hinn nýstofnaða spítalahúsi hér í bænum, dagsett 4. f. mán., verið aðhylzt af oss bæarfulltrúunum á fundi 6. f. mán. ágreiningslaust og umhuga, og sömuleiðis af fátækranefndinni eptir að vér, eptir því sem umtalað var á báðum fundum vorum, höfðum fundið ástæðu til að leita álits hennar um málið í heild, sinni ~~og einsog~~ það ~~lá fyrir~~ var fyrir oss. lagt til ~~[illegible]~~ aðgjörða; ~~sem og~~ hvað eð sýnir hérmeð fylgjandi útskript af fundargjörð nefndarinnar ~~Ein þessar~~ frá í dag er einnig fylgir hér með.

En þarsem aðalefni uppástúngunnar er þetta, að hæfilegt árlegt tillag til spítalahússins fáist veitt úr bæarsjóði, og nú þegar 50 rd. fyrir þetta yfirstandandi ár 1867, og bæarstjórnin hinsvegar sér eigi með neinu móti fært að bæta því tillagi ofaná útgjöld þau sem ráðgjörð eru í hinni samþyktu aðal-áætlan yfir tekjur og útgjöld bæarins fyrir hið yfir-standandi ár, — en fátækranefndin hins-vegar sér heldur ekki fært að ~~bæta~~ leggja þessa 50 rd af hendi af því tillagi úr bæar-sjóði og öðrum tekjum sínum sem ætlaðar eru í ár handa þurfalingum, — einsog fundargjörð ~~sín~~ nefndarinnar af s. d. sýnir, — þá sjáum vér eigi annað úrræði en það, er þegar var í bent á í einu hljóði á fundinum 6 f. mán., — ef svo færi að fátækranefndin

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

April & Mai

hefdi varðaði á því, einrog nú er komið fram, að útlegða pér tillag fyrir í ár að sínum hamleit, — nefnilega, að bæarstjórnin fari í sameiningu á leit ~~~~ aukafjárveitingar hjá stiptamtinu fyrir ~~þess~~ 50 rd. tillagi til sjúkrahússins fyrir árið 1867, þannig, að hið háa stiptamt leggi og samþykki að þessari 50 rd upphæð verði jafnað niður á bæarbúa, og einkum á þann flokk þeirra, sem næst eða eingaungu eiga eptir uppástúngunni að njóta góðs af tillagi þessu með samsvarandi linun í sjúkrahúss meðgjöfinni, ef þeir þyrfti að leita þangað fyrir veikinda sakir, — framyfir eða auk þeirra 1758 rd 21 sk, sem áætlað er á áætluninni 1867 er viðtekið og samþykkt að jafna þurfi niður ~~eptir~~ á bæarbúa eptir efnahag þeirra og ástæðum ~~fyr~~ þetta ár.

Í trausti þess að þér herra bæarfógeti aðhyllizt þessar tillögur vorar og fullt af-kvörði, leyfum vér oss að fela yður að bera málefnið þannig fram fyrir stiptamtið til staðfestíngar og samþykkis svo fljótt sem framast getur orðið.

Nr 117

Til Bæarfógetans 31. Mai.

Hér með sendi eg yður, herra bæarfógeti, til frekari ráðstöfunar: Niðurjöfnunarskrá fulltrúanna á bæargjöldunum fyrir árið 1867, svoað hún verði framlögð sem fyrst, ásamt áætluninni fyrir þetta ár ~~og~~ lóðarskránum ~~fyrir~~ 1861, og hinni nýjugjörð bæarstjórnarinnar yfir tómthúsfólkana á Hlíðarhúsa og Arnarhóls lóð með þeim fleiri yngri lóðum annarsstaðar í umdæminu.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

1867 Júni

Til Bæarfógetans
3. Júni

Með heiðruðu brjefi dags. ídag hafið þjer herra bæarfógeti sent oss til álita og úrgreiðslu beiðni R. Andersons, fjelaga verzlunar hússins Henderson Anderson & Co sem á „Glasgow verzlanina" hjer í staðnum, ritaðri einnig ídag, og fer hann þar þess á leit, að verzlun þessi megi fá til leigu um óákveðinn tíma) lóðar spildu þá er liggi milli Brekkubæar og húseignarinnar No 11 í Aðalstræti, fram með stígnum ~~sem liggur~~ (suður ~~[illegible]~~ Götuhúsa stíg) til Kristjánshúss, til þess að stafla þar kaupstaðar-trjáviði.

Útaf þessu áttum vjer fund með oss þegar ídag á álidnum, fyrst þar á sjálfum staðnum sem lagðar eru fjalirnar á, til þess að kynna oss allt ástand og afstöðu m. fl. og síðan gengum vjer til bæarþingstofu til þess að ræða málið.

Eptir nokkrar umræður varð meiri hluti atkvæða (4:2) fyrir því, að ~~eptirláta~~ ~~leigja~~ selja verzluninni Henderson Anderson & Co lóðar spildu þessa á leigu árlangt, eða til Maífardaga 1868, og það án þess, eptir bendingu yðar, herra bæarfógeti í niðurlagi brjefsins, að gjöra þarfar Jónasi Jónassen ~~[illegible]~~, á er hefir átt þar grjóthlaða í lóðinni í vetr, kost á henni fyrirfram og með ~~sömu~~ kjörum sem hinum, þ. e. með því ~~meira~~ Jónassen hafði ~~eigi~~ aldrei farið þess á leit við bæarstjórnina að fá lóð þessa leiða hvorki heldur með leigu eða leigulaust, og meiri hlutinn gat þannig eigi sjeð, að hann hefði forgangs rétt til lóðarinnar öðrum fremur. — Að öðru leyti varð það samhuga álit vort að þessi leigumáli ætti að verða svo felldum skilyrðum bundinn:

1. Að árs leigan sé 5 rdl. og skuli vera greidd fyrir 31. Desbr. þ. árs.
2. Að leiguliði haldi 3 álna breiðum gangi opnum, milli Glasgow-hússins og trjáviðar staflanna alla leið frá sjálfum Götuhúsastígnum og suður til hússins No 1 í Götuhúsa stíg (Kristjáns

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

húss) eða ennþá lóð þeirrar húseignar, svo að þángað sé jafnan greiður og óhindraður aðgángur með þessari breidd

3. Að trjáviðar staflarnir gángi ~~ekki~~ aldrei lengra til austurs heldren á Lóðarbrúnina vestanunder fyrir pakkhúsinu No 11 í Aðalstræti, og allsfrí hafist þar uppað húsinu, og skuli leigjandi skyldr til að rýma svo miklu af timbrinu úr vegi eða til hliðar, sem nauðsynlegr aðgángr pakkhúseigandans kynni að útheimta við sérstakleg tilefni, t.d. útaf eldsvoða eða til aðal aðgjörðar á húsinu.

Jafnframt og vér leyfum oss að biðja yður herra bæjarfógeti að tilkynna kaupmanni R. Andersen þessa niðurstöðu og taka skriflegt svar hans og þarað lútandi reversal skuldbindingu, ef hann vill gánga að þessum skilmálum, viljum vér einnig mega fela yður að tilkynna factor J. kl. Jónassen, að sá, hefði leigu frestr, er þér, herra, stíngið uppá að honum yrði veittr til þess að nema í burtu grjót það er hann á enn á lóðinni, er bæjarstjórnin alls ekki á að sjálfsagt yrði að taka til greina, var ákveðinn 10 daga tími, þannig að Jónassen ætti að vera búinn að flytja allt grjótið burtu eigi seinna en að kveldi 13. þ. mán.

Guðm. Th. A. Sivertsen. Helgi Jónsson O. Finsen. Th. Stephensen
Þ. Þórðarson

No 119

Til bæjarfógetans 15. Júní

Hérmeð leyfi eg mér að senda yður herra bæjarfógeti, aukaniðurjöfnun bæjargjaldanna 1867, eins og hún sjálf ber með sér, og gjörðist á fundi vor bæjarfulltrúanna 12. þ. mán., – til þess þér herra, fáið einnig þessari niðurjöfnun lögbindandi gildi með góðum ráðstöfunum yðar samkvæmt fyrirmælum bæjarstjórnar laganna.

No 120

Til sama 20. Júní

Með heiðruðu bréfi 11. þ. mán. hafið þér, herra kansellíráð, sent oss til álita byggingarnefndargjörð 25. f. mán., er með þeirri gjörð á ~~vest og~~ 1. Árna Z. og Z. Hólm ... lóð

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

handa Þórði Guðmundssyni (frá Skildinganesi) fyrir norðan eða norðr af Grímstaða lóðinni: ~~sem~~ ferhyrningr sem er 50 áln á 2 vegu, þ. e. að sunnan og norðan en 60 áln að austan og vestan, eðr samtals 3000 ferhyrnings álnir að flatarmáli, og hefir byggingar nefndin ætlað til hæfilegt svæði milli þessarar sinnar lóðar og Grímstaða lóðarinnar fyrir sunnan, til alfara vegar.

2 ~~Klem~~ Ávísað Hans Jónssyni lausamanni (áskveðið) hjallstæði á Klúðar húsalóð

Vér ræddum mál þessi með oss á fundi 12. þ. mán. og varð samhuga álit vort um þau eptir því sem nú skal greina

Ad №1. – ~~Byggingar~~ Ávísun þessa og útmæling samþykkist að öllu leyti. Áhrærandi lóðargjaldið af ~~henni~~, þá virðist oss að það ætti (eptir samþykkt) að niðr falla fyrir yfirstandandi ár, þar sem eigi var lóðin útvísuð fyr en fyrri helmingr ársins var liðinn, heldr (væri réttast) ætti að (það) áskveða lóðartollinn eigi fyrri en frá byrjun ársins 1868 og það sé samkvæmt opinb. br. 26 Sept. 1860, það er að skilja af allri bæjarstjórninni í heild sinni, einhvern tíma um (næsta) árslok ~~in~~ ásamt öðrum tómthúsahallinum af ~~nýju~~ þeim lóðum er kynni að vera ávísaðar í yfirstandandi ári

Ad №2. Með skilyrðum þeim sem byggingar nefndin hefir bundið við útmælingu sína og heimild til handa Hans Jónssyni fyrir því ~~að mega reisa~~ hjallstæði er gjörð nefndarinnar það umfram að hann skuli endrgjaldslaust afstanda lóð þessa og flytja hjallinn, sem eigi ~~er~~ skal yfa meira flatarmál taka en 6 áln á lengd og 4½ ál breidd eðr samtals 27 □ álnir, – undir eins og á lóð þessari þyrfti að halda til annara reglulegra bygginga m. fl., þá virðist fulltrúunum að ekki væri ástæða til jafnframt að áskilja ~~það~~

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

sérskilið lóðargjald af hjallstæði þessu, nema ef svo
er hvað lóðir af sjálfu sér, eptir reglum þeim sem þar um gilda, ef meiri eða minni
hluti hjallsins skyldi verða „útbyggð". – Að öðru
leyti vonum vér að í hinu háttvirta bréfi því sem hans
Jónssonar verði gefið fyrir hjallbyggingunni, verði
tekin beint fram það sem skilyrði fyrir því að
byggingarnefndarinnar áliti sem tiltekið er í byggingarnefndargjörðinni
(Gjaldm. M. Sivertsen) Pétursson Árnason Jón Þórðarson)

Nr. 121.

Með heiðruðu bréfi 11. þ. mán. hafið þér herra kanselíráð, sent fulltrúunum til álita Byggingarnefndargjörð 11. þ. mán., þar sem kaupmaður consul M. Smith, æskir þess að fá samþykki nefndarinnar til að byggja við suðvesturhorn pakkhúss síns, eða útúrskot og áfast þar við innan garðs, hefir farið þess á leit, að

1° At ef hann færði inn stakkstæði húseignar sinnar No 4 í Hafnarstræti, bæði að austanverðu og vestanverðu jafn því sem hinir sjálfir taka austr og vestr, – þá yrði hitt árlega lóðargjald hans af óbyggði lóð téðrar húseignar þessarar niðr að því skapi eða eptir þeirri tiltölu sem hans óbyggða lóð minkaði (skamming) við dregið saman.

2° – Að hann aptr í móti megi umgirða stakkstæði sitt á alla 3 vegu eigi að eins að austanverðu og vestanverðu, heldur einnig að norðanverðu eða þeim megin er til sjávar veit.

Málefni þetta í heild sinni tökum vér fulltrúarnir, til álita og umræðu á fundi vorum 12. þ. mán. og verðr álit vort um það og tillögur í þessa leit.

Að tölul. 1. Vér getum frá hálfu bæarstjórnarinnar ekkert séð í móti því að lóðareigendum dragi saman stakkstæðislóð

Til Bæarfógetans 20. Júní:

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

1867 Júní

sína að austan og vestanverðu, eins og hann hefir farið framá við bygginganefndina; og þarsem þannig legst til almennra bóar þarfa og líða til hagsmuna þeim og til þrot is þafn, breið spilda að austan og vestan, svo að þarmeð koma fram hagsmunir ólíðir seinna beggja megin. Allt sem nú fráhnin ráðinu í Hafnarstræti og Pósthússtræti, þá verður leggja sig sjálft, að lóðareigandinn hlýtur [framlegja að] leggja undan safnaðrinnar gjaldi af sínu óbygðu lóð [xxxxx] fram neinu eins því svarar er hann þannig eftirlátt af þessu til opinberra þarfa og hagsmuna.

Ad tölul 2. Viðvíkjandi þeirri girðingu stakkstæðisins sem lóðareigandinn fer framá að sér leyfðist, þá undarlegt fulltrúa virðir að auðsýnt þótti uthagarannsóknir er bygginganefndin hefur tekið fram í gjörð sinni, þar að lútandi, og virðist þá að engu vikka með þeirri einu ástæðu er lóðareigandinn virðist að hafa haft og hreift til að draga úr þeim, nefnilega þeirri, að skíðagarðsrúm hans væri svo lítið og óaðgilegt þar að húsrúmi, að han gæti eigi komið þar fyrir timbri og kolum, og yrði hann því að ummgirða til þess stakkstæði sín til þess að koma þar af sér og geyma slíka verslunarvöru; því ausætt er, að þó lóðareigandi væri í nokkrum vandræðum með að koma fyrir þess leiðis verslunarvörum tegundum og öðrum, þá mega þau engan vegin upphefja eignarbönd eða kann takmarka eignarréttarins yfir stakkstæðunum sem undtekið er og verður hentað á þeim hvoli, og sérstaklega sunnan annara stakkstæða á því er liggur undir húseignina í Hafnarstræti á N:o 4, nefnilega: að skipa- og bátaeigendum sé heimilt

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

sé ugi fyrir munað
~~viðlagarna~~, að bjarga ~~frá~~ róðrar bátum sínum í vidlögum undan sjó í stór flóðum og brimroti, uppá stakkstæðin einkum á vetrna. Vèr urðum því eptir ítarlega yfirvegun og umrædu þessa atriðis, eigi eins að aðhyllast þá skoðun byggingarnefndarinnar, að hlutaðendanum yrði því að eins leyft að umgirða norðurhlið stakkstæðisins, hvort heldr væri með grjótgarði eða slá-grindum, að þará væri haft hlið eða port er róðrar báta mætti setja upp og í gegn í hörðum vidlögum, heldr yrði hlið þetta að vera nægilega vítt t. d. eigi minna en 6–7 álnir breitt og á miðjum norður girðingunum, og í annan stað yrði að hafa það ávalt opið og hurðalaust yfir allan vetrar tímann eða frá miðjum Oktober ~~April~~ ~~April~~ til miðs April-mánaðar, því þarrum með svofeldum frágángi á girðingunum yrði öllum þeim sem þar hefði úti róðrar skipum á vetr-ardag meinalaust að bjarga bátum sínum undan sjó ~~á vetr~~ uppá stakkstæðin, þá mundi þeim einatt verða fyrir munað það ef hliðið væri með hurðum, því klaki og harðfenni gæti einatt verið því til fyrirstöðu, að þær yrði opnaðar. – Byggingarnefnd

ang.fórdin · bolgher · endursend
J. Guðm · H. A. Sivertsen · M. Jónsson · O. Finsen · Jón Pétursson

№ 122

Uppáskript á bréf Sigurðar Vigfússonar gullsm. 14. Júlí 67. um hlið til baðarsóknarmn.

20. Júlí.

Að því leyti sem framanskrifuð kæra er borin undir bæarstjórnina og hún getr úrleyst, þá athugast, að þarsem hinir auglýstu uppboðsskilmálar fyrir eigusölu allra Kleiðarhúsa túnanna 28. Desbr. f. á. áskilja með berum orðum, að hver sá sem yrði kaupbjóðandi

að hverjum velli fyrir sig skyldi fylgja að bænum og húsin er stæði og hefðu staðið til þessa á túnum þessum, hefði frían og óhindraðan atgáng til nauðsynja aðflutnínga heim til sín og heiman, eptir því sem verið hefði. Þannig verðr bæarstjórnin að álíta, að aðferð sú, er leigaliði annara túnvallarins Guðmundr Erlendsson hefir beitt til þess að meina ~~til~~ íbúendum Doctorshússins vatnsburð og aðra nauðsynja aðflutnínga um hlið þet, er um lángan tíma hefir verið til þess brúkað, sé brot á uppboðsskilmálum og heimildarlaust. Að öðru leyti verðr að vísa kærendunum til landsins laga og réttar ef Guðm. Erlendsson skyldi eigi vilja láta skipast við þetta álit bæarstjórnarinnar.

№ 123

Til bæarfógetans 20. October

Með heiðruðu bréfi 2. Júlí þ. á. senduð þér herra Candidatus bæarfulltrúunum til álita byggingarnefndargjörð 1. s. mán. hvernig skotfélagi því er myndaðist hér í kaupstaðnum næstl. vetur er ávísað og útmælt svæði til skotvallar, rétt fyrir sunnan Melkotstúngarðinn, 30 álna á breidd suðreptir frá útnorðr horni garðsins

October.

og þat með beinni línu í réttan vinkil austr og niðr með öllum sínum garðinum og ofan í tjörnina, svoað spildan verðr þannig eptir áliti nefndarinnar nokkut mjórri þegar ofan eptir dregr. Að öðru leyti er þess eigi við getið, í áminnstu bréfi yðar herra, né í gjörð byggingarnefndarinnar, — en sjálf beiðni Skotfélagsins eðr þess forstöðumanna fylgdi ekki með, — hvort félagið vill fá svæði þetta ávísat og afhent til fullrar eignar og umráða og svo að þeir byggi þar og umgirði eða ætli að gjöra aðrar kostnaðarsamar umbætur á lóðinni, ellegar þeir ætla að fá til þessara afnota eins og þat er nú og einungis um stundarsakir, ámeðan bærinn eigi þurfti á því að halda til bygginga eðr annars.

Þegar vér nú ræddum mál þetta með oss á fundi 20. f. mán. urðum vér einhuga á því, að heimila ætti skotfélaginu svæði þetta til þeirra afnota sem þat hefir farit fram á, innan ummerkja þeirra sem byggingarnefndin hefir ávísað. En með því sjálf beiðni skotfélagsins eigi lá fyrir einsog nú var sagt, og fulltrúunum þannig var alls óljóst um hvort beiðendr héldi fram fram á að fá svæðið til eignar eðr aðeins til umráða og afnota um stundarsakir, — þá virtist eigi mögulegt að ákveða nú þegar með hverjum kjörum og skilyrðum at bærinn ætti at afhenda lóðarspildu þessa

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

heldr veri rèttast at heimila skotfèlaginu hana nú íbráð til afnota, einsog hún er, um næstkomandi 10 ár frá byrjun ársins 1868, og þat ~~gjalt~~ eptirgjaldi eðr lóðargjaldslaust með öllu, svo framt beinum þykkti eigi ástæðum at halda til byggingar eðr annars á því 10 ára tímabili; en því sèr gjöri fèlaginu skylt at sleppa því at öllu eðr nokkru leyti. Vili fèlagið þarámóti fá svörit til fullrar eignar til at girða þat og byggja þar m.m. þá verðr fèlagið at segja til þess og semja nákvæmar við bæarstjórnina um þau kjör at lóðargjaldi og öðru er slík afhending gjöri at vera fastbundin af bæarins hendi.

Gjört byggingarnefndarinnar undirsendirs.

Jón Guðm. H. A. Sivertsen. H. Jónsson. O. Finsen
Th. St. Jón Þórðarson

№ 124.

Til bæarfógetans 20. október

Ið hèr með fylgjandi skjali dags. 6. þ. mán er var afhent meðundirskrifuðum formanni fulltrúanna 2 dögum síðar, bera þeir 27 staðarbúar, er þat hafa undirskrifað: borgarar, grasnytja menn og einstöku tómhúsmenn þar á meðal, sig upp undan því at sauðfè

skólakennara H. Kr. Friðrikssonar hafi um undanfarinn tíma verið álitið og meðhöndlað sem kláðasjúkt fé, og að hinn nœmi fjárkláði hafi fundizt í því við síðustu skoðun að tilhlutun hins opinbera í seinastliðnum ágúst mánuði, og með því nokkrir bœndanna hafa nú í sumar átt heilbrigðan sauðfénað upp til sveitanna, er þeir hafi orðið að reka híngað heim til hins afléttandi réttunum, en aðrir hafi fastráðið að útvega sér í haust nýjan og heilbrigðan fjárstofn, þá skora forendrnir á bœarstjórnina jafnframt, að hún vili hlutast um að þær ráðstafanir verði gjörðar viðvíkjandi þessu kláðasjúka fé H. Kr. Fr. sem fulltryggjandi sé fyrir þenna hinn heilbrigða fjárstofn þeirra og málsberða til verndunar því að hann sýktist eigi af hinum sóttnœma kláða.

Vér reddum mál þetta með oss á fundi 26. f. mán. og verðum vér fyrirfram að athuga, að það var flestra manna meiníng sú, að fjáreigandinn Halldór skólakennari Friðriksson mundi hafa afráðið að lóga öllu hinu sjúka og grunaða fé nú á þessu hausti og mun sú ætlun manna hafa einkum verið byggð á því, að hann var þá, er vér reddum

1867 Október

málið á fundinum, eigi farinn að hafa útvegu um neitt vetrarfóður handa þessleiðis fénaði; en einmitt síðan, og sérílagi þegar nokkur kom fram á þ. mán., mun hann hafa farið að hafa útheyis aðdrátt eptir föngum, enda er það nú talið fénaðalaust, at hann ætli að setja á vetur um 20 fjár, af þessum gamla stofni sínum. En verði svo sem virðist auðsætt at beiðendunum má þó framar virðast tilvorkunnar þó að þeir líti á sjór og fulltingis bæjarstjórnarinnar, í þessu máli, sem sauðkindur þessa manns hafa reynzt forsálkari til lækninganna heldren sauðfé annara flestra ef eigi allra annara er hafa átt við þenna kvilla að stríða í sauðfé sínu, þar sem það mun óefað er borið er fram í umkvörtun þeirra, einnig ytri herra Cancellíráð er líka best kunnugt að fé Haldórs Friðrikssonar hefir verið með kláða að Klöpparholti í alt vor og sumar allt framundir miðjan þ. mán., en í annan stað hefur fé þessu verið haldið hér í högum kaupstaðarins í allt sumar, svo að það hefir verið hrein frágöngssök fyrir alla aðra innbúa Reykjavíkur umdæmis að eiga hér nokkura

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

kind heilbrigða í heimahögunum
því at þeir hefði getat þat og viljat
at öðruleytr. — Og svo framt eigi tak-
ist betr at bæta þetta fé á kom-
anda vetri heldren orðið hefir
til þessa, heldr reyndist um eigi al-
heilt og grunlaust fram yfir árslok-
in, þá virðist oss at þat megi með
einu móti haldast uppi at
svona einn maðr, og þat þótt
sá maðr er hvorki hefir né þarf
at hafa neina atvinnu af kvik-
fjárrækt, og sem þar at auki sár-
litla eðr svo at segja alls enga
réttar til-sölu getr haft til fjárbeitar
um úthaga bæjarins, megi með
því at halda hinu sjúka og grun-
aða fé sínu víðsvegar um land
bæjarins á næstkomanda vori
og sumri, sita öllum öðrum kaup-
staðarbúum í ljósi, ætla vera því
til beinnar fyrirstöðu at þeir hver
fyrir sig og allir yfirhöfuð geti átt
hér og haft nokkra sína heilbrigða
sauðkind í landinu.

Af rökum þeim sem hér eru
tekin fram og at öðru leyti í
krapti grundvallarreglanna í
tilsk. 5. Jan. 1866 verðum vér at leyfa
oss að fela málefni þetta gjörði

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

forsjá yðar herra Kanselíráð sem lög-
reglustjóra bæarins til allra þeirra
tilhlutunar og ráðstafana, sem
hlíta mætti svo að það yrði séð far-
borða, að þeim sjálfsagða rétti bæar-
búa að geta haft heilbrigt sauðfé
hér heima fyrir í úthögum kaup-
staðarins, verði eigi einasta berlega mis-
boðið og hann brotinn á bak aptr nú
framan af vetri þessum og hið næsta
vor og sumar einsog óneitanlega virð-
ist hafa verið þetta ár. Og má einnig
taka það fram, að bændurnir í nágranna-
hreppunum, Seltjarnarness hreppi, en
bæir þeirra liggja umhverfis kaup-
staðarlandið á alla vegu, einsog kunn-
ugt er, hafa einnig og fleirum sinn-
um borið sig raunalega uppvið
oss fulltrúana undan þessu athæfi
skólakennara H. Kr. Friðrikssonar
næstliðið vor og sumar, og þeim háska
er þeirra heilbrigða fjárstofni sé svo auð-
sjáanlega þaraf búinn ef hinu sama
skyldi enn fram fara árið sem kemur.

J. Guðmundsson. H. A. Sivertsen H. Jónsson
O. Finsen Th. Stephensen Jón Þórðarson

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

December 1867.

No 125.

Til bæarfógetans. 5. Dec.

Á fundi bæarfulltrúanna í dag var gengið til kosningar á hinum 3. manni í kjörstjórn kaupstaðarins, samkvæmt 9. gr. í bæarst. reglugj. til þess að undirbúa að verði og gengið fyrir að kjósa nýjan bæarfulltrúa með byrjun næsta árs í stað undirskrifaðs Jóns Guðmundssonar er hefir útendað hins lögákveðna starfstíma í bæarstjórninni með lokum þ. á. – Var nú þannig kosinn í kjörstjórnina með atkvæðafjölda herra O. Finsen, hvað eg hérmeð tilkynni yðr samkvæmt gjörðabók vorri.

J. Guðm

p.t. formaðr.

No 126.

Til Bæarfógetans 10. Decbr.

Eptir að vér bæarfulltrúarnir, ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~, með heiðruðum bréfum yðar, herra kanselíráð 29 og 30 f. m. án höfðum fengið

a. Áætlun fátækranefndarinnar um það fé er þurfi úr bæarsjóði að leggja í þarfir þurfamanna árið 1868 að upphæð 1078rd 48ß

b. Áætlun barnaskóla nefndarinnar um það hvað mikið þurfi að ætla til barnaskólahaldsins úr bæarsjóði hið sama næstkomandi ár 1868, – að upph. 661rd –

og eptir að áætlanir þessar höfðu borizt um, kring milli vor til yfirvegunar og rannsóknar [illegible]

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

1867 December

þætti vera til umræðu á fundi með oss 6. þ. mán og fundust eigi nógar ástæður til að fresta samþykki á þeim eins og þér nú leggja fyrir, en þvert á móti þótti sjálfsagt að áskilja, að gjaldkerar hvorutveggja nefndarinnar væri viðbúnir við að koma fram með allar ítarlegri upplýsingar sem þörf væri á, viðvíkjandi eptirstöðvum gjöt-anna að árslokum, hvers fyrir sig og aðrar fasteignir þá bæjarstjórnin hefði nokkar ástæðu á að færa móti þessar hinar áætluðu upphæðir nefndarinnar, þegar bæjarstjórnin um lok þ. mán. byrjar á áætlun yfir öll bæjargjöldin fyrir næstkomanda ár 1868.

J. Guðm. H. A. Sivertsen. H. Jónsson. O. Finsen. Th. Stephensen. Jón Þórðarson.

No. 127

Til Bæjarfógetans s. d. —

Bréf það frá Þorláki Péturssyni, lausamanni í Litlaholti hér í kaupstaðnum, dags. 20. f. mán., er þér herra Cancellíráð sendið þall frá yður það er þér álitið það áheitnum yðar ri 2. þ. mán. — hvar með Þorlákur fer fram á, að fá útvísað hæfilegt svæði til útgræðslu og bæjarstæðis í austan verðu móholtinu þar sem alfaravegurinn liggr suður til Öskjuhlíðar, og fyrir austan veginn milli hans og mómýrarinnar fyrir norðan svo, nefndan Pétursstíg, — kom til umræðu og álykt á fundi vorum 6. þ. mán. — Varð þar eptir nokkr-ar umræður, samhuga álit vort um það mál, að eigi væri gjöranda að útvísa nein-um byggingarpláz og til umgirðinda útgræðsla pláz þarna á því svæði og innan umrædda þessa er beiðandinn fer framá, því bæði liggja stígur og beinastir útreiðsluvegir að svæði þessu og yfir það til breiðsluholtanna fyrir vestan veginn, og svo er þetta þerriland fyrir mó á svæðinu sjálfu og þar til seinast þangað úr gröfunum, þar austanvið Mórdum munda því verða erfiðleikar búnir og ýmisleg óhagr, ef hér yrði næst bygt og gjörðingar allt um kring meginhluta þessa þerri holts til þess að græða

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

þar uppi tún eða slægjuland, enn og beiðandi lært í forna. Þarað auki virðist mega athuga hérvið, að beiðandanum Þorláki Péturssyni var útvísað og heimilað nýtt bæjarstæði með allt líklegu útgræðslu svæði ~~og með að því tilheyrandi~~ fyrir rúmum 3 árum hérfrá (sbr. byggingarnefndargjörð 13. Maí 1864 og bréf bæjarfulltrúanna 20. Júlí s. á.) og veit maður eigi til að beiðandi hafi fært sér þá heimild í nyt eða unnið þar að, hvorki að einu né neinu síðan.

Vér álítum því að þessa beiðni beri ekki að taka til greina, og endursendum hana hér með fylgiskjölum (Ól. – allir)

№ 128

Til Sama s. d.

Með heiðruðu bréfi 24. f. mán. hafið þér herra Kanselíráð, gefið oss tilvitundar, að Stiptamtið hafi s. dag kvatt konuna Solveigu Pálsdóttur, yfirsetukonu á Vestmannaeyjum til þess að vera yfirsetukona hér í staðnum (og sjálfsagt jafnframt í Seltjarnarnes hreppi) með embættislaununum þeim og tekjunum er starfa þessum hefir fylgt hingaðtil. Jafnframt hafið þér ~~sent oss~~ herra, sent oss beiðni hennar 26. f. mán. hvarmeð hún fer þess á leit, að bæjarstjórnin láni henni eða láta greiða sér þegar sem slíkjandi lán 30 rd uppí hennar væntanleg laun, þannig að lán þetta endurgjaldist mánaðarlega með því að halda svo og svo miklu af launum hennar hvern mánuð unz skuldin væri ~~að~~ endurgoldin að fullu. Landlæknir vor herra Jústizráð Dr. J. Hjaltalín hefir veitt beiðninni meðmæli sín ~~að því~~ sem að henni verði veitt þetta lánið.

Vér ræddum um mál þetta með oss á fundi 6. þ. mán. og urðum vér að verða á einu máli um það, að eigi gæti orðið tiltök um að veita hið umbeðna lán úr bæjarsjóði né heldur aðra slíka öðruvísi fyrir fram greiðslu uppí áfallandi laun

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

helldren helming árslaunanna í meðalegi. Nú fá baðar yfirsetukonurnar sem hér eru, eigi nema 53rd 32ß tilsamans úr bæjarsjóði árlega þ. e. 26rd 64ß hvor, þeirra og leiðir þar af að oss þótti eigi gefandi málið á að veita hvorandi meiri fyrir framgreiðslu en þegar 1. Janr 1868 en 13rd. með því skilyrði þó, að bæjargjaldkeri heldi eimi af launum Sevandeins 1rd 8ß hverri mánaðanna frá

J.N. 2. 1. Janr til 31. Desbr 1868. Þó en þessu framt og vér urðum að komast að svofelldri niðurstöðu um fyrirfram greiðslu þá er hér var farið fram á upp í tilvonandi laun, virtist oss sér skaðlega takanda til greina, að þessi hin nýja yfirsetukona hafði verið pöntuð hingað af landlækni þegar staðurinn eptir dauða yfirsetukonunnar Helgu Egilsdóttur og stóra á henna að koma hingað, og þurfti þessi embættið sinni sem fyrst hún gæti, en hún eigi fengið það á stórum, sakir ógæftra og ferðalegra milli lands og Eyja fyrri komið var fram á vetur, og að fyrir það varð send hennar hingað austan úr Landeyjum, miklu kostnaðar samar helldren ef það hefði getað orðið fyr á sumrinu. Og þar sem nú sá helmingr yfirsetukonu launanna sem hér fellr í hlut var óáviðsatr og ókræfur frá ágúst mánaðar lokum (Helga Egilsdóttir dó í Ágúst þ. á.) og til 30. þ. mán er Stiptamtið hefir beiðandi ráðstafa, en fulltrúarnir sáu sér hins vegar eigi fært að bæta þannig úr bráða byrgðarþörf um hennar, sem samkvæmt rök eru færð fyrir hér að framan, hvað þessari nýju yfirsetukonu gagnist góðar vitnisburðir og meðmæli bæði að fornu og nú af landlækni, þá virtist oss sanngjarnt og hlutarins eðli tala fyrir því að eptirláta henni og veita þessi hálfsmissiris laun er þannig væri óborguð og óávaxið, frá 1. Septbr til 30. Nvbr þ. á. samtals 6rd 47ß.

Að vísu barst formanni með undirskrifuðum 2 dögum eptir

.: fundinn hér með fylgjandi áskorun landsk..

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

-inr, dags. 7. þ. mán. um að (aðgæta og) greiða hinni yfir-
-setukonunni hér í sókninni Þorbjörgu „Sveins-
-son" (líklega Sveinsdóttur") leiðan launa hlut-
~~frá dauða~~ af því hann hafi orðið að fela henni
á hendr öll ljósmóður störfin ~~frá~~ hér umdæm-
-isins síðan frá því Helga Egilsdóttir dó og
þangað til nýi yfirsetukona yrði skipuð í hennar
stað, úr því honum hefði eigi gengið að fá
„yfirsetukonu Katrínu úr Hafnarfirði"
til þess að taka aptr ljósmóður störfin hér
í umdæminu: En vér verðum að athuga ~~xxx~~
~~þess~~ í umræði þessari áskorun og kröfu (af hendi) land-
læknisins, að hann eigi fyrri nú hefir til-
kynnt bæjarstjórninni þessa ráðstöfun sína
og þó eigi látið uppi hvenær hann hafi sett
Þorbjörgu, eða að hvaða mála leyti hann hafi
haft í skilyrði að fá öll launin — að starfs-
auki þessi er á Þorbjörgu bættist var um
þetta tíma árs hvar að kalla nýja, og mein-
-ast að ~~hafa~~ margfalt meiri aukatekjur hafi
gjört hana ~~að~~ fyllilega í haldna þó ekki
fái hún þessi litlu laun, er hún eigi heldr
verðist að hafa á skilið hér, ~~og~~ að landlækn-
-irinn hefir sjálfr orðið fyrri til hins
að mæla með því að Sólveig Pálsdóttir
fengi aukastyrk, eða styrk til láns úr bæjar-
sjóði dálítið ~~xx~~ tyrtölu kringum þessa þarfra, ~~er fyr~~
~~vara~~ ~~xxxxx~~, er kona hennar hingað var
bundin um haustið, og að hvorugt þeirra,
hvorki landlæknirinn né Þorbjörg yfirsetu-
-kona höfðu í sínu þessum sínu máli,
heldr í fylsta óleina, eigi fyrri fulltrúarnir
eptir meðmælingu landlæknisins sjálfs
voru búnir á formlegan hátt, á fundi
að veita Sólveigu Pálsdóttur þenna
~~en~~ litla aukastyrk er hvorki hann
né annar æðri yfirvald hafðu ~~gjört~~
stigið neitt spor til að gjöra ráðstafað
eða veitt á annan hátt.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Vèr finnum því enga ástæðu til að breyt(a) gjört væri 6. þ.m. í ~~þessu~~ máli því sem hèr ræðir um eða að aptrkalla hana, - Viljum vèr mega biðja yður, herra kanselíráð, að gefa herra landlæknum þetta til vitundar, og í annan stað að leggja fyrir bæjargjaldkerann að greiða Solveigu Pálsdóttur úr bæjarsjóði 1° sem veitingu endurgjaldslaust ~~hún á~~ helmingu hennar í ökleudi yfir setukonulauna frá 1. Septbr til 30. Novbr þ. árs með 6rd 64/,2ß fyrirfram uppí laun ~~hennar~~ frá 1. Jan. þ. á 13rd en að hann haldi aptr sinni af launum hennar 1rd 8ß mánaðarlega til enda ársins. - Að síðustu biðjum vèr mega biðja, að yfirsetukonunni Solveigu Pálsdóttur verði gefin nauðsynleg undirvísun um það hvers hún framvegis megi ~~álit fara~~ eiga í vændum og fenga eptir hjá bæjargjaldkeranum. alvid)

Jón Guðm. (O. S.

№ 128

Til Bæjarfógetans 10. Desbr

Með heiðruðu brèfi 5. þ.mán. hafið þèr, herra kanselíráð sent fulltrúunum til álita, eptir fyrirlagi Stiptamtsins, ~~2. Desbr á undan~~ ritað þeim 2. des. þ. mán., eina eptir-an við skjalið sjálft, ~~þeim ráð~~, um kvörtun frá 13 tomthúsmönnum og húseigendum hèr vestantil í bænum, yfir því, að bæjarstjórnin hafi fyrir skemmstu gefið vilyrði, ~~því að byggja rétt~~ að einn af kaupmönnum þeim sem hèr reka verzlun, er hafði ~~farið á~~ látið fara þess á leit, ~~við bæjar hana~~ sakir vantandi byggingarstæðis, að mega fá að reisa frá stofni kaupstaðarhús í hinni svo nefndu Gróf, ~~hefir með atkvæðafjölda og með ákveðnum~~ skilgreinum gefið honum vilyrði fyrir því eptir þeir ~~útskrifaði~~ sem byggingarnefndin nákvæmar ákvað, innan þeirra skilgreina og takmarkana sem ~~hefir~~ Gróf leyfð slíka byggingi og álita lóð

endrunir, að þarsem þeir þarmeð yrði útilokaðir ~~frá~~ að öllu leyti frá að geta haft uppsátur ~~fyrir~~ í Gróf inni fyrir fiskiskip sín og báta einsog verið hefir, þá sé þeim eigi aðeins þarmeð bakaðr ómetan- legr ~~andi~~ hnekkir í aðal og einka atvinnu þeirra þar sem er sjáfarútvegrinn og fiskiaflinn, heldr sé og hérmeð brotinn á þeim réttr sá er þeir, ~~að minnsta kosti hver fyrir sína lífstíð~~ einmitt hafi til óskerts og ómeinaðs fiskibáta uppsáturs ~~í þ.~~ þarna í Grófinni, að minnsta kosti hver þeirra fyrir sig um þeirra lífstíð ~~æfilangt~~. Þarað auki halda kærendrnir því fram að slíkt leyfi bæarstjórnarinnar til þess að vér megi ~~að~~ reisa bygg- ingar í Grófinni sé eigi aðeins mótkvæft bréfi lögstjórnarinnar 15. Febr f. á. heldr einnig því áliti ~~er stiptamt~~ og niðrstöðu er bæarstjórnin sjálf hafi komizt að og stiptamtið þá hafi aðhylzt. Þegar ~~spurs- málið var~~ samlynja spursmáli, um að mega byggja kaupstaðar hús í Grófinni, var hreift haustið 1865. Einungis [illegible] herra kanselíráð er [illegible], þá er

Vér ~~[illegible] þetta,~~ Umkvörtun þessi ~~er einnig~~ sprottin af því sem viðtekið var á sam- eiginlegum bæarstjórnarfundi .. þ. mán., þarsem ~~hann~~ bæarstjórnin tók þarað lútandi beiðni frá talsmanni ~~Kaupmanns~~ verzlunarhússins Joh. Jacobsens & Co. ~~hér í~~ um að þeim yrði leyft að byggja frá stofni tví- loptað steinhús í Grófinni, gat að vísu kost, á þessu með áskildum skilyrðum, eins og sú gjörð bæarstjórnarinnar ber með sér.

Nú er vér ræddum mál þetta með oss á fundi 6. þ. mán. — þá er þess fyrst að geta að meðundirskrifaðr Jón Þórðarson full- trúi tómthúsmannanna, var nú einnig á áðrnefndum [illegible] þ. mán. á gagnstæðu áliti ~~um~~ við hina 5 fulltrúana, og ~~kann~~ vildi hann því nú gefa ~~kæru~~ skoðun ~~sinni~~ meðhald í allri aðal -skoðun þess, og mótmælir að sínu leyti ótvíræði úrslitum á málinu heldr en þeim er hann hélt fram á hinum fyrra fundi

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

En vjer hinir 5 fulltrúarnir verðum aptr að
athuga það fyrst fram, að þóað bæjarstjórnin eða
meiri hluti hennar hafi að vísu með hinni fyr-
nefndu gjörð gefið af hennar hálfu verzlunarhúsinu ~~Sal.~~ Jacobsen
& Co kost á byggingarstæði í Grófinni, þá virðist
svo sem þær takmarkanir er bæjarstjórnin hafði í skilyrði ~~þær og skilyrði~~ ~~er~~ bæði
með tilliti til húslengdar innar og afstöðu, og til tímans
er byrja mætti að byggja, hafi eigi verið beiðanda
að skapi eða þótt aðgengilegar, þar sem hann
hefir enn ekki farið útmælingar byggingar-
nefndarinnar á leit eða [illegible] hagsker-
valdsins. — Að þessu legði með því væri að ~~verið~~ ~~bygg~~ ~~fyr~~ ~~sem slíkt~~ að fyrirkomu-
malið sjálft ekki lagt fyrir til úrgreiðslu, ~~hvorki~~ eða
og þá heldr ekki það atriði hvort ~~hin fyrirlögð~~
þessi umtöluðu þerra 13 á við nógileg rök
að styðjast eða ekki; allvarugt getr að vorri ætl-
an komið til álita fyrr en málinu er komið svo
að stiptamtið ~~sam~~ ~~þykki~~ samþykki eða ekki
samþykki útmælingu byggingarnefndarinnar
~~samþykki~~ & og þau skilyrði bæjarstjórnar-
innar sem þar fyrir verða til grundvallar
lögð. Eigi að síðr þykir réttara, ~~at~~ ~~at~~ úr því
stiptamtið nú hefir lagt umtöluðu þessa
fyrir til álita, að fara nokkrum orðum um
aðalefni hennar og rökgreindaleiðslu, og
verðum vjer þá sérstaklega, og í öllu verulegu ~~að~~ skírskota til
álitsskjala bæjarstjórnarinnar og úrskurðar
stiptamtsins um þetta mál haustið 1865,
og er það svo bert af kærunskjalinu sjálfu,
að ekki þarf þessinnar frekari útlistunar
við, að það er byggt á á þreifanlegum misskiln-
ingi bæði á þessum álitsskjölum og á
sjálfu lögstjórnarbrefinu 15. Febr. f. á.,
þar sem kærendrnir fara því fram, að bæjar-
stjórnin, með því nú að gefa kost á að
mega byggja í Grófinni brjóti um þver bak
tillögur sínar og úrskurð stiptamtsins um
málið frá 1865. Því það er auðsætt af öllu
því er gjörðist og var afráðið um mál þetta
í hittedfyrra bæði af ~~stiptinu og~~ löggra og

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

aðri stjórnarvöldum, að með þeim bak-
görðunum og skilgörðum sem bæjarstjórn-
in hefir nú gjört kost á að mega byggja
í gröfinni í sambandi með þeim á lyst-
unum er ~~er~~ jafnframt voru teknar til
þess að byrja nú þegar í vetr á að undir-
búa nýtt uppsátr fyrir vestan Ullar-
húsa þorpið, — ~~að bæjarstjórnin~~ þá hefir
hún gjört þetta í fyllsta samkvæmni við
þær [illegible] ~~þar sem byggt var á~~ sem úrslit málsins
1865 voru einkanlega byggð á.

Jafnframt því að endrsenda umkvört-
unarskjalið með þessu áliti voru, vil-
jum vér leyfa oss að stinga uppá að
stiptamtinu ~~sé~~ verði einnig send ~~in eðlenar~~
~~út~~ útdráttr úr eldri af fundi ~~be~~ og gjörð
bæjarstjórnarinnar um þetta mál .. þ.
mán, — eða þá svolagað ágrip þar af, sem
þér ~~yðr~~ herra conferenzráð munið álíta nægi-
legt upplýsingar til upplýsingar.

(Allir undir)

No 130

Til bæjarfógetans 10. des.

Með heiðruðu bréfi yðar 26. f. mán. hafið
þér herra kanselliráð, sent oss bréf yfir-
stjórnenda Thorkilliisjóðsins, stiptsyfirvald-
anna yfir Íslandi, áhrærandi þá árlegu
hluttöku Reykjavíkur kaupstaðar til móts
við aðra hreppa í hinu forna Kjalarnes-
þingi, í vöxtum téðs sjóðs, sem fyrirskipuð
er og veitt með allrahæstum konúng-
úrskurði 5. Oct. f. á. (birtum með bréfi
kirkju og kennslustjórnarinnar 21. des. s. á.)
til kristilegs uppeldis og fræðslu fátækum
börnum í hinu forna Kjalarnesþingi.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

1867. Desember.

Eptir að málefni þetta var búið að gánga um kríng milli okkar tilsjónarbestos og yfir-vegunar, ræddum við það með oss á fundi 6. þ. mán., og varð samhuga álitsatkv. og niður-staða um það, að því leyti sem það nú liggur fyrir til úrgreiðslu, á þessa leið:

Einsog það er með berum orðum á-kveðið í kirkju og kennslustjórnarbréfinu 17. Desbr. f. á. og þessu samkvæmt einnig tekið fram í bréfi stiptsyfirvaldanna, að fátækra-nefndin og skólanefndin hér í kaupstaðnum eigi, í sameiníngu að skipta niður og verja þeim hluta af leigunum sjóðsins, sem yfir-stjórn Thorkillii sjóðsins, ákveður að ætlaður skuli á ári hverju til uppeldis fátækum börnum þar o. s. frv., eins virðist það eðlilegast og réttast að þessar hinar sömu nefndir takist nú þegar á hendur og gángist frá upphafi fyrir öllum þeim undirbúníngi sem áskilinn er og fyrirlagður í bréfi stiptsyfirvaldanna til þess að geta fengið þá tiltölu fátækra barna sem Reykjavíkur kaupstað ber af hinum árlegu vöxtunum, og virðist svofeldur undirbúníngur málsins að vera eðlilegri og hagfeldari því fremur, sem dómkirkjuprestinum, er samkvæmt stöðu hans sem sóknarprests, sjálf-sagt verður að líta á um útfyllíngu eyðublað-anna er fylgdu, – einsog þér herra kanselíráð jafnframt takið fram í þessu bréfi yðar, einnig

er lögboðið formaðr í báðum nefndunum
bæði fátækranefndinni og barnaskólanefndinni;
og virðist enn fremur takanda fram, að undir
þá aukastjórn bæarmálefnanna sem fátækra-
nefndin hér í staðnum hefir á hendi að lögum
en einn bæarfulltrúanna hefir jafnan sæti
í nefndinni og hinir 2 nefndarmennirnir
eru tilnefndir og kvaddir af bæarfulltrú-
unum (Bæarst. reglug. 18. gr.) — liggja
öll þau hreppstjórnarstörf sem viðkoma
framfærslu og ráðstöfun ýngri sem eldri
þurfamanna í kaupstaðnum eins og öll
önnur fátækra mál yfir höfuð að tala;
einnig þessvegna virðist eðlilegast og réttast
að sá hluti undirbúningsins undir þau
mál sem stjórnarbréfið leggur hreppstjór-
unum á herðar, eigi hér einkanlega [með tilliti til hlutar áðurnefnds af skólanefndinni]
að leysast af hendi af fátækranefndinni
(sem leitist af hinum á minnsta rétta
sem henni er áskilinn til þess að eiga
hlut að máli um það, hvernig þeim
hluta varkárna sem Reykjavíkur kaup-
stað viðvíkur, verði varið á hvert.

Jafnframt þér að senda hérmeð
½. tilbaka bréf stiptsyfirvaldanna með eptir-
blöðum, og í trausti þess að þér herra kan-
sellíráð verðið sammála þessum til-
lögum vorum, biðjum vér yður þá
gjöra að gángast fyrir því að fátækranefnd-
in og skólanefndin takist þann starfa

á hendr, sem hér ræðir um, og leysi hann af hendi innan ákveðins tíma og er það vitaskuld, að formaðr bæarfulltrúanna er fús á að taka þátt í útfyllíngu eyðablaðanna og láta af hendi allar aðrar upplýsíngar sem kostr er á, svo framt formenn hinna tveggja nefndanna skyldu óska þess.

Jón Guðmundsson. H. A. Sivertsen. M. Jónsson. O. Finsen. Th. Stephensen. Jón Pétursson

No. 131.

Til Bæarfógetans 22an Janr.

Hérmeð skal eg eigi láta hjálíða, að skýra yður herra Cancellíráð, frá því, að á fundi bæarfulltrúanna í gjær, framfóru þessar kosningar:

1) var eg undirskrifaður kosin fyrir formann bæarfulltrúanna
2) Yfirdómari Jón Pétursson fyrir varaformann þeirra, og í barnaskólastjórnina, ístað málaflutningsm: J Guðmundssonar
3) Verzlunarstjóri Th Stephensen úr flokki bæarfulltrúanna, ístað Agents O Finsens, í fátækrastjórnina,
4) Kaupmaður J Heilmann einnig í fátækrastjórnina, ístað Geirs Zoëga er gengið hafði út úr henni, og
5) Kaupmaður O Möller fyrir bæargjaldkera.

No. 132.

til Bæarfógetans 7/2 Febr.

Um leið og vér hérmeð endursendum yður ~~bréf~~ herra Cancellíráð bréf Stiptamtsins dags 31. f. m., hvarmeð það samþykkir að hið áætlaða lán, ~~af bæarstjórninni~~, til gjörðar á Hlíðarhúsavegnum, megi taka, viljum vér ekki undanfella að gefa yður til kynna, að okkur ~~á fundi~~ kom saman um á fundi í gjær, að biðja yður ásamt formanninum að gera ráðstafanir þær, er lántaka þessi útheimtir

No. 133.

til Bæarfógetans 30. Marts.

Hérmeð leyfi eg mér, að senda yður herra Cancellíráð, til vanalegrar ráðstöfunar: Niðurjöfnun fulltrúanna á bæargjöldunum fyrir yfirstandandi ár.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

April ~~Marts~~ 1868

No 134.

Til Bæarfógetans 6 April

Med heidrudu brjefi 4 þ.m. hafid þjer, herra Cancelliráð, sendt bæarfulltrúunum afskrift af ~~útmælingar~~ gjörð byggingarnefndarinnar, hvarmed hún ávísar N. Hafliðasyni hússtæði á Hlídarhúsalódinni, og um leid æskt eptir ~~staðfestingu bæarstjórnarinnar~~ að bæarstjórnarinnar staðfesti þessa útmælingu. Á fundi þeim er ~~fulltrúarnir~~ vér héldum í dag, kom ~~þeim~~ oss ásamt um, að ~~frá~~ at hálfu bæarstjórnarinnar, ekki sé ástæda til ~~að mótmæla~~ annars en að stadfesta þessa gjörd byggingarnefndarinnar, sem og líka að fela ydur á hendur, rádstafanir þær, er breitíng á eptirgjaldinu af túnparti þeim, sem þessi útmæling skerdir, hafa í för med sjer. Afskriftina af gjörd byggingarnefndarinnar ásamt ~~og~~ uppbodsskilmálunum endursendum vér ydr hérmed.

No 135.

til Bæarfógeta 12te Júní

Hérmed leyfi eg mér, að senda ydur, herra Cancelliráð, til frekari rádstöfunar niðurjöfnun bæarfulltrúanna, sem þeir gjörd í dag á þá hinu nýju bæarbúa, er ekki voru komnir hér í bæinn, þegar adal nidurjöfnunin fram fór í vor.

No 136.

Til Stiptamtsins 20. Júni

Með heidrudu brjefi dags. igær hefur Hra. bæjarfógetinn sent fulltrúunum oss brjef frá Stiptamtinu til bæjarstjórnarinnar dags. 15. þ.m. er umrædir kæru Hra. J. Gudmundssonar ásamt fleiri bæjarbúa, yfir stefnu þeirri, í hverja bæjarstjórnin lætur leggja hinn nýja alfaraveg, og hvarmed Hra. J. Gudmundsson líka beidist þess, að Stiptamtid leggi forbod á að starfa þessum verdi hjereptir framhaldid, þartil ædri úrskurdur sker úr máli. Vidvíkjandi nefndu forbodi, er Stiptamtid ber undir álit fulltrúanna, þá kom oss á fundi igær saman um, að þar rádning verkamanna þeirra, sem frá vertídarlokum

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

voru teknir til að vinna að Ellidarhúsa og alfaraveginum, er bindandi fyrir bæjarstjórnina til Jónsmessu, og þar þykir óhentugra á þeim fáu vinnudögum, er eptir eru til nefnds tímabils, að byrja á nýjum störfum, þá höfum vjer afráðið fyrst um sinn að framhalda starfanum við alfaraveginn hina næst komandi daga (fram að 24. þ.m.), og mun hann þá verða kominn frá hoðarhorninu við Steinkudys og niður að Skólavörðu, og með sjerlegu tilliti til, að hið ætlaða fje til vegagjörða og annara bæjarþarfa þá að mestu lyti er protið, og lengri starfi að alfaraveginum, sem þó mætti sýnast mjög æskilegur, til þess nú strax í sumar að geta gjört hann greiddan niður að bæjarþorpinu, þessvegna er ómögulegur, nema með lántöku.

Viðvíkjandi spurningu Stiptamtsins um, hvort J. Þórðarson og H. Jónsson hvor sjerílagi ekki hafi vísað á hinar sem No 1 og 2 tilgreindu vegastefnur, þá játum vjer því. Um bréfum Th. Stephensens til ~~[illegible]~~ Skotunnarfundarins, 6. þ.m., sem og líka ástæður þær, er mæla með skólavörðustefnunni, og tilgreindar voru á fundi, er haldinn var af Hra. bæjarfógetanum 25. f.m., vonum vjer að hann gefi Stiptamtinu greinilega skýrslu, og álítum því ekki þörf hér að tilgreina þær, í þeirri von, að þær rjettlæti ályktun vora (meirihlutans).

Að svara þeim ýmsu ástæðum, sem Hra. J. Guðmundsson fyrir hönd sjálfs sín, 21 annara og, að sögn hans, „jafnvel miklu fleiri bæjarbúa,“ um hverra tölu upphæð vjer erum ófróðir, álítum

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

vjer fulltrúunum meðfram sem óviðkomandi
og viljum því einungis stuttlega koma við hin
helstu atriði, er beinlínis snerta bæjarstjórnina
eða aðgjörðir hennar.

Það er þá sagt í brjefi Hra. J. Guðmundssonar
1) að menn viti eigi annað sannara, en að
allar bæjarstjórnir síðan 1840 í einum anda
hafi verið samþykkar því að framhalda nyrðstu
vegastefnunni, og sem Vegamótsbrúin, er mun
hafa verið lögð 1844-46, ber sönnun fyrir;
2) að skólavörðustíg 1857-58 eptir viðtekt 5 fulltrúa
hafi átt að viðhalda og friða fyrir hesta- og manna-
umferð einungis til skemmtivegar fyrir bæjarbúa.

Í tilliti til viðtektar bæjarstjórnarinnar síðan
1840 þá verðum vjer, yngri hlutinn, því verr að
viðurkenna vanþekkingu vora, en hinir eldri full-
trúar, J. Þórðarson og H. Jónsson, sem þó um lengra
tímabil, nl. fyrst um 1846 mun annar þeirra
hafa komizt í bæjarstjórnina, og þannig ættu að
ná til að hafa nokkra þekkingu ~~til~~ ýmsra ráða-
gjörða bæjarstjórnarinnar á hinu tiltekna 15-25
ára tímabili, hafa ekki minni til að slík
ákvörðun hafi verið gjörð eður staðfest.
Að Vegamótsbrúin, sem er lítill hluti af hinni
áformuðu vegalengd, sje vottur þess, að hin
nyrzta stefna vegarins eigi að vera regla
fyrir því, hvar vegurinn skal vera, þegar hann
er gjörður að nýju, getum vjer enganveginn
viðurkennt, heldur verðum vjer að álíta, að
þegar hinar gömlu Traðir yfir Stiftamtmanns-
túnið voru lagðar niður, ~~í bæinn~~ varð alfara-
vegurinn ekki á annan hátt leiddur niður
í bæinn, en með því að byggja Vegamóts-
brúna, sem síðar aptur fjekk endurbót. Eptir
þá gildandi skoðunum um vegi má víst

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

álíta ekki ólíklegt, að gamli alfaravegurinn
muni hafa þótt full hæfilegur sem þjóðvegur
því það er fyrst á síðari árum að vegabætur eru byrj-
aðar á nú tíðkaðan hátt, nl: með upphækkun, og
getur maður því af tilbúningi vegarins á tabrúarinnar
eins vel útleitt þann skilning, að gamla veginum
ætti framvegis að viðhalda. Þarsem Hr. Jón Guð-
mundsson talar um nyrzta vegastefnu, liggur sá
skilningur næst, - því af ókunnugleika getur það
naumast verið — að hann þarmeð meini gamla
veginn; en þetta á þó víst ekki að skiljast svo,
heldur sem vegur № 2, eður miðstefnan.

Að skólavörðustígur eingöngu hafi verið ætl-
aður fyrir skemmtiveg, sýnir að vísu gjörðabók
bæjarstjórnarinnar, en hún sýnir líka að þeir strax
á því af mótmælendunum tilteknu tímabili
nl: í Juni og Juli 1858 hafa farið að leyfa, fyrst
1 og síðan 2 mönnum að aka grjóti niður
eptir stígnum. Ekki löngu síðar munu stólpar
þeir, er voru settir til að varna hestaumferð,
teknir burt, og mun stígurinn ekki síðar
hafa verið friðaður fyrir brúkun, þartil líka á
síðustu árum ekkert viðhaldið. Þetta sýnir ljós-
lega, að skólavörðustígurinn líka er bænum þarfur
og jafnvel nauðsynlegur sem erfiðisvegur, þegar tekið
er tillit til hversu mikla atvinnu steinflutningr
hefur gefið bæjarbúum á síðari árum, og þótt hann
nú sje gjörður að alfaravegi, er tilganginum
með skemmtiveg ekki þarfyrir með öllu
sleppt, því með 8 álna breidd getur hann nægt
báðum tilætlunum, og hefur þó líka þann kost
í för með sér, að tilbúningur skemmtivegar
þess, er bæjarstjórnin 1857-58 á að hafa undir-
gengist að láta bæjarbúum í tje, burtfellur
og þannig ljettir á kostnaði þeim, er skemmti- og
alfara-vegurinn hvor í sínu lagi vildu skapa bæjarsjóði;

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

1868. Júní.

Þegar að því er komið, einsog til er tekið í brjefinu, að hinir eldri bæjarstjórar um næstl. 15 ár ekki viti af neinum mótmælum gegn hinni (að okkur finnst ekki rjett nefndu) nýrzttu ~~stefnu~~ vegastefnu, þá verðum vjer (yngri hlutinn) að styðja oss við framsögu hinna eldri núverandi bæjarstjóra um þetta efni; líka er það auðsjáanlegt, að á meðan ekki átti að taka til framkvæmda, var nægur tími til mótsagnar, og sú tíð er nú fyrst fram komin.

Endaatriði brjefsins, nefnil. það óhikaðar skoðanir, ómekktar ályktanir og sýnilegar gjörðir undanfarinna bæjarstjórna á 15–20 ára tímabili rjettilega megi vega móti þriggja nýrra fulltrúa áliti, viljum vjer í almennum skilningi gefa meðhald; en hér geta líka gefist undantagur, því tíminn getur breytt áliti manna á ýmsum skoðunum, og það hjá sömu mönnum; og mun slíkt mega finna hjá hinum eldri bæjarstjórum, en þar vjer (meirihlutinn) álítum oss skylt að framfylgja og framfylgjum meiningu vorri um þetta ágreiningsefni, eptir beztu meðvitund, getum vjer eigi fráfallið áformi voru með veginn, þótt það sé mótstætt skoðan þeirri, er Hr. J. Guðmundsson heldur fram, sem áður viðurkenndri af bæjarstjórninni, en sem oss þó finnst ekki sönnuð, og aldrei hefur verið nema óframkvæmd.

No. 137.

til Bæjarfógetans 22. Júní

Umliðið og eg hérmeð aptursendi yður, Herra Cancellíráð, bréf Stiptamtsins dags. 15. þ.m, ásamt kæruskjali frá J. Guðmundssonar viðvíkjandi alfaraveginum, er þér með bréfi 19. þ.m sendið bæarstjórninni til yfirvegunar, sendi eg yður ~~og~~ líka bréf til Stiptamtsins dags 20. s.m hvar ~~hvar~~ ~~hver~~ hver fulltrúarnir lýsa áliti sínu um vegagjörðina og fleiri viðkomandi því (kæruskjalinu)

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

No 138

til bæjarfulltrúa J. Þórðarsonar 23da Júní

Þareð þér ekki hafið undirskrifað bréf vort bæjarfulltrúanna til Stiptamtsins viðvíkjandi alfaravegunum dags 21ta þ.m. vil jeg hérmeð ~~skora á~~ biðja yður að þér gefið mér vitnisburð um: hvört þér við skoðun á þeim 3 ~~(vega)~~ stefnum alfaravegarins þann 6ta þ.m. ekki ~~hafið ráðið~~ hafið vísað Stiptamtmanni til stefnu miðvegarins (No 2), þar þessi spurning, einsog þér víst munið, er lögð fyrir bæjarstjórnina í Stiptamtsbrjefinu af 15. þ.m. HS.

No 139

til bæjarfógetans 24. Júní

Hérmeð leyfi eg mér að senda yður, herra Cancellíráð, svar bæjarfulltrúa J. Þórðarsonar uppá áskorun mína í bréfi dags: í gjær, viðvíkjandi vottorð um að hann við skoðun á þeim ýmsu stefnum alfaravegarins þ. 6ta þ.m., hafi vísað til stefnu miðvegarins (No 2). HS.

No 140.

til bæjarfógetans 27. Júlí

Hérmeð leyfi eg mér að endursenda yður, herra Cancellíráð, bréf barnaskólanefndarinnar dags 6ta þ.m., hvarmeð hún biður um 30rd viðbót við hina áætluðu 100rd til viðhalds á skólahúsinu, sem bæjarstjórnin samþykkir, þótt beiðni þessi nú megi heita ofseint framkomin, eptir að ~~þar~~ hin aukni kostnaður er áfallinn, og ~~beiðnin~~ bréfið ekki heldur lýsir því hvört þessi aukakostnaður hafi verið brýn nauðsyn

No 141.

til bæjarfógetans 10. Septbr

Hérmeð endursendast yður, herra Cancellíráð,
1) Þrjár útskriptir af gjörðum byggíngarnefndarinnar, með áteiknun um samþykki

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

bæarstjórnarinnar
2) Bréf frá Factor Lévinsen dags. 24 júní
3) Bréf frá bæarfúlltrúa J Þórdarsyni dags 11. Agúst,
~~4 Bréf frá Kaupm. E Waage~~
4) Ennfremur sendist ydur hermed, bréf frá bæarfúlltrúa J Þórdarsyni dags 15. Febr, vid=vikjandi ýmsúm ~~(?)~~ uppástúngum úm breitingar á kosningúm, kjörgengi ásamt fleirú í bæar=reglúgjördinni, med því fylgjandi álitsskjali dags. 26. Agúst, er herra J Pétursson og J Þórdarson, ~~(?)~~ hafa samid eptir bidni hinna fúlltrúana.

Nº 142.

til Grosserer M. Melchior i Kjøbenh. d. 21 October.

Med Skrivelse af Gaars Dato, samtidig med Aabningen af den nylig, særdeles smukt og solid opförte Skolevarde, har Hr. Cancelliraad A Thorsteinson meddeelt Os at De Herr Grosserer har interesseret Dem for dette Foretagende, og i denne Anledning tegnet Dem for en betydelig Sum, som har gjort det mulight at faa Arbeidet udfört, der, efter den Os tilstillede Regning, har kostet Rgdlr 1064. 48ß, og hvortil De höistærede Herr Grosserer, efter Herr Cancelliraadens Opgave, allerede har bidraget Cr. 300 Rgdlr, og desuden stillet i Udsigt at Deres hele Bidrag ville blive 350 Rgdlr. Vi ville derfor, paa Reykjavik Byes Vegne, som ved denne Deres ædelmodige og rigelige Gave har nydt en særdeles stor Forskjönnelse, som under sædvanlige Forhold neppe havde været opnaaelig, tillade Os at tolke Dem Vor hjertelige Taksigelse for en Velgjerning som længe vil mindes med Taknemlighed.

Nº 143.

til Bæarfógetans 26. Octbr

A fúndi þ. 23ja þ. m var rádid ad bidja ydur, herra Cancellíráad, sjá úm ad menn þeir, sem ýmist med edur án leyfis bæarstjórnarinnar, á lidnu súmri hafa haft heyskap á útjörd bæar,

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

=~~[illegible]~~ins, greidi bæarsjóði hæfilegt endurgjald fyrir þessi afnot af bæareigninni. Eptir sem oss er kunnugt, eru það:
bókbindari E Jónsson
skólakennari Jónas Guðmundsson
kaupm: G Lambertsen
Þorlákur Pétursson
Magnús Þorkélsson, Grímstöðum.
Oss hefir borist, án þó að hafa full skil fyrir, að bændurnir á Grímstöðum og Görðunum, hafi selt utanbæar mönnum af mó þeim er þeir á liðnu vori færðu upp í Fossvog. Hafi þettað átt sér stað, sem oss, sökum þess ~~að~~ mótak árlega fer minkandi á lóð bæarins, þykir óhæfilegt, viljum vér biðja yður, við nefnda men, ~~ef~~ og aðra er slíkt vildu gjöra að leggja forboð á, að þeir framvegis færi upp mó í landi bæarins til sölu til ~~utanbæar~~ ~~manna~~.

No. 144

Hérmeð endursendum vér yður, herra Cancelliráð; útskript af gjörð byggíngarnefndarinnar d: 5 Novbr, er vér samþykkjum og áætlanir fátækra~~nefndar~~ og barnaskólanefndanna fyrir næstk: ár, með áteiknun um samþykki vort. til Bæarfógetans 7. Decbr

Fulltrúi tómhúsmanna, J Þordarson, fráfellur beiðni sinni um lausn frá þessum starfa, ~~til~~ fyrst í stað til árslokanna 1869.

Til að gánga í kjörstjórnina til kosníngar á nýjum bæarfulltrúa, í stað O Finsen, höfum vér kosið J Pjetursson

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

1869. Januar

til Bæar-fógeta 20ta Jan.

Nr. 145.

A fundi þeim er fulltrúarnir héldu í gjær, framfóru þessar kosningar: að eg undirskrifaður var kosinn sem formaður og hr yfirdómari J Pétursson sem varaformaður bæar fulltrúanna fyrir á nú yfirstandandi ár.

til bæarsformannsins. Jón Arnason í Stöðlakoti hafði í bréfi af 15da þ.m: sagt af sér starfa sínum í fátækranefndinni, en eptir að hann í gjær kom á fund fulltrúanna, lofaði hann að halda þessum starfa til næsta árs loka, með skilyrði því: að bæarfulltrúi J Þórðarson gángi í fátækranefndina ístað Th Stephensen, og komst þessi samníngur á milli þeirra J Þórðarsonar og Th Stephensen, er gilda skal fyrir yfirstandandi ár, hvað eg hérmeð eigi undanfelli að tilkynna yður, herra Cancellíráð

til Gjald-kera bæar-ins 20 Jan.

Nr. 146

Organisti P Gudjohnsen á að greiða 2rd 24ß fyrir torf sem hann fékk af Hlíðarhúsatúni á síðastl: vori, og eruð þér beðinn að veita þessu móttöku, og færa bæarsjóði til inngjalda

til Organ-ista P Gudjohn-sen 20/1

Nr. 147

Torf það, er þér á síðastl: vori fenguð af Hlíðarhúsatúni er metið á 2rd 24ß, og viljuð þér greiða gjaldkera bæarins þessa upphæð.

til Bæar-fógetans 10 Febr

Nr. 148

Hérmeð endursendist yður, herra Cancellí-ráð, útskript af gjörð byggíngarnefndarinnar af 20ta f.m., er vér samþykkjum, ásamt uppboðs skilmálum fyrir við sölu á Hlíðarhúsatúnsportunum af 28. Dec 1866.

Viðvíkjandi tilboði Sig: Steingrímssonar. Sé-um að leggja framhald af Hlíðarhúsarveginum út að Selsgarði, þá getum vér, ad svokomnu ekki gengið að, þar hið áætlaða vegabótagjald ekki mun vera

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

leyfa að þessi kostnaður viðbætist, og vér ekki
þess fögnu viljum fresta öðrum meira aðþrengjandi endur-
bótum, ~~en vilji hann vita~~

Kaupm: E Waage kvartaði, í bréfi af
28. Agúst, yfir því, að Guðbjörgu Jónsdóttir, sem
hann segir sitt hjú, hafi verið gjört 1 ríkisd:
aukaútsvar, til bæarsjóðs og var þessu máli á fundi þ.
8. Sept. frestað þartil nánari upplýsing fengist.
Eptir að vér nú höfum fengið vissu fyrir
að þettað er einsog hann tilgreinir, álítum
vér að hið umrædda útsvar verði að burtfalla

No 149.

Í tilefni af yðar heiðraða tilskrifi af 20. Octbr
f. árs, viðvíkjandi Skólavörðunni, þá viljum vér hér-
með ekki undanfella að skýra yður frá, að vér,
eptir að hafa rætt bréfsefnið, fólum meðundir-
skrifuðum O Finsen og H Sivertsen að gángast
fyrir að samið yrði bónarbréf til bæarbúa
um frivilugar gjafir, ásamt öðru því er
gjörlegt mætti sýnast, til að geta fengið end-
urgjald fyrir þá 473 rd 45 ß sem eru eptirstand-
andi af byggíngarkostnaðinum, og hafa þeir
í von um greiðari gáng á þessu fyrirtæki, síðan
líka fengið herra etatsráð Th Jónassen, Consul
Randrup og málaflutningsm: J Guðmundsson
til ásamt sér að beiðast þessa af bæarbúum.
Hvern árángur viðleitni þessi hefir haft, lýsir
bréf, það er nefndir menn í gjær hafa ritað
yður, og sem vér viðleggjum, ásamt þarí
tilgreindu 61 ríkisdal. Að vísu hefir bónar-
bréfið enn ekki gengið milli allra bæarbúa,
en þó víst að mestu til þeirra er vænta mátti
að greiða vildu peníngagjöf, og vér búumst
því við héreptir enn að fá loforð fyrir nokkrum
styrk, sem þó helst mun verða í verkum þeim
er, sýnast helst þurfa til að fullkomna frá-
gánginn á vörðunni. Þetta hafa forgaungumennirnir

til Kancelli-ráðs A Thorsteinson 19. Febr.

um samskot til Skólavörðunnar og ráð-stöfun fjárins

líka tekid til greina, þar þeir ekki hafa haldid eptir nema 20 ríkisd: til þessa augnamids, jafnvel þótt í bónarbréfinu sé talid, ad þegar ad því kemur á næst=komandi vori, muni þartil þurfa 40. 50 ríkisd., sem þó mun reynast eigi ofmikid. Eptir því sem rialöga uppteiknun yfir nöfn gefendanna sýnir, eru samskotin: nú greiddu 81 ríkisd:

lofadar gjafir á næstk: hausti 63 „

„ „ , haustinu 1870 49 „

samtals 193 ríkisd:, edur

ad frádregnum áminnstum 20, 173 ríkisdalir.

Þared nú, eptir ad þessum loforðum verdur fullnægt, þó ekki getur endurgoldist meira en gildur þridjungur af eptirstandandi kostnadi þeim er þér hafid haft vid uppbygginguna á vörduni, og vér, ad minsti ekki ad svokomnu til muna sjáum veg til ad fá fleiri gjafir, og þér í bréfi ydar tilgreinid: ad þér hafid lagt út fé þad er ávantadi í gódu trausti til bæarbúa, nl ad þeir med samskotunum gjöfum greiddu þad er ávantadi, þar hagur ydar eigi leyfdi ad þér gjörd=ud þettad endurgjaldslaust, sem vissulega ekki er ofhermt, þar sem um slíka upphæd er ad ræda, þá - ef vér verdum ad álíta, ad af ydar hálfu sé afhending á vördunni bundin því skil=yrdi, ad ydur verdi endurgoldinn byggingarkost=nadurinn, en þetta sjáum vér sem ádur sagt, ekki fært á annan hátt en þann er þér tilgreinid ekki ad vidhafa, nl taka þad sem á vantar bæargjöld, viljum vér leyfa oss ad spyrja ydur, herra Can=cellírad, hvört þér, eptir ad þessi vidleitni vor hefir reynst svo ófullkomin, en viljid afhenda vördunna sem fulla eign bæarins, án skilyrdis um endurgjald á eptirstandandi kostnadi, þar vér ekki á annan hátt sjáum oss heimilad ad veita henni móttöku

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Vidvíkjandi reglúm þeim er þér takid fram úm úmsjón vördúnar framvegis m fl í optar áminstu bréfi ydar, þá verdur ekki úm þær rætt ad svo kommu

N:o 150.

til etatsr: Jónassen, consúl Randrúp, malaflutnings mans J. Gudmundssonar 31 Marts

um Skólavördúna

Sökúm þess ad gjafir þær er bæarbúar nú hafa látid í té, og sídar gefid heiti úm, til Skólavördúnar edur úppbyggingarkostnadin á henni, og sem hra cancellíráad A Thorsteinson, í gódu traústi til gódfýsi bæarbúa, fyrirfram hefir lagt út, ekki nema ad mini hlúta geta borgad kostnad þennan, finst oss betur henta, þartil meira edur helst allt endúrgjald á nefndu kostnadi er fengid, ad bæarstjórnin ekki hafi rádstöfun og úmsjón vördúnar á hendi, en heldur bidja þvíviðkomandi menn ad taka þetta ad sér.

Vér leyfúm oss því hérmed ad bidja ydur, háttvirtu herrar, ad þér, jafnframt og þér framvegis gángist fyrir en ad safna gjöfúm í þessu augnamidi, líka viljid taka ad ydur rádstafanir þær er betri frágángur á henni útheimtir, ásamt ödru því er þykir best henta, í einu sem ödru tilliti. Géti einhver af oss verid ydur til adstodar vid starfa þennan, þá erúm vér mjög fúsir þartil.

N:o 151.

til Bæarfógetans 9. April

Á nidurjöfnúnar~~[illegible]~~fúndi, er vér höfum lokid í dag, höfúm vér rádid ad ~~leita~~ skjóta til ydar álits og frekari rádstafana frá Cancelliráad hvort ekki sýnist rádlegra ad vísa ýmsúm af personúm þeim, er hér erú tilqvindar, búrt úr bænúm, adur en þær med ~~[illegible]~~ súmpart óheimiladri dvöl hafa aúnid sér forsorgún hér, og þad helst nú á ~~[illegible]~~ komanda vori, edur ad minstu ekki leyfa þeim ad dvelja hér, nema þar við megi því móti ad sveitarstjórner í hreppúm þeim er þær eiga forsorgun ad, serstaklega bidist þessa,

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

og þessvegna [höfum vèr] að svokomnu [ekki] sett [nema einstökum af] þeim útsvar.
Þessar persónur eru:
Einar Hermannsson, Merkisteini
Guðm: Lárusson, Hala
Gisli Arnason, Sauðagerði
Gróa Jónsdóttir. Hausthúsum
Guðmundur Jónsson ú Grofningi
Valldór Sigmundarson í Hallsbæ
Hannes Hannesson
Hallbera Þorkelsdóttir
Johanna Zoëga
Jónas Jónsson Seli
Karitas Guðlögsdóttir
Marta Markúsdóttir
Pjetur Ingimundarson
Pjetur Guðmundarson Landakoti
Ragnhildur Gunnarsdóttir Miðhúsum
Sigurður Björnason fr. Móisdi
Steffán Ólafsson
Ingalóg Þorvarðsdóttir
Sigríður Olafsdóttir í Loftsbæ
Sigríður Jónsdóttir kona Þorvarðs Gíslasonar
Sigríður Magnúsdóttir á Borði
Þorvarður Magnússon söðlasmiður
Þorleifur Björnsson Borði
Þuríður Sigvaldadóttir
Þórður Jónsson Hábæ
Guðni Loftsson Efraholti
Páll Pálsson snikkari
Páll Stefánsson

No 152

til Bæarfógetans 16 April

Hérmeð leyfi~~um~~ ~~vèr~~ ~~oss~~ [mèr] að senda yður, herra Cancelliráð, til vanalegrar ráðstöfunar: Niðurjöfnun fulltrúanna á bæargjöldunum fyrir yfirstandandandi ár, ásamt áætluninni.

No 153.

til Bæarfógetans 9. Júní

Hérmeð endursendum vèr yður, herra Cancelli-ráð, útskript af gjörð byggíngarnefndarinnar, dags: 18da f.m., hvarmeð hún avísar J. Þórðarsyni hússtæði

og lódarspildu nokkra á Hlídarhúsalód, sem er vjer samþykkjum, og (niðurjöfnun x á aukaútsvörum á hina nýju bæarbúa og þá er ýmsra orsaka vegna ekki voru settir í aukaútsvar á adalniðurjöfnunarfundi í vor, x er gjörd var í gjær, er þjer vildud taka til vanalegrar rádstöfunar.

No. 154.

Á fundi er haldin var í dag, var af-rádid ad skrifa ydur herra Cancellíráð, ad þar lagabodid af 10. Ágúst 1868 um spítala-hlutina útheimtir svo mikla umönnun, og því vildi teppa oss svo mjög frá störfum vorum, ef hirt á ad sýna skyldurækni, og byðja ydur bera fram fyrir Stiftamtid þá ósk vora, ad mætti þóknast ad hafa tilhlutun um ad vjer, sem bæarfulltrúar, mættu vera lausir við þau í nefndu lagabodi tilætlada starfa.

til Bæar-fógeta 19. Júlí

No. 155.

Nefnd sú er hefir gengist fyrir ad safna samskotum til endurgjalds á byggingar-kostnadi á Skólavörduni og til umbótar henar hefir í tveimur brjefum, dags 28. f.m. og 5. þ.m. til bæarfulltrúanna, medal annars þessu vidvíkjandi, gjört þá uppá-stúngu, ad þar ekki sýnist vegur til med frí-viljugum samskotum ad fá fje þad er hvört-tveggja útheimtir, x hvört ekki sýnist hin-sti vegur til endalyktar þessu máli, ad saman-kalla borgarafund, og þar leggja fyrir gjald-endur hvört þeir vilji þjóta med því ad láni x verdi tekid uppá bæarsjód, til ad afla meira edur minna af peningum þeim, er enn vanta. x Á fundi er vjer hjeldum í gjær, gátum vjer eigi komist ad annari niðurstödu en ad þetta sje hin ein-asti vegur, og um leid og vjer skjótum þessu til álits ydar, herra Cancellíráð, viljum vjer jafnframt, ef þad ekki er mótfallid skodun ydar, skora á ydur ad þjer stofnid til ad hin til-

til Bæar-fógeta 16. Novbr.

x til þarmed ad gjöra vidunanlegar [illegible]

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

=nefndi borgarafundur verdi bodadur, og þad
svo tímanlega ad ~~#~~ útgjald það er fundurinn ⁂
til vill kynni ad vidtaka, geti nád ad komast á áætlun=
=ina fyrir næstk: ár; bréf þessi endursendast
ydur hérmed.

Hérmed endursendum vér ydur afskrift ~~af~~
af gjörd byggíngarnefndarinnar af 13. þ.m. og
samþykkjum vér útmælínguna til J Olafssonar,
sem og líka ad 30 álna breidu svædi ~~ekki~~ ekki
þeim á Hlídarhúsalód tiltekna stad, (~~sé haldid~~)
ekki verdi útvísad til byggíngar, svo ad þar má
tímanum megi leggja veg til sjáar.

Vidvíkjandi beidni sýslum: Clausens um
ad bæjarsjódur kosti snjómokstur á Lækjargötu, þá
verdum vér ad vera þessu mótmæltir, hvad vér
bydjum ydur tilkynna honum

No 156.

til Bæar=fógetans 14da Decbr

Til ad gánga í Kjörstjórnina vid kosníngu
hins nýa bæarfulltrúa, ístad H Jonssonar,
höfum vér á fundi í gær kosid J Pjetursson.
Þá var líka rádid, þegar þad sökum ófrida
og ~~ófrida~~ hálku útheimtist, ad láta bera sand á
stræti þau ~~af~~ hverjum bæarsjódurinn kostar snjómokstur,
og úmleid ad bydja ydur, herra Cancellíráð, ad
þér mælist til vid alla bæarbúa ad þeir líka
láti gjöra þetta á strætum þeim er liggja ad
lód þeirra.

Í tilefni af bréfi Stiptamtsins af 10da þ.m
um hin tilætlada borgarafund, og ad vér tilnefnd=
=um mann er stjórnadi fundinum, þá höfum
vér kosid herra etatsráð Th Jonassen til
þessa starfa.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Janúar 1870

No. 157.

Á fundi þeim er vér fulltrúarnir héldum í gær, hinum fyrsta á þessu ári, framfóru eptirfylgjandi kosningar: — til Bæarfógetans 21ta Janúar

1) Hr H Sivertsen endurkosinn sem formaður ~~þessa~~, og 2) J Pjetursson til varaformanns; 3) til að gánga í fátækranefndina, úr flokki fulltrúana: E Þórdarson. +x

Viðvíkjandi bréfi J Árnasonar d. 19. þ.m.: er hérmeð endursendist yður, þá hefir hann lofað fulltrúunum að halda starfa sínum í fátækranefndinni til þessa árs loka. Beiðni J Heilmanns, í bréfi af 4ða þ.m., er endursendist yður, samþykkjum vér. ~~Útmælíngargjörð byggingarnefndar~~

x/ Og til að gánga í byggíngarnefndina, í stað H Jónssonar: O Finsen, er vér hérmeð ekki undanfellum að tilkynna yður herra Cancelliráð. Útmælíngargjörð byggingarnefndarinnar af 24 Decbr f. á. staðfestum vér, og endursendum útskriptina

No. 158.

Um leið og vér hérmeð endursendum yður fundargjörð byggingarnefndarinnar af 31. f.m., viljum vér, viðvíkjandi beiðni E Zoega, gánga að því að honum verði leigt hið umrædda lóðarstykki, hvört heldur til erfðafestu eður fyrir ákveðið áratil, mót 45 dlna árl: eptirgjalds, en vilji hann ekki gánga að þessum kosti, þá að seta það til uppboðs, og þá þar eptir taka nánari ákvörðun. Vilji Lambertsen greiða hæfilegt eptirgjald fyrir lóðarspilduna ámilli Móhúsa og Tjarnarendans, erum vér fúsir til að afsala hana; ef lóðir þessar afhendast, er sjálfsagt skilyrði að af þeim megi aptur taka til byggíngar og vegalagníngar ef með þarf. — til Bæarfógetans 26 April

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Enfremur sendum vér ydur hérmed, ~~(nidur=jöfnun)~~ til frekari rádstöfunar; nidurjöfnun vora á bæargjöldum fyrir yfirstandandi ár

Nº 159

til Bæar=fogetans 1ta Júli

Umleid og vér hérmed sendum ydur, hra Cancellirád, til frekari rádstöfunar, aukanidur=jöfnun á ~~[illegible]~~ útsvörum á hina nýkomnu bæarbúa, ásamt ~~(f)~~ nokkrum ~~[illegible]~~ mönnum er af ýmsum ástædum ekki voru settir í auka=útsvar á adalnidurjöfnudarfundi, 19. 22 April, viljum vér, þar ágreiningur var vor á milli um hvört ~~(eigi)~~ gjöra skyldi poststjórnini aukaútsvar edur eigi, bydja ydur bera málefni þetta undir álit edur úrskurd Stiftamtsins.

Nº 160.

til Bæar=fógetans 5ta Septbr

Umleid og vér hérmed sendum ydur, hra Cancellirád, skýrslu yfir báta og skip þau er gengid hafa til fiski hédan úr umdeminu á sidastl: ári, og á hverja vér höfum tiltekt þá aflaupphæd er vér, samkv. Stiftamtsbrjefi af 19da Júli, höfum skapad þeim mönnum er sjálfir ekki hafa framtalid afla sinn, verdum vér ad tjá ydur: ad þar ~~vér~~ oss er ókunn afla upphæd hinna flestu fiskimanna hér, ekki minst um vor og haustlima, og þar ~~[illegible]~~ fulltrúi tómthúsmanna, J. Þordarson, sem þó helst átti ad vera þessu kunnur, líka skoradi sig undan hluttekt í þessum starfa, getum vér ekki sagt þennan gjörning vera full=kominn, en einungis ad vér höfum gjört hann eptir bestu medvitund, og med sjerstaklegu til=liti til ekki ad telja hærri afla heldur en vér med vissu éthum ad fengist hafi.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

No. 161.

Til bæjarfógetans 19. September

Fyrir nokkrum dögum barst oss meðfylgjandi brjef frá 57 húseigendum og húsmönnum hjer í bænum, hvarmeð þeir lýsa óánægju sinni yfir að vjer höfum skapað þeim aflaupsskatt á vor og haustvertíð síðastl. ár og þarnæst skora á oss að afsala oss störfum þeim er vjer sem fulltrúar bæjarins nú höfum á hendi. Hvað hina hjer um getnu óánægju snertir, þá verðum vjer að álíta breytni vora viðvíkjandi áætlunar-gjörðini yfir vor og haustafla fiskimanna þeirra er ekki sjálfir vilda framtelja hann, sem löglega og fyrir oss óumflýjanlega, þar sjálf löggjöfin af 10 ágúst 68 uppáleggur oss að senda skýrsluna í fullu formi til bæjarfógeta, að vísu er það tal-ið að aflaupsskatturinn skuli vera tilfærður eptir framtali formanna, en þar þetta framtali ~~formanna~~ eins og kunnugt er, ekki var fáanlegt, álítum vjer úrskurð og skipun Stiftamtsins af 19 júlí, af hverri oss tilkynnt þ. 30. s. m. sem fyllilega heimild fyrir gjörningi þessum er þannig bar að framkvæma sem skipun yfirvaldsins.

Þegar þarnæst kemur að áskoruninni um að vjer hættum störfum vorum sem fulltrúar þá álítum vjer að vísu orsökina til hennar ekki byggða á rjettum grundvelli; þar oss ekki finnst rjett að oss sje álasað fyrir að vjer framkvæmum yfirvaldsskipun og hins skorað á þennan veg ekki svo mikilvæg að varði því að biðja um lausn frá fulltrúastörfum vorum, en þegar vjer aptur skoðum hina síðari málsins hlið[?] þá óvild og þann skort á trausti er lýsir sjer í því, að þessir menn bera til oss fyrir að vjer höfum framkvæmt þetta skipaða verk og sem ef til vill getur átt sjer stað að þannig

hjá flestum bæjarbúum en þeim undirskrifuðu
þó álitum vjer að óánægju sú er þetta málefni
hefur ollað, þarsem vjer vilji koma fram í öðr-
um öðrum málefnum bæjarins, er vjer kunnum
að hafa hluttekt í, án þess að vjer þó, fremur
en nú, þykjumst að hafa breytt rángt og
starfi vor þannig orðið til ónýtis og bæjarbúum
ekki til fullnægju. Það er þessvegna ekki af því
að oss finnist málstaður vor rángur, heldur
af því að vjer ógjarnan optar viljum verða
fyrir slíku og því hjá fram kunna, og sem vjer
eptir því kappi er máli þessu er framfylgt með
af sumum bæjarbúum, megum búast við að
hluttekt vor í málefnum bæjarins, þar óánægjan
nú sýnist svo almenn, hreppti ekki þeirri
góðu viðtekt sumra meðbúanda vorra, og
gjöri byrjun óánægjunnar þá ekki síðar en nú
þeim forgöngumönnum, að vjer viljum biðja
yður herra Cancelliráð að bera fyrir stiftamtið
þá beiðni vora: Að því mætti þóknast hið
allra fyrsta, og eigi síðar en um næstu árslok,
að fría oss við starfa vorn sem bæjarfulltrúar.

H. A. Sivertsen J. Pjetursson, O. Finsen, E. Þórðarson

No. 162.

til Bæjarfóg-
-eta
21. Decbr

Á fundi er vjer héldum í dag, kusum vjer
til að gánga í kjörnefndir þær er stofna
skal til kosningar á hinum nýju fulltrúum í stað
Th. Stephensens og J. Þórðarsonar: Th. Stephen-
-sen í kosningarnefnd borgara, og J. Þórðarson
í kosningarn: á tómthúsmanna fulltrúans ***,
hvað vjer hérmeð eigi undanfellum að tilkynna
yður, herra Cancelliráð.

Áætlanir fátækra ~~nefndarinnar~~ og barnaskóla-
-nefndarinnar, fyrir næstk: ár, endursendast hérmeð
og finnum vjer ekkert athugavert við þær.

Nb. Um lántöku til Skólavörðunnar, sjá N 165, í bréfi til
Stiftamtsins

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

til Stiftamtsins þ. 17. janúar

No 163.

Eins og þjer, hávelborni herra, víst munuð muna, skrifuðu í sumar, er var, nokkrir bæjarbúar oss til, og kröfðust, að vjer genguum útúr bæjarstjórninni, þar sem vjer hefðum hlýdt þeirri skipun yðar, að skíra frá áliti voru um aflaupphæð manna hjer í lögsagnarumdæminu í fyrra, svo þeir yrðu krafðir um spítalagjaldið fyrir þann tíma, er þeir eigi vildu, eða þóttust sjálfir geta sagt til afla upphæðarinnar.

Þó vjer nú álítum, að vjer, í því að gegna yður í þessu, eigi hefðum gjört neitt rángt eða ólöglegt, virtist oss samt eptir kringumstæðunum ráðlegra og tilhlýðilegra, að beiðast lausnar úr bæjarstjórninni, ef svo væri, að vjer af þvíþeðri ástæðu hefðum misst traust bæjarbúa, heldur enn að sitja kyrrir í henni í trássi við þá. En þjer funduð þá eigi nóga ástæðu til að verða við þessari bón vorri, einsog líka því verður eigi neitað, að það sýndist ekkilegast, að þvílíkt upphlaup skjótt mundi detta niður af sjálfu sjer. — En hversu líklegt sem þetta óneitanlega var, hefur þó raunin orðið önnur, því nú á kosningarfundinum, er kjósa átti 2 nýja bæjarfulltrúa, annan fyrir borgarana og húseigendurna, en hinn fyrir tómthúsmennina, fjekk kjörstjórnin 2 brjef, annað frá fyrnefnda flokknum með 23 nöfnum undir, enn hitt frá hinum síðarnefnda með 35 undirskrifendum, og voru brjef þessi bæði þess efnis, að þeir eigi vildu kjósa nýja bæjarfulltrúa, meðan vjer 4 værum kyrrir í bæjarstjórninni, og hafa þeir þar nú fundið sjer það og til sakar við oss, að vjer höfum gjört oss seka í óforsvaranlegri <u>vangjæslu</u> og <u>skeytingarleysi</u> um bæjarins fje og <u>vitaverðri misbrúkun</u> á fjárforræði því, sem lögin og kjósendur vorir hafi lagt oss í hendur".

Á kjörfundinum mættu eigi nema fáeinir af þeim borgurum og húseigendum, er höfðu undirskrifað brjefið hvar sumir þeirra kusu endurskoðara hafnarsjóðsins, en þar allmargir aðrir úr þessum flokki greiddu atkvæði, varð þó nýr fulltrúi kosinn með 23. 24. atkvæðum ~~bæjarfulltrúi~~ fyrir þennan flokkinn, og eins hafa 5. af þeim, er undir brjefi þessu stóðu, viljað hafa þetta afgjört, og óskað nöfn sín aptur útdregin, svo nokkrar líkur eru fyrir því, að megin hluti borgaranna og húseigendanna engan þátt eigi í þessu, og að það sje að eins að kenna æsingum einstakra manna; en með því þó, að enginn af tómthúsmönnunum kaus fulltrúa, svo að sá flokkur bæjarbúa er sem stendur, fulltrúalaus, og oss á hinn bóginn fellur mjög illa að vera lengur í bæjarstjórninni, skildi það satt <u>reynast</u>, að vjer hefðum misst traust kjósenda vorra, leyfum vjer oss hjer með auðmjúklega, að endurnýja hina bón vora, að yður hávelborni herra, mætti

þóknast

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

þóknast, að gefa oss nú lausn úr bæjarstjórninni, svo ngar kosningar geti fram farið, og bærinn feingið þá fulltrúa, er hann trúir og treystir bezt. —

Þareð oss ennfremur finnst, að ofannefnd orðatiltæki og jafnvel fleira af því er sagt er í nefndu bréfinu, sje mjög nærgaungult, og jafnvel meiðyrði fyrir oss, og þareð þau snerta vora opinberu stöðu sem bæjarfulltrúa, verðum vjer að álíta oss skylt, að hrinda þeim af oss, og leyfum vjer oss því jafnframt auðmjúklega að biðjast þess, að oss til þessa megi veitast gefins málsókn.—

H A Sivertsen J Pjetursson E Þórðarson
O Finsen

Nr. 164.

til Bæjarfógeta
þ. 17da Januar

Umleið og vèr hérmeð endursendum yður, herra Cancelliráð, þau 3 bréf er fylgdu yðar heiðraða bréfi af 12. þ. m. leyfum vèr oss að biðja yður að framsenda hjálagt bréf frá oss. til Stiptamtsinns med yðar góðu medmælingum.

Nr. 165.

til Stift-amtsins
31 decbr
1870

Þegar að Krieger sál. var hjer stiptamtmaður, lèt hann á sinn kostnað hlaða vörðu nokkra á holti sem er hjer fyrir ofan bæjinn og varði til þess allmiklu fè og gaf hana til bæjarins, sem þann 23 Septbr 1835 tók á móti henni sem gjöf og lofaði að annast hana að öllu viðhaldi. Þareð þessi bygging var álitin til fegurðar fyrir bæjinn lèt kaupstaðurinn leggja veg þángað sem nokkurskonar skemtigaungu og a því nú hinn nýi þjóðvegur en um árið 1860 þá hrundi bygging þessi sem var kölluð "skólavarða" eða Kriegersminde til sérlegrar endurminningar um þenna ágjætismann, og lá í rústum eptir nokkur ár til næsta lítils sóma fyrir bæjinn.

Eptir að árangurslaus tilraun hafði verið gjörð til þess að byggja vörðu þessa upp aptur um sumarið 1866. varð bæjarfógeti ~~Á~~ herra A. Thorsteinsson á egin hönd sumarið 1868 til þess að láta hlaða þenna vörðu upp aptur með gjöfum frá ~~nokkrum~~ fáeinum mönnum og honum sjálfum og kostaði auk verkið 1064 rd 48 sk. Var byggingin nú næsta rammgjörf og að allra áliti til sannar prýði fyrir bæjinn

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

mirrud upp af steini og hérumbil 30 fet að hæð, og afhenti hann ~~honum~~ borinn byggingu þessa þann 21. Okt. 1868. og með því hann auk þess er hann sjálfur hafði gefið og á ýmsan hátt með framgöngu sinni lagt í sölurnar hafði lagt út 473 rd. 45 sk. í peningum til þess að verkið væri úr allri hættu, þá lét ☩ hann þá ósk í ljósi að bæjarbúar með frívilijugum gjöfum endurgyldi honum þenna tilkostnað og var því safnað samskotum meðal bæjarbúa sem urðu að upphæð 222 rd. 48 sk.

Með því að varðan var enduð um haustíma þurfti Talsvert aðgerð á henni einkum til þess að leggja hana í Cement að utan og þareð bæjarbúar vildu ráða málefni þessu í heild sinni til lykta var samkvæmt bréfi Stiptamtsins dags. 10 Decbr. f. á. almennur borgarafundur haldinn um málefni þetta og má af meðfylgjandi útskript sjá ályktun þá sem borgarafundurinn gerði.

Til þess að framkvæma ályktun þessa á besta hátt höfum vér álitið nauðsynlegt nú á þessu sumri að láta gera talsvert við skólavörðuna einkum að leggja hana í Cement að utanverðu en til þeirrar annarar viðgerðar sem hún þurfti við, urðu engin föng að svokomnu. Þessi viðgjörð hefir kostað 200 rd. og vér álitum, að hinn annar tilkostnaður við hana sem einkum er fólginn í því að endurbæta þakið mun svara 200–250 rd. alltsvo í það heila 400–450 rd. sem að þegar að þarvið bætist það sem bæjarfógetinn hefir lagt út verður öll upphæðin 650–700 rd. Það er nú að vísu svo. að það gæti verið að nokkuð þarf minni að geta sparast af þessum kostnaði, en vér álitum, að það er ósk bæjarbúa að varðan verði fullgjörð og staðileg beri ekkert að forsóma í því tilliti. Í áætlan þeirri sem samin var fyrir árið 1870. og samþykt af Stiptamtinu var það tiltekið að áformað væri að taka lán samkvæmt ákvörðun borgarafundarins og gjört ráð fyrir vöxtunum svosem ½ árs fyrir árið 1870:, 14 rd.; en af því að ekki varð fyrirsjeð hve mikið af verkinu yrði unnið á þessu ári, og hvað það kostaði álei(t) bæjarstjórnin að best væri að sjá til hve mikill kostnaðurinn yrði á þessu ári, og í árslokin láta útborgun þessa framfara á þann hátt er til var tekið og beiðast samþykktar hins háa Amts á því. Bæjarstjórnin leyfir sjer því að leita lögboðinnar samþykktar á því að meiga útborga úr bæjarsjóði

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

sem viðgerð á Skólavörðunni að utanverðu árið 1870 200rd og að mega taka lán til þessarar viðgerðar samt til að fullgjöra vörðuna og endurgjalda það sem útlagt er til byggingar hennar af herra bæjarfógeta Á. Thorsteinsson; alls að 700rd. móti veði í fasteign bæjarins og 6% vöxtum og afborgun í 28 ár móti eptir annað.

Jafnframt því að bæjarstjórnin leitar þessa samþykkis um lántökuna yfir höfuð að tala beiðist hún bráðabyrgða ákvörðunar stiptamtsins að því leyti áhrærir þessa 200rd sem nú viðþurfa strax, eventualiter ef að stiptamtið ekki álítur við eiga að bæjarstjórninni sé strax leyft að taka þetta lán af 200rd að henni sé leyft að upptaka þetta fé sem „Forskud“ uppá væntanlegt lán allt í krapti áætlunar þeirrar sem samin var fyrir yfirstandandi ár.

№ 166.

til Bæar-fógetans 26 janúar

Viðlagt bréf til Stiptamtsins, viðvíkjandi lántöku til endurgjalds á byggingarkostnaði og viðgjörðar á Skólavörðunni, biðjum vér yður liðbeina, ásamt útskript af gjörð borgarafundarins er bréfið umgetur.

№ 167

til Bæarfógeta 2 febrúar

A fundi þeim er vér fulltrúarnir héldum í gjær, hinum fyrsta aðalfundi á þessu ári, fram fóru eptirfylgjandi kosningar:

1) H Sivertsen endurkosinn til formanns, og J Pjetursson til varaformanns.

2) í fátækranefndina: skólakennari Halldór K Friðriksson og Bjarni Oddsson, Garðhúsum

3) í byggingarnefndina: O V Gíslason, og

4) í hafnarnefndina, hinn sami

5) í kjörstjórnina til ~~undirbúnings~~ til kosningar á tómthúsmanna fulltrúa: J Pjetursson

6) í stjórn fiskimannasjóðsins: O Finsen, til bráðabyrgðar,

og 7) til bæargjaldkera: factor Jón Steffensen

Umsjón með snjómokstr + oc, hefir E Þórðarson tekið að sér fyrir yfirstand: mánuð.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Februar 1871.

No 168.

til Stiftamtsins 10 febr

Í tilefni af hjálögðu bréfi frá hra skólakennara H. K. Fridrikssyni, hvari hann skorast undan að takast á hendur starfa þann í fátækranefndinni, er vér á fundi þ. 11ta þ. m. kusum hann til, og ástæðum þeim er hann tilgreinir, þá viljum vér svara þeim þannig:

Það er oss fullkunnugt að hra H. K. Fridriksson er kennari við latínuskólann, og tíma hans á virk-um dögum þannig að nokkru leyti áskipað (eptir skólaskýrsl: fyrir 1870, hefir hann 23 tíma um hverja viku í skólanum), og að hann því gjarnan mundi vilja vera laus við þenna starfa, en – það vildu líklega flestir segja hið sama, ef þarmeð væri lokið, og ekki minnst, þeir menn (kandidata og tómthúsmenn) er einungis hafa handafla sin við að styðjast; en vér getum engan veg-inn álitið að hluttekt hans í fátækramálefnum þurfi að verða svo umfangsmikil, að hann ekki líka geti gegnt þessu starfi, án þess að það þurfi að koma í bága við embættisstöðu hans, með því að hann eptir skólatímann gegni því er, að stundum með lengra millibili, kann að útheimt-ast í fátækranefndinni. Þartil sýnist líka að hann að undanförnu hafi fært fyllstu rök að því, að hann, auk embættis síns, hafi getað gegnt öðrum störfum, t. a. m.: með að hann fyrir skemmstu hafði ritstjórn Þjóðólfs á hendi um hálfan vetur, prófarkir Alþingistíðindanna og fleirri bóka, stöku sinnum málfærslu fyrir aðra, og jafnvel fleira, auk þess, er ekki minnst varðar, að hann fyrir nokkrum árum var í bæarstjórninni, og hvort heldur skyldukvöðum til hins opinbera er greidd með hluttekt í fátækra eður öðrum bæarmálefnum, sýnist litlu munandi. Sjálfur hefir hann líka lýst því, að hann ekki skoðar stöðu sína sem kennara á þann hátt að hún útiloki hann frá hluttekt í bæarmálefnum, þar hann víst optar, og nú fyrir skemmstu í bréfinu af 7. f. m. til bæjarstjórnarinnar, hefir notað rétt sinn sem húseigandi til að greiða atkvæði, og þá líka verður að viðurkenna þaraf leiðandi skyldukvöð. Auk þessa lýsir það sér af bréfi hans, að annríki

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

hans eigi mundi gjöra honum það ómögulegt að vera í fátækranefndinni, ef honum fjelli við oss, og álíti oss vita í henni löglega. Álit hans, að þessi kosning vor sé risin af bekkni (Chicane), mætti, ef hann sjálfur væri þektur að slíku, sem þó víst ekki er, leiða oss í hug málsháttinn „margur hyggur mann af sér“; en — hann fer þar misvega! Það er sú tiltrú, sem vér, víst ásamt flestum bæarbúum, berum til hans alþektu framkvæmdar, sem hvatti oss til þessarar kosningar, einsog líka meðan vér, sökum neitunar hr Stiftamtmannsins um lausn frá fulltrúa-starfanum, verðum að vera í bæarstjórninni, álítum það mikilsvarðandi að maður með slíkum góðum hæfileg-leikum verði hluttakandi í stjórn þesshluta bæarmál-efnanna, er bæði hann og aðrir álasa oss fyrir, að ekki hafi farið sem best úr hendi hin síðustu árin, og þannig leitast við að varna að þetta hið sama álas aptur rísi mot oss, og viðhaldi, eður enfremur æsi, þá sundur-þykkju sem nú á sér stað hér í bænum.

Þegar þarnæst kemur að hinum næstu atriðum, sc: um lögmæti kosningarinnar, óánægju bæarbúa yfir aðferð vorri í spítalamálinu, og skeytingarleysi vort í tilliti til fátækranefndarinnar, þá álítum vér óþarft og oss óviðkomandi að svara þeim. En um hina síð-ustu, nl að hr Skólakennarinn, ef hann gengi inní fátækra-nefndina eptir þessari kosningu okkar, skapaði sér marga óvildarmenn, einkum þurfamennina, þá verð-um vér að álíta þessa skoðun hans, í því sambandi er hann setur hana, ný sem tálmun á gagnlegri fram-kvæmd sinni, sem alveg mótsteða, því það sýnist miklu fremur vera til þess að þeir af bæarbúum sem óánægðir eru yfir aðferð vorri og fátækranefndarinnar, í þessu fini trygginguna fyrir að vel verði farið með fé það er hann er hluttakandi í að meðhöndla. Oss liggur nærri hug að segja, að þessi mótbára fremur lýsi þeirri hugsun, að hann, með að hlýðnast köllun þessarar lítið löglegu og lítt nýtu bæarstjórnar, skapi sér óvildarmenn úr flokki mótmælenda vorra (til hverra hann

Til Bæarfógetans 10 febr

Til Stift-amtmanns 20 Febr

Til Bæar-fógetans 21 Febr

til Stift-amtmans 4 marts

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

sjálfur heyrir) med því ad hann þá hefir vottad honum nokkurskonar réttláta vidurkenníngu.

Ad endíngu veljum vèr geta þess, ad vèr ekki einúngis álítum kosníngu þessa mjög hagkvæma fyrir bæin, heldur og líka framberaa það traust, er vèr berum til ydar, hávelborni herra, ad þèr eigi ónýtid þessa gjörning vorn, og það því fremur eptir því sem fram er komid viðvíkjandi samkvæmnja beidni vorri.

№ 169.

til Bæar fógetans 10 febr

Hjálagt bréf til Stiftamtsins, ásamt medfylgjandi bréfi frá hra. H. K. Fridrikssyni, bidjum vèr ydur leidbeina.

№ 170.

Til Stiftamtsins 27. Februar

Í framhaldi bréfs vors til ydar Hávelborni Herra, dags. 10.d þ. mán. leyfum vjer oss audmjúklega ad beidast þess, ad oss nú megi verda veitt gefins málsókn vid undirrèttinn og settur þar talsmadur í máli því, er vèr vegna stödu vorrar álítum oss neydda ad höfda gegn málaflutningsmanni Jóni Gudmundssyni, er var einn af þeim, er undirskrifadi bréf það, er lagt var fram á seinasta kjörfundi hèr í bænum 7. f. m. frá nokkrum borgurum og húseigendum bæjarins, og sem ad vorn áliti inniheldur nokkur meidandi ordatiltæki fyrir oss.

Hjálagt vottord sáttanefndarinnar, er vísad hefir ~~verid til~~ málinu til landslaga og rèttargángs, sýnir ad vjer eigi höfum tjád oss ósáttfúsa.

№ 171.

Til Bæarfógetans 27. Februar.

Hjálagda bréfi til herra Stiftamtmannsins ásamt vidlögdu fylgiskjali, bidjum vèr ydur leidbeina.

№ 172

til Stiftamtmanns 4 marts

Jafnvel vjer höfum komist ~~at~~ til þeirrar niðurstödu, ad rjettara væri fyrir oss nú þegar ad höfda mál útaf meidyrdum þeim, er stódu um oss í bréfi því frá nokkrum húseigendum

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

og borgurum hjer i bænum, er lagt var fram á kjörfundinum 7. januar þ. a., eigi að eins móti málaflutningsmanni Jóni Guðmundssyni, heldur og Jóni Þórðarsyni í Hlíðarhúsum, er stendur næstur eptir tjeðan málaflutningsmann undir brjefinu, þá leyfum vjer oss hermeð auðmjúklega, að biðja yðar Hávelborni Herra, - í sambandi við vort brjef 27. f. m. - að vísa oss til þessa gjafsókn fyrir undirrjettinum og setjan þar málsfærslumann, og leyfum vjer oss jafnauðmjúklega að óska þess, að fyrir því mætti helzt verða Organisti P. Guðjohnsen. - Vér látum hérmeð fylgja skýrteini frá sáttanefndinni um það, að vjer höfum tjáð oss eigi ~~afráða~~ ósáttfúsa, er málið þar var tekið fyrir til sátta umleitunar. -

173

Hjálögðu brjefi til Herra Stiptamtmansins ásamt viðlögðu fylgiskjali, biðjum við yður leiðbeina. —

No 174

til Bæarfógeta 1. April

Viðlagt sendum vér yður, hr. Cancellíráð, til vanalegrar ráðstöfunar: niðurjöfnun vora á bæargjöldunum fyrir yfirstandandi ár.

Á fundi þ. 23. f. m: var fulltrúi Jón Árnason kosin til að ganga í stjórn fiskimannasjóðsins í Kjalarnesþingi, í stað O. Finsen, er áður kosin var til bráðabyrgðar

No 175

til Bæarfógeta 30. júní

Hérmeð sendum vér yður, hr. Cancellíráð, til frekari ráðstöfunar, aukaniðurjöfnun á bæargjöldum á þá menn er nýkomnir eru til bæarins, sem og þá, er af ýmsum ástæðum, ekki voru teljandir á aðalniðurjöfnun

No 176.

til Bæarfógeta 13. decbr.

Áætlanir fátækra og skólanefndarinnar, fyrir næstk: ár, er þér, hr. Cancellíráð, með bréfi 5ta þ. m: senduð oss, endursendum vér yður hermeð. Hvað viðvíkur fátækraáætluninni, þá höfðum vér vænst eptir að hún mundi ekki verða svo heimtufrek, en - þar vér berum fyllsta traust til þekkingar og nákvæmni nefndarmannanna - finst oss ekki ástæða til að mótmæla gjörð þessari; við áætlun skólanefndarinnar höfum vér ekkert að athuga.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Janúar 1872.

til Bæar Fógetans 19da Janúar

No 177.

A fundi þeim, hinum fyrsta á þessu ári, er vér full=trúarnir hjeldum í fyrradag, var H Sivertsen endur=kosin til formanns, og J Pjetursson til varaformanns. Þeirri venjulegu umsjón med verkum þeim er fram=kvæmd verda í þarfir bæarins, og tilætlad er ad fulltrúarnir hafi á hendi, höfum vér skipt þannig á milli oss, ad hver hafi ákvedinn hluta bæarins til slíkrar umsjónar hid nú byrjada ár, og er þessu skipt þannig: 1) bakarastíg, J Pjetursson, 2) annad svædi fyrir austan lækin, J Arnason, 3) lækin, og vestur ad húsi madömu Möller, ásamt kirkjubrú, O Finsen, 4) austur=völl og hafnarstræti, H Sivertsen, 5) adalstræti og kirkjugardsvegin, E Þordarson, og 6) alt svædi fyrir vestan adalstræti, O Gislason.

Foringi slökkviliðsins, herra G Lambertsen, beiddi fyrir skemstu H Sivertsen á næsta fundi ad bera undir fulltrúana, og leita svars þeirra um: hvort hann á ~~ætti ad~~ næturtíma ætti ad kalla slökkviliðið til æfinga, án þess ádur ad hafa bodad vissa nótt til þessa? Eptir umrædu um þetta efni, verdum vér ad vísu ad álíta þad þénan=legt til ad auka árvekni og snarrædi manna þeirra er vera eiga ad þessu verki, ad slík köllun komi án fyrirvara, en viljum samt enganveginn mæla med ~~hafa~~ því ~~fram~~ ad foringj=anum á þennan hátt verdi gjört þetta ad skyldu, þaramóti viljum vér, þar æfingar slökkviliðsins hafa ~~eru~~ verid mjög (og þad mikid um of) sjaldgæfar á hinum sídari árum, og eptirlit og vidhald verkfæranna ad líkindum þá ekki heldur verid svo fullkomid sem vera skyldi, til þess ad þessi stofnun, sem tilætlad er ad skuli vera til ad forda eign manna, og þad, ef til vill, lífi flestra bæarbúa, fyrir eldsvoda, ef svo illa skyldi fara ad eldur komi upp ~~tiltakast~~, gæti ordid ~~að~~ til hinnar tilætludu varnar og hjálpar, hérmed bydja ydur, herra Cancellíráð, ad þér vildud ~~alvarlega~~ skora á Hr. Lambertsen ad hann med alúd og kappsemi láti sér umhugad ad koma

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Januar 1872.

Höfnum þessari í svo gott og fullkomið fyrirkomulag ~~er Ársgjöld~~ er fengist getur.

No 178

Til Procurators J. Gudmundssonar: Rv.

Bréf yðar af 6ta þ:m: höfum vér meðtekið, og ætlum að sneiða hjá hinum rönsamlegu ástæðum Þjóðólfs er þér, í framhaldi bréfsins, sjálfur líka þáfallið, og því einúngis halda oss að því er snertir umræðuna um útsvarið. —

Það er þá first að telja útsvar yðar: 1867. 9 ríkisdali; í 68. hækkað í 10 rd, jafnvel þótt þá nokkuð lægri gjöld á almenningi, í 69, með nokkuð hærri gjöldum helduren í 67. 13 rd, í 70. með talsvert vaxandi gjöldum, standa þeir 13 rd óbreyttir, og í 71 með framað 40% hækkun frá 70, og samanborið við 1867 með þvínær 100% hærri aukaútsvörum, 17 rd. Eptir þessu hefir útsvar yðar fáið hækkandi eptir almennu hlutfalli, og er þá að ræða um að hverju leyti vér réttilega höfum skoðað efnahag yðar, og finst oss þá liggja næst samanborið við síðari breitingar, að taka 9 ríkisd. útsvarið í 67, sem Basis. Við að telja tekjumissir þann er þér síðan 67. hafið orðið fyrir, eptir sem þér tilgreinið í bréfi yðar, þá finnst oss það liggja ljóslega fyrir að aukaútsvar af 9 rd engan vegin hefir samsvarað tekjum yðar það árið, heldur hefði átt að vera hærra, og Basis þá ekki réttur, hvað oss þá hefði borið að laga við næstu niðurjöfnun.

Að þér með málsfærslu fyrir Henderson, Anderson & Co eptir sem haft er á orði, en um hvers upphæð vér first laungu síðar höfum heyrt, á árunum 67, + 68, hafið hlotnast tekju af yfir 1,000 ríkisdölum, og á hinum síðari árum nokkra viðbót, er — ef þetta er sannleikur — til staðfestingar um að útsvar yðar þau árin líka hefir verið oflítið, og þetta þá átt að bera niður á næsta ár, hvað oss er næst að halda, (en hvarum vér þó ekki erum fullvissir) að þetta atriði hafi komið til umræðu á niðurjöfnunarfundi firir 1871. Líka fannst oss þá eptir að þér: 1870 kröfðust og fengu goldið 25 rd, sem Salair firir að fara hið óhappalega Ellidaárhúsamál fyrir yfirréttinum,

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

þessi krafa ydar nokkud mikil, þar þér, sem sá eini þíristi úr flokki fulltrúanna, þegar rádid var ad kleypa þessu máli til dómsúrskurdar, hvöttu til þessa, og þad komst til tals á nidurjöfnunarfundinum 71. ad þótt málsforslan og aukaútsvarid hefdi verid látid vera jafn hátt, þá mundi ydur þarmed ekki órettur gjördur.

Beidni ydar og krafa um, ad vér nú vid yfirstandandi nidurjöfnun tökum þar af ydur framtöldu ástædur til réttvíslegra greina, var framkvæmd ádur, bréf ydar barst okkur, þared auka-útsvar ydar var sett nidur, og eptir ad vér nú aptur höfum rædt bréfsefnid, finnum vér ekki ástædu til frekari lækkunar.

Vér höfum ekki fylgt ástædum ydar til andsvars í þeirri röd er þær eru framsettar, þar oss fannst þær sumpart óvidkomandi, t: d: þarsem þér talid um mannúd og kurteysi vera vidvíkjandi lögtakinu á sertíunum; þetta erum vér fúsir til ad álíta sem útbrot gremju ydar yfir ad ydur hlotnadist "stutta stráid" í þessu máli, um hvört vér, til ad svara á líkan hátt, þá mættum segja, er þeir svo "sámasamlega" sköpudu oss. Þad sem þér segid um útsvar formannsins, á víst ad mida til ad vér í þessu tilliti höfum verid hlutdrægir, en þetta viljum vér ekki kannast vid; hid sama hefdi og hver af einn, er svo hefdi viljad, líka hafa getad sagt um ydur á formennsku tíma ydar, þótt engin ástæda hefdi verid til þess. Hid sama og þér segid um ekki hluttekt ydar í sköpun ydar egin útsvars í 22 ár, staafestir núverandi formadur hvad sig snertir, en einúngis med lægri áratölu. Ad ydur á næstlidnu ári hlotnadist ad eignast svo alment heid-radan tengdason, er í vorum augum svo gledilegur atburdur, ad þótt hann hafi ollad ydur peninga útlát, — samt ekki verdi tekin sem ástæda til minkunar á bæjargjaldi ydar. —

Í Bæjarstjórn Reykjavíkur þ. 10da April 1872

H. A. Sivertsen. Jón Pétursson O. Finsen
Einar Þórdarsson Ó. V. Gíslason

Til Bæjarfógeta
10 April

№ 179.

Vidlagt sendum vér ydur, frá Cancelliráð til vanalegrar rádstöfunar nidurjöfnun vora á bæjargjöldunum fyrir yfirstandandi ár.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

162 auðar blaðsíður

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

© Borgarskjalasafn Reykjavikur

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur